

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Praeceptorium divinae legis, sive Expositio decalogi

Nider, Johannes

**[Basel], nicht nach 26. Sept. 1473 oder: um 1470 oder: nicht nach
1474**

[Primum preceptum]

[urn:nbn:de:bsz:31-316100](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-316100)

Incipit prologus i expofico-
ne decalogi scdm frem Johā
ne Rider sacre theologie p
fellorem ordinis p̄dicatorū.

Decalogi leges
faciatissimā. p̄
mū dimit̄ pro
toplastorū in
sertam cōdibz:

et deniq̄ dei digito in tablis
exaratam lapideis postremo
q̄ p̄ incarnatū altissimi ver-
bū propalatam cristicolis.
vbi cuidam ait. S̄i vis ad vi-
tam ingredi serua mādata.
Hanc normā cunctoz fibli-
um regulā iter ⁊ directoriū
esse cōsideras et frat̄z mei or-
dinis q̄ p̄dicatoz ērotis sa-
tisface cupies p̄ multoz tem-
porū curricula ex famosoz di-
ctis dīne sophie p̄ceptoz tā
p̄ p̄dicaciū qm̄ p̄ cōfelloz ō-
bitis exercicijs p̄ticularia et
sp̄etialia dei et ecclie mādata
i vnū p̄ceptoriū colligere i se-
quentibz studiū singula deca-
logi p̄cepta sub distinguēdo
p̄ sp̄etialia capitulavt ita pre-
cepta paterēt cuiq̄ lucidius
p̄ q̄ labore in p̄cor a leōre se-
quēciū d̄roez i p̄tū q̄ntulācū
q̄ puulā vt eterne sapie a q̄-
cūcta bona p̄cedūt p̄ p̄mo
coplari i p̄ria tādē mereā et

Incipit p̄ceptoriū dīne legis
Capitulum p̄imum

Sunt igit̄ tria p̄n-
cipalit̄ p̄notanda
p̄ceptoz p̄ambu-
la. Primo qm̄ stri-
cte de? velit p̄cepta sua cu-
stodiri. Secdo q̄z rōabile sit
deo i p̄ceptis suis p̄ obediām
sbici. Tercō quo p̄cepta ha-
bēt distingui. Quātū ad p̄ a-
mū illud docet scriptura mul-
tipliciter. Nā pro transgres-
sione p̄cepti vnus de non e-
dendo fructum fetidum p̄mi
parētes ⁊ tota postēitas dā-
nata est genes. ij. Item pre-
cepta iubent̄ meditāda. i do-
mo. extra. in via. dormiēdo. ⁊
vigilādo. deut. vj. Item p̄i-
mū p̄ceptū per blasphemā
quidam transgrediēs a dō iu-
betur exē castra ab oībz lapi-
dari leui. xxij. Item quidā
modica ligna sabbato colli-
gens similiter lapidat̄ nume-
ri. xv. Item Saul scdm sonū
līre cōtra dei p̄ceptum seruās
victimāda de regno eicit̄ et
a demone possidetur. i. regū.
xvi. Itē oza archam cōtra do-
mini p̄ceptum tangens subi-
tanee a deo occidit. ij. regū.
vj. Itē p̄pheta bonus cōtra dei
p̄ceptū manducans paterno
sepulchro priuat̄ et vita. 3.
Re. viij. que tria exēpla sūt
cōt̄ excusantes se i trāsḡssioe

d

dei p̄ceptoꝝ ut inquit p̄ in-
tencōnem bonam. Ideo dicit
psalmista. Tu mandasti mā-
data tuā custodiri nimis id ē
b valde. Quo ad .ij. ad suan-
dum dei mandata septē nos
1. inducere debent. Primo sum-
ma auctoritas dei precipiē-
tis qui habz i nos vniūsale et
plenum dominium. tum quia
creauit. tum qz regit seu gu-
bernat cuncta. Ad talem au-
tem principē p̄tin et condere
leges nobis et nos obedire si-
bi et honorare. corde. verbo.
et factis. ideo p̄ceptis fre-
quēter premitit. Exodi. xx.
2. ego dñs deus tu. Secundo
ad idē nos debet inducere im-
mensa dei dignitas et maie-
stas qz habz p̄ potēciā. emi-
nēciā. pulchritudinē. et alia
sua. p̄pria. p̄pter q̄ merito de-
berem⁹ eū reuereri et ei obedi-
re. et eū honorāe. magnū enī
est nō obedire prelato mino-
ri maius superiori. sed maximū
3. infinite dignitatis principi-
ut p̄ simile patet i policia hu-
mana Tercio p̄ceptoꝝ ratio-
nabilitas. tū qz p̄cedūt a sa-
piētissimo. tū qz sūt oīa scōm
dic tamē rēe rāōis. naturalis
ut declarat in .ij. li. sentē. di.
xxxvii. Ideo ro. vii. dicit. Mā-
datū sanctū iustū et bonū
c Quarto p̄ceptoꝝ maxima

vtilitas. qz q̄ntuplex. Nā bo-
na ecclie p̄p̄a facit obfuaio
mandatoꝝ. fm illō ps. p̄tici-
p̄ me fac de? oīm timcū te.
et custo. mādata tua. Totū
hōiez r̄ificat. eccl. xv. dicit de-
us hōmī mādata. q̄ si fuaret.
fuaret eū scz i iusticia et eq̄ta-
te. et r̄itudie. Amicū dei cō-
stituit. Io. xv. vob amici mei
estis si feceritis q̄ p̄cipio vob
Mansiō; trinitatis sacratissi-
me efficit. Job. xiii. Si q̄s
diliget me et p̄ me? diligz eū
et ad eū veniem⁹ et mātionē
ap̄d eū faciem⁹. Ad vitā e-
ternā ducit qz si vis ad vitā i-
gredi. sua mādata. mathei
xix. Sz adūte qz oipotz oīa
suare. qz dicit iacobi. ij. Si q̄s i
vno offēderit. f̄cū ē oīm re?
sic videlicz qz q̄ i vno p̄cō mō-
tali deū offēdit. inimic⁹ dei cō-
stituit. et si sic decedit. eterna-
litē dānabit. nō tū tanta pe-
na q̄nta ille q̄ i multis p̄cep-
tis trāsgressor repit. Pudor
est certe pro temporali p̄cio
tam p̄mpte seruire hōmī.
et idō pro mercede eterna tā
segniter obsequi. Quinto d
ad suandū dei p̄cepta. mouē
debet maloz multiplicitas
in quā currūt dei p̄cepta non
suātes. Nam aufert hōmī se-
ipsum. tū qz in fuitutem dya-
boli redigit. qz oīs q̄ facit

peccatum seruus est peccati. iob. viij.
 Tu etiam quod melius esset homini
 si si natus non fuisset si sic mori-
 tur Aufert homini omnia bona opera
 quod si caritatem non habuero nichil
 lumen dicit apostolus. i. ad corin. xij.
 Aufert etiam fraternitatem ec-
 clesie. quoniam edim? in articulo. Sa-
 ctorum communione. de qua per. pti-
 ceptus ego sum omnium timendum et ut
 predictum est. Aufert societatem
 sanctorum in patria et vitam eternam
 de qua apostolus ad gal. v. enume-
 ratis preceptorum transgressionibus
 sic concludit. Qui talia agunt
 regnum dei non possidebunt. *Ser-*
to nos moue debet beneficiorum
 diuinorum magnitudo et multi-
 tudo. in tollerando mala nostra ut
 peniteamus dando euacuationem
 et sacramenta ut sanemur. vocando
 nos vale ut resurgamus. custo-
 diendo ne moriamur. et vitam
 eternam promittendo. ne despe-
 remus. vnde si tot beneficia ingra-
 ti fuerimus. grauius pecca-
 mus. Cuius exemplum habemus
 matth. xvij. In seruo cui debi-
 ta dimissa fuerat. quod alteri di-
 mittere noluit. et matth. xxv.
 de suo nequa. qui domini talentum
 abscondit. Septimo mouere
 debet mandatorum possibilitas.
 nam leue est mandata dei seruare.
 matth. xi. Iugum enim meum sua-
 ue est et onus meum leue. Et. i. io.
 v. Mandata eius gratia non sunt

Et Iero. i. exposicio est dei catho-
 Anathema sit inquit quod dicit deum
 aliquid nobis precepisse et homines im-
 plere illud non posse. Ratio le-
 uitatis est quintuplex. Nam leuia
 facit pro caritas que omnia suffert
 omnia sustinet secundum apostolum. i. cor. xij.
 vnde per in caritate laborat
 preceptis parendo. de quo quod mat.
 vij. Arta est via que ducit ad
 vitam. ut per. dicit. prope verba
 labiorum tuorum ego custodiui
 vias duras. sed magnus in ca-
 ritate viam mandatorum currit
 dicente per. viam mandatorum
 tuorum cucurri. cum dilatasti cor
 meum. sed in caritate. Secundo
 quod natura ad mandatorum ob-
 uacationem inclinat. omnia enim bonum
 appetunt. primo et hi. Tercio
 quod premium maximum promittitur
 quod oculum non vidit deus abste-
 que preparasti expectantibus te.
 ysa. lxvij. Quarto quia coad-
 iutor est christus qui secundum apostolum
 opatur in nobis velle et perfici-
 cere pro bona voluntate phil. ij.
 Quinto quod iuuant nos virtu-
 tes infuse. angelus noster. oratio ecclesie
 sacramenta. et multa filia. Via
 autem viciorum in se viceuersa propter
 quicquid dura est. Primo prope est
 iusticia dei que non sunt hic
 peccatum impunitum. Vnde aug. i.
 ofes. Iussisti domine et ita est ut pe-
 na sit sibi omnis animus inordinatus.
 Secundo quod est contra naturam

eo qd dicitur rationem vnde .ij. et h
 in diffinitione virtutis dicitur
 esse determinata ratione put
 sapiens determinabit. Tercio
 qd eternū supplicium mēt' ppe
 qd viciosis mat h .xxv. iudex
 dicit. Discedite a me maledi
 cti igne eternū. Quarto qd
 vicia sibi cōtrariāt. puta pbi
 galitas auaricie et sic de alijs
 ut dicit p h s .m. et h. Quinto
 qd viciā vicōz nō adiuuāt san
 cti angli nec de q nescit pa
 trocinū prestare criminibus
 Sed quid facit vicia dulcia.
 Rñ qd .v. corp' aiale. habi
 t' radicati. multitudo deliquē
 ctiū. sualus inimicōz et affēs
 tepid' ad ardua. de p' dicit
 gall .v. Caro occupat adū
 sus spiritū et spūs adūsus cā
 nē. Et itez manifesta sūt opa
 carnis q sūt fornicacō immū
 dicia luxuria et. de radicatis
 habitib' mal' dicit p h s .ij. et h
 qd p mpte et delectabilē fa
 ciūt vicia opari a qb' diffici
 le ē recedere. vnde iere .xij. si
 ethiops pōt mutare pellē suā
 aut pard' varietates suas et
 vos poteritis bñfacē cū didi
 ceitis malū. De .ij. videlicet
 multitudie deliquēciū patz in
 p s dicit. Cū sancto sanct' eris
 et cū pūso pūteris. hic ē
 qd petr' inter xpi discipulos
 manens sanct' fuit. sed cum

i turba pplariū fuit ter xpm
 neguit. De nñ. videlicet s sualus
 inimicōz dicit ap h s .ij. cor. xi.
 Ipse sathanas trāfigurāt se
 in angelū lucis. sic fecit xpo.
 mat h .nij. dices. Si filius di
 es dic ut lapides isti panes fi
 ant. De quito videlicet affēu
 tepido et sensualitate remur
 murate ait xps mat h .xxvi.
 spūs qdē p mpt' ē caro aut i
 firma Quātū aut ad .nj. s
 distinctōe pceptoz notādū
 fm scm t h .j. q. xci. qd lex qn
 tplex ē. vna general' qm de
 naturalē cuilibz indidit rei ut
 suo creatori obediret hanc le
 gem nulla creatura trāsgredi
 tur irracōnal. nā celū quotti
 die circuit s quo i p s. Statuit
 ea i eternū et in seculū seculi.
 pceptum posuit et non pteri
 bit. Quatuor elemēta et aues
 iura sua naturalia fuāt et alia
 similit' naturalia Secūda lex
 ē nature de q ro .ij. Centes q
 legem non habēt naturaliter
 ea que legis sūt faciūt. hxc di
 ctat vtutes esse faciēdas. vi
 cia fugiēda. Que volūm' ut
 faciāt nob hoies eadē eis faci
 am' et similit' s dimissōe. vñ
 mat .vij. ait saluatō. Oia q cū
 qd vultis ut faciāt vob hoies
 et vos facite ill'. hxc ē eni lex
 et p h s. Lex hxc etiā ad felici
 tatē natūalē pvtutes mōales

docet venire ut patuit i phis
 Tercia est lex hūana civilis.
 qm prelati seculares statuūt
 s qua pū. vñj. p me reges re
 gnāt. a legū obitores iusta
 decernūt. Quarta hūana ec
 clesiastica p aplicos. a consilia
 ac dyocesanos a superiores spi
 rituales tradita. s q decreto
 rū a decretaliū libri pleni sūt
 Quito dina pncipalit i deca
 logo otenta. de qvbi thoma.
 De leges oīs tūc rēe sūt cū
 ab eterna lege. i. a dina rōne
 oia rite pncipiēte deriuāt di
 rigūt et mouēt fm thomam.
 h ibidē. In scalogo itaq expo
 se. deus hōibz puidit. ut dicit
 s. th. ibidē. q. c. Sic pnceps
 reipublice puidē sbz ad quē
 spectat tria puidē i sbditis
 Primo quō se bñ habeant ad
 supiorē. Secdo quō bñ se ha
 beant inferiores ad se mutuo
 Tercio quō quisq sit intra se
 bene ordinatus. Secūdū hec
 igitur pncipalit. pmo neces
 saria sunt pcepta ordinancia
 sbditos sbite ad pncipē suū
 Primo sic q fidelit obediat
 ei et cōpñatur inimici pnci
 pis. qd deo facim? colēdo eū
 non demoia. Secdo sic ut ho
 noretur caute. ita q ore non
 inuanū nomē eius allūmatur
 Tercō q obsequijs certo die
 honoretur. Secdo necessaria

sunt pcepta pacē inter famu
 los ad inuicē cōsuācia. primo
 sic q p p̄m̄quis s̄bueniam? ho
 norando p̄entes. Secūdo ut
 p̄ximū corpe nō ledam? p
 occisionē. tercō nec i p̄sona cō
 iuncta puta vxore vel filia.
 Quarto nec i rebz p furtum.
 Quito n̄v̄bz p falsū testimo
 niū. tercō necariū ē ut qsq̄ di
 famul? int se pacifice r̄gatur
 qd regimē null? pnceps deo
 dempto facere p̄t. qz interio
 ra n̄ videt. Ideo voluntas duo
 bus vltimis pceptis cōpescit
 ne cupiam? vxorē p̄ximī. nec
 res eius. Et sic satis fit pcep
 to triplicis dilectōis scz si p
 tria p̄ximī p quicq. a sui p vl
 tima duo De? eni math. xxij
 tria in gñe p̄cipit. videlicz sui
 dilectōz. dicēdo. Diliges do
 minū deū tuū ex toto cor̄d tu
 o. dilectōz p̄ximī. ibi a proxi
 mū tuū. dilectōz sui. ibi sic te
 id ē sic te debes diligere In 7
 grediēdo igitur decalogum
 notādū. primo fm th. i. 2. q.
 c. q decalogus tanq̄ capita
 lia qdā pcepta otinet oia p̄
 cepta alia videlicz leḡ natura
 lis a q scriptura a sapiētes a
 lī tradiderūt. Secdo notādū q
 qdā pcepta fm eūdē ibidē sūt
 affirmatia ut illa duo. Saba
 ta sanctifices. Habras in ho
 nōe p̄etes. Alia aut neḡtiua

ut omnia alia octo fm eū. Ali
 qđ tñ fm lonauētu. in. n. di.
 xxxvii. ē plz affirmatiuū qm
 negatiuū ut p̄mū p̄ceptū. Af
 firmatia semp ligāt n̄ p̄ sem
 per id ē nō p̄ omi tpe et lora
 Negatiua vtroq; mō. Tercō
 notādū qđ fm iosephū quicq;
 p̄cepta erāt in vna tabula. p̄
 ma videlicet quicq; alia quicq;
 erāt i alia tabula. s; q; dyē ta
 bule erāt cōtinētes totū deca
 logū significabāt qđ duo māda
 ta sc; dilectōis dei et p̄mi cō
 tinerēt totū decalogū. iō fm
 aug. sequēdo signatū nō s; rā;
 p̄ma tabula cōtinebat tria p̄
 cepta p̄ma deo seruiēcia. secū
 da cōtinebat alia septē ad p̄
 k mū p̄tinēcia. Est itaq; primū
 mandatū. Exo. xx. sic positū.
 Ego sum dñs deus tuus qui
 eduxi te de terra egipti s; do
 mo fuitutis n̄ habeb; deos ali
 enos corā me. non facies tibi
 sculptile neq; omēz s; similitudinē
 q̄ ē in celo desup et que i terra
 deorsū nec eoꝝ q̄ sūt i aquis
 s; terra nō adorabis ea neq;
 coles. s; p̄ceptū partim ē af
 firmatiuū videlicet ego sū dñs
 de; tu; . et triplr ē negatiuū
 vñ xp̄us expōit math. m. s; p̄
 p̄ceptū dices dñm deū tuum
 adorab; et illi soli s; uies sc; cul
 tularie. nā fm iero. in prima
 pte p̄cipitur cult; latric id ē

honor deo debet. p̄ceptū igitur
 h; p̄mū cōtinēt plura p̄
 cepta p̄ticularia que in .xxii.
 capitulis sequētib; recitabū
 tur. quedā affirmatia et qđā
 negatia. Cū eni a dño dō ha
 beam? tria aiam. corp? et res
 iustissimū ē ut ei s; uiam? i s; tis
 et deū sic colam?. Sed scōm
 aug. in encheridiō. deus colit;
 tur optime. fide. spe. et carita
 te. q̄bus aia deū colim?. Se
 cūdo debem; colere corpe per
 adoracōz. Tercō rebo p̄ obla
 cōz. decimā. et s; s; b; . Alia ps
 p̄cepti est negatiua triplicē
 f; fuerūt eni quidā q̄ coluerūt
 plures deos sine ins; titucione
 ymaginū videlicet solē lunā et
 s; s; a. cōtra quos d; non habeb;
 deos alienos. alij coluerūt sub
 ymaginibus plures deos. cō
 tra quos dicitur. non facies
 tibi sculptile et. nō tamen ta
 les coluerūt ymagines. s; yma
 ginata. sic nos hodie vnū de
 um. alij ipsas ymagines ado
 rauerūt et aliqđ diuini eis at
 tribuerūt. Contra quos cōclu
 ditur n̄ adorab; ea neq; coles.
 vñō omnis superficialio in hoc
 puncto prohibetur. Item h;
 prohibētur quedā capitalia
 vicia put sūt mōtalia. Primo
 supbia. nā dicit th. .ii. q. Clxij
 ar. v. Q. s; humilitas p̄prie re
 spiciat subiectōz. hōis ad deū

et ecōūso supbia defectū hu
ius sbiectōis fm scz qd aliqs
extollit se sup id qd ē sibi p
fixū fm diuinā regulā vel mē
sua qua mensus est nob de
vnde eccl̄. x. Supbia hominis
est apostotare a deo. vbi etiā
inobediēcia notat. Scdo p
hibet hic accidia qm tedet di
diuini obsequij et.

Capitulum secundum

Quoniam p̄mū p̄ceptū
particulare videlicet
de tenēda vera fide
q̄ sb̄ p̄cepto cadit
ma. vi. Qui credidit et bap
tizat⁹ fuit salu⁹ erit. Qui vō
n̄ crediderit cōdepnabit. Tria
p̄ncipalē ponēt. Primo q̄ et
quot cōdēda sint simplici xp̄ia
no. i. n̄ hnti curā aiay. nec of
ficiū docēdi publice scripturā
factā. Secūdo quō a qualiter
credē debeat⁹ credēda. ter
cio quotuplices hōies. p̄cep
tū h̄ trāsgrediantur. **Q**uā
tū ad p̄mū notādū fm thō. i. i.
q. i. ar. viij. et fm alios doctō
res q̄ quilibz simplici sufficit
ad salutē credē explicite ea q̄
cōtinēt i simbolo ap̄loz et q̄
ibi articuli cōtes cōtinentur or
dinate breuiter et vtiliter. Id
circo statuit ecclia tales esse
credēdos a singul. et addiscē

dos esse. Et sunt numero. xij. *12. S. Auber*
articuli cōsiderādo aut tores eo
rū q̄ fuerūt duodeci ap̄li s̄ di
stinguēdo fm credita iūt. xij. *14. S. Credita.*
scz septē de diuinitate. et septē
de hūanitate. q̄ fides vidz ea
i quibz felicitabim⁹. Est autē
vita eterna. ut d̄z p̄ xp̄m iō. x.
vij. ut cognoscāt te solū verū
deū et quē misisti ih̄sum xp̄m
Primus igitur articulus respi
cit vnitatem diuine essēcie.
Secundus patrem. Tercius
filium. Quāt⁹ spiritū sanctū
Tres alij cōcernūt opacōz dei
ad extra q̄ ad triplex op⁹. p̄
mum nature. ibi creatorē celi
et terre. secūdum op⁹ est gra
cie. Credo eccliam sanctā ca
tholicā sanctorū cōiōz. remis
sionē p̄cōz. et sb̄ h̄is cōtinen
tur oia sacramta. terciū glo
rie. carnis r̄surrectionē. et vi
tā eternā amen. Septem de
humanitate sūt Primus. con
cept⁹ de sp̄u sancto. Secūdo
nat⁹ ex maria virgine. terci⁹
passus crucifix⁹ mortu⁹ et se
pult⁹. Quartus. descēdit ad
inferna fm animā. Quintus
resurrexit a mortuis. Sext⁹
ascēdit ad celos sedet ad dex
terā patris omnipotētis. Sep
tim⁹. inde r̄turus est iudica
re viuos et mortuos. Hos
articulos sic scire ordinate.
sic distinguere et enumerare

nō ē necessariū cuiuslibet simpli-
ci fideli s̄ sufficit et exigit p̄
mo q̄ credat itelligat et as-
senciat i genere et implicite
oibz q̄ credit ecclia catholi. et
q̄ nulli articulo explicite dis-
senciat. et sic simplices oia cre-
dūt licet implicite solū. q̄ ma-
iores credūt inq̄ntū maiores
adherēt doctrine dīne. sic enī
s̄m grez̄. sup̄ iob. j. Boues
arabāt et asine id ē simplice
pascūtur iuxta eas. vñ apls
i. cor. iij. Imitatores mei es-
tote sic et ego xpi. Secūdo
exigit q̄ q̄s i specie coḡscat
illos articulos et explicite seu
ista de quibus festiuat̄ in ec-
clesia in festis principalibus
anni. vñ dic̄ tlv. vbi prius ar.
vñ. post temp̄ gracie reuela-
te: tā maiores q̄ minores te-
nēt h̄re fidē explicitā de xpi
mysterijs p̄cipue q̄ntū ad ea
q̄ cūiter in ecclia solēnifantur
et publice p̄ponūtur. sicut sūt
articuli incarnationis ut sup̄
Et q̄ ut dicit tlv. vbi sup̄ ar.
viij. Mysterium xpi explicite
credi n̄ potest sine fidē trinita-
tis q̄ in mysterio xpi hic contine-
tur utputa q̄ filius dei carnē
assumpsit et p̄ gr̄ciā spūs san-
cti mūdū r̄nouauerit. Et ite-
rū de spū sancto ocept̄ fue-
rit iō post tēp̄ gr̄cie diuulga-
te tenētur omes ad explicite

credēdā mysteriū trinitatis. et
eciā om̄s q̄ r̄nascūt̄ i xpo hoc
adipiscuntur p̄ inuocacōz tri-
nitatis s̄m illō math. vi. Eun-
tes in mūdū vniūsum docete
om̄s gētes baptizātes eas i
noīe p̄ris et filij et spūs sancti.
hoc tlv. Hic declarat de ar-
ticulū latius iob. kunseym tra-
ctatu d̄ erudicōe ofessor̄ sic
Tenet̄ iqt̄ simplex ut i specie
coḡscat et cōdat articulos seu
ista de q̄bz festiuat̄ in festis
principalibus anni. Tenent̄
enim tales iuxta illō quod ce-
lebratur i festo trinitatis cre-
dere q̄ tres persone i diuinis
sūt vnus deus creator om̄iū
rerum. in cuius trinitatis seu p̄-
sonarum nomine baptizātur
Itē tenētur credere s̄m festū
natiuitatis xpi q̄ filiū dei na-
tū ē ex v̄gie maria. Itē ecclia pa-
rassēue q̄ xps sit passus p̄ no-
bis mortuū et sepultū. Itē cir-
ca pasca q̄ r̄surrexit et q̄ re-
surgem̄. xre. Itē ecclia ascēsi-
onē q̄ ascēdit i celū. ecclia p̄ tlv
costē xpm misisse spm̄ sanctū
aplis et ecclie. Qd̄ vna ecclia
sit ext̄ q̄ n̄ ē sal. et vniū caput
ecclie i terris. ecclia cōp̄is xpi fe-
stū q̄ xps xre otiet̄ i eucari-
stia Et cūter sacram̄. p̄itēcie
et oia alia sacram̄ta i medici-
nā a xpi passioē nob̄ effluxa
ecclia fel hū oiz scōz q̄ fiat fiale

iudiciū. Resurrectō mortuo-
rū. Remuneracō bonoz i eter-
na beatitudie i regno celoz.
maloz pūicō i eterna dānaci-
one in inferno. et p̄sequēs q̄
bona sūt faciēda et mala cauē-
da. Nec sūt que quilibz fidel
adultus explicitē credere tes-
tur. et assensus debet esse re-
spectu oīm articuloz et credē-
doz. ut p̄mo tactū ē. s̄ app̄hē-
sio i specie nō ē n̄ eoz q̄ iā sūt
d̄ sc̄do enumerata. Ratiō autē
dictoz ē s̄m bonauen. in. nj.
circa distm. xxxvii. q̄ si aliq̄
excusaretur s̄ infimis seu sim-
plicibz a talibz credendis ex-
plicitē i ecclia hoc maxime es-
set ex ignorantia. sed hoc non
cū articuli tales sint s̄ tā mai-
festis q̄ n̄ p̄nt latere sine cul-
pa. Sūt enim aliqui articuli
tam manifesti. q̄ nullus xp̄ia-
nus h̄ns vsūm racōis ignorat
eos. n̄ oīmō negligat. et cō-
tēpnat dei cultū et salutē pp̄az
et p̄ d̄ns talū ignorantia nō ē
sine culpa. nisi forte quis ex-
cusaretur de illoz noticia per
defectū doctozis. vel p̄ bre-
uitatē vite. post iceptū vsū ra-
cōis vel p̄ imbecillitatē vsū
racōis. nā p̄pter vltimū h̄ di-
cit sco. in. nj. d̄. xxv. nō requi-
rit in quolibz necessario. etiā
p̄ statu isto. q̄ oīs istos ar-
ticulos explicitē et distincte

credat. q̄ de? nullū obligat
ad impossibile ex? de re. iu. li.
vi. nemo eni p̄t ad impossibi-
le obligari. et ideo si q̄s rudis
ē q̄ nō p̄t cōsiderare quid sit na-
tura. et quid p̄sona. non ē ne-
cesse q̄ habeat actū explicitū
s̄ articulo p̄tinēte ad naturē
vnitatē et p̄sonaz trinitatē
distincte sic h̄nt clerici irati
s̄ sufficit sibi si nō p̄t huiōi di-
stinctōz intelligere quia nec
terminos. q̄ credat sicut qui
libet credit vsūm h̄ns racōis
hoc sco. nō tū videtur aliquis
tam grossus vtens racōe qui
nō possit aliquialiter manudu-
ctioibz et exemplis ad mi-
sterium trinitatis itelligēdū
aptari. Dicitur etiā secūdo
nisi quis excusetur p̄pter bre-
uitatem vite v̄nd querit Alci-
siodorenf. in. nj. suo materia s̄
fide. in quo instanti primo h̄
teneatur credere s̄ pena pri-
uacōis caritatis dabil. Et po-
nit casū q̄ puul? statim post
baptismū s̄feratur ad paga-
nos. et ibi moriet? vsq; ad ad-
ultā etatē. R̄ndē q̄ s̄m aplm
Inuisibilia dei a creatura mū-
di. p̄ ea q̄ facta sūt itellēa cō-
spiciūt. ergo ad hoc q̄ aliq̄s
credat oportet q̄ p̄us cōside-
r? visibilia et cōferat illa sue cau-
se. sed ad omnia ista exigitur
t̄p̄is tract?. ideo impossibile est

p se q̄ aliq̄s in primo instāti
vīus racōis credat. nullū autē
tenet ad impossibile p se. v nō
nullus tenet credē in p̄m oim
stāti etatis adulte. Iudex enī
secularis dat iudicias ad cre
dēdū i se. s̄ q̄ntū p̄cise temp̄
deus det ad huōi deliberacōz
nullus scit nisi deus. Ex quo
patet q̄ hoc argumentū non
valet. iste ē adultus et nūqm̄
credidit i deū et sic decedit er
go dāpnabit. Racō ē q̄ nūq̄m
fuit i hora vel mora credē
di et ideo iudicatur ut puul
donec tēpus deliberacōis fue
rit elapsū hec ibi. Dicit etiā
notāt. n̄ quis excusaret p̄p̄e
defectū doctoris. vñ dicit
tho. i. ij. di. xxv. Si q̄s de mi
sterio incarnacōis credēdo vl
huiōi instructorem non ha
beret ei de? reuelaret n̄ ex cul
pa sua r̄maneret. vñ explica
cio eoz que sūt de necessitate
salutis. vel diuinit? homi p̄ui
deretur p̄ predicatorem fidei
sic patz de cornelio actū. x.
vl p̄ r̄uelacōz qua supposita
in ptate liberi arbitrii ē ut in
actū fidei exeat. Idē etiā po
nit. 2. 2. q. ij. ar. vij. vbi r̄citāt
exēplū famosū. Qd etiā res
fert vñcēci? i speculo histo
riaz li. xxij. c. C. lxxij. Nā i
cōstātinopoli qdā lammā au
reā mueit et s̄ ea virū iacētē

cū hac scriptura. x̄ps nascet
ex v̄gine maria et credo i eum
sub cōstantini et hyrene tēpoi
bus. O sol itez me videbis p̄
tunc aut hyrena siue helena
mater cū filio suo scz cōstanti
no impauit. Tercō etiā opō
tet quēlibet simplicē iterdum
explicite credere articulos n̄
exp̄sse cōtētos i simbolo ap̄lo
rū. puta cū ecclia cōdēpnat ali
quē articulū cōtra hereticos in
certa terra. vñ fm tho. et sco.
i. ij. Si sit aliquid quod cre
dendum est qd tñ cōter non
predicatur in ecclia sed p̄po
nitur sp̄ealiter in vno loco de
nouo non est illud necessariū
simpliciter credere firmiter. Tili
tanq̄m v̄ro adherendo. p̄mo
necessariū ē magis illi nō ad
herere quousq̄ sciat illō credi
ab ecclia tanq̄ v̄rū. Et si hoc
sibi cōstiterit tenetur illi firmi
ter adherere. Sicut i morali
bus q̄n sunt altricacōes s̄ ali
quo p̄cō q̄n est p̄cō mortale
ut si vnus dicat expertus in
sciēcia. q̄ nō licet sic mercari
al? dicit q̄ sic tucū est sic n̄
procedere quousq̄ v̄ritas pa
teat aliūde. Sic dicit sco. i for
ma et dirēe cōcordat tho. Ex
quo patet q̄ si q̄s int̄ hereti
cos nutrit nullū h̄ns doctō
rē catholicū si errat i necessariō
credebis non in tōto excusat

Quia aut nimis cito cōdit ali-
cui errori aut diuinum auxi-
liū non inuocat aut suis pec-
catis exigentibus iformato
rē hēre nō meruit. ut dicit alfi-
g dionens. Secūdo pncipalit
sciēdū ē. quō a q̄lit credere de
beam? deum colendo. Vbi no-
tandum q̄ modus fidei necē-
rio est sbite habēd? videlicet
in corde p assensū. in ore p v-
bum. et in ope p pceptōū
dei exercitium. Quo ad p̄mū
de credendo in corde. Sciēdū
q̄ actus hīt? fidei est credē
et noscere seu itelligere et fir-
miter assentire ac adhrē hīs
que lex xp̄iana nobis p̄ponit
credenda Et sic credere seu fi-
des habz duo. scz; ap̄hensionē
seu cognicōnē. et assensū siue
adhr̄sionē. Et quidam plz ha-
bent de p̄mo. quidam plz de
secūdo. omēs tū fideles vtrū-
q̄ hīt. a secūdū videlicet assen-
tire seu adhrere ē magis me-
ritōriū q̄; p̄mū videlicet; cōfessē
seu ap̄hendere. De primo non
nunq̄; sepe plus habēt l̄rati. a
s̄ secūdo ecōuerso simplices am-
plius patet illis. qz simplices
firmius credūt nō nūq̄; dēis
scripture q̄; l̄rati. cui? signū ē
q̄ simplices sepe plus opibz
demōstrāt ea que scriptura iu-
bet q̄; l̄rati faciāt. si enim l̄ra-
ti firmiter assentirēt. et p̄fēe

vtiq̄ in opz exirent. Signū
enim magne fidi est q̄n fides
cordis in opz exuberat p ope-
ra bona ex fide p̄cedētia. Si-
gnū v̄ro p̄ue fidei ē. q̄n mo-
dicū redūdat i virtutū exerci-
cia. Illa vtiq̄ quibz i sp̄ali p
fidē ē assenciendū cōphēdun-
tur in articulo symboli ut sup̄
patuit. Secūdo etiā exigit
q̄ quis interdū fidē p̄fiteat
ore. v̄n̄. ro. x. Corde credit
ad iusticiā. ore aut cōfessio fit
ad salutē. vbi s̄m glo. Cor h
de credere sufficit ad iustifica-
cōz s̄ oris cōfessio exigit cum
q̄s i martirio s̄ fide querit q̄d
martiriū multi fugerūt corō
credentes. s̄ ore dāpnabiliter
vitatē negantes. v̄n̄ luc. ix
Xps ait qui me erubuerit et
meos sermones hūc filius ho-
mis erubescet cū venerit i ma-
iestate sua. Et math. x. Qui
me cōfessus fuit. cōfitebor et
ego eū corā p̄re meo. dicit aut
tho. 2. 2. q. 11. ar. 11. Cōfessio fi-
di est p̄ceptū affirmatiuum iō
licet semp liget. n̄ tū p semp
s̄ est necēria ad salutē i alicq̄
loco et tpe q̄n scz; p obmissio-
nē hui? cōfessōis s̄bitaret
honor debitus deo. vel etiam
utilitas proximis impenden-
da. puta si aliquis interroga-
tus s̄ fide taceret. et ex h̄ cre-
deret vel q̄ nō haberet fidē

vel q̄ fides nō esset vera. vel alij p̄ ei? taciturnitatē aūte rētur a fide. In hui? enim ca sibi cōfessio fidei ē de necitate salutis. Itē dic̄ ibi i casu necita tis ubi fides p̄clitatur: q̄libz tenetur fidē suā p̄palare. vel ad instructōnē alioz fideliū siue cōfirmacōz vel ad rep̄mē dū infideliū insultacōnem. Si tū turbacio infideliū oriret de cōfessioe fidei manifesta absq; utilitate fidei vel fideliū non esset laudabile in tali casu fi dē publice cōfiteri. vñ mathei viij. Nolite sanctū dare cani b? neq; margaritas spergē ante porcos. ne cūsi dirūpāt vos. Sed si utilitas aliq; fidei speret aut necessitas assist: cō tēpta turbacōe infideliū de b? hō fidē publice cōfiteri s̄m illis mathe. xv. Sinite illos sc̄z tur bari ceci sunt et duces cecoz. i. hęc ibi. S; quereres tenet ne aliquis s̄b p̄cepto m̄tirū subire p̄pter xp̄m. Rñd̄z th. q̄d̄li. m. j. q. x. ar. ij. Illud q̄d̄ h querit nō cadit absolute sub p̄cepto id ē nō ē p̄ceptū abso lute sic honorare parētes. S; cadit sub p̄cepto s̄m p̄para cōz animi id ē i casu. sic sc̄z q̄ hō habeat animū p̄paratū ad faciendū illis q̄d̄ debitū reddi tur ex aliq; causa occurrente. Cū enī op? esset a hō exigēz

sal? alioz homo debet esse pa ratus ad hoc faciendū. p̄ hunc nāq; modū sustinere martiriū p̄pter xp̄m cadit sub p̄cepto. q̄ sc̄z hō debet habere animū paratum ut prius pmitteret se occidi q̄z xp̄m negaret. vel mortaliē peccaret. Et sic etiā relinq̄re p̄pria bona cadit sub p̄cepto q̄ deberet esse parat? anim? xp̄iani mag? sustinere rapinam bonoz suoz q̄z cri stū negare. vel mortaliē pec care. De hoc tū multū secū cogitare et ad p̄ticularia descen dere. an hō pot? vellet tali v? tali horribili morte plecti q̄z fidē negare v? mortaliē pec care caue dūt simplices p̄ser tim ne seip̄os cogitādo v? al? loquēdo tēptēt. sufficit enī in ḡnē de hō hōe bonū p̄positū et sperare i dī gr̄ciā q̄ bñ acturi essent si necitas adueniret. in necessitatis enī articulo mul ti pri? etiam in fide exigui re p̄ti sūt diuino assistēte auxi lio m̄tirū aiosissime toleras se vñ th. q̄d̄libe. j. q. viij. dicit Cōtritus tenetur in generali velle pati magis q̄m cūq; pe nam q̄z peccare. ideo anselm? libro d. similitudinib? dic̄. q̄ aliquis debet magis eligere esse in inferno sine culpa q̄m in paradiso cum culpa quia i nocēs in inferno non sentiret

penam et p̄cor in paradiso non gauderet de gloria. Et q̄ cōtricio non p̄t esse sine caritate p̄ quā oīa dimittunt̄ peccata. Ex caritate enim pl̄ hō diligit deū q̄ seip̄m. peccare aut̄ est facere cōt̄ deū. puniri aut̄ est aliquid pati contra seip̄m vñ caritas hoc requirit ut q̄libz penā homo cōtritus p̄ligat culpe. S; i sp̄ali descēdē ad hanc penā vel ad istā nō tenetur. Quāmo stulte faceret si quis seip̄m vel aliū sollicitaret sup̄ huiōi p̄ticularibz penis. Manifestū est enim q̄ sicut delēabilia pl̄ mouēt i p̄ticulari cōsiderata q̄ i cōi. Ita terribilia pl̄ terrēt. si i p̄ticulari cōsiderētur. Et aliqui sunt q̄ in minori tēptacōne non cadūt qui fōte i maiori caderēt. Sicut aliq̄s audiens adulteriū nō incitatur ad libidinem s; si p̄ cōsideracionē descendat ad singulares illecebras magis moueret. Et sicut aliquis non refugeret pati mortē p̄ xp̄o. S; si p̄ cōsideracōz descēderet ad cōsiderandū singulas penas magis relaxretur. Et ideo descēdere i talibz ad singularia ē inducere hoc i tēptacionem et p̄bere occasionē peccādi hoc thomas. Vt; autem quis possit effici martir sine morte. Respondetur q̄ sic

sex modis. de tribz di. Bern' triplex ē martiriū sine sanguine. sc; parcitas in uerbate q̄z habuit dauid. largitas i pauertate q̄m exhibuit tobias et uidua. Et castitas i iuuetute quauis est Iosep in egipto s; in gre. etiā triplex ē. uidelicet paciēcia ad uisoz vñ diē. si ne ferro mātires esse possum? si paciēcia ueracit̄ i aio custodim? Compassio afflictoz vñ diē. oīs q̄ dolorē exhibz in aliena necitate crucē portat i mēte. dilectō inimicoz vñ diē. ferre otumelias. odiētē diligē. mātiriū ē i occulta cogitacōe. Sed querit̄ an habēs caritatem impfectā possit sustinē mātiriū. hāc questio nē mouet sanct' doct' qd̄ li m; q. xxij. sub hac fōma vt; aliq̄s absq; p̄fca caritate possit se ad mātiriū offerre. Rñ; det in opibus vtutū duo sunt attendenda. sc; illud qd̄ fit. et mod' faciēdi. Cōtingit autē idē factū qd̄ fit s; in aliquā p̄fectā caritatē fieri etiā nō solū ab habēte puā caritatē s; etiā a non habēte vtutem. sic aliquis nō hns iusticiā p̄t facere aliq̄d opus iustū. sed si atēdim' ad modū faciēdi. is q̄ non habet vtutem nō potest opai sicut ille qui habet nec ille qui habet puam sicut ille

qui habet magnam qui opatur
faciliter et prompte et delectabiliter
quod non facit ille qui caret virtute
vel qui puam habet. Sic ergo dicendum est
quod hoc opus quod est offerre se
martirio vel etiam martirium sufferre
potest facere non solum caritas perfecta.
Iuxta illud iohannis xv. Maiorem caritatem
nemo habet ut animam suam ponat pro
amicis suis. Sed etiam imperfecta caritas.
Vnde glossa super illud psalmi. Dilexi
mandata tua super aurum et thronum
dicit minima caritas plus diligit dei
legem quam milia auri et argenti et eadem
ratione quam omnia temporalia. Et quod
plurimum est ille qui caret caritate se
offerre potest martirio et sufferre secundum
illud i. corinthios xvi. Si tradidero corpus
meum ita ut ardeam caritatem autem non
habeam nichil michi prodest. Sed caritas
perfecta hoc facit prompte et delectabiliter
ut patet de lauricio et vincencio qui in tormentis
hilaritatem ostenderunt. Hoc autem non potest
facere caritas imperfecta vel etiam ille qui
caritate caret hoc thomas. Sed an expedit
imperfecto se subicere sponte martirio.
Respondetur quod non. quod non dicitur
quod sit motus: hoc incautum est. Et tales
in magna multitudie reperitur fidei negasse
ut patet per eusebium li. vi. ecclesiasticis. c. xxx.

tercio exigitur ut fidei quilibet fateatur
ope. si vult ad vitam ingredi et merito
agere. nam fides sine operibus mortua est
iacobus ii. Et si vis ad vitam ingredi
serua mandata. Vbi thomas tercio principaliter
videtur. I
dum est quot genera hominum preceptum
de fide transgrediuntur. Sunt autem quicquid.
Primo fidei addiscere negligentes. nam
in decreto per augustinum de consecratione
di. m. Statutum est quod patrum tenentur
filios docere solum apostolorum. Et ratio est
quod ibi ea vel paulo plura continentur
quam quilibet credere teneat et ordinate
ibi articuli ponuntur et memorie facilius
imprimuntur. tenentur inquam discere
nescientes nisi excusarentur ut supra:
imbecillitate ingenii carencia doctorum
aut propinquitate puericie. Secundo in
fide dubitantes nam tales dicuntur
heretici qui dubitant de fide catholica
ut patet auctoritate extra de hereticis li. v.
Vbi dicitur dubius in fide infidelis est
nec eis omnino credendum est qui fidem
veritatis ignorant hoc ibi non credendum
dicitur apertus id est testimonium eorum
non recipiendum. Et patet illa de thoma
iohannis xx. cui Christus. Noli esse incredulus
sed fidelis. vnde et didimus de isto quod
dubitavit

Racōe etiā patz. qz dubitās
nō est i fide. eo qz n̄ assenciat
aliam articulo certo vl' om̄ibz
Et qui nō est in fide ē cōfide
sm̄ illō mat. xij. et luc. xi. Qui
nō est mecū contra me est.

Sic apli fuerūt tpe passiois
xp̄ilicet cōfirmati fuerit i ad
uētū spūs sancti nā glo. sup
illō ps. Ego cōfirmaui colum
nas eius dic. Ap̄ls qui i pas
sione titubauerūt. Idē dicere
videt̄ beatus. aug. 2. satis ex
p̄sse li. de origine. Ad venatū
vbi dic̄ latronē bene de xp̄o
et ap̄los male d̄ xp̄i dinitate
sensisse Tercō p̄uuptuose fidi
articulos scrutari volentes

Sicut aug. 2 ante cōfessionem
fecit: contra illud eccl. ij. Alci
orate ne quesieris. et forcora
te ne scrutat? fueris et q̄ scru
tatō ē maiestatis opprimet a
glia vñ bernar: fide scrutai p̄
suptuose temeritas ē. credere
pietas est. noscere vero vita
eterna ē. Quarto fide ore
negātes licet cōde teneāt ta
les mortaliē peccant. ut sup̄
patuit. q̄les fuerūt Nicodem? 2
Ioseph ab aromathia. et ml
ti p̄ncipes iudeoz i xp̄m cre
dētes s̄ ne extra synagogam
eicerētur eū nō fatētes. de q̄
bus habet Iob. xij. peccaue
rūt enī mortaliē dic̄. ibi nico
de lira. qz p̄ncipes erāt q̄ plus

tenebātur fide astruere. et qz
erat d̄ necitate salutis xp̄m d̄
fateri ibi. et ut ibidē d̄ dilexe
rūt gloriā hominū magis qm
gloriā dei. Nam ut dicit th. 2.
2. C. xxxi. quādo quis glori
am suā p̄fert testimonio d̄ si
cut cōtra p̄fatos p̄ncipes di
citur. Similit̄ et pe. ter pecca
uit mortaliter negando xp̄m
ut p̄bat thomas i q̄libz. suis

Quinto heretici et ip̄is cre
dētes. eoz defēsores. recepto
res et fautores. Om̄s isti quicq̄
etiā sūt exōuicati qm̄ viciū eo
rū i aliquē actū exteiorē pu
blice vel occulte progreditur
ut plura iura exp̄sse dicūt.

Tercū Capitulum

 Ecūdo spes cadit
s̄ p̄cepto ut dic̄ s̄
th. 2. 2. q. xxij. ar. i
vñ Iere. xvij. male
d̄cus q̄ cōfidit i hōie. et p̄it car
nē brachiū suū. et a d̄no rece
dit cor eius. vñ spe etiā colit̄
deus corde qz procedit ab ha
bitu infuso. Est aut̄ spes ut
dic̄ Agr̄ in. 3. di. xxvj. certa
expectacō future beatitudis
ueniēs ex dei gr̄a. et meitis p̄
cedētibz. Dic̄ aut̄ tria p̄ncipa
liter sūt videnda. Primo q̄ p̄n
cipaliter sperare et appetē. de
beam? Secdo quō contra hoc
mādatum excedāt d̄ sperātes
Tercō quō p̄sumētes. Circa

p̄mū pro itellēu habitū spei
 et exercitio ei? actū ē sciendū
 q̄ actū hui? scōe virtutis ē cō-
 fidere firmiter v̄ certa cōfidē-
 cia q̄m q̄libz debz h̄re q̄nq̄ in
 actu s̄ semp i habitu d̄ h̄ q̄
 eternalit̄ saluetur. q̄ cōfidēcia
 sbz in ite ex vna pte sup̄ dina
 gr̄a et misericordia cui debz cō-
 fidē q̄ ip̄m saluabit et ex alia
 pte sup̄ pp̄rijs meritis q̄ ad h̄
 vult h̄re gr̄a adiutrice. debz
 enī firmit̄ p̄ponē in corde suo
 q̄ p̄cavitādo et b̄n̄ viuēdo ve-
 lit mereri vitā eternā q̄ sine
 h̄ p̄posito esset magis p̄sup̄cō
 q̄ spes. sic sūt q̄ cōfidēt fatue
 q̄ saluabūt et tū nichil facē
 volūt v̄ dimittere pro salute
 b̄ sua. Illa autē q̄ sūt sperāda
 et desiderāda q̄ n̄ possum? v̄tu-
 te p̄p̄a cōseq̄ debem? eā petē a
 deo. Et ista s̄b̄ nūo septuplici
 enumerat̄ breuit̄. vtilit̄. et or-
 diatissime mat̄. vj. in oracōe
 d̄nica in q̄ s̄m̄ th̄. 2. 2. q. lxxx.
 nj. ar. ix. Inuocam? p̄ deum
 rememorādo quis ē q̄ pat̄ n̄r
 puta fidelissim? p̄ssim? di-
 tilissim? sūm? et prudētissim?
 pater in quā creatōe. guber-
 nacōe. r̄dēp̄cōe. gr̄atissatōne
 et glouificacōe. s̄ vbi ē. in cel̄
 specialiori effcū et sūma pos-
 sessione. p̄mū igitur dicitur
 pat̄ n̄r ut nichil diffidamus.
 Sc̄dm̄ additur in celis ut cor

surrū habeam? post h̄ septē
 p̄ ordinē petim?. vbi sic ē or-
 do ita et dignitas septē bonoz
 petim? enī p̄. Sanctificet̄ no-
 mē tuū id ē honorificet̄ et lau-
 detur. ut memoria tui nomis
 quo de? n̄r et p̄r diceris semp
 et vbiq̄ in reuerēcia habeat̄
 et h̄ i cūctis opibz p̄ncipalit̄
 debem? intēdere. Et p̄fectis-
 sime fiet in patria vbi memo-
 ria eo fecūabit. itellēus vni-
 et et volūtas amore āplexa-
 bitur. nō aut̄ sic petitur sc̄dm̄
 aug. in sermone d̄ni i monte.
 quasi n̄ sit sanctū nomē dei s̄
 ut sanctū habeat̄ ab hoibz id
 ē ita innotescat illi d̄ns ut nō
 estimēt aliqd̄ sancti? q̄s ma-
 gis offēdere timeat. s̄ q̄ p̄fe-
 cte in nob̄ sanctificari nō p̄t
 nomē p̄ris n̄ in p̄ria tuto loco
 ideo dicim? secūdo adueniat
 regnū tuū. Est aut̄ sola debi-
 ta via ad h̄ regnū ut volūtas
 dei impleatur q̄ p̄ceptis inno-
 tescit clare. Ido. nj. d̄i fiat vo-
 lūtas tua sic i celo et i terra ad
 h̄c aut̄ p̄cepta cōtinuāda mei
 toie necari? ē p̄cis et s̄b̄idiū
 tā cōpis q̄z aie q̄s petim?. mj
 dicēdo panē n̄r̄m quottidia-
 nū et. Et h̄c. mj. b̄a positia r̄
 fidua sūt libacōis a mal̄ q̄ sūt
 tria. p̄mū et pessimū ē culpa p̄-
 terita cō q̄m dicim?. dimitte
 nob̄ et. tēmeni ad p̄az et nā

ad irā dei. et ad multa alia ma
la sustinēda. secūdu est futu
rū malum. i qđ incidere possu
mus inclinante teimptacione
contra qđ dicimus. et ne nos i
ducas in tēptacōne. Ultimo
petim? libera nos a malo. pe
ne scz et ab omī qđ p̄t impedire
suiciū dei. Amen id ē fiat op
tam? Sed notādū qđ orō
qñq; ē i p̄cepto fm th. in diu
fis locis. ut i. m. di. xv. et. r. r.
q. lxxxij. Primo ad horas ca
noicas tenēt ministri ecclie.
qz mediū sunt inter deū et po
pulu. qz nutriuntur a populo
et qz ad eucaristie sacramtū de
bēt esse dispositi apli? vñ bñ
ficiati. et i sacris constituti. et rli
giosi p̄fessi ad horas tenētur
scđo quilibet tenetur interdū
p se orare. et sibi p̄curare bo
na spūalia. que nec marie vir
gini data sūt semp sine orōe.
p̄sertim tñ ad hō tunc aliquis
tenetur. qñ aliquis grauitē
tēptatur. nec aliter p̄t adiu
uari. Tercō pro p̄ximo i casu
sue necitatis. quo p̄ aliū non
iuuaret in tēptacōnib; suis i
mortalib; me sciēte hoc. et cū
nec se alio iuuare posset. Tūc
em locū hab; illis ābro. pasce
fame scz spūali morientē. si n̄
pauil ti occidisti. s; hoc diffici
le ē scire. Quāto dñicis dieb;
et i felis p̄cipuis ad oformā

dū se ministris ecclie. hō sentēci
aliē th. sup. m. di. xv. Qñ D
to qñ qđ vult aliquid orare.
Sexto si satisfactōz i penitē
cie sacramto. p orōz r̄cepit p se
Septimo si satisfactōz orōz
nū p alio p̄misit. Octauo ex
bñficō r̄cepto i elemosina spi
rituali. vel corpali. p dāte be
neficium. sicut paupes p diui
tibus a quib; elemosinā reci
piunt et diuites p clero. a qđ
fmonē et sacramta recipiunt
nisi aliunde refūdāt. Prefati
aut vltimi quatuor modi sūt
saltem debiti. et si non p̄cepti
semp quo ad om̄s. Contē hoc
mādatū spei excedit. Primo
p desperates. Vbi sciēs fm E
Th. et bonauen. sup. r. circa
finē. qđ desperacō non ē semp
p̄m in spiritū sanctū. Aliqu
eni aliq; desperat fm bonauen
ex pusillanitate. ita qđ in ip̄a
desperacōe nō v̄cit op̄lacēcia
s; dolet et renititur cōtra ip̄a;
et sic n̄ ē i spiritū sanctū. quia
ex tali desperacione nō picit
hō in p̄fūdum. p̄t enim hō ex
vehēmēti demonis tēptacō
ne puenire. vel aliquando ex
naturali ifirmitate. ut ex ma
nia ut crebro attingit repire in
femmis. vñ bonauen. sup. ij.
dicit. desperat aliqu; qđ ex pu
sillanitate. ita qđ i ip̄a d̄sp̄ta
cōe n̄ v̄nit cōplacēcia. s; dolet

et remittit' oīa ip̄a; et sic non
 ē p̄c̄m in spiritū sanctū. h̄c i
 sc̄do di. xliij. Est alia despera
 cō q̄ q̄s desperat diffinitie ab
 sc̄ndēs se quasi a facie d̄ne
 misericordie s̄m q̄ cayn fecit
 q̄ dixit a facie tua eicis me ho
 die et h̄ simplr ē p̄c̄m in sp̄ri
 tū sanctū q̄ est in otumeli
 am d̄ne misericordie cui suā p̄
 fert iniquitatem sicut ait cayn
 maior ē iniquitas meā q̄m ut ve
 niā merear. Ex h̄ tñ nō iudic
 atur infidelis. aut q̄ tal' bñ
 sentit d̄ alijs. et male d̄ se aut
 certe q̄ n̄ estimat deū misere
 ri velle. Et tale p̄c̄m i spiritū
 sanctū semp habz oīctam
 maliciā p̄ eo q̄ q̄ sic desperat
 i tali culpavult vitam suā fis
 nire vñ t̄les d̄ speratissimi fre
 quēt sibi iferūt mōtē. Et th̄o.
 dicit q̄ desperacō inq̄ntū des
 speracō est sp̄s p̄c̄i i spiritū
 sanctū que nō p̄uenit ex hoc
 q̄ aliquis neg et r̄missionem
 peccatorz. s̄ r̄missionē pecca
 torz quā fieri credit ut liberi
 vacet p̄cis sp̄onte a se abicit
 dū n̄ vult tēdere i h̄ q̄ remissi
 onē peccatorz oīq̄tur. Cau
 sa aut̄ quare desperacō ē pec
 catū s̄m th̄o. vbi prius. Quia
 oīs mot' appetitiu' cōformi
 ter se h̄ns itellectu' falso est
 sc̄dm se mal' et ecōūso bonus
 de vero d̄ deo estimato. Sed

circa deū vera estimacō itelle
 ct' est q̄ ex ip̄o p̄uenit homi
 salus et venia p̄corib' datur
 s̄m illō ezechiel. xvij. Nolo
 mortem peccatoris s̄ ut ouer
 tat' et viuat. Falsa aut̄ opi
 nio peccatorz ē q̄ homini pec
 catori penitenti veniam dene
 get. vel q̄ peccatores ad se
 nō cōuertat p̄ gr̄ciam iusti
 cantem. Et ideo sicut motus
 sp̄ei qui conformiter se habz
 ad estimacōnē verā est lauda
 bilis et virtuosus. ita opposi
 t' mot' desperacōis q̄ se ha
 bet cōformit' estimacōi false d̄
 deo ē viciosus et p̄c̄m. **S**e
 cūdo peccant cōtra sp̄em p̄su
 mētes. vbi notādū s̄m bona
 uēturā. Qd̄ p̄sumpcō duplex
 ē vna ē d̄ meritis. alia d̄ impu
 nitate. Prima est qua quis d̄
 meitis suis presumit et ē sup
 bie. Secūda est qua quis p̄
 sumit de impunitate dans to
 tum diuine misericordie et au
 ferēs ei oīmino rigorem iusti
 cie et hoc ē peccatū in spiritū
 sanctū. quia claudit viam ad
 gr̄ciam et ad culpam aperit
 Et s̄m thomā presūptuosus
 non peccat ex h̄ q̄ misericor
 diam d̄i nimis magnam arbi
 tratur cū sit infinita. sed quia
 iusticiam eius cōtempnit et in
 h̄ ecīā misericordie derogat
 abutens ea ac si nō esset iusta

Et ut dic. 1. 2. q. 11. ar. 1. p̄sup
cio idō p̄m est qz sicut fallū
est qz de 2 penitētibz nō indul
geat vl̄ qz peccātes ad peni
tēciā n̄ ruocat. ita fallū ē qz i
p̄co pseuerātibz veniā ocedat
a bono ope cessantibz glia;
largiatur. cui estiacōni ofoz
miter se habz p̄supcōis mo
tus. et idō p̄supcō ē min⁹
p̄m qz desperacō q̄nto mag⁹
est p̄riū deo misereri a p̄cere
qz punire. p̄pter eius infinitā
boitatē. Illud enī fm se oue
nit deo. h̄ aut̄ p̄pter p̄ca n̄ra
vñ peccare cū p̄posito pseue
rādi i p̄co s̄b spe venie ad p̄
sūpcōz p̄tinet. et h̄ nō dimi
S nuit s̄ auget p̄m. Pecca
re aut̄ sub spe venie q̄nqz p̄
cipiēde cū p̄posito abstinēdi
a peccato. et penitēdi de p̄co
hoc nō est p̄supcōnis sed hoc
p̄m diminuit. qz p̄ huiōi vi
det h̄re volūtātē min⁹ firma
tā ad peccādū. Idō mḡr dic
li. ij. di. xxij. qz adā min⁹ pec
cauit. qz s̄b spe venie pecca
uit. h̄c t̄lx. Caueant h̄ p̄mo
inordiātā spem i quosdā san
ctos ponentes q̄ fuūt beate
barbare. kat̄xrine a similibz
q̄ licet bñ faciāt h̄is fuiēdo.
videāt tamen ut spem suā cū
exēcūōne dī vocacōnū a mā
datoz roborēt. Sc̄do caue
ant spem i h̄ies aliquē nimis

ponētes sic faciūt parentes
interdū p̄p̄ liberos. negocia
a opa cōtra p̄cepta dī actitā
tes. conf̄ quos dī Jere. xvij.
Maledictus qui confidit in
h̄ie. et ponit carnē brachium
suum. et a d̄no recedit cor ei⁹
Caueāt tercō penitēciā p̄era
stinātes a sic sperātes tandē
cōūtī i fine quod difficile est
nō impossibile p̄p̄ sex. videli
cet prop̄ infirmitatē vsū ra
cōis et volūtatis tardātem.
prop̄ dolorē mentē p̄pedien
tē. propter habitū vicōsū ad
mala iclīmātē. prop̄ timorē
mortis naturā terrētē prop̄
familiam relinquendam per
strepētē. et demonē tēptā
tem. Tercō peccant cōtra h̄c
p̄ceptū orōnem d̄nicā et sym
bolū ap̄loz nō addiscētes. qz
ibi cōtinētur sperāda.

Capitulū quartū

CErrio dilectio dei
cadit s̄b p̄cepto q̄
sibi fure debem⁹.
S̄ q̄ dilectōe p̄o vi
debit q̄m stricte p̄cipit a qz
necāria ē Sc̄do qz vtil. Ter
cō q̄licē cadat s̄b p̄cepto. Qu
arto qz rōnabiliter a cur p̄ci
pitur. Quito quot modis cō
tra eam peccet. Quātū ad a
p̄mū qz stricte p̄cipiat dī di
lectō patz p̄ p̄lā exo. xx
deū diligētibz a deū odiētibz

terribilis pena indicit et pre-
miū pmittit cū post p̄mū p̄ce-
ptū imediate addit. Ego sū
dñs de⁹ tu⁹ fortis zelotes vi-
sitās iniquitatē p̄m in filios i-
terciā et q̄rtā gnacōem eorū
q̄ odert me. ⁊ faciēs miam in
milia hñs q̄ diligūt me et cus-
todiūt p̄cepta mea. **Pr̄ia ps**
ut di. **tho. 2. 2. q. c. viii. h. 3.** veri-
tatē de p̄ca tpali q̄ filij p̄miū
tur q̄ sūt aliq̄d pentū et sic de
cōḡtis q̄ sepe viuūt vsq̄ ad q̄r-
tā gnacōz. **Sec̄do fm mgr̄m**
i. ii. di. xxxii. h. 3. veritatē de fi-
lijs ⁊ cōḡtis imitatib⁹ p̄ca pn-
tū. **S. 3. iii. m̄q̄z intelligit** q̄
fili⁹ vel ali⁹ p̄miat. p̄ca cul-
pe vl eterna p̄ p̄cto alteri⁹.
Sec̄da ps p. 3. q̄ sepe tota tra-
vna meli⁹ h. 3. p̄p̄fco i caritate
h̄vie vt; de ioseph. dauid. ab-
rahā et s helia celū apiēte ad
b pluendū. **Itē necitas oñdit**
deu. vi. ubi sic dicit diliges do-
minū deū tuū ex toto cōde tu-
o et ex tota aīa tua ⁊ ex tota
fortitudine tua. **math. xxii.**
Addit ex oī mte tua. Erūtq̄
v̄ba h̄ q̄ p̄cipio tibi hodie in
cōde tuo ⁊ narrab ea filijs tu-
is et meditaberis sedēs in do-
mo tua et ambulās in itinē dor-
miēs at; cōsurgēs. ⁊ ligabis
ea q̄si signū i māu tua erūtq̄
et mouebūt añ oculos tuos
scibesq̄ ea i limie ⁊ ostijs dōz

tue n̄ tñ dñt ad lram dic glo.
in māu cōpali ligari s̄ spūali
idest in oī ope adiūgi. **Itē dicit**
q̄i Alias sic pharisei facem⁹
si in māib⁹ corporeis ea defer-
rem⁹ nec scibē ad lra; i limib⁹
et ostijs optet s̄ i oī eḡssu ad
op⁹ dñt suari. nā fm tho. dicit
lectō dei et p̄xi dicit esse regla
oīm hūanoz act. **Itē math.**
xxii. Erūs sine veste caritatis
lic; i nupcijs sit eccie q̄ ad fi-
dē tñ ligatis māib⁹ et pedib⁹
picit i tenebras exteiores vs-
bi erit flet⁹ et stridō dēcū
Itē i cor. xii. Ostēdit q̄ n̄
la eloq̄ncia. nec scia. nec mira-
cla. nec elāgicō elemosinaz
nec passio val; sine caritate.
Si iqt̄ linguīs h̄im loquā et
āgeloz caritatē aut n̄ hūero
fcus sū velut es sonās ⁊ ciba-
lū timiēs. **Et si habuero p̄p̄he-**
ciā ⁊ nouim misteīa oīa sc̄i
ptūe ⁊ oēs sciam. **Et si hūero**
fidē ita ut mōtes trāfferam.
caritatē aut nō habūo nichil
sū sc̄i q̄ vita caritatis careo.
Et si distribūo i cibos paup̄ū
oēs facultates meas ⁊ si tra-
didero corp⁹ meū ita ut adēā
caritatē aut n̄ habūo nichil m̄
p̄dest. **Itē i cor. vi.** **Si** q̄s n̄
amat dñm i h̄m xp̄m sit ana-
thema sc̄i maledc̄us fm glo.
quia maledicetur in iudicō il-
la maledcōe de q̄ **math. xxv.**

qz inaledicetur in iudicio illa
maledictōe de q̄ math. xxv

Ite maledicti i ignē eternū.

b Quātil' vō sit dī dilectō
patz ex septē Primo filiū dei
constituit caritas. qz misit de
spiritū filij sui. in q̄ clamam?
Abba p̄. Ro. vnj. et galla.
mj. et ioh. j. Dedit hīs q̄ eū r̄
ceperūt ptātem filios dei fieri
q̄ credūt in noie eius. nā cari-
tas peccatorē de infinita di-
stantia in quā cecidit p̄ mor-
tale peccatum a deo in q̄ fuit
i regione longinq̄ filius. p̄bi-
gus eleuat ad vnionē cū pa-
tre celesti hoc enī gracie offi-
ciū ē dīc Albert? .ij. de mirabi-
li sciēcia dī. Secūdo facit me-
reri quolibz ope moralit' bo-
novitā eternā. aut ei? augmē-
tum. qz si filij et heredes ut di-
cit galla. mj. et Ro. vnj. Ter-
cio facit qd p̄ modica bōa tē-
palia in casu p̄ dō data et sic
de alijs tātū meret' q̄s quātū
alius p̄ multa tēporalia data
ut patet de vidua cum duobz
miutis missis i gazophilatū
luce. xxi. que cril ti tel timonio
plus quāz omnes misit. Et de
sancto petro q̄ licz modicum
reliquit cū ait math. xix Ecce
nos reliquimus omnia et secu-
ti sum? te. qd ergo erit nobis
r̄ndit amen dico vob et. cen-
tuplū accipietis et vitā eter-

nā possidebitis. nō enī ut dīc.
sup eodē gre. q̄ntū s̄ ex q̄nto
id est ex q̄nta caritate q̄s dat
deus p̄derat tunc scz quando
non adest facultas exterior.
Quarto facit interdū nichil
hūtē de bonis exterioribz tan-
tū mereri d̄ premio essenciali
q̄ntū ali? meretur qui multū
dat ut patz in eo videlicz. q̄ in
paupertate exns ex magna ca-
ritate vellet dare centum flo-
renos et nō p̄t dare tātū i ca-
su p̄t mereri sic qui centū flo-
renos dat. Exēpli grā paup
nichil hūs in caritate tamen
existēs ut duo quo ad gradū
qui p̄fectū animū habz dādi
alteri mendico decē florenos
tātū meret' de p̄mio essenciali
quātū diues ex equali carita-
te dās actu. x. florenos. secū-
dus tñ p̄miū accidētale habe-
bit qz gaudebit de eo qz volū-
tatē dādi habuit et qz dedit
et paup mēdicus p̄ eo inter-
cedet s̄ hęc modica sūt respe-
ctu essencial' p̄mij qd erit de
creatore. h̄ p̄bat sentēcialitē
scūs th. j. ij. q. xx. ar. mj. Quē
to impetrat et meret' scienciā
magnā i p̄ria et gaudiū. Sic
qz si simplex vetula i caritate
decedit. q̄ habz caritatē ut q̄tu-
or. Et mgr̄ in thologia si de-
cedit in caritate ut duo. vetu-
la hēbit clariorē et p̄fectiorē

scienciā & visis in deo q̄z theo-
 logus licet de hitibz scientifi-
 cis acq̄sitis mgr̄ pl̄ habitu-
 rus sit & sciēcia. s̄ hoc modicū
 ē r̄spectu sciēcie & deo immedi-
 ate hūde. Rācōnē affiḡt tho-
 i p̄ma pte .q. xij. ar. vij. Quia
 magnitudinē caritatis vie se-
 q̄tur i p̄ia maḡtudo luminis
 glorie Et magnitudinē lūis
 glorie seq̄tur intimior vnio &
 visio diue essēcie. et q̄nto in-
 timi⁹ videt̄ de⁹ et vnit̄ alicui i
 tell̄ctui tāto plura & intēsi⁹
 sciet̄ q̄s ea que relucēt i deo et
 p̄ oīs maior delectacō seq̄t̄
 et mai⁹ gaudiū. Caritas enī
 finum cordis primo apit id ē
 f̄ capacōrem r̄ddit Sexto ca-
 ritas facit q̄ diligētib⁹ deū
 oia coopant̄ in bonū ro. vñj.
 Hōis celū est p̄miū infēn⁹ a
 p̄cis prohibitoriū & similiter
 lymbz purgatoriū: bona tpa-
 lia sustētamētum & oīs adūsi-
 tas lucrū p̄ paciēcie meritū.
 qz dic̄ greḡ. nulla nocebit ad-
 uersitas si nulla d̄net̄ iniquitā
 nulla enim prudētī p̄t adesse
 mala fortuna. qz ut dic̄ boe. d̄
 sola. In ptāte eius est adūf̄
 bñ vti ut p̄speris. Septimo
 in via facit omē op⁹ leue. iu-
 gū enī inq̄t x̄ps meū suauē ē
 et on⁹ meum leue mathei. xi.
 p̄mo finis p̄cepti est caritas. j.
 ḡ thimo. j. Tercō q̄lit̄ cadat di-

lectio dei sup̄ oia s̄b p̄cepto vi-
 dēdū est. vbi notādū put̄ eli-
 cit̄ ex varijs dictis sc̄z tho. &
 alioz videt̄ q̄ tripliciter dicit̄
 ctō dei itelligit̄ p̄cepta p̄rio
 placibilis seu fauorabilis. se-
 cūdo ordiabilis. Tercō app̄-
 cabilis. Primo debz diligere pla-
 ciabilis sup̄ oia sic q̄ vel deo
 bonū & oplacēciā i s̄ h̄as sine
 r̄lacōe ip̄i⁹ i q̄d cūq; aliud bo-
 nū p̄o cui⁹ itellectu notāda
 sūt aliq̄. p̄mo q̄d sit diligere
 Rñ. s̄m p̄h̄m i r̄thorica Est ali-
 cui bonū velle ut diligē h̄oies
 ē sibi bonū velle. Secdo q̄d sit
 homi bonū. Rñ. p̄h̄s. j. et h̄. et
 x. Felicitas suauitates et sciē-
 cie. et h̄c nūq; obsūt sibi q̄n-
 tū ē d̄ se sibi & bona t̄palia et
 mala pene deficiēcia ad virtu-
 tes. Tercō nota q̄ duplex ē h̄
 dilectō i h̄oibz. q̄dā occupie. q̄
 vtilitatis n̄re gr̄a ē puta cū a-
 liq̄s diligit aliq̄; r̄ē p̄t̄ se dili-
 gētē & sic diligit̄ a finū ca-
 p̄tā cibū et filia qz vtilia nob̄
 ad honore ad d̄lacō; v̄ ad co-
 modū n̄m & tali dilectōe dili-
 git̄ h̄o se p̄ncipalit̄ n̄ aliō alia
 ē dilectō aicicie puta cū q̄s di-
 ligat̄ aliq̄ē h̄oies. p̄t̄ ip̄m dile-
 ctū h̄oies ut cū q̄s vidz aliq̄ē
 sapiētē v̄tuosū et h̄uioi & sibi
 ista vult iesse & oplac̄z i eis di-
 ligat̄ eū dilectōe aicicie. Quā-
 to nota q̄ p̄t̄ d̄o nichil bonū

ē nisi id qđ ipse ē videlicet qđ ē
omnipotens omniscies miseri
cordissim? paciētissim? ditissi
m? et filia nā ieiunare. orare. v
tutes acq̄rere vicia vitare nō
sūt sō bōa licz corā nob ei sint
honoificā Quia bonoz nroz
nō idiget sed nob p̄fata bona
sūt et p ea corā nob glorifica
tur p̄r qui in celis est Ex quo
patet qđ sit deū sup oia dili
gere quia sibi bonū vellevi
delicz meditari velle et placē
ciam h̄re qđ est omnipotēs sa
piētissim? optimus et similia
Et sic amam? scđo amore vi
delicz amicitie nō p̄pter aliud
nec relatie ad aliud non autē
diligere debemus eum primo
amore scz occupiscēcie videlicz
ut velim? sibi bonū misericor
die qz nob dōa dat qz tūc nos
pl? diligere? vñ Berni. li.
1. 8 diligēdo deū absq̄ intuitu
p̄mij diligēdo? ē de? ver? em
amor in seip̄o otentus est Et
itez licet de? sit absq̄ intuitu
p̄mij diligend? nō tñ absq̄
p̄mio diligitur. vñ quan
to quis pur? diligit deū p̄p̄
se et quanto min? habet r̄spe
ctū ad se diligentē tāto deo
dilectō plus placet et ampli
us homo meret? Raco aut qz
re sic diligere debem? deū p̄
ter se est. Prima quia nisi sic
tūc nō diligere? eum nobi

liori mō qz diligimus equum
asinū et quibus bonum volu
mus p̄pter nos Item naturali
ter mī filio vult bonū sepe sine
om̄i respectu utilitatis p̄prie
ut in casu quo fili? iuueis mo
reretur ergo plus tenem? deo
Item idē pat; in amicis veris
ad quos exigitur ut non dili
gāt utilitatis aut delēacōnis
grā sed amicū p̄p̄t se. Itē
expiēcia ē qđ qđ diligit p̄p̄
ter se eū quē nūq; videbit vltē
mare existētē. ut si audis d
probo milite in armis et v̄tuti
bus vis sibi bonū et cōplacen
ciam habes in eo licz nulla vti
litas tibi inde seq̄ret. Cur er
go nō diligere? deū p̄p̄t
se sine om̄i respectu ad aliud
ab eo Ex quo patet qz multū
merētur qui dei p̄fectiones
sepe meditando cōsiderāt et cor
de sibi in h̄ cōplacēt. Optim?
enī act? ē diligere deū. Dic
q̄ritur p̄mo an deum diligere
possim ut det in vitā eternam
seu celū. Rñd; nō sed p̄ plura
opa alia deo fuisse possum?
p̄p̄t vitā eternā. Nam dif
ferunt seruire deo et diligere
sicut gen? et spēs. vñ opa bo
na deo facē plura et conari
implere alia p̄cepta. et alia
p̄p̄t vitā eternā qz opa ta
lia bona sūt vie ad celū. Sed
diligere deū nō deo ut vitā

eternā michi donet quia sic or
dinarem deum i creaturam et
in vtilitatem meam quod illi
citurum est Tum quia hoc esset
vtili fruendis quod nūq̄m licet
ut dicit augustinus p̄mo s̄ do
ctrina xp̄iana. Tum quia sic
me principaliter quererē. tū
etiam quia deteriora dñt esse
gracia meliorum fm pl̄m in
politicis q̄d hic nō fieret Se
cundo queritur possum ne dili
gere deum p̄pter bñficia que
michi dedit. Respondit th̄o.
2.2.q.27. arti. 11. Si ly p̄
ter dicat causam finalem non
ob̄eo q̄ sic vterer eo. Si autē
dicit causam occasionalem vel
motiuā possum scdm illud ps̄
Inclinaui cor meū ad facien
das iustificacōes tuas i eter
num p̄pter retribuōnem. Be
neficia enim que deus nob̄ de
dit velut caritatem dei facule
nos accēdere dñt ad deū dili
gendum et occasionem p̄sta
re. hoc aut̄ questio sic et prece
dens et similes aut nūq̄m aut
caute de bēt p̄dicari seculaibz
k Tercō queritur cur tam du
rum apparet secularibus deū
a nob̄ non debere diligere p̄pter
bñficia Responso fm villhel
parisiense in libro d̄ virtutibus
Hoc faciunt carencia docto
rū realiū et ignorantia seculariū
que p̄ueit ex eo q̄ se querūt

non que dei sunt q̄d caritas si
n̄ facit s̄ dilectō curua. Que
rūt enī homines nimis terrena
honores. diuicias. et similia q̄
licet sint minima bona tamen
in eis contentantur. Similes
pueris qui in piro plus amo
rē figūt q̄m i tota domo. Cō
tra hunc modū diligendi deū
peccant directe quidam pec
catores qui vellent q̄ deus nō
nosceret peccata eoz v̄l ut si
bi peccata eoz placerēt con
tra quos i ps̄ dicit dñs Existi
mal ti inique q̄ ero tui simil
arguam te et statuam cōtra fa
ciem tuam tales enim vellent
deum non esse omniscientem vel
summe bonum. Et hoc est deū
velle non esse deum quia scien
tia sua ē deus met Secūdo
cont̄ hoc faciunt odientes de
um. vellent enim eum nō esse
iustum punientē. p̄mo tristā
tur q̄ iustus ē ut faciunt eccl̄
am dāpnati dicit autem th̄o.
2.2.q.27. arti. 11. q̄ odire deum i
ter omnia peccata grauius est
quia in eo per se est aūsiō ab
incomutabili bono In alijs au
tem est auersio p̄ accidens. ve
rū licet deus clare visus a nul
lo possit odiri quia sic i eo nec
apparet nec verum malum vi
deretur. Tamen oditur a ma
lis visus i suis effectibus vide
licet puniōis. Sic enī vidēs

per croceū vitę pulchrum ho-
minē iudicat pulchrū et bene
coloratum. hōie; pallidum vel
croceū esse. Sic pūsi p̄ penas
a dō inflic̄tas eū iudicat cru-
delem sc̄dm illd̄ ps̄. superceci-
dit ignis sc̄; p̄ci et malorum
effectū et non viderūt solē.

m Secūdo p̄ceptū de diligen-
do deū sup̄ oīa debet fieri or-
dinalit̄ sic videlicet q̄ nos et
oīa alia in deū referam? et in
suā gloriā vltimate. Ita q̄ quic-
q̄ diligim? volum? agim?
p̄p̄t̄ deū et ei? gloriā diliga-
m? agam? et obmittam?
quia tunc in oīb; rebus plu?
diligimus q̄; res ipsas quādo
suam gloriā in omnib; que-
rimus vltimate q̄; p̄p̄t̄ q̄d vni-
q̄s q̄; tale et ip̄m magis. i. po-
n terior. Et sc̄dm hoc intelli-
gi deb; p̄ceptū dilige domi-
nū et. Qd̄ breui? et clari? sic
exponit th̄. tractatu d̄ p̄fe-
ctione sp̄ualis vite. Et ē mēs
sancti augu. li. j. de doctrina
xp̄iana nā dilectō ē act? w-
lūtatis q̄ significat p̄ cor q̄ sic
cor ē principiū materiale om-
niū motuum corpaliū ita w-
lūtās q̄ntum ad int̄cionē fi-
nis vltimi q̄ ē obiectū carita-
tis ē p̄ncipiū omniū actuū.
quarūcūq; potēcia; q̄ mo-
uentur a wlūtate h̄c aut sūt
tres sc̄; intellect? q̄ significat

p̄ mētē. vis appetitiua inferior
que significat h̄ p̄ aīa; vñd̄
fm̄ eam dicimur agere vitā
aiālē. Et vis executia exterior
que significatur p̄ fortudie;
siue virtutem siue vires p̄eci-
pit ergo nobis q̄ tota n̄ra ī-
tencō ferat̄ in deum sic q̄ om-
nia actu vel habitu in deum
referantur sicut in finē. Qd̄ im-
pletur cū aliquis vitam suam
ad dei hūiciū ordinat et p̄ oīs
oīa que prop̄t̄ seip̄m agit vir-
tua liter ordīnātur in deū nisi
sint talia que a dō abducant
sicut p̄ca. Et sic diligitur de?
ex toto corde. Secūdo ut in-
tellect? noster totalit̄ s̄bda-
tur deo sic q̄ homo credat ea
q̄ d̄init? tradūt̄. sc̄dm illud. ij
cor. x. in captiuitatem redi-
gentes omnē intellectū i ob-
sequiū xp̄i. Et etiā i medita-
tis dei p̄fectionibus ei talia
in esse velimus et oīa memora-
ta alia sc̄; h̄nficia d̄i in deū or-
dinemur. Et h̄ ē tota mente
diligere. Tercō ut appetitū
n̄r̄ inferior regulēt̄ sc̄dm deum
et quecūq; homo amat sperat
et sic de alijs passionib; i deo
amet vniūsatē om̄e; affectō-
nem ad dei dilectō; referens
non in voluptates carnis. Et
qui sic perdit animam suam i
vitam eternam custodit eam
Job. xij. Et h̄ est ex tota aīa

diligē. Quarto ut oia exteri
ora nostra verba et opa ex di
uina caritate deriuēt a in dei
honorē dirigant fm illud. i.
coz. vltio. Omnia opa vestra
in caritate fiāt Et sic diligit
deus ex tota fortitudine et tal
pfectō deū diligēdi cadit sū
pcepto. q̄ autē omnia sunt in
deū referēda a suū honorem
patz. i. coz. x. Siue māduca
tis siue bibitis siue q̄d aliō fa
ciatis omnia i gloriā dei faci
te ut in oibz honorificet deus.
Sic enim fit debita rēpēsa
deo qui omnia in nos ordina
uit ut dicit magister in ij. di.
i. Quia. i. coz. ij. Oia nra sūt
Ius id docz naturale ut cui? ē
arbor vel ager eius etiā tot?
sit fructus. S; totū q̄d sum?
et possum? et a deo accepim?
a dei pprium est. ergo fructus
opū nostroz deo cedere debz
Sed p talia deo nullam vti
litatem adicere possum?. Cū
scdm ps. Honorū nostrozū
nō indigeat idō oportz ut ad
eius fiāt honorē. Item cuiusli
bet veri sui omnia opa cedūt
dño lege civili. sed dei sui su
m? per omnia a quo animam
corp? et res a quicq̄d in illis
boni cōtinetur habemus. er
go nostra opa dei honori fui
re iustissimum est. Notādum
tamē q̄ quamuis omnia sint

in deū ordināda vltiate. non
tamē de necessitate sūt omnia
immediate et i solū deū ordi
nanda. Quia sunt multi fines
ad inuicē subordinati in quos
res recte ordinari possunt. vl
timate tamē totū ē in deū or
dinādum. Exēpli gratia. co
medere debes ut viuas nō ecō
uerso. viuere ut opa licita fa
cias ad que creatus es. Opa
ri bene ut vitam etnā habeas
que sūt videre deum beatifice
et eo frui. Et vitā etnā ha
bere non ppter comodū ppriū
vltimate s; ppter gloriā dei q̄
ibi pl? exercetur. S; querit
Cum non debeam deū dilige
re prop? vitā eternam ex pri
ma expositiōe possum ne alia
bona opa facere pter deū dili
gē videlicz deū laudare. orare
ieiunare. et silia pp? acq̄rēda
vitam eternam. Rūdet q̄ sic
Ratō est q̄ omnia preenum
rata opera bona vie nō sunt fō
maliter dei dilectio s; effcūs
dilectōis. dilectō enim dei fa
cit que deū colere. orare. san
ctificare sabbatū. multa pre
cepta seruare. a silia Et talia
tāq̄ min? bōa ordināt i mai?
bonū scz i vitā etnā videlicz
i dei visiōz clarā et dilectōz. a
hō ē rect? ordo. Scdo q̄ritur p
an ad bonitatē actiū nroz ē
quitat ut q̄s actualit tendat

per res p̄noiatas i deū ordie
 iacto R̄ndet q̄ n̄ oportet a
 ctualiter sic tendē s̄ ut act⁹
 n̄ri sint vere boni sufficit et re
 q̄rit ut cadāt sup̄ debitā ma
 teriā et ut alias sint b̄n̄ circū
 stancōnati et q̄ referat̄ in de
 um actualiter v̄l virtualiter
 Tamē q̄nto plus q̄s actu in
 deum referret t̄tō pl⁹ mere
 tur. Sicut mēcator ad remo
 tam terrā parvā rē portās lu
 cratur plus q̄; alter cū eq̄li re
 in p̄p̄nquo manens oportet
 enī ad m̄m⁹ h̄v̄ez taliter esse
 dispositū in animo per habi
 tū acq̄sitū ex actualib⁹ rela
 cōnib⁹ i deū aut p̄ habitū in
 fusiū aut p̄ generalē itēcōnē
 faciēdi oia p̄p̄ deū q̄ si fere
 solueret et actualit̄ cogitarz
 de deo et de relacōe i ip̄m sta
 tim referrz in eū. Exemplū i
 sibi p̄ amat filiū p̄pter quem
 ditādū mer catur circūit ma
 ria terras perambulat nō sem
 per actualiter talia ordmās
 in filiū ditacōnem sed sufficit
 q̄ labores p̄nominati impati
 sint aliq̄n a dilectōe filiū cui⁹
 ip̄erij v̄tus manet i sequētib⁹
 Similē de volētī ire romam
 nō oportet q̄ in itinere pere
 grinus talis semp̄ actu cogi
 t̄; s̄ sine sc̄; s̄ roma sed medi
 āte vna ciuitate attigit aliā
 q̄ et sic est in p̄posito Tercio

Querit̄ an ad hoc q̄ act⁹ n̄ri
 sint boni moralit̄ v̄l meitōrie
 exigat̄ q̄ a caritate seu a di
 lectōe dei incipiāt a terminēt̄
 originentur et ordinent̄ R̄n̄
 sio q̄ sic nā q̄ oriri oporteat
 a dilectione dei patet p̄ auḡ
 in de spiritu et littera. d. non ē
 fructus bon⁹ qui de radice ca
 ritatis nō surgit. Caritas au
 tē est dī dilectio ex acquisito
 habitu v̄l infuso procedens
 q̄ etiā nullus actus sit bon⁹
 moraliter nisi immediate ten
 dat i deum ut dei dilectio pri
 mario exposita v̄l immediate
 tendat p̄ alia op̄ra in deum fi
 naliter: p̄ auḡ. in de ci. dei li
 xix. v̄bidicit nullas esse veras
 virtutes si in deū finalit̄ non
 referat̄ur. Ex q̄bus patz necē
 rium fore actus nostros ori
 ginari et terminari a dō i deū
 v̄rbi ḡcia. ad h̄ q̄ dilectio
 tua v̄l p̄ximi sit bona mora
 liter exigit̄ ut dei dilectō sit
 causa dilectōis p̄ximi a q̄ p̄
 ximū diligas finaliter prop̄
 deum. Sic de elea et de alijs
 Sed ut sint op̄a n̄ra etiā me
 ritoria oportz ut ex ifusa dile
 ctōe p̄cedant videlicet ex ca
 ritatis habitu. i. cor. xij.

Capitulum quintū

Ont̄ h̄ p̄ceptū fa a
 ciūt plurimi caturā
 sibi p̄ fine statuēdo

quā creaturā pl² deo diligūt
ut honores·diuicias·volup²
tates·scienciam·et plura alia
Pro cui² intellectu notādum
fm th²·i·ij·q·i· q² semp ē ali²
quid in corde hōis qd hōmo sū
me diligit et in qd maxie vitā
suā ordinat. Et hoc dicitur vl
tū² finis hōis. Et ad ill² ha
bet hō quasi specialiter faciē
aīe id ē sup²remā intencōnem
cōuersam. Et si hoc ē deus tūc
hō ē i statu salutis et si subito
moreretur saluaretur. Si ve
ro est creatura iam ē in statu
dāpnacōis. **¶** Vñ regla tal²
a doctoribus sacre th²ologie
elicitur. Et sit prima ad noscē
dū p²ca mortalia a venialib²
qū amor vel affectio ad crea
turā ad se vel aliū tātū crescit
vel ē amor tā magn² q² i eo
constituitur vltim² finis id ē q²
aliq² nec actu nec habitu or
dinat illā creaturā nec ei² di
lectōnē· aut ecia seipm i deū
sed vellet cū tali creatura cō
tari et nō curare deū offendere
nec p²ceptum eius transgredi
p² illam creaturā ē mortale
peccatū· q² est aliq²lis cōtemp
tus dei. Et licet nō sit formal²
tū ē fructō creature et p²poni
tur creatura dō vel eciam cū
aliq² vellet cum creatura hic
semp manere nō curādo de be
atitudie licz eni nō sint rudes

*2^a nō p²cedi
p²ca mortalia*

sup hō temptandi tū semp ta
lis amor ē p²cm mōtale· qū au
tē aliq² diligit creaturā plus
q² debet; s² tū p² hō nollet de
um offēdē nec amicitia ei² p
de nec transgredi ei² p²ceptū nō
oport² q² tūc sit mortale· alia
regula secūda videlicz satis a
cordās cū p²ma ē· q² qū aliq²
omittit notabilis cō² dilectō
nē di hō ē mortale· qū nō tūc ē
veniale. Qū aut aliq² fit cō²
dilectōz di p² attēdi penes hō
q² repug² caitati et aicitie q²
ad deū hōre debem² sup oīa.
Tercō diligēd² ē de² sup oīa
app²ciabilis sic q² tā care hōa²
et app²ciēti deū q² p² nullā ca
turā eo care vellem² s² oībo a
liis a dō eū eis p²ponim² et q²
tā firmo amore dō adhxrea
m² q² p²pter nullā creaturā nec
prop² oīs sil aliq² faciam²
aut velim² cōtrariū dīne dile
ctōi id ē cōtrariū dei p²ceptis q²
eni dībeate fiūt cō² dīna p²cep
ta sūt cōtraria dīne dilectōi et
caitati q² sūt p²ca mortalia q²
tollūt caitatē. Ill² ecia videt²
gelle sco·i·ij·di·xxvij· vbi di
cit q² hō deb² deū extēsiue dili
gē sup oīa· ita q² nullū aliud
nec oīa sil sint eq² app²ciabilia
sic de²· s² q² oīa alia vll² cūc²
nō esse q² deū nō esse. Et d² ecia
itēsiue deū diligē sup omnia
ita q² facili² deberet iclīnari

ad contrariū dilectōis cuiuscūq;
q; alterius q; ad contrariū dile
ctōnis dei. Est autē ratio hęc
q; dicitur ē illa p̄ciosa margarita
quā negociator ille iuenit qui
abiit et vendidit vniuersa que
habuit et emit eā math. xij.
Item cū deus infinitus sit i bo
nitate misericordia et similib;
attributis intēsiue et extēsiue
iō p̄ infinitis mūdīs n̄ debet
offendi s̄m aug. Cur deus
homo. Itē stultissim⁹ esset q; cō
tempto thesauro grādi papi
liones insequeretur sicut pueri
q; tñ faciūt qui creaturā pl⁹
q; deū diligūt. **C**ontra hoc
p̄ceptū faciunt quicūq; intui
tu alicui⁹ lucri temporalis cōse
quēdi ut fit in emendo vel vē
dēdo a dilectōis ut fit lux
uriādo a honoris ut fit sup̄biē
do vel vane gloriādo faciūt
contra dei p̄ceptum. Tales
nō diligūt deū sup̄ omnia sed
diligūt creaturā plus q; deū
q; p̄pter eā pl⁹ placet eis ta
lis creaturā q; diuina volun
tas i p̄ceptis. Et appreciātur
uere vel interpretatīe creaturā
pl⁹ q; deū. vñs aug. li. 8. li.
ar. diffiniēs p̄cēm mōtale dicit
Est sp̄reto incommutabili bo
no rebus mutabilib; adhere
re. vñde math. x. Qui amat
patrē aut matrē pl⁹ q; me n̄
est me dignus. aut qui amat

filiū aut filiā super me nō est
me dignus. Secūdo cōtra h̄
p̄ceptum faciūt qui amore ali
cui⁹ persone ut adā r̄spectu
eue et malo amore capti r̄spe
ctu persone dilecte ne p̄sonā
talē cōtristent negligūt dei p̄
ceptum et cōtra ip̄m faciūt dei
beneplacitum nō curātes. **T**er
cio q; timore alicui⁹ p̄sone ut
sui p̄pter dños deo obedire i
p̄ceptis obmittunt et sic crea
turā vilē creatori p̄ciosissimo
p̄ponūt. **E**x dictis patere
p̄nt doctoz quedā regule et
sit tertia in ordine. Quicquid cō
mittit vel obmittitur contra
p̄ceptum dei vel ecclie vel le
gis nature vel superioris si ta
lia p̄cepta sint d̄ necessitate salu
tis vel cōf̄ vōtum solēpne vel
priuatum vel cōtra iuramētum
licitum semp̄ ē mortale p̄cēm
Quia est dictū vel factū vel
cōcupitum cōf̄ legem eternā
Sic enī diffinit aug. et alle
gat mḡm. ij. di. xxxv. **Q**u
vero citra tūc non c̄port; q;
sit mortale. Itē pat; q; talia
s̄b dei mādatis p̄ceptiuis cōti
nēt. **A**liā r̄gla ē q̄rta videli
cet. **Q**uāliq; fit cōf̄ cōscia; vere
vel false dicitāt em aliq; esse
mortale: ē mortale p̄cēm q; est
sp̄reto vere vel interpretatīe in
cōmutabili bono reb; mutabi
libus adherere ut bt̄s aug.

diffinit peccatū mortale in d
libero ar. et ē cōf. terciā ex
posicionem et cōtra aplūm ro.
xij. Qui discernit si māduca
uerit dāpnat? ē. quia nō ex fi
de glo. id est fm cōscienciam
vnde cōsciencia erronea ligat
non inquātum erronea sed in
quātum consciencia. Item vlq
facit contra cōscienciam formi
dātem pbabiliter vel dubita
tiue an aliqd sit mortale tunc
semper est mortale pēm. Qd
aut non fit contra cōscienciā
adhuc pōt esse mortale si cōsciē
cia nō sit satis instructa et suf
ficiēter. vns est rēgula mgra
lis dubitās de aliquo an sit il
licitū et stāte dubio illō agēs
peccat. Sed hāc regulā ex
ponit Cācell. parisiē. Joh 3
gerona tractatu d pollucōe
vna cū vilhel. altif. dic. Intel
ligēdam esse de dubio tali qd
est vehemēs et magis aut eq
saltem iducit mētem credere
q mortale est illicitū sic q ē
licitū. pmo albert? adhuc fa
cilior est. Secus est vbi mē
plus inclinatur et iudicat q
ē licitū q; illicitum. qzuis non
habeat vsq; q certitudinem
euidētem aut fixā. qz nec hoc
ipm requiritur. Item Cancel
lari? i de vita aie dicit istā re
gulā: exponens se discrimini
pē. mōtalis peccat mortali

debere itelligi nō de omī dubiō
sed d probabili et vehementi
probatur p illō Eccl. xij. Qui
amat periculum peribit i illo
Exemplum ponit de sciēt po
nēte se dormitū ppe serpētes
qui se piculo committit intoxi
cacōis. Pro intellectu taliū
sūt notāde rēgule. xij. qz pōit
in diuersis locis. Cācell. i flo
rib? regulaz moralium. Et li
bro. m. d cōsolacōe thxologie
Prima equitas quā nominat
plūs epykeyā pēpōderat iu
ris rigori. Est aut eqtas iusti
cia pēfatis omnib; ecclī tacijs
particularib;. dulcore miseri
cordie tēpata hoc intellexit q
dixit Ipse ecclī leges cupiunt
ut iure regāt. Et sapiēs noli
esse iust? nimis. alioqn sūma
iusticia sūma iniusticia fit et pō
Omnia mādata tua eqtas di
scz id ē cū eqtate pēfanda. Se
cūda ābulādū ē in via virtu
tū doctrina. via regia ut nec
stricti? fiat dei mādatū nec
laci? qz ipse mādaueit qzuis i
de sumē possint aliq aut mali
cie xlamē. aut ecclī i despera
cōz corruē nō tñ oib; p omī tē
pe et loco pēdicādā asserim? qz
lib; xitātē Tercia bonaz mē
ciū ē ibi agnoscere culpā vbi
culpa non ē agnoscere inquā
non per assensum firmum hoc
enī iultū piculo sumq; foret

Sed sic ut doleat aut peite
 at hō postmodū q̄si veraciter
 i culpa teneretur hoc intelligi
 tur de p̄teritis. Racio dicti ē
 q̄ certissimū ē q̄ sine dii gr̄cia
 dāpnati sumus. Et q̄ nullus
 om̄imoda certus ē se esse i gra
 cia nichilq̄ nost̄ ē et a nob̄
 nisi p̄ca. Quarta loquēdo de
 futuris agibilibz vel credibi
 libus nō reputetur culpavbi
 culpa nō ē alioq̄n causaretur
 erronea cōsciēcia h̄ cōt̄ q̄m si
 aliquid attēptet fieri iā cul
 pa ē si fluctuet animus. Quin
 ta s̄b hac dubitacōe fluctu
 ās velut vtrūlibz nesciens q̄d
 acturus sit. Cōsiliū est ut nō
 agat q̄ exponerz se discrimi
 quo casu certū h̄eat q̄ peccet.
 Sexta si vis q̄c̄q̄ securus age
 re certus sis illō esse bonū neq̄
 virtuti contrariū. Sed refert q̄
 certitudine. Sufficit nēpe certi
 tudo moral̄ q̄ ē infima. nec ex
 igit̄ secunda certitudo sup̄na
 turalis q̄ est nobilissima clare
 evidēcie put̄ videt̄ de i glo
 ria. nec p̄ph̄alis reuelacō ut i
 prophēcie dono. nec adhrē
 cie q̄ dīne auctoritati imitat̄
 ut i articulo fidei et sacre scrip
 ture nec tertia certitudo exi
 git̄ natural̄ q̄ h̄et̄ ex d̄mōstra
 cōe ut p̄ma p̄ncipia. Est autē
 moralis siue civilis certitudo
 q̄ tagitur ab aristotole in p̄n

capio ethicoz cuius sentēcia ē
 disciplinati esse in vnaquaq̄
 re certitudinē querē iuxta ex
 igēciam materie. Equē enī vi
 cōsum est inquit periuadētez
 querere mathematicā et mora
 lem demonstrare nō enī sur
 git certitudo moralis ex eundē
 cia demōstracōis sed ex pro
 babilibz dicituris grossis et
 figuralibz magis ad vnā p̄tē
 q̄ ad alterā h̄c certitudo mo
 talis sufficit vel nō sis in pec
 cato dū facis q̄d in te ē id est
 dū bñ vteris donis iam habi
 tis aut saltem p̄m non incur
 ris nouū p̄ temeritatē. Exem
 pli gracia i celebracōe orta est
 enī ex diligēcia tua preparat̄
 cōis excusacō. Septima r̄gu
 la certitudo moralis p̄ doctri
 nā colligit̄ altero triū modoz
 r̄ū quoz vnus p̄ueit ex altei
 auctoritate. alius ex p̄p̄a eru
 dicōe tertiū ab experimentali
 certitudine. sub primo vniūt
 insipientes et aiales q̄ aut nō
 habēt clarā sue cōplexionis ar
 moniā vel aliā gr̄ciam gratis
 datam q̄ faciliter cōcipiūtur
 agenda ab eis q̄ scripturas i
 telligunt ut auḡ. Tales ab
 alijs recipe habēt intelligen
 ciā scripturaz et alijs credere
 et obedire l̄racōibz. Sub se
 cūdo sūt p̄ficiētes et rōnales
 qui proueniūt sc̄z ex propria

erudicōe et oritur hic modus
 nutriturq; ex studiosa p̄scruta
 tione diuinoꝝ mādatoꝝ
 in sacra scriptura otētoꝝ q̄
 legi dnt puro fideli et itegro
 corde. Sub. n̄. sūt p̄fecti et
 spūales sc; s̄b experim̄tali cō
 suetudie de q̄bz apls. Spiri
 tual̄ hō oīa iudicat et ip̄e a ne
 mine iudicatur. Et alibi dicit̄
 nichil dulciꝝ q̄z respicē i man
 datis dī. habētes enī virtutū
 habitus ex eisdem inclināt̄
 ad recte iudicandū de agibi
 lib; eoꝝ nō ex habitu sciēcie
 solū sed ex naturali virtutis in
 clinacōe puto q; religionū i
 stituēdaz p̄ncipal̄ causa fu
 it auctoritas r̄gim̄is cui obe
 diēcia p̄staret̄ plꝝ q̄z p̄prie ra
 cōni q̄ i plurimis dubia ē val
 de et debilis et incerta. hūana
 enī agibilia tantā hnt varia
 bilitatē. dicēte. aristo. et teste
 expiēcia ut visu magis q̄z ar
 te cōstare videāt̄. Octaua ē
 certitudo moral̄ nō semp̄ scru
 pulos om̄es abicit sufficit ut
 cōtēpnat vel supet sic operan
 do quasi non sint. Est aut̄ scru
 pulꝝ i p̄posito vacillacō seu du
 bitacō quedā cōsurgens cum
 formidine ex aliq̄bz cōiectu
 ris debilib; et incertis. alioqui
 si ex v̄lxmētib; argumentis
 et p̄babiliorib; p̄ hac parte
 q̄z p̄ altera dubitacō cōsurgr;

Tā nō scrupulus solꝝ vel leuis
 dubitacō cū trepidacōe dici
 oportet s̄ moral̄ d̄ trāsgressiōe
 certitudo. Nota reglā ē: mora
 lis certitudo nō p̄t sub vna re
 gula tradi q̄ sufficiat i om̄i ca
 su cōsciēciā agēti s̄ d̄dere secu
 rā se n̄ deliquisse. id ex euētu rez
 p̄pēdi sepiꝝ solet p̄pterea cōli
 tute sūt i figura tres ciuitate
 tes r̄fugij fides. spes. caritas
 cōtinētes lauacꝝ p̄nitēcie et im
 munitatis asilū q̄tenꝝ pax cō
 turbata p̄ ea q̄ se fecisse fōmi
 dat hō r̄formet̄. Decia reglā
 ē oīs agēs cōt̄ cōsciēciā edifi
 cat ad gelēnā si cōsciēcia sit fi
 xa q; id q̄d agit̄ ē mōtale v̄l
 v̄xiale solū q̄ntū ē ex p̄te v̄m̄
 cōsistācie q̄ ē facē cōt̄ cōsciēciā
 si cōsciēcia iudicet illud solū esse
 v̄xiale. Undecia. exponē se
 piculo p̄ci mortal̄ ē p̄c̄m mor
 tale. vel sic agere incertū et di
 mittere certū in materia mora
 li ē p̄c̄m mortale si tale sit incer
 tū q; sit mortale nō solū p̄ die
 cturas leues aut ex suspicōe
 trepida aut scrupulosa. p̄ueni
 ēte ex nimio timore cadēdi i via
 dei. s̄ intelligit̄ dū tale ē v̄lx
 mēt̄ et p̄babilis incertū eā sic
 cōpositū v̄l maḡ. tūc enī illd̄
 q̄d agit̄ non carebit mortali
 culpa alit̄ nō oportet. idem di
 cit alt̄ h̄odorēb. albr̄ adhuc
 est benignior. in libro de lxie

vbi sic qrit vt p̄ cōsciēcia sem-
p̄ obliget ad faciēdū. Rñ.
sine p̄iudicō loquēdo dicimus
q̄ non obligat ad faciēdū n̄
sit ut opimatum v̄t ut creditū
vel ut scitum illud q̄ est in cō-
sciēcia Et tūc obligat siue cō-
sciēcia sit erronea siue nō er-
ronea nō aut obligat fm eū-
dem si est ut dubitatū aut ut
ambiguū. Duodecima r̄ gla
est. cōsiliū salubre est frequē-
ter agere cōt̄ scrupulosos le-
ues et trepidos citādo eos ad
alioz iudiciū q̄ten? ex cōsue-
tudie fiat hō robust? solidus
et trāquill? i exercicio spūali
Exēplum i domicatoribz et
fumbularijs Tredecima i nul-
lo casu ē p̄plexus aliq̄s inter
duo p̄ca q̄n ei pateat exitus
absq̄ nouo p̄co. nā si iurauit
tat quispiam se occisur̄ petz
innocētem nō occidat eū ip̄e
nō peccauit nouiter s̄ iā pec-
cauerat iurādo. Si aut̄ dicit
sibi cōsciēcia erronea q̄ petz
innocēs ē statim occidendus
ab eo dimittat hāc cōsciēciā et
liberatus ē. Si postremo inci-
dāt duo p̄cepta incōpossibi-
lia ex culpa sua agat id q̄ s̄
se est magis obligatoriuū et
a nouo p̄co immunis existet
8 Dubia plura hic occurrūt
Pr̄io q̄n hō teneat diligēte deū
super oia. rñsiq̄ nō semp et

p̄ semp qz est p̄ceptū affirma-
tiuū. rācō est qz actualit̄ deū
diligēte semp esset impossibile
prop̄t hūanā ifirmitatē neci-
tatē et prop̄t multa impedim̄-
ta dic̄ tñ sco. in. ij. di. xxxvij.
qz ad actualiter implēdū ob-
ligat diebus festiuis Ita qz
om̄i die festiuis et potissime do-
miciis diebz et i p̄ncipalibz fe-
stis teneatur hō se r̄colligēte et
deū sup oia actualiter diligēte
ut patebit de sanctificacōne
sabbati clar? Et licz p̄ tūc te-
neatur ex p̄cepto tñ om̄i mom̄-
to tenem̄ p̄ca vitare et bñ agēte
Et fōte nimis icristianū esset
siue foret nō quotidie dema-
ne saltē aliq̄l̄iter cor ad deū cō-
uertere. Et quāuis p̄peditus
legittie excusetur s̄ audiēcia
misse interdū die dñico. tñ nū-
q̄z vidē q̄s excusari quī in die
tali teneat̄ dū diligere super
om̄ia qz solo corde impleri p̄t
vnde dicit Scotus in. iij. di.
xxxvij. si aliq̄ necitas excusat
ab execuōe audiēcie misse
domico die necē ē supplere in
aliquo equalēte ut saltē die il-
lo deputato i sp̄ali cultui di-
uino aliq̄s act? h̄atur relat?
imediate i deū ad ei? reuerēci-
ā Dubitat̄ secundo an pre-
ceptū hoc s̄ dilectione in via
possit impleri a nobis. Rñsio
scōz tho. in libro s̄ p̄fectiōe

spūalis vite. Triplex ē gōdus
deū diligēdi Prim⁹ ut diligā
tur quātum diligibilis ē et h̄
a solo deo attingit. Racio q̄
simpliciter infinite bon⁹ dili
bilis et amabilis ē et sic nec ī
patria a creatura quacūq̄ di
ligitur. Secūd⁹ ut diligat⁹
de⁹ scōm totā virtutē alicui⁹
diligentis. et sic solū ī patria
a nobis perficietur Et ad hoc
hic suspirare debem⁹. ibi enī
oia nostra sc̄z cor id ē intēcio
mēs id ē intellect⁹. aīa id est
oīs n̄r appetitus. et fortitudo
id est exteriora n̄ra totaliter
ī deū ferēt dilectiue. Terci⁹
gōdus ē deū diligēdi sic expo
sitū est tripliciter hoc precep
tum. et sic ī via impleri potest
i Dubitatur. n̄. an deū pl⁹
amare d̄beres si p̄ te solo mū
dū creasset. redemisset. et glo
rificatur⁹ esset te solū ī p̄ria
et nō alijs. vel p̄ alijs hoc face
ret. vel factur⁹ esset. R̄n̄. hu
go li. soliloquij sui vbi h̄o cū
sua aīa loq̄tur. Q̄d p̄mo plus
q̄ plura sic singul⁹ cōtulit. nā
aīa dicit. Ecce vince dilectū et
electū diligo. S̄z h̄ac huius
dilectōis mee iuriā paciō q̄
solū diligēs sola n̄ amor. vbi
r̄spōd̄; h̄o Caue aīa ne q̄d ab
sit nō spōsa sed meretricis dica
ris si munera dātis idē dei b̄n̄
ficia pl⁹ q̄z amātis aff̄m̄ di

ligas Et post h̄s oñdit q̄ tria
velut arras quas dā quelibet
aīa a dō spōso suo r̄cepit Pri
mo quedam cōm̄iter. Secūdo
quedā specialiter. Tercō que
dam singularit̄. Communiter
ut celum et terram et eorū orna
tum quo p̄cipāt pisces aues
et bestie. Sp̄cialit̄ intellectū
memoriā. volūtatem. d̄n̄ium
terre redempcōem ī passione
et glorificacōnem. Singula
riter vero q̄ ī vtero mortu⁹
non fuit. q̄ p̄ccatē te exspe
ctauit. penitēciā dedit. et inu
metabilia alia. Cōmuna fina
liter deus p̄pter te creauit q̄
licet deus amet. plus tamē te
q̄ ī tuum obsequium q̄ si de
us nō creasset quot oblecta
mētis careres. Sp̄cialia p̄p̄ter
se ī via fecit ut p̄ societate
sine qua nulli⁹ boni iocūda ē
possessio p̄ p̄imos h̄oies ha
beres. ī p̄ria vero quot īdi
cibilis careres gaudijs si so
la saluareris. pl⁹ ḡ tibi cōtulit
alia diligēdo q̄z si sola amare
ris nec putes distabi deū q̄ ī
finit⁹ nō min⁹ te diligit. plu
res diligendo. omnia enim ut
ait ap̄ls n̄ra sūt. h̄c ē sehtēcia
ibi hugo. Quāto vidēdū ē k
q̄z rōnabile sit deū diligē sup
oīa et q̄re teneam⁹. Pri⁹ q̄ sim
plicit̄ sūme bon⁹ ē p̄mo boni
tas ip̄a. et sic ē amabilis infinite

n desiderabilis idō si possibile
 esset infinite a nob diligēdo
 foret. vñ bern. de diligēdo de
 um i qlibet alia affectōe nra
 oportet suare modū et termi
 nū cōstituerē ut quē ascendē
 do fieret affectio vitupabil
 ut patet d̄ dormicōe a vigilia
 gaudio tristitia a sic de simili
 b̄ aie passionib̄ In dilectō
 ne aut̄ dei p quā maxie attin
 gim? finē ur̄m vltimū non p̄t
 esse excellūs. Item naturale ē
 ut bonū diligatur et meli? ā
 plius. ergo optimū sūme dili
 gendū ē. demōstracō eni nat
 uralis ista est. Et hec sc̄z bo
 nitas diua debet esse finis et
 causa nre dilectōis s̄ oia q̄ i
 sequētibus dicentur d̄nt esse
 occasiones a cause efficiētes
 ammonētes nos ut deū prop
 ter seipm finalit̄ diligam? Et
 prop̄t̄ h̄ solum qz bonus est.
 Secūda racō qz ip̄e prior di
 lexit nos et plus q̄z nos ipso
 diligam? qz s̄m augu. de ka
 thelijadis rudibus nulla ma
 ior ē ad amorē inuitacio q̄z p̄
 ueire amātem. Et nimis durū
 est q̄ p̄impudentē dilectio
 nem r̄meare negligit. dilexit
 enī nos de? ifinite p̄fectus
 miseros dilexit eternalit̄ di
 lexit nescientes et r̄sistentes.
 Eph̄. ij. de? cum diues esset i
 misericordia p̄prop̄t̄ nimia ca

ritatē suā q̄ dilexit nos et cū
 essem? mortui p̄cis iustificā
 uit nos i xp̄o Cui? gr̄a salua
 ti estis Job. ij. Sic de? dile
 xit mūdū ut filiū vnigeitū suū
 daret ut ois q̄ credit i eū n̄ pe
 reat s̄ habeat vitam eternā
 Tercia racō qz p̄r n̄r est am
 ampli? q̄z parētes carnis eo
 de? nos et p̄etes creauit ut di
 cit damas. li. j. c. xv. vñde cū
 naturale sit ius et diuinū parē
 tes diligere plus deum tenem̄
 diligere. per p̄dam? q̄nta be
 neficia otulit in singulis mem
 bris corpis et potēcijs anime
 de quib? si oculis p̄uati a me
 dico gr̄is restitucōz recipem?
 grati valde essemus ei. vñ pl?
 ei dilectio exhibēda ē q̄ totū
 corp? dedit. Quāta qz n̄r gu
 bernatō: r̄git enī fouet a pro
 tegit multū diligitur rex op
 time r̄gēs. ergo sūme diliga
 tur qui celū terrāq; et omnia
 elemēta optimo ordie regit
 prop̄t̄ h̄oies electos potissime
 ro. vñ. scim? qm̄ diligētibus
 deū oia cooperātur i bonū. nā
 scdm̄ augu. deus mala fieri n̄
 fineret nisi meliora inde elice
 re sciret. Item multū diligit
 p̄familias q̄ regēdo cibana
 et necessaria mis̄ traret. pl? er
 go diligendus ē q̄ prop̄t̄ n̄m
 comodum oia creauit omnia
 enim scdm̄ aplm̄ nostra sunt

angeli nūc ministrādo. tandē
in patria cōletādo. mala etiā
ppter nos in bonū vertuntur
magnū beneficiū q̄ generalē
inflūēciam nobis et alijs ppe
nos irradiat. quā fm grego.
si admittans subtraheret. i ni-
chilum oīa fluerēt. Quia qz
noster redemptor est. Quā
tū enim nobis bonū in hō otu-
lit. q̄ eram? i captiuitate dya-
boli. morti eterne addicti p-
cio carētes rēpēōis quos p
filiiū suū vngēnitū dilectissi-
mū sibi p ei? vitam pfectissi-
mā p mortē crucemqz rēdemit
Qui ro. viij. Propō filio suo
nō pceptit s̄ p nobis omnib?
tradidit illū. Et q̄zuis omnia
dei beneficia sint innumerabi-
lia multitudie et iesumabilia
magnitudie crebro p oculis
cordis tenenda velut scintille
dīne caritatis ad nos calefa-
ciēdū apta. Et tñ q̄ moriendo
pertulit tanqz ingēs ignis d̄
bēt nos maxie mouere ad de-
um diligendū. Sexta qz suā
presenciā verissime quotidie
in eucaristie sacramento cum
ymolatur porrigit pat? nos
exaudire amplius qz si oculis
viderem? dirce corporeis. Be-
ati inquit q̄ non viderūt et cre-
diderunt. ait enī d̄ hoc. Ego
vobiscum sū vsqz ad cōsumacō-
nē seculi mathi. vltio. Sep-

timo qz pmissit se diligentib?
p̄miū in excogitabile. Quia
Ioh. xij. Si q̄s diligit me s̄
monē meū seruabit. et p̄ me
us diliget eū et ad eū veniem?
et māsiōnē apud eū faciem?
q̄s erit i patria perfectissime

Capitulum. vi.

Quarto hō mādatur a
nob fuitus deo ex-
hibenda a nro cor-
pe hō enī xps ostē-
dit cū dixit math. iij. Dñm
deū tuū adorab et illi soli fuitus
Vbi p̄mo vidēdū de rōne fuitus
tutis corporalis quā deo tene-
mur et quot sint q̄b? corpora-
liter deo seruire debem?. Se-
cūdo cur illa facere debem?. et
quā. Tercō qui cōtra hō faciūt
Quo ad primū notādū qz fm
iero. i p̄mo mandato precipi-
tur latria id est seruit? adora-
cō seu reuerēcia et honō deo
soli exhibēda. Et hō fit corde
p fidē. sp̄e et caritatē. S; cor-
pore fit sicut in p̄cedēti capi-
tulo dictū ē. Rebs vero alijs
p plura alia. Et d̄ tali dic̄ tho-
2. 2. q. lxxv. qz adoracio du-
plex ē. vna iteriō i veta mētis
deuocione. alia exteriō i cor-
poris exhibicōe que fit alicui
tanqz supremo omniū dño et
talis cult? ē solū deo debit? qz

Labria .i. Struhy

deus est sum? nō dñs rex et p̄
 racione creacionis vnde i re-
 cognicōne nostre sbiectōis
 ad talem dñm ei obsequia exhi-
 bere tenemur cōpalia. Sic
 et sui dñs tēpalibz corpaliē
 seruiunt et etiā reuerenciam
 eis faciūt corpalem. Et h̄ tā-
 git malach. i. si ego pat̄ ve-
 ster vbi honor me? p̄ris enim
 est p̄ducere et gubernare. vñ
 apls ro. xij. Exhibeatis cor-
 pora vestra hostiā sanctam vi-
 uētem dō placētem racōnabi-
 le obsequiū v̄rm. Exhibet̄
 aut̄ reuerēcia et honor ac sui-
 t̄ deo n̄ro a corpe multiplici-
 ter p̄ gestus. Quidam sūt cō-
 munes alij quibusdā sp̄eales.
 Cōmunes sūt inclinacō capi-
 tis oracō vel laus dei vocali-
 pectoris tūsiō p̄ manū dorsi i
 clinacō genuflexio ābulacio
 ad loca sc̄a tocū? cānis mace-
 racō p̄ ieiuniū ecclie et tocū?
 corporis p̄stracō vel manū ad
 modū crucis extēsiō flet? et
 gemit? ac h̄is similia q̄ deo
 reuerenter exhiberi p̄nt i re-
 cognicōne vniūsalis sui domi-
 ni. Sed notādū q̄ taliū ge-
 stūū quidā fūit om̄it̄ i ecclia
 vel i publico et talibz reuere-
 ri debem? in publico. Quia d̄
 h̄c math. v. d̄ sic luceat lux
 v̄ra corā h̄is ut videāt opa
 v̄ra bona et glorificēt patrē

vestrū qui in celis ē. alia vero
 licet sint signa hūilitatis et di-
 obsequia tamē si nō solēt fieri
 a multis deuotis i publico de-
 bēt fieri solū i secreto ut sūt ve-
 nia ad modū crucis expāsiō
 maḡ p̄cto ois tūsiō. Et d̄ h̄is
 d̄ math. vi. Tu aut̄ cū orauē-
 ris int̄ i cubiculū et nā scdm
 glo. sup illud math. xvij. h̄
 genus demonioz non eicitur
 nisi in ieiunio et oracōe. oracō
 ibi capitur p̄ talibus gestibus
 quibus deo seruiunt et eis me-
 diātibus cōtinue oramus. alij
 gest? corporis sūt quibusdā
 deuotis sp̄eales ut crinū ab-
 scisio. oculoz ad celū leuacō.
 auriū ad dei v̄ba vel laudes at-
 tencō. nariū i hospitalibz corā
 infirmis fetidis afflictō oim-
 sex opū misericordie exhibicō.
 Quia qd̄ minimo fecistis m̄
 fecistis math. xxv. lingue p̄
 abstīneciā aliquoz delecta-
 biliū licitoz cruciatio vel liū-
 dutaz induicō quibus tact? et
 affligitur. Et p̄ castitatē con-
 iugalem vidualē ac virgineā
 corporis sui immolacio. Talia
 enim corporis obsequia dō ex-
 hibere debem? Sed dices
 possum? ne talibz sc̄os venera-
 ri. R̄nsio q̄ sic sc̄itē q̄ ad ali-
 qua aliter tū q̄ deū venerant̄
 talia enī debem? deo exhibē
 inrecognicōz v̄ris sui domini

Mat. 1

Mat. 6.

Mat. 17.

Mat. 25

Mat. 5

c

et tal' honoz isto mō nullate-
 n' exhibēd' ē sanctis. s' eos
 dē gest' aliquos saltē exhibe-
 re possumus sanctis tāqm dei
 amicis quoz r'spectu sum' i
 feriores qui sūt dñi nostri. s'
 nō pncipales potētes nos iu-
 uare. **V**bi notādum q' venerari
 seu adorare possum' aliqua
 tri pl'r. latria. dulia. et ypdul-
 lia ut declarat tho. in. ij. di. ix.
 et cūiter doctores ibidē. **L**a-
 tria idem est q' seruitus deo
 exhibita. et p't fieri v'l potuit
 licite h'is videlicet trinitati p-
 sonaz diuinaz trib' angelis
 quos abrahā vidit. colūbe su-
 per xpm apparēti. vci p'ne
 scripture sacre verb' inqntū a
 deo processerūt hūanitati xpi
 deo vnite. cruce xpi. ymagini
 xpi. sacra'mto eucaristie. vesti-
 m'tis. clauis. et lāce xpi. **D**u-
 lia v'o fuit ē exhibita crea-
 ture et veneracō qua honorare
 possum' h'et. videlicet angelū.
 aia; beatā ymaginē vtriusq'.
Corp' alicui' sc'i canoifati p-
 ferti et publice pulueres eius
 dē ossa talos vestes vngues
 et filia extracta a sc'is canoifati-
 tis p'fert. **E**t mateiā s' q' p't p-
 cipi q' fuit i corp'e alicui' ta-
 lis sancti. **S**3 ypdulia. i. ma-
 ior dulia. q' venerari possumus
 xpi cruce. mariā v'ginē. et sex
 sacramenta alia ab eucaristia

h'et h'arie? de gābauo i q'dli-
 et bern. claromontens' ibidē.
Sed queritur possēt ne aliq'
 licite aliquē defūctum quem
 pbabiliter creder; esse i celo
 venerari et iuocare. **R**ñ. h'ol'ti-
 et ioh' andree. i nouellis s' re-
 liquijs et eoz venēacōe. c. **C**ū
 ex eo. **R**eliquie oīno de nouo
 iuēte nō hnt venerari sine licē-
 cia sūmi pōtificis sic q' publi-
 ce et p'vlem eccliam venerēt.
Tn si antiq' reliq'e nouiter in-
 uenirētur licet eas venerari se-
 crete tñ heet deuocōz ad talē
 de quo q'ritur habere et eum i
 occulto precari. **I**tē ibidē ca-
 pitulo audiui'm'. refert tñ ho-
 stiens'. **E**xtoletācia rōne ecclie
 mag'ficū karolū i sola capel-
 la aq'stiani et nō in alijs eccl'is
 venerari h'et s' ioh' adree. **I**dē
 pat; de q'busdā sanctis p'ib' o-
 rdis fratrū p'dicatorū ut de
 fratre merulino et s' fr'e am-
 brofio q' in quibusdā ciuitati-
 b' ytalie de pape licēcia festi-
 uatur licet nō sint canoifati v'l
 ter p' eccliam. **S**3 q'reres q' ge-
 st' sūt meliōes p' duocōe Rñ
 fm hūbertū q' genuflectio
 manūū aliq'lis p'tēfio et oculo-
 rū i celū leuacō vidētur corp'
 cor et sensū surfū eleuare occa-
 sionalit' pl' q'z alia vni tñ fuit
 qd non alteri ergo eligat q'sq'
 sibi accomodū. ¶ **Q**uo ad. ij

Latria

Dulia

Cur ista deo debem? a corpo
re exhiberi q̄ tonoz n̄oz nō
indiget. **Rñ**· ideo primo sic
deus honozat q̄m honozē nob
facit vtilem. **Secūdo** ut pri-
mus edificet per hoc. **Tercio**
ut p̄ talia exteriora ad int̄ de-
uocōe caleam? **Retinent** enī
animū ut min? ad mala p̄flu-
at q̄ siḡ sensibilia p̄ mouēt
De corpe vero sūt speciales
racōes nā q̄ de? corpus no-
strū creauit rexit assumpsit r̄
demit ac glouificabit dignū
ē ut ei obseq̄a p̄beat a quo ta-
lia sūt et erūt. **Sed** q̄ris quā-
do tenem? ad corpalia obseq̄a
deo exhibēda. **Rñ** fm **Seco-**
m. ij. di. xxvij. q̄ die dñico a
magnis festiuitatibus pedi-
b? ire debes ad eccliam audi-
re missam totā p̄ceptū et
reuerēter incliare ad eleuari-
onē corpis xp̄i. ymo h̄ tene-
tur sacerdos docere populum
ut habet **ex. li. ij. d. ce. mis-**
se. c. **Sane.** Similit̄ q̄n porta-
tur cōpus xp̄i p̄ ciuitatē. **Et**
q̄n quis vadit p̄ locū vbi si-
tuat̄ debet ruereri tantū dñm
Caute tñ scot? de hac mate-
ria sic vbi sup̄ dic̄. **Qñ** h̄o tene-
at̄ deū diligere gratuite ex
p̄cepto forte determinauit il-
lud p̄ceptū diuinū. **Sabba-**
ta sanctifices. et maneat vn? **q̄**
q̄q̄ ap̄ se recolligendo se et

ascēdēdo ad deū suū. **Et** ecclia
specificauit q̄ntū ad missam
audiēdā d̄ ose. di. i. **missas** h̄c
ille di. xxvij. **Quo** ad. ij. no-
tādū q̄ ot̄ talē cultū d̄ faciūt
Primo male eucaristia sumen-
tes. **Secūdo** loca sancta destru-
ētēs. **Tercō** corā eucaristia a
reliquis scōz ac cruce irreue-
rēter se habentes. **Quis** enī
dñs susliner? a rustico ut luto
sis pedibus irreuerēter an̄ ciu-
mensam ambularet. **Siles** ex-
cellus p̄deta fm gestus sup̄
allegatos. **Capitulū. vij.**

Quinto mādat̄ no-
bis fuit? dina deo
exhibēda p̄ opera
exteiora triplr. sac-
ficijs. oblacōib? a d̄ciacōe. sa-
c̄ficia ut **dic̄ tho. 2. 2. q. lxxxvi**
pprie dicūtur q̄n c̄ca res deo
oblatas aliqd̄ fit sicut q̄ aia
lia occidebātur a sacerdote. et
p̄ais b̄ndicitur hodie. vñ sac-
ficiū dicitur q̄ aliqd̄ sacrū
eo facit. oblacio vero est deo
oblatum a si nichil circa ip̄m
fiat. **Sz** querit̄ tenem? ne ho-
die sacr. ficia p̄pe offerre. **Rñ**
q̄ sic vbi notādum fm eūdem
q̄ lex naturalis dicitat deo sa-
c̄ficiū offerēdū videlicet q̄ h̄o
sensibilib? rebo vtat̄ offerēs
eas deo in signū debite sbie-
ctiōnis a honoris fm similitu-
dinē eoz q̄ hodie i q̄busdam

regnis dñis eoz aliq̄ offerēt
 in recognicōz dōminū fm illō
 eccl̄. xxxv. Nō appareb̄ ante
 b̄ aspectū deivacuū. Est au
 tē duplex sacrificiū vnū p̄nci
 pale interi⁹ quo aia se offert
 deo in sacrificiū sicut p̄ncipio
 sue creacōis et sic fm sue bea
 tificacōis de quo p̄. Sacri
 ci i deo sp̄is contrit⁹ cor
 tritū et hūiliatū de⁹ nō despi
 cias Et ad h̄ sacrificiū om̄es
 tenem̄. Aliud ē exteri⁹ q̄ cri
 stus a sacerdote in eucaria
 sacrificatur et etiā aliq̄ actu⁹
 exteriores aliāz v̄tutū q̄ i di
 uinā reuerēciā assumūt. q̄
 rū aliq̄ cadūt sub p̄cepto aliq̄
 sub cōsilio. vnō q̄libet xp̄ian⁹
 p̄ modulo suo missē sacrificio
 debet cooperari. quod sacrifi
 cium dignius est om̄ib⁹ sacri
 ficijs. Quia ibi societas an
 gelica. fōs oīs gr̄ie. memoia
 le xp̄i caritatis sūme qm̄ pa
 ciēdo exhibuit. Actō sacer
 dotis dignissima et p̄ncipalissima
 infiniti boni. Sūt autē qnq; ge
 nera l̄v̄m p̄ncipaliū de hoc sa
 crificō missē. Primo fideles eti
 am p̄cores. Secūdo fideles in
 caritate existētes ex m̄ate
 rialē eccl̄iam. Tercō astantes
 missē siue sint i caritate siue ex
 tra. Quāto offerētes bōa sua
 de qb⁹ oib⁹ patet q̄ in cano
 ne orat sacerdotes. Quīto sacer

dos met q̄ si disposit⁹ est pl⁹
 om̄ib⁹ p̄cipe p̄t. sed p̄cedētes
 plus et minus ordine quo nu
 merati suat. Secūdo b̄ ob
 latione queritur. Primo qm̄ sit
 p̄ceptum offerre. Rñ. tlv. vbi
 pri⁹. q. lxxxvi. et lxxxvii. Ra
 tio natural̄ dicit q̄ eis q̄ di
 uino cultui ministrāt ad salu
 tem toti⁹ populi popul⁹ tot⁹
 necitate vici⁹ ministrēt sic et
 h̄ns q̄ cōiutilitati inuigilant
 scz p̄ncipib⁹ et militib⁹ et alijs
 hui⁹i stipēdiavici⁹ debēt. p
 bat hoc ap̄stol⁹. j. cor. ix. p
 hūanas cōsuetudies dices. q̄s
 militat suis stipēdijs vnq; vā
 ut h̄t gen. xlvij. Rex gen̄il̄
 pharo. sacerdotib⁹ sp̄ealē ter
 rā dederat et oib⁹ secularib⁹ p̄
 fame possessiōes suas v̄dēt
 b⁹ sacerdotes terrā suā q̄ete pos
 sidebāt et eis cibaria ex h̄ore
 is publicis porrigebāt. Seq̄
 tur in dictis tlv. postea q̄ cō
 tingere potest q̄ aliquis ad
 oblationes teneatur q̄drupli
 ci racōne. Primo ex p̄cedenti
 cōuēcōne sic cū alicui ceditur
 aliquis fundus ecclesie ut cer
 tis temporibus certas oblaci
 ones faciat quod tamē habz
 racōnem census. Secūdo p̄t
 p̄cedentem deputacōz siue p̄
 missionē. sic cū al q̄s offert do
 nacōnē int̄ viuos vel cū relin
 quit in tel tamēo eccl̄ie aliq̄z.

rem mobilem vel immobilem in
 posterz soluendā. Tercio mō
 ppter ecclesie necessitatem puta
 si ministri ecclesie nō haberent
 vñ sustētarēt. Quarto ppter
 consuetudinē tenēt enī fideles
 in aliq̄bus solēpnitatibz ad
 aliq̄s oblatōnes consuetas. Et
 ideo illi q̄ debitas oblatōnes
 nō reddūt possunt puniri p
 tractōz sacramentoz non per
 ipm sacerdotē cui sūt oblatō-
 nes faciēde ne videat p sacra-
 mētoz exhibitiōe aliq̄d exigē
 s̄ p superiorem aliquem t̄c ille
 Sed q̄ritur q̄ntē q̄ntitatis de-
 bet esse oblatō vel cuius sp̄ci.
 Rñ. idē q̄ q̄ ad talia in vlti-
 mis duobz casibz r̄manet c̄b-
 latio quodā mō volūtaria sc̄z
 q̄ ad q̄ntitatē a sp̄ciē. Alicu-
 bi enī offert pais et vinū. ali-
 tubi aiatia. alicubi pecunia. a-
 licubi cādele a filia. Querit̄
 tur solis sacerdotibz debeātur
 oblatōnes Rñ. t̄lx. damas. pa-
 pa di. x. q̄. j. oblatōnes q̄ int̄
 ecclesiā offerūt t̄m mō sacer-
 dotibz q̄ quottidie dño fuisse
 vidētur licet comedere et h̄re.
 Et racō est prima qz sacerdos
 quodā mō cōstituitur seq̄ster
 et medius int̄ populū a deum
 Sicut d̄ ipso moysē legitur
 deu. v. Ego iquit sequel ter a
 medi? fui inter deū a vos. Et
 ideo ad eum p̄tinet dina dog-

mata et sacramēta exhibere
 iplo. Secūda ea q̄ sūt populi
 puta p̄ces a sacrificia et obla-
 tōnes p eū dño dnt exhiberi
 s̄m illis t̄x̄b. v. ois p̄tifer ex
 h̄vibz assumpt? p h̄vibz d̄stitu-
 it̄ i h̄is q̄ sūt ad deū ut offe-
 rat dōa et sacrificia p p̄cis. Et
 ideo oblatōnes q̄ deo a populo
 exhibentur ad sacerdotes per-
 tinent non solū ut eas in suos
 vsus auertant verū etiam ut
 eas fideliter dispēscent. p̄tim
 quidam exponēdo eas in h̄is
 que p̄tinēt ad cultū diuinum
 p̄tim vero i h̄is que p̄tinēt
 ad p̄prium victū qz qui altari
 defuiunt cū altari p̄cipian-
 tur. j. coz. ix. partim etiam in
 vsus paupū qui sunt q̄ntū p̄t
 de rebus ecclesie sustentandi
 qz et domin? i vsus pauperū
 loculos habebat ut dicit iero
 sup math. Ea autē que dant̄
 alias paupibz nec sunt p̄pria
 sacrificia nec oblatōnes licet
 dentur propter deū qz nō im-
 mediate deo offerūt. Querit̄
 tur qualiter sint oblatōnes
 dāde. Rñ. domin? albt? super
 missam. Oblatō exteriō debz
 esse vtil̄ valore. p̄guis deu-
 cōe. oblata i caritatis dilectō-
 ne. et mūda in acq̄sitiōe. vtil̄
 quidē ut possit ministris dei cōū-
 ti ad vtilitatē. vñ malat̄. j.
 male offerre dicit̄ qui debile

offert. **S**icut qui falsam moneta offerit pigre aut ut pl^z de cordis deuotione procedat q^z de manu. **S**icut vidua duo era luc. xxi. **M**un^z enim extrinsecū recognō debz esse censu alis ut ipse q^z offert munus recognoscat q^z dñs de^z in ipm habeat dominiū cui aiaz cor^z p^z a res s^zdit. **S**imile fcm ē in tēporalibz luc. ij. vbi dicit^r quelibet dedisse denariū cēsu lē imperatori romno p^z. p^z eci am intēdere p^z oblatōnem sacerdotis promotōnem p^z vite accomodis reuerēciā exhibēdā sancto cui^z solēpnitas agit^r. p^zfectū viui v^z mortui p^z quo missa valebit. **D**e deuota oblatōe d^z eccl. vij. **D**e negligēcia purgate cū pauis v^z bi glo. **Q**uāuis pua oblatō multoz delictoz purget negligēciam. sup que th^z. 2. 2. q. 1. m. ar. nj. sic d^z. **P**arua oblatō cū hūili mēte a pura dilectōe facta ut ibidem d^z: nō solū purgat peccata vialia s^z etiā mōtalia. **D**e. nj. math^z vj. **S**i offers munus tuū ad altāe a ibi rēdat^r fueris cē. **D**e. mj. prouer. xlnj. **N**onora dñm de tua s^zba. **E**t scdm th^z. vbi sup oblatō tripliciter viciatur et refutat. **P**rimo si merces meretricis ē p^z scādalu ne ecclia videatur fouere p^zca

si de luero p^zci oblatōz recipiat. **S**ecūdo d^z illicite acq^zstis q^z d^z tua s^zba esse debz. **T**ercio si oblatō vergat in detrimētū alteri^z ut si filius offerat d^z q^z p^zre; nutrire debz q^z d^z iprobat x^zpus math^z. xv. **T**ercō d^z de f^zrimis querit^r d^z quibz rebo sint dāde Rñ. fm doctores q^z d^z p^zsona p^zpa si ē cōsuetū. **E**t d^z rebo p^zpprijs extrisecis fm q^z cōsuetudo iubet. vñ d^z th^z. q^zbli. ij. q. m. ar. nj. **N**ulla cōsuetudo cōtra soluit h^zies ab obligacōne reddēdi decias. q^z h^zec obligacō fūdat^r sup ius dñi et sup ius naturale vñ semp tenetur h^zies rddē decimas si ecclia exigat etiā cōtraria cōsuetudie nō obstāte a i terris i q^z b^z ē cōsuetudo q^z decime soluāt^r ipa cōsuetudo q^z expostulat decias. vñ peccaret q^z nō rdderz. s^z i terris in q^z bus nō ē cōsuetudo cōis q^z decime dent^r et ecclia nō petit videt^r ecclia rmit e dū dissilat alias h^zies ytalie a orientaliū p^zciū dāpnarēt q^z decimas nō soluūt h^zec th^z. **E**t post q^z p^zba uir q^z i fili apls nō postulauit victū ab h^zis q^z b^z p^zdicabat p^zpter scādalu tollēdū. addit th^z. **R**ēores inq^zt eccliaz nō bñ facerēt si i terris talibz decias exigerēt i q^z b^z nō ē cōsuetū dari q^zndo p^zbabilit^r crederēt q^z ex h^z scādalu nasceretur h^zec ille

g. Dubitat' utz paup tenea-
tur solue' decias diuiti sacedo-
ti Rñ. fm elv. qdli. vj. q. v. ar.
mj. Reddere debitum ē act' &
iusticie. et ideo ad hoc qd alicui
reddatur qd ei debetur non re-
fert vtrum sit diues vs' paup
Decime aut' sacerdotib' debē-
tur. in omni quidē fm ius na-
turale. natural' enī racō dicitat
qd illi qui p' populo i' spiritua-
lib' laborant. a poplo stipēdia
sue accipiāt sustētacōnis Et
fm hoc etiā i' nouo testamēto
est iure diuino sanxitum. **Nā**
i. Cor. ix. dñs ordinauit hñs
qui euāgelium annunciat ut de
euāgelio viuāt. In veteri aut'
testamēto quātitas fuit de-
terminata scz decima. et ideo sta-
tuit ecclia i' nouo testa. soluen-
dū vñ cū sacerdotib' decime de-
beāt tā de iure naturali qz di-
uino. Et etiā ex statuto ecclie
qz quis sacerdos sit diues. nichil
omin' paup tenet' ei decias
soluere. S; dicit' alias habet
vñd sustētetur. Cur ergo si
bi dabit' Rñ. pmo qd decima-
rū solutio etiā ppter paup-
res est instituta sustētādos. s;
hñs sacerdos puidē deb; d de-
cima **Secūdo** qd effectum ē
alicui debitū p' statutū ecclie
nichilomin' ei debetur. qz quis
sit diues. Qui enī i' simili emit-
rem aliquā deb; soluere tātū

quātū videlic; siue a paup si
a diuite emat. addit **Ray.** in
lū. clerici. hñtes sufficiens pri-
monium vel reddit' recipiētes
adhuc decias. si tales defuiūt
ecclie et decimas percipiūt nō
ut eas i' malos vsus s; i' pios
sumant. non peccant. alias
sacrilegiū cōmittūt. xvj. q. i.
qm alie difficultates h' sunt.
scz an laici sine feodo possint
decimas h're. s; h' ad p'sens re-
liquo.

Capitulū Octauū.

Exto mādatū ē ne
gatiuū sic et sequē-
cia. **Nō** habet' de a-
os alienos corā me
Cōf h' faceret qd etiā sine yma-
ginib' solē aut lunā vs' aliqd
aliud p' do coleret sic qdā fece-
rūt S; qz h' error etiā inter
paganos multos extinet' ē
ideo nichil de isto iam op' est
dicē. S; sequēt' septimo **b**
mādat' qd nec ymagines deoz
h're debemus eas venerādo dei-
tatis cultu. Item cōtra h' faci-
unt ymaginib' abutētes. vñ
qz hic monemur adorare deū
et cauere ab ymaginum cultu
malo. Ideo h' tria vidēda sūt
Primo d' institucōes ymaginū
Secūdo d' veneracōne reliqui-
az. **Tercō** vsus quas mūdi
ptes adorare debem'. Pro p'
notandū qd adorare ē se totū
adorato sbicere. p'p' enim etiā

virtutis et sanctitatis totāq;
 spem in ipsū ponere. vñ et cul-
 tus siue seruitus dicitur et sic
 deo cōpetit soli. nam sine eo ni-
 chil possum? iob. xv. veneta-
 ri vero sanctos possum? no-
 eis sbiciēdo tanq; dei amicis
 et nris intercessoribus. et hec
 species est suffragij. **S; dice-
 res. Cur faciunt xpiani yma-
 gines cōtra illud preceptum
 non facies tibi sculptile. Rñ.
 pmo q; de? absolute nō phi-
 buit fieri ymagines. q; iulit
 cherubin effigiari obumbra-
 cia ppiciatorū. Exo. xxv. **S; d
 phibuit modo qui sequitur
 scz. n̄ adorabis ea neq; cole-
 ea. n̄ videlicet sic gentiles qui
 putabant aut aliquid diuini
 in ymagine esse. aut creatum
 c quid deū effigiare. ¶ Fuit ta-
 men in veteri testamēto phi-
 bitum fieri ymagines maxime
 dei. Tum ppter pnitatem po-
 puli ad ydolatriā p tūc et in-
 ter ydolatrias cōmorantis. Tū
 etiam q; de? nō dum homo fa-
 ct? fuit. vñ nec effigiai debu-
 it hodie aut̄ itroduct? ē vsus
 ymaginum. pmo a cristo qui
 suā ymaginē ab agaro regi
 pāno imp̄ssam misit ut ifert
 eusebi? in ecclesiastica histo-
 ria. Et damasius libro sentē-
 ciaz suaz. Scdo ab apstol****

nam tēpote eorū hec fuerunt
 vñ lucas ymagines vginis
 marie et filij ei? sculpsisse legi-
 tur. Et apstorum tempore san-
 ctus seruacius ymaginem cri-
 sti crucifixi secū detulisse repi-
 tur i sua historia. Tercō a cō-
 tinuato ritu ecclesie q; appro-
 bacōnem ymaginum in cōci-
 lio romano fere mille episco-
 porū cōgato diffiniuit. **S; d
 cur inuente sūt. Rñdet scdm
 thomā in. ij. di. ix. Triplici de
 causa scdm tres ptes ymagi-
 nis anime. Ex parte memorie
 ad frequentem recordacōnez
 salutis nostre et instrumētōz
 salutis. Ex parte itelect? ad
 informacōnem rudium qui lit-
 teras ignorant qui docentur
 ymaginib; loco lraz. Ex par-
 te voluntatis ad maiorē exci-
 tacōnē deuocōnis. Plus enim
 mouent visa q; audita. Et sic
 institute sūt ppter memorie la-
 bilitatē. intellectus ruditatē
 et affect? tarditatem. Itē no-
 tandum q; scdm doctores o-
 mūiter di. ix. tercij adorat? de-
 us in quibusdam signis latría
 puta eucaristia ymagie cruci-
 fixi ymagine crucis et i scrip-
 tura sacra potissime in euange-
 lio possēt a prudēte adorari ve-
 neramur etiam sanctos i quis-
 busdā dulia ut i ymaginib;**

plus docent visa q;
 audita

sanctorum aliorum ecclesiarum altari-
e reliquijs et sibi. Quo ad .ij.
 Cur venerande sint reliquie san-
 ctorum. Rñ. fm Damas. i. hysto-
 ria barlaam ubi recitat de p-
 cessione sanctorum patrum portam
 cum reliquias quod quadrupli-
 ci de causa. Primo ut ex vene-
 ratione eorum auxiliū sentiamus.
 Secundo ut exempla eorum quorum
 sunt hic imitemur. Tercio ut re-
 quem patrie ubi aie eorum sunt
 speremus. Quarto ut nos im-
 pulverē et digētos memoremus.
f Quo ad .ij. fm thomā ubi su-
 pra. ad orientem adoramus et
 altaria construuntur quintupli-
 ci de causa. Primo i signū quod a
 christo est nostra illuminatio qui est
 lux mundi sic sol est ab oriente
 Secundo quod oriens est nobili-
 or pars orbis in signum nos
 ibi vertimus quod credamus omnia
 nobis a deo conferri et nobiliora
 ut gratuita immediate. Tercio
 sicut motus incipit ab oriente
 per angelum. ita omnia nostra actio a
 deo. Quarto quod paradysus est
 ibi a quo cecidimus ideo mem-
 remur ut in celi paradysū itre-
 mus. Quinto quod ab oriente ad
 iudicium veniet christus.

Capitulum nonum

Octavo prohibet homines
 superstitione divinacione et si-
 milia. i. quibus illis quod a
 solo deo vel a sanctis

expectare debemus a creaturis
 illicitè requirimus non inquit ad-
 ratur ea neque coles. Circa hanc
 materiam videndum. Primo de
 speciebus superstitionum. Secundo de
 gravitate huius peccati. Tercio
 de remedijs licitis et illicitis.

f Quo ad primū fm ysidorū **b**
 vii. et hiaz. et fm thomā .ii. q.
 lxxxvii. Et certe sunt capita-
 les .xiii. species. Prima est phi-
 tonum lxxim videlicet in quibus demon-
 loquitur ad quā reduci videntur
 putantes se localiter ad herodia-
 nā traduci. Itē quādam mulieres
 in quatuor temporibus extasim per
 demonē paciētes. Secunda
 est somnia habentium et decepto-
 rie ibi iudicium. Tercia ma-
 thematicorum quod fm natiuitates
 lxxim et fm influxus celestium
 iudicant diffinitive de volūta-
 rijs humanis. nā mathematici
 iudicant secundum constellationes.
 Quarta sortilegiorum. Quinta
 ariolorum id est in aris ydoloz
 rñsa dantes. Similiter geomā-
 tici in terrestribus iudicantes ut
 in inspectōe vnguis calib po-
 liti spatula manu et in similibus
 futura vel secreta predicēt.
 Sexta auguria practiacū
 auditu scilicet in cantu et volatu et
 motu avium iudicaciū. Septi-
 ma carmiatorum per verba et ex-
 orationes demones et illicitè sp-
 ritus adiurantes. Octava fit per

remedia supsticōsa alia p sanitatibus vel alijs exercēdis ut in ligaturis verb inordiatibus vel inusitatis caracteribz et huiōi. Nonā auruspiciū id est horaz et diez vani inspektoratores Decima nigromāticōz id est mortuos suscitāciū ut pmo rēgū. xxvii. Et hodie ex dubio fidei morituro ad redeūdum inuitāciū. Undecima trāsfornacinum se vel alia i similitudines animalū ut in lupos et bestias alias. Duodecīa fortunā inculpanciū aut eufortuniū. Tredecīma artem illicitā addiscēciū ut diuinacōnes artem notoriā et si que sūt similes. Quarta decima maleficorum qui nuntur immutāe corpora a sanitate certa generacionē impedire animum in amorē vel odium scitare et hīs similia

c Quo ad secūdū de grauitate huius peccati notandū hoc pmo p̄hibitū est in sacra scriptura multiplici pena eciaz sub pena mortis anime et corpis vnde leuitici. xix. anima que declinauerit ad magos et ad ariolos et fornicata fuerit in eis. ponam faciem meam contra eam et interficiā eā de medio populi mei. Item ibidem xx. vir siue mulier i quibz phitonicus vel diuinus spiritus

fuerit moriatur lapidibz obruet eos sanguis eorum sit super eos vnde ppter hoc peccatum ochorias infirmz mortuus est quartū regū primo. Et saul. i. palip. x. Item secundū canones. Si diuinatorum et maleficōz peccatū occultum sit imponit penitēcia. xl. diez Extra eodem capitulo primo Si notoriū eucanstia negatur de cōsecracōne distinctōe ij. pro dilectōne. Si sit clericus deponēdus est. et i monasterio detrudēd. Si laic. excommunicandus. xxvi. q. v. non oportet Tales eciam ifames sunt. et qui ad eos cōcurrunt vñ nec ad accusacōz debēt admitti. ij. questioe. viij. Quis quis nec Itē tales fm leges debēt plecti pena capitis Et si accedant ad domum alteri. debent cremari et bona eorum omnia debēt publicari codice de maleficis. l. nemo. l. culpa l. nulla. Contra omnes diuinatores et maleficos iura cuiuslibet seuisissima sunt. vnde libro de codice rubrica d maleficis et mathematicis et ceteris similibz ut dicit a son i sūma diuinaes circa somnia vel i gāritu auū et in filibz talibz n pmittit ad hūmē alteri. accedere anioqn cōcremātur nec aliq. debz eos suscipere vel cōsulē

alioquin deportat in insulam et omnia bona publicant. Qui autem arte magicavite innocentium insidiantur aios mulierum ad libidinem flectunt. et huiusmodi obiciunt ut. i. militi. Ite nemini permittit diuinare alioqui supplicio capitis ferz gladio uicore prostratus ut in supra dictis legibus patz. Ite beatus augustinus dicit. et hinc. xxvi. q. vii. non obfuabitis. ubi enumeratis multis superstitionibus sic concludit. Qui has et quascumque diuinationes aut fata aut auguria obfuat. aut attendit aut consentit obseruabit. aut talibus credit aut ad domum eorum uadit. aut in sua domum introducit. aut interrogat. Sciat se fide christianam et baptismum peruaricasse et paganum et apostatam et inimicum irae dei grauius in eternum iurrere non ecclesiam sicut penitentia emendat. deo reconciliat. Sed dubitatur an semper sit peccatum mortale talibus esse implicatum. R. non. sed quosdam actus diuinationis et huiusmodi potest quos tripliciter exercere. Primo sic quod credat per illum actum realiter assequi quod intendit puta alicuius amorem vel furti res uelationis. vel futuri euentus precognitionis de contingentiis. Certum est quod quae talia credit assequi potest per actum illum operetur quod cre-

dat in illo actu aliquid existere diuini numis. quod aut a deo solo expectare debemus. aut que soli deo conueniunt. ut immutare uoluntatem aut contingencia futura certitudinaliter predicere. Et tunc talis fides abnegat ut in auctoritate augustinus. immediate tactum est. Et sic de grauissimis peccatis mortalibus unum est quod fidem tollit debitam. Secundo modo sic fieri potest quod licet aliquis non credat per actum illum realiter assequi quod intendit tamen uult curiose experiri et aliquid efficacie sit in tali actu. uel non. Et hoc iterum est peccatum mortale minus primo. Ratio est quod talis est dubius et fluctuans in fide postquam contra ueritatem et firmitatem fidei proponit experiri talia que scire uult scire deberet per fidem catholicam esse improbata. Tercio si ex sola leuitate uel simplicitate hoc exerceat nichil tamen in se habet credens esse uirtutis et efficacie nec etiam experiri intendit an in hoc aliqua efficacia existat sed solum leuitate et simplicitate hoc facit. Et hoc uidetur quibusdam esse uiale peccatum maxime apud laycos et ydiotas. Sed quantum ad clericos qui tenentur hoc scire iure prohibitu. semper est mortale peccatum. Quia excommunicandi sunt secundum iura. Excommunicatio autem a iure solum per mortali infligitur.

e Quo ad .ij. dubitat q̄ sunt
remedia licita homini pro ad
eprōe honorum quorumcūq;
a p̄ euitādis malis q̄buscūq;
Rū. v. Primo faciat hō id qd̄
p̄t ex p̄pria industria. ex p̄p̄a
potēcia a viriū suarum exerci
tacōe Qd̄ ap̄ls. ij. cor. ix. iu
bet dices. Habūdetis i omne
opus bonū. Secdo hō recursū
habeat p̄ cōsilio ad alios ho
mies qui sint in hoc prudētio
res et sup̄ hō imploret auxiliū
potēcioris ut cū perito in arte
medicandi si est infirmitas na
turalis. Ideo eccl. xxxviij. Ho
nora medicū p̄pter necessitatē
etenī eū creauit altissim⁹ et
a deo enī oīs medela Tercio
se cōmēdet p̄cibus iustoz hu
ius vie. vñ eccl. xxxviij. Cū vi
ro sancto assidu⁹ esto quēcū
q; agnoueris obsuātē timo
rē dei cui⁹ aīa est s̄m aīaz tuā
Quarto deuote inuocet scōs
patris s̄ quo iob. v. dī. Voca
si est q̄ tibi r̄spōdeat a ad ali
quem sanctoz cōūtē. Quinto
ad deū immediate p̄ adiuto
rio recurrat humiliē Sic i ve
teri testamēto sancta virgo
sacra fecit Tobie. ij. q̄ ait hoc
pro certo habet oīs q̄ colit te
q; vita eius si i p̄bacōe fuerit
coronabit. si autē in tribulaci
one fuerit liberabit. a si icor
repcōe fuerit ad misericordiā

tua puenire licebit. Et iosa
phat rex iuda in tribulacōne
inimicōz ex̄ns. ij. palip. xx.
ait. Cū ignorem⁹ qd̄ agere
debeamus hoc solum habem⁹
residui ut oculos n̄ros diriga
mus ad te. Et si intētū nō adi
piscitur quis p̄ p̄mā viā. ad
dat secūdā et sic si oportz ter
ciam vsq; ad vltimā Qd̄ si p̄se
uerauerit et si ad salutem est
vtiq; exaudiet. aut in p̄pria
petiti fōma aut i equalēti. Ex
ēpli gr̄a. Si vis carere vicō.
aut occasione ei⁹. aut h̄re vir
tutes. deuocōne. et huiōi spi
ritualia bona. siue h̄re tempo
ralia vel carere malis hui⁹ vi
te aliqb. p̄mo p̄mum arripe
Secūdo adde secūdū a sic cō
sequēt. si alia remedia quere
re sup̄sticōsa illicitū est. sunt
autem tria quib⁹ nō prohibe
mur vti in r̄mediū. Primo her
bis. lapidib⁹ a s̄sib⁹ q̄ natura
lē habēt virtutē. de q̄ racō s̄m
naturales a medicos r̄ddi p̄t
vñ bt̄s Jer. di. a poit. xxvi.
q. vij. Demoniu⁹ sus̄tinēti licet
petras et herbas h̄re sine icā
tacōe. Itē verb̄ sacris q̄ alicu
ius autoritatis sūt et alijs sa
cris reb⁹. vñ si aliq̄s colligat
herbā medicinale cum sim
bolo diuino vel oracōe d̄nica
vel scribat in carta simbolū
vel commicā. oracōz et ponat

sup aliquē ifirmū ut sic i istis
 tm de creator omniū honore
 tur nō reprobatur dummodo
 nulla alia superfluo admisce
 atur ut habet in consilio marti
 ni pape. xx. vj. q. v. non liceat
 Tercō i ieiunijs oracōibz ele
 mosinis et alijs opibz que sūt
 s genere bonoz que certum
 f est placere deo. Sed dubi
 tatur vñd maleficia efficacitā
 habeāt Rñ. ex quibz pmo ex
 parua cōfidentia quam hoies
 habēt i deū idō pmittit eos a
 demonibz impediri scōm illō
 ps. Quī i me sperauit liberabo
 eū scz iustū. Et per argumen
 tū a contrario sensū q nō sperant
 in deū. demonis ptati relin
 quūtur. Secundo ex errore q
 in hominibz est cui? pena fre
 quēter ē effect? maleficij fm
 illud ro. j. Cum cognouissent
 deū n sic deū gloificauerūt et
 a obscuratum est inspiēs cor
 eoz. Tercō ut fides probetur
 bonoz fm augur qd probat
 p illō deū. xij. Si surrexerit i
 medio tui pphā. aut qui som
 niū se vidisse dicat. et p dixe
 rit signū. aut portētum et eue
 nerit qd locutus est. et dixerit
 tibi eam? et sequam? deos ali
 enos quos ignoras et seruiam?
 m? eis. non audias vba pphē
 illius aut somnatoris. Quia
 tēptat vos dñs de? ut palaz

fiat an diligatis eum an non
 Quarto pte pactū expsum
 vel tacitum cū demōibz initū
 et societate qliter fit in omni
 supsticōe ut dicit aug? de do
 ctrina xpiana li. ij. q. societās
 oimvt ibi dicit penitus fugiē
 da est cristiano. Quinto ex de
 siderio dyaboli q conat cōti
 nue decipere nos. j. pe. v. aduer
 sari? vel ter dyabol? tanq; leo
 rugiens circuit querēs quem
 deuoret cui resiste fortes in
 fide. Dubitat itez qb? ex g
 causis demones sciāt futura i
 terdū et vñ tā mirōs effect?
 pnt cū deus permittit efficere
 Rñ. fm aug. u. li. de natura de
 monū assignādo sentēcialit. vij
 causas nō q futura cōtingēcia
 sciāt sed dicēturāt probabili
 ter. Prima qz vigēt subtilitate
 naturali plus qz hoies. Secū
 da. plura sciūt qz nos ppter ex
 perientiam temporū. Tercia
 propter celeritatē motus de
 mon multa futura p dicitē pnt
 q hoiem latēt. Quarta. nā po
 tēcia cū de? permittit possunt
 morbos immittere et hois pre
 dicere. Quinta. p signa futura
 pnt p dicitē subtilius qz medi
 cus vidēdo pulsum et vrinam
 nā sicut medicus videt p sig
 na aliqd in infirmo qd homo
 simplex non videt. ita demon
 qd nullus hō naturaliter videt

Sexta ex signis que pcedūt ab aīo hīs dicitur ea que sūt vel erūt i aīa astuci? prudenti viro. Sciunt enim qui iunctus eoz sūt verisimilitē futurum. Septia acta pphaz et scripta noscūt ex quibz futura p̄dicē p̄nt. Et hec tāgūtur. xxvj. q. iij. sciendum.

Capitulum. x.

Quo ad p̄mū modum notādum q̄ put habetur. xxvj. q. v. Ep̄i ex oculis acq̄rēsi. Tales p̄sone nō trāfferūt a demone localit̄ ad loca in quibus se dicūt fuisse sed ip̄e sathanas cū mētē cuiusq; mulieris cepit et hāc p̄ infidelitatem sibi sibi gauerit illico trāsfōmat se in diūsaz founaz spēs et mētē qm̄ captiuā tenet i somnis deludēs. mō p̄ leta. mō p̄ tristia ymaginarie solū deducit non veracit̄. Et cū sola aīa hęc paciatur infidelis. hęc nō i aīo s̄ i corpe ceunire opinat̄. Exēplum refertur de vetula quaz cū cūtere nō possēt frater predicator ad hāc ex dicit̄ t̄o venit fr̄ qm̄ in cubella se trāsitutā dixit versus dñam herodiadē vel venerē. nā p̄ tunc vetula sine motu locali dormire cepit et cū se iā somniar̄ vsus herodiadem veli et manū leta p̄

teret. versū ē ex motu vas et vetulam cū cōfusione ad terrā proiecit. Eadē de causa ficta sunt interdū a ymagiaria solū. Quādo quedā i quatuor temporibus se i raptu dicunt videre aīas purgatorij a p̄ alia fantasmata. Nec mouē debet q̄ quarūdā vetulaz pedes pro tūc aduisti non sentit ignem q̄ demō fātasmata in ymaginacōe mulieris tāto itēdere potest ut anima extra nichil sentiat. Exēplū s̄ habētibus morbum caducum qui etiam aduisionem nō sentit in infirmitate sua. q̄ anima in interioribus passionibus vel doloribus pressa: extra non sentit ignem. Item naturalit̄ quidē sp̄ealiter mulieres que dam facilliter ex ymaginacōibus possunt rapi ad intra a dō ut nō sentiant exteiora ut ponit exēplū aug. 2. xij. s̄ ciuitate dei de quodam rustituto noīe qui ad modicum alicui? gemitū se ad interiora cōūtere poteāt ut nec voces nec p̄cturas. nec vellicātes sentir̄ ymo tanq̄ in defuncto nullū anhelitus sentiebatur. **Q**uo ad ii. et somniis notādum q̄ raro aliq̄s debet tenere s̄ somniis a iudicare. Interdum tamen potest a s̄ aliq̄s debet p̄mū pat̄ q̄ cause somniōz sūt

tam varie q̄ pauci sciāt a q̄
fiāt. nā scdm gre. li. m. dyal.
aliquādo fuit plenitudie ven
tris aliq̄ndo v̄tris et capitis
eximanicōe et h̄c exp̄icia di
dicim⁹. aliq̄n demonū illusho
ne ec̄c. xij. multos errare fe
cerūt somnia aliquādo dei r̄ue
lacōe ḡn. xxvii. ait ioseph au
dite somniū meū q̄d vidi. ali
q̄n cogitacōe naturali simul et
illushone. v̄nd ec̄c. v. vbi mul
ta sūt somnia multe sūt vani
tates. Et infra multas curas
fecerūt somnia. aliq̄n fuit co
gitacōe simul et reuelacōe dei
daniel. vij. vbi ondit q̄ som
niū pharaonis cepit a cogita
cōe et terminabat in reuelacō
ne. Quidā tñ aliquādo sed
caute iudicare possunt inter
dū s̄ somnijs ut si post somniū
s̄ cruce aqua vel calice expt⁹
es tibi tribulacōne sepe subse
cutam timere potes q̄ eueni
at. Et paciencia et oracōne et
alijs te contra temptacōne pre
parare. et forte iso de 2 r̄uela
uit. Similiter si de extremo
iudicio te somnias damnatū
Postea scrutare consciēciā. sed
nūq̄m curāda sunt somnia de
thesauris iueniēdis. s̄ inimico
inuadēdo et similib⁹. possunt
aut̄ quīupliciter ut dic̄ th̄.
somnia signa esse futuroꝝ
c. Primo q̄n ē causa eff̄cū fu

turi ut q̄ somnias si te ituz ad
ecclesiā certam iso postea va
dis. Secundo somniū ē signū
futuri cuius causa in somnian
te est ut colera pressus somni
at de nigro et sic vt̄tur me
dici somnijs Tercio interdum
a casu euenit s̄ quo q̄s somni
auit ut s̄ igne somnias si et ea
dem die a casu dom⁹ incinera
tur. Quāto quādo imp̄ssio ae
ris vel celi corp⁹ dormiētis al
terat. sequitur interdū simile
somnia ut si aer vel celū ē di
sp̄ositū influere humide cor
pus facit somniare animā de
pluuia. Et ē h̄c comune in for
mica muscis pulitib⁹ et gallo
et in brutis alijs que ex talib⁹
immutāt et iudicāt prudētē
ex talibus quosdā euetus na
turales. Quinto quādo ab an
gelis bonis vel mal̄ influxu
alijs de futuro recipitur. tñ
q̄ haberet de somnio discrecō
nem spiritū que ē scdm apo
stolū. i. cor. xij. gracia sp̄eal̄
sp̄s sci. iudica repellat et de
terz s̄ somnio ut sci et p̄ h̄e
sancti inq̄t gre. vbi sup̄ visio
nes et reuelacōnes quodā int̄
mo sapore discernūt ut sciant
q̄d a bono sp̄u p̄cipiāt vel q̄d
ab illushone paciātur. Quod
ad. ij. notādū q̄ gene. i. di
xit de 2. fiāt lūinaria i firmam̄
to celi et diuidāt diē ac noctē

et sint i signa glo. serenitatis
 et tēpestatis. et tempora glo.
 veris. et tatis. autūni. et hye-
 mis vñs primū mīnisteriū qđ
 faciūt nobis corpora celi ē qđ
 faciunt diem ad laborādū ho-
 mīnibz et noctē p quiete no-
 stra. Secūdo fūiūt inqntum
 sūt signa naturalīū effectūū
 ut pluuie siccitatis. caloris et
 similiū. s̄ nō sic sūt siḡ eoz qđ
 depēdēt a libero arbitrio nrō
 Sic qđ aliquis ex eis iudica-
 re possit hūc furē oīno fiendū
 luxuriosū et huiusmodi. nā et
 ptolomeus ait. Sapiēs dñā
 tur astris. nam hec diuersimo
 de influūt scđm qđ dō fuim?
 vel nō vñs leuic. xxvj. Si nō
 feceritis mandata mea et da-
 bo celū vob̄ d̄sup ferreū et ter-
 rā eneā et cōsumetur in cassum
 labor vester. si aut̄ in precep-
 tis meis ambulaueritis dabo
 vob̄ pluuias tēporibus suis.
 et terra gignet germē suum.
 vñ fm thō. li. iij. ctra gentiles
 Tria sūt in hoīe vicz corpus
 seu corporalia. intellectus. et vo-
 luntas. Item tria alia sūt i ce-
 lestibus vicz celum angelus et
 deus. Celū solū potest in cor-
 pus ut illuminādo frigefaci-
 edo et calefaciedo. angelus bo-
 nus p̄t intellectu illuminare et
 malus n̄ p̄t intellectu qđcūqđ ip-
 mere. deus solus p̄t voluntate;

uertē ad placitū. potest etiā
 in intellectum et in corpus imp-
 mere quicquid vult. Quicquid
 vlt̄ prefata astris ascribit̄
 de actibus ad libez arbitrium
 pertinentibus est sup̄sticiosum
 vel sup̄sticioni propinquum
 Quō ad .mij. d̄ sortibus no-
 tādū fm thō. 2. 2. q. lxxxv. ar-
 vnj. Et scđm nicolaū d̄ lra su-
 per illo actuū .ij. Sors cecidit
 sup mathiā qđ vti sortibus
 ē ex vario euetu seu disposicō-
 ne alicuius rei sensibilis p̄pote
 determinare aliquod dubium
 vel incertū. sicut ex festucis
 propositis p̄ h̄ qđ aliquis ac-
 cipit breuiorē vel lōgiorē seu
 in projectione taxillorum ex
 hoc qđ aliquis picit plura vel
 pauca puncta vel ex simili-
 bus aliquod dubium inter hoīes
 determinat. Secūdo no-
 tandum qđ sortibus vti contin-
 git dupliciter. aliquādo ē ma-
 lū. aliqñ est bonū. malum est
 octo modis. Primo qñ qđ ea
 intencione vtitur sortibus qđ
 actus humani qui requirun-
 tur ad sortes vel euentus eoz
 subdātur disposicōni stellaz
 h̄ enim falsum esset nō carēs
 demonum suggestione. secū-
 do quando quis expectaret
 sortium iudicium a demonibus
 qđ fit qñ fiūt in quibus verifi-
 mile ē demonis ibi esse op̄. sic

legit Eze. xxi. qd rex babilo-
nis stetit i biuio i capite dua-
rū viarū commiscēs sagittas i
terrogauit ydola exta cōsu-
luit. Tercō qndo qd expecta-
ret forciaiū actū euet? eue-
nire a fortuna a hō solum locū
haberet i sorte que vocat diui-
soria ut si queratur iudicō for-
cium quid cui sit exhibēdum
siue illud sit res possessa. siue
sit honor. siue dignitas. siue pe-
na aut aliq actio. Et tal sort
nō videt habere nisi forte vi-
cium vanitatis. Sicut si aliq
non valētes aliquid diuidere
cōcorditer velint sortibus ad
diuisionem vti quasi fortunē
exponētes qd quā ptem acci-
piat ut thō. dic sed nico. s. lita
sic dicit. si dispositō vl euet?
sortium expect et in fortuna
tū. nullum est vicū si mittāt
sortes ad determinandum in-
ter homines quis quā partez
accipiat alicui rei a hō ex cō-
muni cōmittitur cōsensu fortu-
ne. Causa tū motiua pōt esse
pōm ut si ppter cupiditatem
ppriam vel aliō vicū nō pōt
sint concorditer alio mō diui-
dere Quarto qn qd expecta-
ret iudiciū sortium vl euetū
solū a deo vl a sanctis angel
Et licet hō de se nō sit illicitū
quādo fieret in necitate et cū
reuerēcia tū fit qdruplicē cū

pō. Primo si absq vlla neci-
tate ad sortes recurrat hō enī
videtur ad dei temptacionē
pertinere ut dicit ambro. sup
luē. Qui inquit sorte eligitur
humano iudicō non de plexā-
ditur. Secundo si quis eciam
in necessitate absq reuerēcia
debita sortibus vtatur. vide-
ant tales dic Beda sup act
i. hōc ipos aplos non nō colle-
cto fratrum cetū a pōib? ad
deū fufis egisse. Tercō si dina
oracula ad terrena negocia
cūtātur. vñ ang. ad inquisi-
tōnes ianuarij lōis q de pagi-
nis euāgelicis sortes legūt a
si optādum sit qd hōc faciant
id ē permittēdum ne mai? mā-
lum fiat ut pocius qz ad demo-
nia cōsulenda cōcurrat. tū mi-
chi displicet ista cōsuetudo ad
negocia secularia et ad vite
hui? vaitatē dina oracula vel
le cōuertē. Quarto si electō
nib? ecclesiasticis qd ex spūs
sancti ispiracōe fieri debēt ali-
qui vtātur sortibus cōtra pro-
hibicōz. Exē de sortib. c. vltio
nec obstat qd mathias ē sor-
te elect? hoc enim adhuc nō
erat prohibitū. Item cū reue-
rēcia spēali spūs sancti in tin-
ctū fiebat qd i cōnam non est
trahēdum. vñ de et bedavbi su-
pra dato spū sancto stati. viij
opacones nō sortib? s electōe

h facti sūt. Sortibz tñ licite
 q̄s vti p̄t q̄ntuplicat̄. Primo
 qñ p̄fata vitat licet vtat̄ for
 te in tēpalibz dignitatibz. q̄
 talia officia ordināt ad ter
 rena disponenda. Secūdo in
 diuisione rez tempaliū. dum
 mō vitentur vicia priꝝ tacta
 Tercō quando necessitas aliq̄
 ab electōe dignitatis eccl̄ie
 s̄lice immineret Tunc enim li
 citum est cū debita reuerēcia
 sortibus dñi auxiliū implo
 rare. vñ aug⁹ in ep̄la ad hono
 ratū Si inter di ministros sit
 disceptacō q̄ eoz in tpe pse
 cucōnis maneāt in fuga oim
 et qui eoz fugiāt ne mōte eo
 rū deseratur eccl̄ia. Si hec di
 sceptacō aliter nō poterit ter
 minari q̄ntū michi videtur q̄
 maneāt ⁊ qui fugiāt sorte le
 gēdi sūt. Et h̄ modo vsi sunt
 sortibz sancti viri qui in vete
 ri et nouo testamēto legūtur
 vsi fuisse sortibus. sicut ioh̄
 ach̄z repit̄ ibidem. vij. Saul
 Ionathā. j. rgum. xij. Et za
 charias sorte exiit̄ luc. j. Quā
 to licitum est ut dicit aug⁹. j.
 de doctrina xp̄iana Si tibi ha
 būdaret aliquid q̄s oportet
 dare ei q̄ nō haberet nec duo
 bz dari potuisset. si tibi occur
 rerent duo quorum neuter ali
 um vel indigēcia vel erga te
 aliq̄ necitate suparet nichil

tuci? faceres q̄z ut sorte lege
 res cui dādū esset q̄s dari vtri
 q̄ nō posset s̄ talibz sortibz di
 citur puer. xvi. sortes mittūt
 in sinū sed a dño temperatur
 Quinto fit licite scdm̄ innocē
 cū et hostiens. p̄ litibz dirimē
 dis in h̄is q̄ tēpalia sūt qñ fit
 sorte simplici cū paleis vel hu
 iusmodi. concordat gāfredus.

Capitulum. xi.

E alijs aut̄ sup̄ enu
 meratis mōis sup
 sticōs. ut meliꝝ ag
 noscāt ⁊ vitēt a fi
 delibz. mouebūt̄ plures bre
 ues ⁊ vtilēs q̄stiones numero
 xlv. ⁊ soluet̄. Primo tñ no
 a tādū ē fm̄ th. x. q. lxxxij. ⁊
 lxxxij. q̄ cū sup̄sticō sit r̄li
 gio sup̄ modū suata. sup̄stici
 onis duo sunt ḡna ydolatria
 sc̄z et diuinaō p̄ q̄m quis aut̄
 occulta aut futura inuestiga
 re nitit̄ p̄ pacta aut occulta
 aut maifesta imita cū demoni
 bus. Diuinaō autem ut dicit
 ysidor⁹ libro. viij. ethimo. ha
 bet plures species. Et fm̄ th
 numerat̄ur. de quibus infra di
 cetur distinctiꝝ. vna est p̄ b
 stigiūm qua oculi hominū p̄
 stringuntur alia somniorum
 diuinaō Tercia nigromācia
 p̄ qua futura discūt̄ p̄ viuos

ut p̄ atrepticos at p̄ phito
nes. Quarta nigromancia q̄
adhibitis p̄cantacionib⁹ qui
busdam et sanguine vident̄ re
suscitari mortui dinare et ad i
terrogata r̄ndere. Quinta ge
omancia q̄ i materia terrestri
sc̄z vague ferro vel lapide fu
tura prenūciantur p̄ aliqs̄ fi
guras vel signa ianimata ve
rū tñ ad h̄ gen⁹ p̄tinet dīna
cio que fit ex cōsideracōe eoz
que eueniūt serio p̄ p̄tractio
nem p̄ūctorum sed ibi nō fit
īnuocacio demonū nisi tacita
Sexta ydromācia que in aq̄
idem facit Septima aeremā
cia in aere. Octaua i igne pi
romācia idē facit. Nona ari
spicum p̄ quod i viscerib⁹ aīa
liū immolatorum i aris demo
nū idē fit. sc̄z īuestigacō oc
cultoz v̄l futuroz Et p̄ om̄s
istas sp̄s fuit talia p̄ exp̄s
sam demonū īnuocacōz. sequē
tes aut̄ p̄ tacitam. vñdecia ē
mathesis q̄ ex siderib⁹ natiu
tates h̄im cōsiderat et diuinat
futura vñdecima ē augurium.
a garritu auium dicta lic̄z se
extēdat ad mot⁹ v̄l voces a
uiū seu quorūlibet aīaliū siue
p̄ sternutacōes h̄im fiat vel
mēbroz salt⁹. auspiciū tñ ab
īspectōe auū dictū ad ocu
los p̄prie p̄tinet. augurium
v̄ro p̄prie ad garritum auū

q̄ in duob⁹ istis p̄ncipalē di
uinacio in auib⁹ fieri solet
Duodecima ē om̄e. et fit i ver
bis et c̄ca eadē q̄n quis verba
h̄im certa itēcōe dicta. alia
itēcōe retorquet ad futurū
q̄d vult p̄noscere. sic maxim⁹
valerius dicit omnium obser
uacio aliquo cōtractu religio
ni immixta ē. q̄m non fortuito
motu sed diuina p̄uidēcia cō
stare creditur que fecit celos
Tredesima est cyromācia q̄n
aliquē disposicōes figuraz
cōsiderantur in aliquibus cor
porib⁹ visui occurrētes ut ex
lineamētis manus cōsideratis
Quartadecima ē spatulamā
cia et dīnacō facta i figuris
spatule alicui⁹ aīalis. Quinta
decima sortilegiū est q̄d fit p̄
cōsideracōne figuraz que p̄ue
niunt ex plumbo lique facto
in aquā p̄iecto. siue ex q̄bus
dam cedula scriptis vel non
scriptis i occulto repositis. dū
cōsideratur q̄s quā accipiat v̄l
eciam ex fel lucis ineq̄lib⁹ po
sitis quis maiorē vel minorez
accipiat. vel ecia ex taxilloz
proiectōe quis plura p̄ūcta
proiciat. vel ecia dum cōsidera
tur quid aperiēti librū occur
rat q̄ omnia forciūn omen h̄nt
Primo igit̄ queritur d̄ pre
stigijs quot mōis oculi h̄mi
nū possint deludi. Est autem

prestigiū sensuū quedā delu-
sio oculoꝝ p̄sertim. Et dicit̄
a p̄stringo q̄z acie oculoꝝ p̄-
stringit. dicit p̄sid. viij. et b.
c. ix. Ita q̄ res videātur alie
esse q̄z sint. Et ut alexander d̄
hal. parte secūda dicit p̄sti-
giū. p̄rie sūptū est illa illusio
demonis q̄ n̄ habz causam ex
parte mutacōnis rei sed solū
modo ex pte cognosentis q̄
deluditur siue q̄ntum ad inte-
riores sensus. siue q̄ntū ad ex-
teriores Rū. alexā. d̄. de hal.
d̄ parte secūda Q̄d tribz mo-
dis in genere p̄t fieri p̄stigiū
vna delusio nāq̄ fit absq̄z de-
mōibz et artificialiē. sola vide-
licz agitacōe h̄im ostēdencū
et occultaciū. Sic fit i traie-
ctōibus p̄ ioculatores vel p̄
mimos. alius modus fit etiā
sine virtute demonū et natura-
lic vtute quorūdam corporū
mineraliū que qui habēt p̄nt
sc̄dm quādā virtutē huiusmo-
di corpibus inditā rem osten-
dere vel facere apparere nō si-
cut est. vnde s̄m t̄lx. prima p-
te. q. Cxviij. ar. m. Et secūdū
alios plures. Quedam herba
accēsa fumigās. facit trabes
apparere sp̄tes Tercia mo-
d̄ delusiois ē q̄ fit p̄ demōē
deo tū p̄mittēte. habēt enī de-
mones quādā potestātē ex
ordie nature sup̄ quasdā re-

inferiores quā p̄nt exercē cir-
ca istas res q̄n deo finit Et
tūc etiā res apparēt aliter q̄z
sint p̄t enī demō quicq̄z modis
aliquē illudē q̄ iudicat rē ali-
ter q̄z est. Primo mō artificia-
li traiectōe. Secūdo naturali
applicacōe alicui rei de q̄bus
dictū est q̄z p̄tātē i h̄e habz
plz q̄z h̄o et sciēciam et cū de p̄
mittit exequi. tercio modo p̄t
in assumpto corpore se ostēdē
esse aliquā rem q̄ non est ut la-
ctuca Sic accidisse videt̄ mo-
niali. d̄ q̄ refert greg. .i. li. dya-
logoz vl̄ i massa auri ut d̄ be-
ato antonio f̄m legie. vl̄ lu-
pū ut infra dicit̄ se ostēdē p̄t
Et sic tegere rē alienā suo as-
supto corpore Quāto p̄t tur-
bare organū visus ut videat̄
res nubilosa que ē clara et hu-
iusmodi Sicut etiā post fletū
lumen apparēt aliter q̄z ante
Quinto modo i ymagiatua;
potenciam operando trāsmuta-
cione sp̄erum sensibiliū sc̄dm
t̄lx. vel humores varios mo-
uēdo ut appareāt ignea vl̄ a-
quea et huiōi. sicut in melāco-
licis naturalic fit vel in mania-
cis. Questio. ij. vnd̄ proue-
niāt res vise q̄s vidēt virgines
in specul̄ vel vnguibus malefi-
coꝝ ad furta s̄blata et huius-
modi reperienda. Et cur male-
fici pot̄ recipiunt virgines

māres vlt feminas q̄z corrup-
tos Rñ. fm villō. parisiē. in
vltia pte de vniūso q̄ ope de
monū fit p modum vnum vel
ples pcedenti dubio exp̄sso
virgines aut t̄m ad hoc ydo-
neas demō mētatur triplici s̄
causa licet corruptis idē ostē-
dere valeret. Prima ut figat
falso se casitatē amare quā
odit q̄z castissimam virginem
sūme odit que cōtriuit caput
eiusdē ser̄pētis. vñ insidiatur
calcaneo eius. vñ deus ait ser-
penti inimicitias ponā in te
et mulierē et semē tuū et semē
illi? ipsa conteret caput tuū
et tu insidiaberis calcaneo eius
gñ. nj. Secōdo ut sic aias ma-
leficorum et eis credenciū de-
cipiat ad amicitiam demonū
inclinatas p infidelitatis vis-
ciū s̄b specie boni nō s̄b specie
mali Tercō ut corpa sic ledat
innocentum vel minus vicis
infectoz. nā postea ut p ex-
pienciā patet tales habent
vilum frequēter horribiliore
q̄z antea ex vltigñs dmonū
rictis i oculis vel facie vidē-
tis. **Q**uestio tertia an veri-
tas aliqua subsit hñs q̄ dicū-
tur de mōte veneris. vbi cum
pulcherrimis feminis dicunt
q̄dā frui luxuria et voluptate
ad placitum Rñd̄z villō. vbi
sup̄ li. s̄ vniuerso. q̄ ficticiū ē

totum. licet demonū opere ta-
les hoies illudatur modis ta-
ctis in primo dubio ut in veri-
tate eis fieri videatur. q̄d t̄m i
apparēcia fit. vnde refert q̄
q̄dā miles se sic putabat frui
q̄dā femina luxuriose. q̄ euigi-
lans se reperit in luto quodaz
realiter amplecti quoddā ca-
daver mōtue bestie. **Q**uestio
quarta an veritas sit q̄d que-
dā i linea reni bagute famāt
et eis credētes de quodā mon-
te circa bernēse opidū. in quo
referūtur esse absconditi in an-
tro viri et femie duotissime vi-
uētes nullam cōmunionē ha-
bētes cū alijs fidelib? nisi q̄
in festiuitatib? p sacramentis
recipiēdis trāfferūtur p aera
ad quosdam sibi notos pres-
piteros in prochijs. **R**ñsio
q̄ demonis opa ista sūt put-
fudit? inuestigauit. et laquei
innocētum sicut in pcedentib?
duob? dictū est dubijs. **R**ñsio
ui enim quādam deuotam san-
ctimoniam quam dyabol? quidā
multo tēpore ipugna-
uit eciā visibiliter q̄ hanc de-
monasterio conabat educere
illesam sub tali s̄ quo querit
mēdacō sed mentita est iniq̄-
tas sibi nam ipa restitit de cō-
fessio prudentum et demonem
nō curauit. **Q**uestio quinta
q̄d sciendū est s̄ nocturnis

exercitijs qui aliqui dicunt videri et unde pueniat tales apparet et cur appareret. Rñ. secundum vultum vbi prius. Et secundum thomam i. m. di. xl. v. Quid aliqui uentibus tales appareret. Et potest contingere quod septem modis fit apparetia talium exercituum aliqui opere et pñcia bonorum angelorum. sicut heliseo factum est in adiutorium contra srios eum capere uolentes. m. regum. vj. aliqui fiunt exercitus demonum ab eisde uos deludere uolentes. Sic rex demonum cum suis apparuit beato martino in specie christi martinum coronare gestiens per meitis. Ita in uita patrum de quibusdam legitur. Item in libro dialogorum beati gregori de congregacione demonum iudicia inter se discernentium super reos legitur. aliqui fit apparetia sanctorum in patria existentium qui propria uirtute ad uiuos uenisse leguntur eis in adiutorium sic sanctus felix martir qui quibus uolans apparuit a barbaris obsessis. Et idem creditur esse de alijs sanctis per augustinum recitat libro de cura per mortuis habenda aliqui fit ab aibus que sunt in purgatorio ut suffragia expectant ut beatus gregorius m. dialogorum probat multipliciter. Et vultum. similiter. aliqui fit ab aibus dampnatis ad eruditionem hominum et ad terrorem

aliqui fieri potest eruditione et immisione bonorum angelorum in spiritum uiuentis alicui sine reali apparetia. aliqui etiam fieri potest mera deceptio demonum sicut in primo dubio dictum est. Ex quo patet falsum esse quod dampnate anime nunquam infernum exeant. primo hoc aliquando fit dicit sanctus thomas. sed potest tunc dampnationem secum ferunt. unde dicit thomas. etiam modum quo iste appareties fiunt assignando. Quauis inquit anime sanctorum uel dampnatorum presentialiter assint ubi appareret. non tamen credendum est hoc semper accidere. aliquando enim huiusmodi appareties fiunt uel in dormiendo uel in uigilando operatione bonorum uel malorum spirituum ad instructionem uel deceptio uiuentium sic etiam et uiui homines aliqui alijs appareret et eis multa dicunt in somnijs cum tamen ostendat eos non esse presentes. sic augustinus per multa exempla probat in libro de cura per mortuis habenda. Questio. vj. an uerum sit quod aliqui homines sint filie stre. Rñ. alb. i. d. al. quod sic uel saltim mostra hominum sunt. Sunt enim in quatuor duplici dicitur quod filius appareret in humana specie aliqui aliqui ueri homines rationales. sic plures prescienti leguntur in uita spiritum nudum et prouti quodammodo uel tecti folijs heremiticam uitam soli duxisse

Et aliqui p bestijs a tyrānis a
casu i retibus ferarū capti. ali
quī sunt mōstra quedā in hu
mana natura rationalia tamē
sic satiri q̄le vidit btūs antho
niū cū paulum p̄mū heremitā
quesiuit. Sicut scribit btūs
iero. ait enī satirus ille ad an
thoniū. mortalis ego sū vnus
ex acolis heremi legacōne fū
gō gregis mei. p̄camur q̄ ut
omniē dñm p nobis de p̄cis
quem p salute mūdi olim ve
nisse coguim⁹ et i omnem ter
ram exiuit sonus ei⁹. Erat au
tē lōmūcio ad vncis nanbu⁹
fronte cornib⁹ exaspāt⁹ cui⁹
extrema pars corpis i capra
rum fines d̄stuebat. aliqui sūt
qui apparēt vri homines. s̄
negiecti a vclut bestie facti
Sic hodie sūt cca terrā gale
ciē i hispanijs insul hoies do
mellicos fugiētes vclut fere
ut docz exp̄cia d̄ talib⁹ etiā
vidēt fuisse mas a femia cca
saxoniam capti p venatores
s̄ quib⁹ refert alb. i d̄ ail. q̄
omino spēm humanā videbā
tur habere. s̄ vclut moriones
esse videbātur. vir enī viu⁹ s̄
femia mortua capiebat. ali
quī sūt pigmei qd̄ animal fm
alber. vbi pri⁹ ē multū simile
homini qz erecte incedit. ma
nib⁹ vtitur ad p̄pera quedam
loq̄tur lingua. Et tñ simpliciē

plus ē bestia q̄z hō. licet sit nō
bili⁹ aialium ifra hominē. ali
quādo etiam demones i siluis
apparēt esse hoies v̄l femie ut
decipiant incautos. Sic omu
niter habet in vitas patrum

Questio. vij. an verū sit q̄
malefici possunt facē vera aia
lia āte sua. Rñ. fm alb. vbi su
pra. q̄ sic deo p̄mittēte. aliq̄n
imp̄fecta quedā aialia p̄cu
tare possunt fieri nō instāti si
cut de⁹ facere potest. s̄ motu
quodam licet subito. sicut pa
tet d̄ maleficis scdm aug. Et
exod. vij. vbi glo. strabi sup
isto vocauit pharao sapiētes
dic. q̄ demōes discurrūt p mū
dum et colligūt diūsa semina
et ex eoz adaptacōe p̄nt p̄
rūpere diuersas spēs. Et glo
ibidem sic dicit dū p incātacō
nem demonū malefici aliqui
efficere conantur discurrūt p
mūdum a semina subito eoz
de quibus hoc agitur afferūt
et sic ex illis p̄mittēte deo no
uas spēs rez producūt. licet
ergo demonū ope fieri possunt
deo p̄mittēte vera talia n̄ il
lusoria id ē solū apparēcia tñ
talia dicūtur signa mēdacia
semper. qz demones talia solū
et p̄ncipaliter faciūt ad sedu
cēdum homies videntes p̄p̄
qd̄. ij. tixlla. ij. dic̄ apls de an
tixpo. q̄ aduentus eius erit

scdm opacone sathane in om
 ni virtute a signis a pdignis
 medacibus sancti aut miracu
 la dei vtute increata impetrat
 vtilia fidei a istatane cu pla
 cet altissimo. Questio. viij.
 an ope demonu transformaco
 nes pnt fieri huiusmodi. sic
 in lupos a huiusmodi. Rn. q.
 non vii. xxvi. q. v. Epi ex consilio
 acqresit sic dicitur. Quisquis
 credit posse fieri aliqua crea
 tura aut i meli. aut i deteri.
 immutari. aut transformari in
 alia spem vli alia similitudine n
 ab ipo creatore q oia fecit a
 p que oia fca sut pculdubio
 infidelis e et pagano deterio
 Idelate ostedit btus aug.
 s. a. dei li. xvij. c. xvij. vbi on
 dit q demones faciunt tales
 transformacoes no reali s vi
 sum huanu decipiedo. Sicut
 ostensum e dubio pmo mul
 tis modis. vñ aug. ibi dicit
 q famosissima maga circes
 mutauit socios elixis i besti
 as Et qda stabularie mulie
 res cutebat hospites suos in
 iunta onera portacia Refert
 ecia socios dyomedis i aues
 cufos a postea logo tpe cir
 ca tēplū dyomedis volabant
 Et qd pstant. narrauit d pa
 tre suo veracit qui dicebat se
 caballū fuisse et annonā cum
 alijs aialibus baulasse Nam

ut aug. ibide soluit in pmo
 sola apparecia fuit et oculoꝝ
 decepto. i secūdo et quarto ve
 ra onera fuerunt que dmones
 inuisibile pntes portauerūt
 In terco vero socij dyomedis
 p demones fuerūt de medio su
 bito sbracti a aues vere loco
 eoz immediate posite que ibi
 volauerūt. in nullo aut predi
 ctioꝝ de hōie vere factū fuit
 irracōnale aial s solū appare
 ter. dicit tamē tlv. j. parte. q.
 Cxij. ar. m. Qd omes tras
 mutacoēs corpaliū rerū q
 possunt fieri p aliquas vtutes
 naturales ad quas ptinent se
 mina que in elementis huius
 di inueniuntur. possunt fieri p
 opacones demonu huiusmo
 di semimibz adhibitis. Sicut
 cu aliqua res transmutatur i
 serpentes vel ranas que p pu
 trefactōne generari possunt
 Ille vero transmutacoēs corpo
 raliū rerum que non possunt
 virtute nature fieri nullo mō
 operatione demonu scdm rei
 veritate perfici possunt sic q
 corpus humanum mutetur i
 corpus bestie. aut q corpꝝ ho
 mis mortui reuiuifcat. Qd si
 fieri videatur apparecia e sic
 ostensū e qstione pma. Que n
 stio nona vnde ergo pueit q
 quidā lupi tā crudelit astute
 et pticulariter. hōies comedūt

Rū. fm alb. in 8 aialibz a fm
 alios q̄ ex septem causis p̄
 uenire p̄t. Aliq̄ p̄t famis
 augmētum. Sicut a ceru ali
 q̄n a alie bestie h̄ibus appo
 pinquāt. aliq̄ p̄t ferocita
 tem viriū in frigidis eni regi
 ombus sunt cōpore minores
 a magis asperi a feroces. sic
 etiam tēpore coytus et q̄n ha
 bent catulos ut Aristo dicit
 h̄. 8 aialibz sūt magis seui sic
 caicule aliquādo p̄t astuciaz
 a senii. lupi enim q̄nto sūt se
 niores. tāto deteriores et no
 cent h̄ibus q̄ non possunt ve
 nari bestias p̄pter etatē et de
 tes eoz astringūt. aliquādo
 prop̄t exp̄ienciā h̄ūanarum
 carniū que q̄ optie cōplexio
 nate sūt p̄ oīs dulciōes sūt
 Vnd sicut voluptas leccato
 rē trahit ad voluptuosū cibū
 sic h̄ūane carnes a lupis. aut
 in sepulchro. aut post bellum
 h̄im vel alio mō gustate. ali
 q̄n prop̄t cerebrum rabidum
 Efficuntur enim sicut canes
 rabidi. a tūc quēcūq̄ inuene
 rint trucidāt. sic a canes aliq̄
 aliq̄n propter opacōez demo
 num vt h̄ies credāt h̄ies et
 vetulas falso i bestias mutai
 sicut pagani putabāt. vñ de
 monis opere potuit illud fieri
 quod refert vincen. i speculo
 h̄istoiāli ti. vi. c. xl. in gallia

Inquit añ x̄pi incarnacōez et
 añ bellū punicū. lupus vigili
 e vagina gladiū abstulit Et
 vilh. vbi supra refert de quō
 dā viro q̄ se ouerti putabat i
 lupum certis tēporibz quibus
 in antris latitabat. illuc enim
 certo tēpore iuit a ope demo
 nis velut dormiēs iacuit. a si
 bi iterim cū fixus maneret vi
 debat q̄ lupus ipse factus
 circuiret pueros duotādo Et
 cū illud realitē solū demō quē
 dā lupū possidēs faceret pu
 tabat falso se somniās circui
 re. quomodo tā dui dementa
 tus est vir ille quousq̄ iuent
 est iacere i silua raptus mēta
 liter. aliquādo etiam fit p̄pter
 occultū vel manifestū dei iu
 diciū q̄ dmonū vel diuino in
 stinctu lupi propter p̄ca p̄
 tū vel pueroz tales damni
 cant sicut factū esse legimus
 xliij. pueris q̄ deridēdo heliseū
 dicendo ascende calue ascen
 de calue a duobz vrsis i silua
 exeūtibz Statim iugulati sūt
 m. re. ij. Et de leone qui pro
 pheta dei iustum nō implentē
 occidit. m. re. xij. Sic etiā ut
 i h̄istoijs legimz tpe Auiti
 ep̄i vpenh. letanie minores q̄
 ante ascensionē dñi celebra
 tur triduo inuētē sūt q̄n lupi
 ciuitates itrates ibi h̄ies vira
 uert publice h̄c de? omiat?

est leuic. xvi. dicens Si nō feceritis mandata mea. emittā in vos bestias agri que consumant vos et pecora vestra. Et deu. xxxij. Dētes bestiarū immittam in eos cū furōre trahēcium sup terrā atq; serpenū. Quod oñdit de? effectu. m. re. xvij. quando leones immitit qui deuorabant ydolatrias in terram samarie loco verorū dei cultorum positos. **Q**uestio decima. qd de raptis feminis in angaria et alias q̄ r̄tute sensibus mira dicūt d̄ animab? in purgatorio. i inferno. de furtis p̄ditis et s̄sibus. Rñ. q; sup̄sticōse agunt ista ope demonū deluse. sic in prima questione dictum est nec obstat q; cādela aduste n̄ sentiāt q̄ sūt in raptu. q; dyabolus mentē inteiorē sic strigit q; exteri? nichil sentiūt. Sic fit aliq̄n in melācolicis v̄l etiā naturaliter. Sic d̄ quodā viro noie restituto refert btū? aug? de ci. dei. q; q̄n voluit rapiebatur a sensib? a dō q; eciā p̄ am vellicātes n̄ sensit. **Q**uestio. xi. Vtz demones sint q; nocturno tpe i collis equorū quasi strepas faciūt de crinib? vbi gutte ceree r̄periūtur et plura i stabul? bestiarū face? revidentur. Rñ. villb. q; sic n̄ hoies talia ex astucia facerēt

artificialit̄. **Q**uestio. xij. vtz q; demonum ope captiōes puerorum fiant. Sic q; infantes ponantur q; nō impiguantur s; semp̄ miseri sūt. Rñdet villb. q; sic. quando parentes infantes non oracōib; et cruce munit Tunc enim demō vicem infantis gerere potest. v̄l translationē facere deo permittēte. vix tñ talia sūt credēda fieri ope demonum nisi s̄ratorum iudicia assint. **Q**uestio. xij. vtrum demon localiter possit trāsferre aliquem hōiem de loco ad locum inuitum. Rñdet villb. q; sic. Sic etiam bon? angelus tulit in cīcino capitis abacuck de iudea i caldeā. **E**xemplū aliud habes dubio n̄. sed ut in precedenti dubio dictum est et in solucōne p̄mi dubij credēdum est talia solū ut plurimū in spiritu id est in ymaginatio hōis fieri nō realiter n̄ fōte raro ut tenet dñs albtus et vlticus i sūma. Q; aut aliquādo corporaliter fiat et localit̄ patz d̄ puero q; nquē ni cuiusdam nobilissimi viri q; puer monachus p̄ tūc fact? a monasterio nocte illatus ē pistrino clauso vbi repertus mae se p̄ quosdā dixit ad magnū cuiusdā delatū et ut comederet iustum et p̄ supiora pistrino iustum ut r̄fert p̄ damiā

Et h̄etur i speculo hystoricali
 li. xxvj. c. lxiiij. q̄ aut aliq̄ ma
 leficiati vel amoc̄ mulierum
 capti dicūt se non posse c̄tine
 re quin oporteat eos currere
 ad amasias. v̄z ē i pte et in
 parte fallū. nā si dei gr̄ciam
 vellēt inuocare et facere q̄d i
 se est ut c̄terent̄ de peccatis
 deus illa eis dimitteret et gra
 ciam infūdendo robur resistē
 di demoni tribuer̄. Et sic eos
 ad peccādum nemo posset co
 gere vel mouē localiē. S; si
 illa rēnuūt. nō mirū est si i po
 testate d̄monis positi eoz do
 min? eis d̄natur dyabol? uel
 voluptatis appetitus. dic̄ enī
 beat? aug? i omeli. sup̄ illo
 v̄bo ioh̄. vj. nemo p̄t venire
 ad me n̄ pater me? trahēt eū
 trahit vnūquemq; sua volup
 tas. oñdis oui ui. idē tamū et
 te seq̄tur. nullo sc; corp̄aliter
 trahēt. Sic crisō. dicit super
 math. xx. de asina quā xp̄us
 eq̄tauit. q̄ cū demō. volūtate
 h̄ois peccato possidet. q̄si ad li
 bitum trahit quo placet. Exē
 plum dans de nauī in mari p̄
 dito gubernaculo que ad v̄
 ti libitum proicitur. ita equo
 p̄tēter infidens ita rex tirāni
 habēs possessionē. Quēstio
 xiiij. Quis faciat illos strepi
 tus et lusoria illa que audiūt
 aliq̄ et vident̄r vt i inque

tacionib; domoz nocturnis
 vbi proiciuntur lapides vel
 inquietantur pullu hoies vel
 vidēt̄ incēdi fantastici ignes
 v̄l alie ludicre opacōes Rū.
 scdm villb;. et Cassianū i coll.
 p̄m. Quāq; illa fiūt et sepe o
 pere demonū taliū qui plz nō
 cere nō p̄nt h̄oib; nisi in talib;
 potestate diuina ligati. r̄di
 culosi enī tales inutiles effec
 tus demonū malignorū opa
 ostēdunt. Aliquādo fiūt stu
 dio malignoz h̄ominū qui do
 mos volunt euacuari h̄oibus
 vel lucrari tēporalia sub titu
 lo falso apparenciū aiarū uel
 sb̄ illo p̄textu itroducere lux
 uriā uel furtū c̄mittere. aliq̄n
 etiā fieri possunt ex curiosa
 te h̄oim uolēciū terrere proxi
 mos ioco v̄l ex fantastici et
 melācolicis debilitatib; put
 expiēcia docet i prefatis eos
 qui mundum immundum no
 uerūt. Aie enī siue sint dāna
 te siue in purgatorio siue i ce
 lo nullaten? sūt credi. de ta
 lia facere q; primis n̄ legitur
 admissum. reliquis q; in cari
 tate sunt: ista trifatoria iuti
 lia nō ueniūt. vñd non ē du
 biū qui demones aliq̄n tales
 etiam inq̄etudines faciāt ut
 error paganicus redeat quo
 cēdebat aias defunctorū cēa
 tumulos v̄l circa aras h̄itare

non in inferno. si autem adessent anime d purgatorio tales ve-
 risimiliter aut utilia opera vel
 salubria facerent et ostēderēt
 aut auxilia a viuis peterēt. si
 cut beatus greg. potest exemplū
 t in .m. dyalogorum. Que-
 stio. xv. an demones possint et
 audeāt grauer homines lede-
 re. Rñsio fm tho. q sic. pos-
 sunt enim deo pmittēte quin-
 tupliciter ledere. vtz in rebus
 fama. corpore. vsu rāōnis. et
 in vita. De rebus patz iob. j. et
 ij. cui pecora. domū abstulit et
 liberos de fama pat et i legē
 da beati iero. ut refert Iohs.
 adree i iheroniano q dyabo-
 lū se trāsfōmāuit i formā san-
 cti siluani epī i nazaret ama-
 toris iheronimi Qui demō p-
 mo feminā nobile nocte i le-
 cto peccare et puocare cepit
 ad luxuriā verb et deind rēis
 sollicitauit ad malū que tamē
 clamaret demon in specie epī
 sancti sū lecto femie se ab-
 scōdit vbi reqsit et inuētus
 p luxuriosa verba se mentit
 est esse epm siluanū In crasti-
 num igitur sanctū vir dispa-
 rente dyabolo diffamat est
 grauissime que infamia tādē
 circa sepulchrum sancti ihe-
 ronimi fatēte dyabolo in ob-
 selso corpe purgata ē De cō-
 pōre patet in beato iob. j. p-

cussus est a demone vlcere pes-
 simo iob. ij. De tali rēfert sigi-
 bt. et vincenci. in speculo hi-
 storiali libro. xxv. c. xxxvij.
 q tpe luduici secundi impera-
 toris in parrochia maguntē-
 na quidam demon primo sepe
 lapides iecit et qsi mallio ad
 domos pcussit. Et deinde pu-
 blice loquēdo furta pdēdo et
 discordias seminādo plures i-
 qetauit. deinde omīs oīa vnū
 irritauit. cui? hospiciū vbi cū-
 q manebat incēdit et ob illi?
 peccata omīs pati affirmāuit
 vñ tādē tm agros p hospici-
 cio habere potuit ppter quod
 cū pspiteri letanias celebra-
 rent multos lapidum iactibz
 demon vsq; ad cruentacōnem
 lesit. aliquādo quieuit. aliquā-
 do seuit et p triēnium ista oīa
 nuauit. quosq; ibidem omnia
 edificia incēdio cōsumpta sūt
 De nocumēto vsus rāōnis et
 raxacione interiorz sensuum
 patet i possessis et arrepticis
 p euāgelicas etiā historias
 De morte et q vita etiā quos-
 dam priuet patet Tobie. vij.
 de septē viris sare virginis oc-
 cis qui ppter luxuriosum ef-
 frenem appetitum i vgnē sa-
 rā eiusdē non erāt digni mati-
 moio Questio. xvj. vtz ma-
 lefici possint raxacit suis male-
 ficis hoies ledere. et si sic qb?

modis. et quibus rebus. dicū
tur aut malefici ut dicit ysid.
vñj. et thimo. c. ix. ob facinorū
magnitudinē hñ elemēta sū
dit cōcutiunt scz ope demonū
turbant mentes hñm ac sine
vllō veneni haustu violencia
tm carminis iterimūt ut luca
nū dic hēc ysidorū? Rñ. fm thō
m. ij. cca di. vij. et vij. et m. m.
dis. xxxij. Et cōmuniter fm
omnes theologos ibidē scri
bētes qd malefici oibus istis
mōis possunt pcurare lesiōes
in hñibus et eoz rebus coope
rāre demone in quibus demō
pōt solū ledere vel de cipe de q
bus modis iam dictum est a
principio hñz mateie de sup
stitionibus presertī questiōe
immediate precedēti vicz. xv
de hēc etiā infra dicetur. non
aut faciūt ista imediate ma
leficorū opera actione ppria
et imediata sī talia fiunt p de
mones q visis maleficiis im
mediate ex pacto dudū cum
maleficis a pncipio mūdi et
tēpore veteris ydolatrie hito
sciunt qualē effectū debēt ad
intēcionem maleficorū procu
rare ut exēpli gracia. Scopā
quā malefica itingit aque ut
pluat nō causat pluuiā sed de
mon tal. bñ visis qui si deus p
miserit ptātem habet i omnia
corpalia et in aerem vētos et

nubes. vt statī talia procura
re et causare valeat. maga si
quidē signū dat p scopā sed
demō illud pcurat et agit vt
pluat p demonis actionem.
cui maga mala fide et ope ser
uit et se tradidit obsequijs illi
us vel alijs. Sic qñ ymaginē
cereā vñ sile ad maleficiēdum
aliquē maleficū facit. vel qñ
maleficū alicui? in aqua vel
plūbo ymago apparet quicū
quid molestie ifert talī yma
gini tale experit fieri ymagi
nato id ē hñ maleficiato. pu
ta pūctura vñ alia lesura que
cūq. q lesio raliē qdē ifertur
ymagini p maleficū vel p ali
um hñem. sed iuisibilē demō
maleficiatū hñez eodem mō
ledit. dei pmissione si dmeruit
reus. **Questio xvñ. an licitū**
tū est talia maleficia tollere
Rñ. fm doctores sub distin
ctōe. aut tollipnt sine supsti
cōsis modis ut plicitū exor
cismū aut p oracōez vel inter
cessionē sanctoz. vñ p facta
mētālē maleficiati cōfessionē
vel p pscisam ostētionē seu in
dicacōez alicui? q scit vbi est
ymago. vel p solū motum lo
calem. vel mō ogruo simili et
sic ē licitū. aut nō possunt tolli
nisi p supsticōsū modum. vel
p noua maleficorū opa et sic
est illicitū. q. scdm apłum nō

sūt faciēda mala ut eueniant
 p bona Questio. xvij. an ne
 hñ q̄ i caritate sūt ledi possint
 p maleficos sicut hñ q̄ i pec-
 cato mōtali. Rñdet̄ fm Cas-
 sianū in collacōe patz q̄ neq̄
 q̄z boni enim i rebus p demo-
 nem et suos ledi possunt i me-
 ritū eorum a pbaconem ut in
 bonis fortune que sunt exteri-
 ores res. fama. et sinitate cor-
 pis. Sic de beato iob patuit
 q̄ i talibz lesus fuit p dmonē
 sed i nullū peccatum boīs ho-
 mimibus inuitis p maleficia
 trahi pnt licet tēptari valeāt
 ab intra et in carne ext̄ s̄ nul-
 laten? violētari. Sic enim po-
 nit exēplū cassian? de duobz
 maleficis q̄ beatū athoniū p
 tres dmonēs successiue missos
 s̄ cella mouere nequerūt licet
 tēptatum se p is sentiret S;̄
 q̄ signo crucis et oracōe tem-
 tacōni resistit inefficacia ho-
 minū fuerunt maleficia v̄z
 i peccatoribz demon potesta-
 tem maiorē habet et magnā
 vnde veritas ait luc. xi. Cum
 fortis armat? custodit atriu
 suū in pace sunt oia que possi-
 det. Si aut̄ fortior supueniēs
 vicerit illū vniūsa arma ei? au-
 fert i quibz cōfidebat Que-
 stio. xix. cur malefici instrum-
 ta sue malicie p sacramēta ec-
 clesie vel p alia diuina tāgi p

curant ut filum trahēdo p cris-
 ma sacrū vel ymaginē ceream
 s̄b palla altaris ad tēp? pone-
 do a filia faciēdo Rñ. demois
 i hie tu ista fiūt triplici s̄ cau-
 sa Primo ut nō solū hoies p ta-
 lia p̄fidi fiant s̄ etiā sacrilegi
 dina q̄ntū in eis ē otaminādo
 pl? deū creatorē suū offendāt
 int̄muis animas p̄prias odes-
 nēt et plures i peccata ruere
 faciant. Secundo ut deus sic
 grauit̄ p hoies offensus fm̄
 beati aug. sentēciā demoi ma-
 iorē potestatem in hoies ma-
 los tribuat quibus deus cōce-
 dit iratus quod denegaret p
 p̄ci? Tercō ut sic s̄b specie bo-
 ni apparētis plures simplices
 facili? decipiat q̄ tacta dinis
 rebz et oracōnibz a dō putāt
 etiā aliquid numis obtinuisse
 vbi solū maiora peccata sunt
 cōmissa. Questio. xx. ē cur aa
 plura maleficia a sup̄sticōes
 exerceri solēt sacracōnibus an-
 ni t̄pibz? a p̄serti cca festū na-
 titatis xp̄i. Rñ. q̄ triplici de
 causa sic i p̄cedētī dubio p oia
 q̄ festa pl? fragūt p̄cis mor-
 talibz q̄z mechaicis opibz ut
 aug. dic̄ li. s̄ decē cōdis Sup-
 stico aut̄ de maximis vniūsa
 operibus demonis est contra
 dinā reuerēciā. Raco secūdi ē
 sp̄ealis de klis ianuarij. quia
 ut p̄s̄. di. li. viij. et h̄iaz. c. ij.

Janus a quo ianuarii mensis
dictus ē. q̄ i circūcisionis xp̄i
die incipit. ydolum fuit diuersis
faciebus officium. vna tāq̄
esset finis anni p̄cedētes. et a
lia tāq̄ esset principiū futuri
et iminentis anni p̄tecor et
fōtunat̄ auctor. i cui? reue
rēciā p̄ci? demois i ydolo ve
nerati sūt dmoēs. vaiaas omo
cōnes luxuriosas fecerūt stre
nas et iocalia sibi mutuo ho
mies tradiderūt. choreas va
rias duxerūt. mēsas ip̄parauē
rūt de q̄bo mencio fit p̄ beatū
aug. in multis locis et libris
Et. xxvi. q. v. h̄s fere per to
tū. S3 has corruptelas falsi
xp̄iani imitat̄ hodie ēca eadē
festa. licz p̄dicacōe sanctorū
extirpate sint i multis locis.
et tamē demonum operacōne
alicubi trāslata ad tēpora car
nis priuū. q̄n cū laruis et ludis
et alijs supsticōnib? filia fiūt
bb Questio. xxi. vñ p̄ueit q̄
femie sepe i maiori multitudine
reperiūt supsticose et ma
lefice q̄z viri Rñ. t̄plici de cau
sa. Primo qz prone sūt ad cro
dēdū. fidē aut̄ malam demon
principalit̄ q̄rit. vñ ec̄c̄. xix.
Qui cito credit leuis est cor
de et minorabitur. Secūdo qz
a natura ip̄ fluxibilitatē cō
plexiōis. facilius sūt imp̄si
onis ad reuelacōes capiēdas

p̄ ip̄sionē separatorū spiritū
vt villb. dicit vbi sup̄ qua com
plexione cū bene vtūt̄ multū
bone sunt. cum male peiores
sūt. Tercō qz linguam lubri
cam habent et ea q̄ mala arte
sciunt. eis cōparibus feminis
vix celare p̄nt. seq̄ occulte cū
vires nō habeāt. p̄ maleficia
vidicare q̄rūt faciliter. vnde
eccle. xxv. Cōmorari leoni et
draconi pl? placebit q̄z h̄ita
re cum muliere neq̄z. Breuis
ois malicia sup̄ maliciā mulie
ris Questio. xxij. vtz cre cē
di possit licite q̄ dmoēs icubi
sint et succubi mulieib? ifesti
et femias cōscētes Rñ. au?
d. et. di. q. sic Et yside. li. viij
ethico. et tho. in multis locis
Quō autem et quib? de caus
is illa p̄ueniant. quō vel an
liberari possit q̄s ab hac vicia
cōne. vide in dyalogo quem
collegi de fornicaz p̄p̄ta
tib? li. v. Questio. xxij. d̄d
an ne possint aliq̄ r̄ḡle dari p̄
quas agnoscat vtrū aliquid
sit supsticōsū vel nō. dicitur
aut̄ supsticō vt ptz coll. ij. su
per illo q̄ sūt racōz h̄ncia sapiē
cie in supsticōe. glosa enī dicit
ibi q̄ supsticō ē religio supra
modū seruata id ē modis vel
circūstācijs mal et defectuo
sis. Est vero religio virtus in
clmās ad exhibēdū deo racōe

sue excellēcie debitū cultū et honore tā in cordis q̄; i corpore actib⁹. Rñ. fm th. 2. 2. q. lxxxv. q̄ sic saltē i genere a fratis put ex verbis elicitur eius sancti. Et sūt quicq̄. Prima ē cū gloria dei sit finis n̄r p̄ncipalis quē in oibus que rere debem⁹. attēdat an op⁹ sit ad gloriā dei a homo i ope deo det principaliter gloriāz p̄ ipm⁹ opus mens h̄is deo subiciatur iuxta illud. 1. cor. 2. Siue māducatis siue bibitis siue aliō quid faciatis oīa in dei gloriā facite. Secūda videatur an opus quod sit a quod p̄tinet ad aliquā abstinēciam corpālē vel ad corporis exercitiū vt sit refrenatiū concupiscēcie modo virtuti sb̄ito fm ritū ecclie v̄l fm moralē doctrinā. qz ap̄ls dicit ro. xij. Rācōnabile sit obsequiū v̄m loquēdo de corpālibus exercitiis. Tercia videatur an op⁹ sit fm statutū vniūsalis ecclie. v̄l fm scripture sacre testimoniu v̄l saltē fm p̄ticularis ecclie ritū. aut d̄ consuetudie genēali q̄ fm aug. p̄ lege h̄nda ē v̄n bt̄is gre. scribit aug. angloz ep̄o dicēti. q̄ sūt diūse ecclie consuetudies in missaz celebracōe. in inq̄t gre. placet ut siue i romana. siue i galliarū seu i quocūq̄ ecclia aliquid in

uenisti qd̄ pl⁹ oipotēti dō pos sit placere solite eligas. Diūse inq̄t th. ecclie consuetudies i cultu d̄ino i nullo veritati diuine repugnāt. et ideo sūt seruāde et eas p̄terire illicitū est. Quarta inspiciat an op⁹ adhibitiū vel exercitiū ad effc̄m q̄ expectat h̄eat naturalē p̄p̄tate vel non d̄ quo phisici medici a astrologi inq̄tū tales multa iudicare p̄nt a theologo. Quia consideretur si op⁹ nō ē merito res alicui⁹ scādali dati p̄tēs occasiōz ruine. qz tūc licet n̄ esset sup̄sticiōsū t̄n p̄p̄ scādaliū esset dimittēdū v̄l differēs v̄l occulte sine scādalo faciēdū. Quicq̄d ē vni ex premillis cōtrariū timdū ē ut sup̄sticiōsū vel ut p̄m. p̄p̄ p̄riaz illicitū ē exercē i nouo testamto cerimonialiā v̄l iudicialiā veteris testamti n̄ d̄ nouo instituta essent ab ecclia v̄l gēte. p̄p̄ idē a p̄p̄ r̄gulā secūda fatue faciūt v̄uētes nō p̄t̄tinare caput sabbatū v̄l ieiunare die d̄nico tāq̄ meliori die et s̄s̄ia p̄p̄ terciā sup̄sticiōse agūt q̄ i ritibus alicui⁹ ecclie p̄ticularis i p̄cessiōibus v̄l huiōi se nō cōfōmāt cōmunitati n̄ aliūde exsentur p̄p̄ quartā sup̄sticiōse agūt q̄ vtūt caracteibus ignotis vel noībus suspēctiō v̄l alligacōnis mod. nichil coop̄atibus

naturalis effectui q̄ expecta-
tur. q̄ p̄fata d̄ se naturaliter
nulli? actiuitatis sunt cū sint
artificialia solū a quātitate?
Idem est de ymaginibus per
astrologos factis a anulis
ac lapidibus suis artificialibus?
Similit̄ q̄ credunt q̄ celi vel
stellaz influētia aliquē necessi-
tet ad aliq̄d viciū. p̄t̄ quinz-
tā si res scādaloſa esset nota-
bilis etiā benedicōnes aliq̄
que a seculaibz p̄ v̄ba deuota
fiūt sine malis ritibus sup̄ infir-
mos essent saltē n̄ publice fa-
ciēdē. Que^o. xxij. vtz fa-
scinacōes seu iuultuacōes hē-
ant efficaciam malā in pueis a
vetulmal Rn̄. th. 2. 2. q. xx
vj. n̄ esset illicitū cauere. si q̄s
timer; nocuitū alicui puero
ex oculo fascino q̄ fascino
cō; sic declarat. j. p. q. c. xvij.
nam ut inqt̄ ex forti ymagia-
cione anime immutant̄ spūs
corporis diuncti que quidem
immutacō spirituum maxime
fit in ocul̄ ad quos subtiliores
spūs proueniūt oculi enim in-
ficiunt aerē cōtinuū vsq̄ ad de-
terminatū spaciū p̄ quē mo-
dū specula si sint noua a pura
strahūt quandā ipuritatē ex
aspectu mulieris mēstruate
ut aristo. dic̄ in li. de somno a
vigilia. Sic igitur cū aliqua
aia fuerit v̄x̄mēter cōmota

ad maliciā sicut maxie i vetu-
lato cōtingit efficitur s̄m mo-
dum p̄dictū aspectus ei? ve-
nenosus a noxius et maxime
pueris qui habēt corp? tene-
rū. a de facili receptiuū imp̄s-
sionis. possibile ē etiā q̄ dei p̄-
missione v̄l ex aliquo occulto
fato coopetur ad hoc maligni-
tas demonū. cū q̄b? sortile
ge vetule pactū aliq̄d habēt
hoc th. Questio. xxv. Cur ff
plus v̄x̄ari vidētur fātāsijs
vel mirabilibus apparicōibus
puerpere a purgacōis sue tē-
pore q̄; alie infirme p̄sone Rn̄
q̄ triplici d̄ causa. Prima s̄m
alb. in de somno a vigilia p̄t̄
cōditionem sue infirmitatis p̄-
tunc h̄rēde ymagines faci-
lius naturaliter eis in cerebro
p̄sentātur quas demones vel
silia credūt esse cū nichil sit r̄-
aliter. Secunda q̄ tales sepe
vetulas p̄ famulabus habēt
que sunt plene sup̄sticōibus
vnde gladio puerpas d̄ sero
quodānō benedicūt. gallinā
nigram lecto coniūgūt. si pu-
erpre moriuntur in puerpio
eas iam defūctas in eis dē cal-
cijs et v̄l t̄ntis quibus v̄l ti-
te erat viuētibus? propinquare
certo tpe affirmāt et multa si-
milia fatua asserūt. Tercia q̄
alie femine sup̄sticōse puerpe-
ras crebro visitāt. que etiam

plura supsticōsa solent semia
re xpe que si puerpere cito ta
libo credūt nō mirū si plus qz
alie vel alij infirmi fantasijs
fatuis a deo verari pmittūt
iuxta illud eccl̄i .xxxvij. Fan
talias patitur cor tuū nisi ab
altissimo emissa fueit visitacō
sg Questio .xxvj. vtum lici
tū sit p carmia scripta vl vba
sacra bndicē ifirmos hoies vl
iunta. et an lictū sit ead secū
deferre et portae q icātaōis
spēm hēvidentur Incātato
res enī dicūtur qui artem ali
quā verb pagūt vt dic ysid.
vñ .li. et hiaz. Rñd; tho. 2. 2
vbi sup cp sic Septē odicōni
bus seruatis. vna est vt vide
atur ne verba aliqd contineant
qd ptineat ad inuocacōes de
monum exp̄llas vel tactas.
Secūda ne contineant ignota
noia. qz scdm crisos. talia me
tuenda sūt ne aliqd supsticō
nis lateat. Tercia ne materia
verboꝝ aliquid falsitatis conti
neat. qz sic ei? effectus n̄ pos
set expectari a deo qui nō ē
testis falsitatis. Quarta ne
ibi contineātur vana vt kara
cteres inscripti preter signū
crucis. Quinta ne spes habe
tur i mō scribēdi aut ligandi
aut in qcūq; huiusmōdi vanita
te que ad diuinā reuerēciā n̄
pertineat quia alias iudicare

tur supsticōsū esse Sexta vt
in alligacōe. placōe vl scrip
tura diuinoy vboꝝ r̄spectus
solū habeatur ad sacra verba
et ad intellectū eoz et ad dei
reuerēciā seu ad vtutē diuinā
a qua expectat effectus vl
ad sanctoꝝ reliquias a qbus
etiā pfata expectant secun
dario licet a deo principalē
Septima ut cōmittatur effe
ctus qui expectatur diuine
volūtati qui scit vtrū sanitas
vel tribulacō plus proficit in
iuocati vel minus vel an obsit
Et hāc odicōnem ponit tho. i
.i. 2. in materia de gracia. Et
di. xv. in. m. Alias erit lictū
si nulla d̄ictarū septē odicio
nū opus infecerit pbat tho.
p illō mar. vl. cris̄to dicente.
Signa eos qui crediderunt.
hec sequēter. In nomine meo
demonia eiciēt linguis loquē
tur nouis. serpētes tollent et.
Item nō minoris sanctitatis
sūt vba dei quā sanctoꝝ r̄liq̄e
dicēte aug. 2. Nō ē minus ver
bū dei qz corpꝝ xpi. s̄ sc̄bz om
nes licet reliquias sanctoꝝ
secū reuerentē portae ḡ qliter
cūq; nom̄ dei inuocetur rite p
otacō; dominicā p salutacōne
angelicā vel alio modo licito
spes haberi potest in eo comit
tēdo effc̄m diuine volūtati. Ex
p̄dictis elicit̄ sanctus doctō

q̄ predic̄tis suatis condicio
 nibz p̄ diuinā v̄ba licitū ē arce
 re sp̄entes Et eadē racōne vt
 dicit̄ quecūq; animalia si solū
 respectū h̄eat ad facta v̄ba et
 ad diuinā v̄tutē de serpentibz
 tñ caute est agendū ī icanta
 cōibus q̄ vt dicit̄ sepe tales
 h̄nt̄ illicitas obseruācias et
 p̄ demones sortiūt̄ur effem̄.
 p̄cipue ī serpentibz q̄ serpens
 fuit p̄mū demonis instrumē
 tū ad hominem decipiendum
 h̄ Questio. xxvij. vñ ortum
 h̄ant b̄ndic̄tōnes et carmi
 nationes q̄s vetule hodie sup
 infirmos et viri quidā faciūt.
 Rñ. q̄ p̄incipiū h̄oz fuit san
 ctissimū Sed sicut oīa demo
 nis instinctu de p̄uatur medi
 antibz demonibz et malis h̄i
 bus. ita et diuina noīa. nā a
 postoli et sancti viri sc̄dm̄ illū
 mar. xvj. In nomine meo de
 monia eiciēt̄ infirmos visita
 rūt et oraciones sup̄ eos p̄ sa
 crā v̄ba fuderūt. deū sac̄dotes
 de uoti filia rite pegerūt p̄pter
 q̄s deuotissime oraciones et ex
 orac̄imi sancti reperiūt̄ ī anti
 quis hodie ecclesijs ad omnia
 que h̄ies facere v̄l pati pote
 rāt p̄ deuotos viros applicati
 oli sine oī sup̄sticōe. sicuti etiā
 hodie trātos et sacre theolo
 gie doctores noui q̄ infirmos
 visitātes filia v̄ba egrotis

applicauerūt. n̄ solū demonia
 cis Sed sup̄sticiosi h̄ies a se
 multavana et illicita ad istar
 h̄oz inuenerūt. q̄bz hodie vtū
 tur circa infirmos h̄oies et iu
 mēta. nec clerus amplius ex
 sua desidia licitis vtitur v̄bis
 visitādo infirmos n̄ raro ap̄e
 q̄s villū. dicit̄ durādī glosa
 tor raymūdi dic̄. q̄ talia p̄fa
 ta sac̄dos religiosus et discretū
 aut etiā laycū vir siue mulier
 excellentis vite p̄bate discre
 cōnis facere p̄t. fusa oracōne
 licita sup̄ infirmū nō sup̄ po
 mū aut sup̄ cūgulū et filia sed
 sup̄ infirmātes Juxta dictū
 mar. vltio sup̄ egros manus
 imponēt. nec sūt huiōi p̄sone
 p̄hibende a talibz nisi forte ti
 meāt q̄s ad exemplū illoz in
 discreti et sup̄sticiosi alij carmi
 nationis sibi vsurpēt ab vsun
 tuentes se exēplo illorū. Que ii
 stio. xxvij. vtrū ne credi pos
 sit licite q̄ demoniaci iuuai pos
 sint et meli⁹ habere p̄ herba
 rū vel lapidū aliquoz appli
 cacōz. Rñ. q̄ licet demō talibz
 immediate arceri nō possit q̄a
 super omnia corporalia poten
 cior est iuxta illud Job. xli. n̄
 est potestas super terrā que ei
 compari possit. tamen per
 p̄fata que naturaliter compe
 scere habēt aliq̄s manie v̄l al
 teri infirmitatis sp̄es q̄bus

demō instrumentalit̄ utit̄ i pos
 sesso hōie leuius habere p̄t de
 moniacus. Et sc̄dm quosdam
 totalit̄ liberat̄. vñ. xxvj. q. vl
 tima dicit̄. Et est autoritas
 bti Jeroni. demoniū sustinēti
 licet petras vel herbas habē
 sine incantacōne. Ad idē est
 magister i historia scolastica
 sup thobiā. et nicola? d̄ lya su
 p p̄mo reg. d̄ saul obsessione
 kk **Questio. xxix.** vtrū licitū
 sit demones adiurare. R̄nsio
 sc̄dm tho. 2. 2. q. xc. q̄ sic dum
 modo modi teneant̄ debiti ex
 p̄ssi sūp. q. xxij. et xxvj. Pro
 cui? itellectu sc̄d; eūdē tho.
 p̄mo notādū q̄ iurare p̄missio
 rie est seipsū immobilit̄ ordi
 nare ad aliquid agēdū Nam
 ille qui iurat iuramēto p̄missio
 rio p̄ reuerēciam diuini nois
 quod ad cōfirmacōez sue pro
 missionis inducit seipsū obli
 gat ad faciēdū qd̄ promittit̄
 Secūdo notādū q̄ adiuraē
 est p̄ quandā similitudinē iu
 ramenti promissoriū a se indu
 cti aliū ad aliquid agendum
 prouocare. Tercō notādū q̄
 sicut hōmo iurādo promissioie
 seipsū ad aliqua agendū or
 dīnat seu prouocat ita potest
 alium ad agendum duplicit̄
 prouocare. Superiores q̄dez
 de p̄cādo inferiores aut̄ impe
 rādo seu compellēdo. Et sic et t

duplex adiurādi modus. vn?
 quidam p̄ modum de p̄cācois
 vel inductōis ob r̄uerēciā
 alicuius sacri vel p̄ modum a
 micitiē seu beniuolēcie Ali?
 mod? ē via imperij seu opulsi
 onis p̄ hoc ad p̄positū Primo
 enim modo nō licet demones
 adiurare. quia videt̄ ad amicit
 tiam et beniuolēciā p̄tinere q̄
 nō licet ad demones uti de q̄
 dic̄ origenes sup math. Nō
 licet sc̄dm potestate; datam
 a saluatore adiuraē demona
 Iudaicū enī est hoc. isto mō
 vtuntur nigromātiē ad iura
 cōibus demonū. Secūdo au
 tē modo adiuracōis p̄ opulsi
 onez vic; licet nobis aliqd̄ uti
 et aliquid n̄ demones enim in
 cursu huius vite nob̄ aduersa
 rij cōstituūtur. non aut̄ eorum
 actus nostre dispositioni s̄b
 dunt̄ sed dispositōi diuine et
 sanctorū angelorum quia vt
 dicit Augustin? tercio d̄ tri
 nitate. Spiritus deceptor re
 gitur per spiritū iustum possu
 mus demones adiurando per
 virtutem diuini nominis tan
 quā inimicos repellere ne no
 bis noceāt vel spiritualit̄ vel
 corporalit̄ sc̄dm potestate da
 tam a cristo luce. x. Ecce dedi
 vob̄ potestatem calcādi sup
 serpentes et scorpiones et sup
 omnē ptate; inimici et nichil

uobis nocebit non tñ licitum ē
eos adiurare ad aliqd discen-
dum ab eis vel etiā ad aliqd
p eos obtinēdum. qz hoc pti-
nerz ad societatem aliquā cū
īpīs habitam. ppe qd super
illo xpi. obmutescite et exi. dic-
crisof. mar. j. Salutiferz no-
bis dogma dat ne cōdam? de
monibus qntumcūqz denun-
ciēt ueritatē nisi forte ex spe-
ciali īstinctu vel reuelacōe di-
uina aliqui sancti ad aliquos
effcūs demonū opacōe vtan-
tur. Sicut legit de bto Jaco-
bo qz p demones fecit hermo-
genē ad se adduci hec de th.

ii Questio xxx. vtz licet ad
iurare irracōnalē creaturā Rñ
th. ibidē qz sic p modum cō-
pulsionis que rferri tūc debet
ad dyabolū qui in nocumen-
tum nostrum utit irracōnali-
bus creaturis. et talis ē mo-
dus adiurandi in ecclie exōcis-
mis p quos dmonū potestas
excluditur ab irracōnalibus
creaturis si enī intencio refer-
retur ad irracōnalē creaturā
quo ad se q nichil itelligit va-
inim na esset Questio xxxi. v-
trū hōliceat aliū hōiez adiura-
re Rñ. fm th. ibidē. p modū
depcaōis licet quelibet hōiez
ymo deum et angelum adiura-
re p inuocacōem diuini nois
vl alicui? rei sacre. si p modū

cōpulsionis licet superioribz re-
spectu inferiorū quibus etiā
iuramēta imponere possunt in
casu. nō tñ possunt inferiores
superioribz p adiuracōnem per
modum cōpulsionis necitatē
imponere. Sic se ad iuramen-
ta ligare possunt. qz sic usur-
parēt ptatem in alium quam
nō habēt licet possint ppter ali-
quā necitatē inferiores suos
superiores rstringere tali ge-
nere adiuracōis. Questio m
xxxij. vtz secularibus nō or-
diatis ad exōcistatum licitū
sit demoniacos adiurāe Rñ. fm
th. in. m. j. di. xxij. q. ij. ar. j.
sub ar. iij. qz sic nō tñ tanqz ex
officio sicut etiā qd mai? ē
ministrare ad missam puatā
pferim licet seculari puro can-
delas accēdere et huiusmōi. q
accolitatus sūt ordinis. et tñ
laycus pt ea facere sed nō ex
officō Questio xxxij. vtz oo
uerum sit qz malefice alienas
vaccas lacte puare ualeāt.
et si sic qle remediū possit ap-
plicari. Rñ. fm p dicta p pri-
ma qstioe qz sic ut patz qstioe
xvi. Cū enī scdm alb. i de ani-
malibz lac de natura sit men-
strui in aiali quolibet Sicut
fluxus tal hūoris infirmita-
te aliqua restrigitur ut dicūt
medici de femia. idem potest
demon si a deo permittitur in

bestia facere Notandum tñ p
solucōne secūde questiōis q̄
istū fluxus sc̄z lactis restri-
ctio tripliciter fieri p̄t. vñ ō ex
condicōe naturali sicut post a-
ceptum fetum. alio mō ex in-
firmitate accidētali sic forte
ex comestione alicui⁹ herbe q̄
lac restringē habeat et altē a
revaccam Tercō mō ex male-
ficō. Primo mō remedio non
indiget. Secūdo modo si q̄s
sciret naturale remediū appli-
care posset. Sic etiā de aliis
infirmis potest seclus. su-
persticiōib⁹ tactis questione
xxij. et xxvi. Cont̄ terciū mo-
dum diuina remedia applicari
possent sicut est dictū questi-
one xxvi. vñ a deuotis p̄so-
nis et virginib⁹ exptū habeo q̄
adhibito signo crucis et dñi
ca oracōe cū salutacōe ange-
lica trinis v̄l circit̄ cessat op⁹
demonis si est p̄ maleficiū. de
hoc habuisti capitulo. ix. sup̄
ff. nō aut̄ licet applicare sup̄-
sticiōsa ut quedā faciūt seruā-
tes quoddam brodiū de die
carnis priuū qd̄ notat sup̄stici-
ōnem demonis. Questio
xxxiij. vtrum p̄ sacra verba
modis antedictis. et etiā lima-
tis liceat cōtra grandines seu
cōtra tempestates procedere
R̄ndetur q̄ sic. Certum enī ē
sicut beatus th̄o. dicit Job. i. q̄

demonēs grandines fulmina
et tēpestates dō p̄mittēte p̄-
curare possunt sicut cōf̄ iob fe-
cerunt cui⁹ oues igne cōsump-
te sunt celesti id est d̄ aere de-
scendente per demones p̄cua-
to etiam ad cōsumpōnem pa-
storum. Similiter v̄lxmētē
uentum qui domū deiecit et se-
ptē filios et tres filias interfe-
cit ruina. vñ de licitis r̄medijs
demon resistē p̄t quis hanc
enim ob causam vniuersaliter
vel cōmuniter i ecclesia cāpa-
ne contra auram pulsant. Tū
ut tanq̄z per tubas deo conse-
cratas demones r̄cedant a su-
is maleficijs Tum etiā ut po-
pulus excitatus deum contra
tempestates inuocet. Et eādē
ob causam cum altaris sacra-
mēto et sacris v̄erbis ad aurā
sedādam proceditur cōmuni-
ter ex antiquissima cōsuetudi-
ne ecclesiarū i gallia et in ger-
mania Fiant ergo talia et nō
contra ea q̄ dicta sunt questi-
one xxxiij. Et i alijs h̄ijs cōcor-
dare videntur iura ciuilia. C.
de maleficijs et. vbi notāter
dicitur q̄ qui faciunt illud id
est impediētes ne labores ho-
minū ventorum gradinisq̄ la-
pidacōe sternantur non p̄s-
na sed premio digni sūt. l. eo-
rum ibidē Questio. xxxv. q̄q̄
de genetalicijs et f̄otunavtz

aliqui homines sint a natura bene
vel male fortunati. Et quod de
fortuna tenendum sit. dicitur
autem generaliter ut dicitur philosophus.
vñ. ethimo. c. ix. propter nata
lium considerationem siderum qui
vulgo mathematici vocantur
Fortuna vero ut ibidem dicitur. c.
ij. a fortuitis nomen habere
dicitur. quasi dea quondam res
humanas variis casibus et fortui
tis illudat. unde et cecam ap
pellat eo quod passim in quoslibet
incurres sine ulla examine mei
torum et ad bonos et ad malos
venit hec philosophus. Sed talem de
am credere idolatria esset nec
ita de fortuna loquitur aristoteles.
ij. phisicorum. nec in de fortuna bo
na. nec theologi. unde queli
oni profate. Rndet scius the. li.
ij. summe contra gentiles. q.
lxxxvij. et sequentibus. Pro quo
rum intellectu notandum secundum eum
Primo quod alicui tunc bene dicitur
a fortuna contingere quando aliquid
bonum accidit sibi propter inten
tionem propriam. sicut qui fodit
vineam intentione vitis nutriendi
diuinit thesaurum. potuit tamen ta
lis intentione aliena vice dei
sui quod sciuit ibi thesaurum abscon
ditum ex intentione dirigere ma
le autem fortunari dicitur si fodien
do frangit tibiā. Secundo notat
quod in hoc mundo sunt tria que a tribus
celestibus causis diriguntur

voluntatis actus. intellectus
actus et corporalia. quorum primum a
deo tamen et immediate. secundum
ab angelo. et tertium a celesti
corpore dirigitur. nam electio
nes et voluntates immediatē
te a deo diriguntur dicente primum
scriptura. cor regis in ma
nu domini. et quocumque voluerit in
clinabit illud. Et philosophus deus
est qui operatur in nobis et
velle et perficere pro bona volun
tate. Cognitio vero humana in
intellectiva a deo mediantibus
angelis ordiatur. Ea vero que
ad corporalia pertinent siue sint
exteriora siue interiora in usum
hominis venientia a deo mediantibus
angelis et celestibus corporibus
dispensantur. dicit enim beatus
dionysius. c. iij. de divinis nominibus quod
corpora celestia sunt cause eorum que
in hoc mundo fiunt. Cum igitur
homo sit ordinatus secundum corpus
sub corporibus celestibus. secundum
intellectum vero sicut angelis secundum
voluntatem autem sicut deo. potest
contingere aliquid propter inten
tionem hominis. quod tamen est secundum
ordinem celestium corporum vel
dispositionem angelorum vel etiam
dei. Tertio notat quod nichil prohibet
quod etiam aliquis homo ha
beat ex impressione corporis ce
lestis aliquam efficaciam in aliq
bus corporalibus faciendis quam
alius non habet. puta medicus

in sanādo et agricola i plātan
do et miles i expugnādo. hāc
eciā efficacīa multo pfecti?
de? homibus largitur ad sua
opa efficacit̄ exequenda hec
tho. vnde villi. in de vniuerso
dicit qd p expienciam habet̄
Si meretrix nititur plantare
oliuam non efficit fructifera
que tamen p casum plātata
fructifera efficit̄. adūtendū
tū hō dicit tho. qd prefata cor
poris dispositio et eciā angeli
psuasio nō necessitet hominē
ad eligēdum qui liber est. p̄t
enī homo nō sequi inclinatio
nem qualitatis corporalis et an
geli psuasione. Quarto notā
dum qd aliquod bonū potest
accidere homini et p̄ter intē
cōem p̄ iam et p̄ter inclinacō
nem celestium corporū et p̄ter
angelorum illuminacōem nō
aut p̄ter diuinā prouidenciam
que ē factiua et guberna
tiua cuiuslibet entis. vñ respe
ctu dei simpliciter nichil dicit̄
nec p̄t esse a casu vel a fortu
na. sed respectu nostre vl an
22 gelice nature. Questio. xxx
vj. vtz. vel quō differt aliquē
esse bñ natū vl male bñ fortu
natū vel male bene guberna
tum et bñ custoditū. Rñdet
tho. ibidē. q. lxxx. Ex dispo
sitiōe relicta a corpe celesti in
corpe nostro dicitur aliquis

non solum bñ fortunat? aut
male. s̄ eciā bñ nat? fm vero
qd ab angelo illūiatur dicit̄
bñ custodit?. S; fm qd a do
in bonū incliatur dicitur bene
gubernat? Et qñ aliqs ex im
p̄sione celestiu corpe et inclia
tur ad aliqs electōes sibi vti
les quaz tū vtilitatē p̄p̄ racō
ne non cognouit. Et cū hō ex
lumie intellectualiū substāci
az illūiatur ei? intellect? ad
eadē agēda et ex dina opacōe
inclinatur ei? voluntas ad eli
gendum aliqd sibi vtile cui?
racōnem ignorat dicitur bene
fortunat?. Et ecōtrario male
fōrtunat? quādo ex superioribz
causis ad contraria eius electō
inclinatur sicut s̄ quodam di
citur iere. xxij. Scribe istum
sterile virū qui in diebus suis
non p̄sperabitur. Questio ff
xxx vij. vtz. hō possit esse bene
fōrtunat? vniūsalit̄ id ē ut ali
qs h̄eat i natura sua aliq; dis
p̄sitiō; ut eligat semp vl ut i
pluribz aliq; qb? cōi. Et a sint
p̄ accūs aliq; cōmoda vel icō
moda Rñ. tho. ibidē. Ex cor
pore celestio p̄t h̄re talē im
p̄sione. q; natura tūrad vñ
ordinatur. ea aut fm q; homi
accidit bñ vel male fm fortu
nam non sunt reducibilia in
aliqd vnum. sed sunt indeter
miata et ifinita. ij. p̄bicoz S;

p̄t esse q̄ ex inclinacōe celesti
 clinetur ad eligendū aliquid
 cui coniūgit̄ p̄ accidēs aliqd̄
 comodū et ex alia inclinacōe
 aliud et ex tertia tertium nō
 aut̄ q̄ ex vna inclinacōe ad
 oia. Ex vna aut̄ diuina dispo
 sitione p̄t homo ad oia dirigi
 t̄t h̄c th̄o. Questio. xxxviii.
 vtz p̄ astra licite futura cog
 nosci possint qd̄ dinare s̄i per
 astra. R̄n̄. th̄o. 2. 2. q. lxxxv.
 ar. v. Quedam sciri p̄nt p̄ cer
 to. quedam nequaq̄. quedaz
 ex cōiectura nō certitudinalit̄
 Certitudinaliter p̄nt sciri p̄
 astronomos q̄ necessario eue
 niūt p̄ cursus celoꝝ ut eclips̄
 ses et aspect̄? siderū adiuicē
 non p̄nt aut̄ sciri p̄ sidera duo
 que subtrahūt eis que per cer
 titudinē sic sciri non p̄nt. Pri
 mo effectus cōtingētes p̄ ac
 cidēs. siue in reb̄ hūanis. siue
 in naturalib̄. sicut sūt euētus
 fortuiti et casuales quia ex. vi
 metaph̄ice. eis p̄ accidēs nō
 habz causam et p̄cipue natu
 ralē cuiusmōi ē v̄t? celestiuū cor
 porum. Secūdo mei act̄? li
 beri arbitrii qd̄ ē facultas v
 lūtatis et racōis sicut sūt futu
 ra opa hōim solū a libero arbi
 trio depēdencia. q̄ nullū cor
 pus p̄t sic directe imp̄mē in
 rem incorporeā qualis est v
 lūtas et intellect̄? Itis ergo

duobus modis ex astris dina
 re est sup̄sticōsum et illicitum
 possunt t̄n corpora celestia ab
 hoc inclinare li. ar. dispositiōe i
 q̄ntum imp̄munt in corp̄? hu
 manum et p̄ cōis in vires sensī
 tias que sūt actus corpaliū
 organo q̄ q̄ inclināt ad hūa
 nos actus. q̄ t̄n vires sensitīe
 obediūt racōni. Ex. n̄j. s̄ aia. 7
 j. ethicoꝝ ideo nulla necitas
 ex hoc libero arbitrio imponi
 tur. sed cōtra inclinacōnem cele
 stiuū corpus hōmō p̄t per racō
 nem optari. Si q̄s verovtaz
 tur cōsideracōe astroꝝ ad p̄
 cognoscēdū futura que ex ce
 lestib̄ causant̄ corpibus. pu
 ta siccitates et pluuias et alia
 huiusmōi. nō erit diuina cō su
 p̄sticōsa et illicita h̄c de th̄o.
 Dic̄ etiā d̄ns alb. sup. m̄j. c. 8
 di. no. q̄ inferiora nō possunt
 in superiorib̄ cognosci certitu
 dinaliter. sed t̄m cōiecturalit̄
 Et adducit ad hoc ptolome
 um Aristo. et auicēnā multis
 racōibus. Questio. xxxix. v
 vnde ergo puenit q̄ astrolo
 gi ex cōsideracōe astroꝝ fre
 quēter v̄ia pronunciat̄ etiam
 in h̄is que p̄tinēt ad huma
 nos act̄? R̄n̄. th̄o. 2. 2. q. p. c.
 v. ar. v. h̄ cōtingit dupliciter
 vno qd̄ mō q̄ plures hōim
 passiones corpales sequūtur
 et idō act̄? eoꝝ disponūtur

ut in pluribus secundum inclinationem
 celestium corporum. pauci autem
 sunt id est soli sapientes qui ra-
 tione huiusmodi inclinationes mo-
 derentur. Et ideo astrologi
 multis vera pronuntiant et pre-
 cipue in communibus eventibus qui
 dependent ex multitudine et
 alio modo propter demones se im-
 miscetes. unde Augustinus dicit in
 super Genesim ad litteram. Fatendum
 est quando a mathematicis ve-
 ra dicuntur in instinctu quodam oc-
 cultissimo dici quod nescientes
 humane mentes patiuntur quod
 cum ad decipiendos homines fit spi-
 rituum immundorum et seductorum
 operatio est quibus quedam ve-
 ra de temporalibus rebus nosse per-
 mittunt. unde concludit. Quia propter
 bono christiano siue mathemati-
 ci siue quilibet impie diuinan-
 tium et maxime dicentes vera ca-
 uendi sunt ne consorcio demo-
 niorum animam deceptam pa-
 cto quodam societatis irretiant
 xx. **Questio. xl. utrum licitum sit**
coniecturare futura per auguria
et per aliorum animalium motus
seu voces. vel gestus. Augures
autem sunt dicitur ysidorus ubi prius
qui per volatus avium et voces in-
tendunt aliqua signa rerum vel
observaciones improvisas ho-
minibus occurrentes qui et au-
spices dicuntur. Auruspices tamen
proprie qui oculis et visu. Auspi-

ces vero qui auditu et ex voce
 coniecturant. Respondet tamen ibidem
 quod sic. Sub distinctio tamen
 Nam cum bruta animalia non ha-
 beant nisi animam sensitivam cuius
 omnes potestates sunt actus et cor-
 poralium organorum. ideo subiacet
 eorum anima dispositioni et
 continentium corporum et proinde dia-
 liter celestium corporum. Et ideo
 nichil prohibet aliis eorum opera-
 ciones esse futurorum signa. in
 quantum conformantur dispositio-
 nibus corporum celestium et
 aeris continentis ex qua prove-
 niunt aliqui futuri eventus. in
 hoc tamen duo considerari oportet.
 Primum quidem ut huius-
 modi operationes non extendantur
 nisi ad precognoscenda fu-
 tura que causantur per motum
 celestium corporum ut supra di-
 ctum est. Secundo ut non ex-
 tendantur nisi ad ea que aliqua-
 liter possunt ad huiusmodi anima-
 lia pertinere. Consequuntur enim
 animalia cognitionem quandam
 naturalem et instinctum tripli-
 citer. uno modo per celestia
 corpora ad ea que eorum vite
 sunt necessaria. sicut sunt immu-
 taciones que fiunt per pluvias. ve-
 tos et alia huiusmodi. unde si-
 quis ex hoc quod cornicula frequen-
 ter crocitat predicat pluviam
 cito venturam non est illicitum. alio modo
 instinctus huiusmodi causantur

ex causa spūali bona angelo
 vel ex dō ut ptz i colūba sup
 xpm descēdēte luc. ij. Et i cor
 uo qui pavit lxliam. ij. regū
 xvij. Et in ceto qui absorbit
 et eiecit ionam Jone. j. Alio
 ex causa spūali mala ut ex de
 monibus q̄vtūtur huiusmōdi
 opacōnibz brutōz aialū ad
 implicādum aīas vanis opi
 nionibz. Et eadē racō videtur
 esse s̄ omibz alijs huiōdi omīs
 igitur huiusmodi diuinacō si
 extendat̄ vltra illud ad quod
 p̄t attingere scdm ordinē na
 ture vel diuine providencie ē
 sup̄sticiosa et illicita lxx tlv.
 pp̄ Questio. xli. vtz p̄ omen
 possint futura cognosci ē aut̄
 scdm tlv. omen v̄bū ex inspe
 rato prolatum ex quo seq̄tur
 bonum alicui. Et tūc dicitur
 omen illi. Et ponitur exēplū
 de romanis q̄rētibz locum ap
 tū ut ibi manerent et civitatē
 edificarēt. Et cū venissent ad
 locum vbi nūc est roma vexil
 larius qui ferebat vexillū p̄
 cedēdo fixit illd̄ in terra dice
 Stem? quia hic optie mane
 bim?. et hoc v̄bū fuit accep
 tū p̄ omne. R̄ndet tlv. ibidē
 aliter est dicēdū de omne q̄z
 de pfatis augurijs. qz v̄ba
 hūana que accipiūtur p̄ omi
 ne nō subduntur disposicōni
 stellaz. disponūtur tñ dupli

citer. aliqñ scdm diuinā pro
 uidēciam. aliqñ v̄ro scdm de
 monis opacōnem. scdm p̄mū
 modum coniecturare est lici
 tum. vñ geddeon qui in catha
 logo sanctoz lxx. xi. ponit̄
 v̄sus fuit omine ex h̄ q̄ audi
 uit recitacōem et interptacōz
 cuiusdā somnū ut legitur iu
 dicū. vij. Et similiter lxxiezer s̄
 u? abrahe. ut legit gen. xxij.
 sed geddeon obseruauit reci
 tacōnem et exposicōnē somnū
 accipiēs eadem p̄ omne qua
 si ordinata ad sui instructōz
 a diuina providēcia. et silit̄
 lxxiezer attēdit v̄ba puelle
 oracōe p̄missa ad deū lxx tlv.
 secūdo modo cōiecturare est
 illicitū quo mō receperit omen
 serui benedab regis sirie. qui
 audiētes ab ore regis israhel
 achap. lxx vic. v̄bū. si adhuc
 viuit. frater meus ē acceperūt
 p̄ omne. et festinantes rapue
 rūt v̄bū ex ore ei? atqz dixe
 rūt. frater tu? benedab viuit
 ij. re. xx. Questio. xliij. vtz 33
 ex arte phisonomie dinare li
 citū sit id ē ex disposicōe mem
 broz lxxis cōiecturare de mori
 bz lxxim. respō. alb. li. j. s̄ ani
 malibz tractatu. ij. q̄ sic dū
 mō caute fiat vic. solū s̄ natu
 ra cōiecturalit. sed s̄ moribz et
 electōibz nō diffinitive iudi
 cādo. et ad hoc plures allegat

phos. vbi notat pmo qd phisonomia e sciencia doces diuina
nare id e coniecturare d affectibus hōim p phisicas formas
mēbroꝝ. Secdo notat qd ex multis que sūt in hōmine acci
pitur coniectura illa Primo ex sanguine siue humore qd ex
talibus passionat faciliē hō et afficit humore vicꝫ quadrupli
plici. sanguineo. melancolico colerico. et flegmatico. Secdo
ex sexu masculinitatis et femineitatis. Tercō ex oculis ca
pillis auribus. facie. et alijs membris patētibus ppter qd ptolo
meus dicit diuinare meliꝫ ex stellis secundis et veriꝫ. Stellas
secundas vocans figurat et accidētia inuēta i rebus phi
sicas que a stellis superioribus impōssa materie scimus sed su
piores stelle aliquā nichil imprimūt licet in eis nō deficiat
sed in materia inferiꝫ idisposita. Tercō notat qd nichil p
fatorum necessitat voluntatē vnd nullus diffinitive iudicā
dus est ex talibus malꝫ esse nisi manifestū sit suū malū. li
cet prefata aliquā inclinet aut signēt inclinacōnem affectꝫ
Vn p tria potest quis contralia operari. Primo per hō qd
mēbrum quod inspicitur e fōte signū p accūs infirmitatis
alicuiꝫ et non nature Secūdo

p liberū arbitriū quo ut phos in. iij. ethicoꝝ dicit. Sumꝫ dñi
nostroz actōnū. Tercō p habitum virtutis vel consuetudinē
vñ aristoteles refert discipulos ypocritas eiusdē facie op
time depit tā obtulisse philemoni optio phisonomo q iudi
cauit illō esse viri luxuriosi et deceptoris ydolū. qd cū idig
nater ypocritati retulissent. Rūdit vere iudicauit quia ad hęc
natura inclinauit. Sz illud qd natura nō debet amor virtutū
et phie otulit scꝫ otinēciā et fidem. hęc de alb. Certū autē e
qd grā plꝫ valet qꝫ oia antedi
cta. vñ deuoti viri minꝫ alij
sūt iudicādi. vñ atē pfatā ap
pbat salomō pū. xvij. In fa
cie prudētis lucet sapia. oculi
stultoꝝ in finibus terre Et ecē
xix. Ex visu cognoscitur vir et
ab occurſu faciei cognoscitur
sensatus. Sed iudicia vitas
vitare iubꝫ cū iudeis ait. Ioh
vij. Nolite iudicare fm facie
sed iustum iudicium iudicate

Questio. xliij. vtz aliqꝫ ve
ra sciencia p partem notoriā pos
sit acquiri. Est autem ars no
toria quedam obseruancia q
p ieiunia abstinēcias et oracō
nes verbales cū inspectōe q
rundā figuraz seu cat. et ex
ac prolacōne verborum igno
torum et similia quis sciencia

adipisci molitur. Rñ. tho. 2. 1.
q. x. c. vj. ar. j. q. ars notoria
illicita et inefficax est. et ideo
penit? repudiāda et fugiēda
a xpiano. Primum pbat qz vti
tur ignotis caractēribz et ver
bis ut. q. xx. vj. dcm ē vn̄ sup
vacnis signis. vtēs. tacita de
monum pacta habz. Scdm
patz qz null? demō itellectū
hois illuminare p̄t quem ex ob
stinacōe obtenebrare intēdit
semp ut docet tho. j. pte Acq
ficō aut sciēcie et sapiēcie fit
p̄ illūinacōz. vn̄ ut aug? dic
x. li. de ci. dei. etiā teste pro
phirio pho. demonū opacōi
bz et obsuācijs et purgacōi
bz aīa nec diuinā nec vetā sciē
ciam adipiscit. Tercū patet
ex aug. li. ij. d. doctrina xpia
na. Eadem racōne sicut d̄ sup
sticōibz ceteris q̄s ibi improbat

33 Questio. xliij. vtz saliato
res peccent iudicantes i suis
cōiecturis. Sūt enim saliato
res ut dic̄ ysid. li. vj. et bimo
sic dicti qz dum eis mēbroz
quecumqz ptes salierit aliqd
sibi exinde prosperum seu tri
ste significare predicunt Re
spondet idē ibidem qz sic. Idē
ex questioibz. xxij. et xxvj.
patet. vn̄ cludit ex supra di
ctis oībus ysid. qz i hīs om
nibus ars demonū ex quadā
pelifera societate hoim et an

geloz maloꝝ exorta est vns
et cūc̄tavitāda sūt xpiano et
omni penitus execracōe repu
dianda atqz damnanda hēc
ysid. Questio. xlv. vtz ne
licitū sit dies. annos. obsuāe
aut menses. ad exeundum de
domo p̄ itinera. ad iduēdū no
uas vestes. et ad faciēdū simi
lia. pro habēda p̄speritate et
vitāda adūsitare: Rñdet tex
t? xx. vj. q. vj. nō licet et sequē
tibz multis auctōitatibz sum
moz p̄tificum et aug?. qz nō
vnde ibi improbant obserua
tores kalendaz ianuarij sub
ritu paganoz vicz ne aliqd
pl? noui fiat p̄pter annum no
uum. ne mense cū epulis parē
tur vel lampadibz. ne p̄ vicos
et plateas cluzi ducatur. nec
cauciones fiant Et tales ana
thema sūt qui faciūt Itē i alio
c. dicitur non obseruetis dies
qui dicuntur egyptiaci glosa
quos egyptij iuenerūt. ut q
aliqd opus in die tali meliorē
ret malum haberet exitū Tñ
ex antiq̄tate ecclesia sigt hos
dies i kalēdarijs suis. hēc ibi
vnde aug? in encheridion et
ibidē in decreto habet quis
exilimarz qz magnū p̄m sit
dies obsuare et menses et an
nos et tēpora sicut obseruant
qui certis diebus siue annis si
ue mensibus volunt vel nolūt

ichoare aliqd̄ eo q̄ fm̄ vari-
as doct̄ias hoīm fausta vel
ifausta existimāt tpa n̄ huius
mali magnitudie; ex t̄ioē apli
p̄sarem? q̄ de talib; ait Nūc
cognouistis deū p̄mo cogni-
ti estis a d̄o quō cōtūmi itez
ad infirma et egena elemta
quibus deuuo seruire vultis.
dies obſuatis et m̄ses et tem-
pora et ānos Timeo vob; ne fō-
te sine causa laboraueri i vob;
Tñ bñ obſeruare quis p̄t tpa
qñ luna ē incerta quota p̄ se-
cādis lignis ut diuci? durēt
et min? a vermib; rodantur
Sic d̄ pomoz colligēdis fru-
ctib; et d̄ similib; que ex na-
turali p̄bia vel ex arte autēti-
ca sine sup̄sticōnibus seruari
debēt vel possunt

Capitulū .xij.

ā Ono p̄hibetur in co-
lēto vñ deū sup̄bia q̄
q̄s rēnuīt deo obedire
sicut humilitate deū r̄uerē
debite vbi primo vidēdū erit
quid sit sup̄bia. quō differat
ab inani gloria. et q̄z detesta-
bile vicū sit Sc̄do q̄ sint ei⁹
spēs Tercō qñ sit mōtale pec-
catū. et de ei⁹ r̄medijs. Circa
p̄mū notandū fm̄ tho .2.2.q.
Clix. et q̄stionibus de malo
q̄stioē d̄ sup̄bia. Q̄ sup̄bia
est cōtempt? d̄i vel sup̄ioris
vel nolle obedire talī p̄cep-

tis Et hoc ē fōmale et p̄ncipa-
le. S; materiale ē audax seu
p̄suptuosus appetitus et mot-
dimatus p̄rie excellēcie d̄i p̄-
mo cōtempt? Vbi nota q̄ b
tūc fm̄ tho .2.2.q. clxxxvi. ar.
ix. aliq̄s cōmittit vel trāgre-
ditur aliquid ex cōtemptu qñ
volūtas eius rennuīt sb̄ici or-
dīnaciōi legis vel regule et ex
hoc p̄cedit ad faciēdum cōtra
legem vel r̄gulā. Quādo autē
ecōtra p̄pter aliquā particula-
rē causam. puta cōcupiscēciā
vel irā vel desiderū cuiuscūq;
alterius rei iducit ad aliquid
faciēdū cōtra statuta legis vl
regule nō peccat ex cōtemptu
sed ex aliq̄ alia causa. etiā et si
frequēt ex eadē causa vl alia
sibi peccatū iteret. frequēcia
tñ dispositio iducit ad cōtep-
tū Nam fm̄ berū. Cōtempt?
ē tumor sup̄bie. d̄i cōsequēter
in descripcōe sup̄bie nolle obe-
dire quod declarat cōtemptū
id est rēnuere obedire Est enī
trāgressio p̄cepti effect? ex-
teri⁹ sup̄bie q̄ ē i omī mortali
p̄co. S; cōtempt? p̄cepti ē interi-
or act? et n̄ ē i omī p̄co morta-
li. qz qdā fuit ex ignotiācia ali-
alex fragilitate si sup̄bia ex q̄
dā malicia. d̄i vl sup̄ioris qz
quēlibz dē m? sup̄iorē ābitrai
ut postea dicet d̄i appetit? au-
dax. qz sup̄bia est in r̄ascibili

S' pprio bono presumpcō que
 dam qua se erigit cōf' deū vel
 alios h'ies eos vel eoz man-
 data puipeñdēdo seu cōtemnē-
 do dicitur inordiatus q' si or-
 dinate q's appetet excellēci-
 as suas nō peccaret. Nā rex
 francie p'ferre p't diuicias su-
 as diuicij's militis. Et confide-
 rare dona tēpalia et spūalia si-
 bi collata a dō. sed cū g'ciat
 actione in deū debet ea redu-
 cere. q' si se extollat s' eis cōf'
 deū aut pximū aut eoz man-
 data: inordiate tūc appetit. di-
 citur pprie excellēcie. vñ dicit
 alexander s' hal. i sūma q' cū
 supbia sit appetē excellēciā
 sui aliō ē appetere excellēciā
 et aliud appetere excellēciā
 ut ppriam. appetē enī excellē-
 ciā cū sit naturale homi et an-
 gelo i'qntum sūt facti ad dei
 ymaginē nō est peccatū s' ap-
 petere excellēciā ppriam ut pp-
 am semp est p'c'm. Et fit mul-
 tiplicif ut in speciebo appare-
 bit quatuor. Ex q' b' patet
 Primo q' supbia duplici v'tu-
 ti cōtrariatur directe hūilitati
 q' ad formale in supbia. et q'
 ad materiale magnanimitati q'
 virt' importat extēsiōnē ani-
 mi ad magna et ardua i' omni
 virtute. Secūdo supbia dif-
 fert ab appetitu inanis gl'ie
 seu ab inani gloria. Pro cui?

itellectu nota s'm aureolū i' ij
 dis. xxi. q. ij. q' aliud est cōpla-
 cere et delectari i' sui excellen-
 cia hita qd est vane glorie. et
 aliud ē erigē se sup alios qd ē
 supbie. affectiones enim ap-
 petitus sequūtur cōformiter
 existimacōnes in tellect' S;
 alia ē existimacō in itellectu
 existimare quātitatem sue ex-
 cellencie absolute. et aliud est
 existimare excellēciā suā cōpa-
 ratiue ad alios scdm excessum
 ymo h'c secunda oritur ex pri-
 ma. Primo enī itellect' i' inō-
 diatus existimat suas suffici-
 ēcias esse magnas et supmi g'
 dus. Secūdo ex hac existima-
 cōne oritur statim existimacō
 i' sufficiēcie alioz. q' existimat
 excellēcias alioz paruas. Et
 h'c dupliciter vel existimādo
 sufficiēcias pprias magni g'
 dus. v' sufficiēcias sibi equa-
 liū modicas. igitur i' appetitu
 erunt cōformit' due affectio-
 nes cōrespōdētes vltis exi-
 stimacionib' duabus. Primā
 quidē existimacōem qua inor-
 diate existimat excellēciā suā
 magni gradus absolute seq'
 tur i' appetitu delectacō et cō-
 placencia i' ppria excellencia
 q' est inanis gloria. sed secūda
 existimacōem qua puipeñdit
 alioz bona sequitur erectio
 et tal' erectio est supbia. Et

si erectio talis est respectu
 superiorū vel maiorū tūc dicitur irre-
 uerēcia et seq̄t̄ exiſtimacō; q̄
 iudicat q̄s ſuas ſufficiēcias
 maḡs a ſuperiorū puas Reſpe-
 ctu vero equaliū dicit̄ p̄fata
 erectō contemptus qui ſeq̄tur
 exiſtimacōnē qua quis bona
 eōrum aliorū r̄putat q̄si nulla
 videtur igitur q̄ ſupbia qua
 dupliciter differt ab iani glo-
 ria. q̄ ſupbia eſt in appetitu
 iraiſcibili r̄ſpectu alicui⁹ adui-
 cū quodam cōtemptu aliquā-
 do a in illo qui nō curat mani-
 feſtacōem. ſed inanis gloria
 eſt in occupiſcibili non ſemper
 de arduo nec ſemper cū cōtēp-
 tu a ſemp̄ eſt appetitu manife-
 ſtatiois Dubitat̄ q̄ ſint ra-
 dices ſupbie. Reſpōdetur q̄
 triplices Prima eſt inordinatus
 amor ſui. ex illo enī quis faci-
 lit̄ retorquet inordinate in ſe
 excellēcias veras vel falſas.
 Secūda eſt cōſideracō incau-
 ta bonorū ſuorum que cū oīa
 ſint a deo principalit̄ aut to-
 talit̄. Si p̄ gratiarū actōz nō
 in deum dirigūt̄ ſe erigit ani-
 m⁹ in ſupbiam. Tercia eſt ne-
 gligēcia cōſiderādi deū a pro-
 ximū. nā ſi ſepe cōſiderāremus
 deū omnipotētiſſimū. ſapiētīſ-
 ſimū et optimū a quo manāt
 precepta non faciliter nos cō-
 tra eum erigeremus. ſimiliter

ſi cōſiderārem⁹ debite primū
 nō facili⁹ eū cōtēnerem⁹ ſi eō-
 lis eſt aut irreuerent̄ tractare
 m⁹ ſi ſuperior eſt. Cōſidera igit̄ i
 primo quolibz quō raro eſt ali-
 q̄s tā puus qm̄ aliquā magno
 p̄deſſe poſſit. Itē q̄ aliquā v̄-
 tutē occultā habz q̄ cares Itē
 q̄ forte p̄deſtinat⁹ eſt a tu dā-
 nandus ut in iuda et magda-
 lena claruit iprouiſe i multis
 Dubitat̄ Cū ſupbire ſit ſu-
 pra regulā a deo nob̄ traditā
 ire. q̄ ſint regule ſm̄ q̄s m̄ſura-
 re debem⁹ opa ne ſupbiam⁹
 Rñ. q̄. m̄. oppōita. m̄. ſp̄bo
 ſupbie d̄ q̄bz gre. dic̄. xxm̄.
 mox. prima ut cōdam⁹ firmi⁹
 oīa bona n̄ra q̄ nō ſūt p̄ca et de-
 ſect⁹ a dō nob̄ data. Secūda
 ut ſi q̄ meruim⁹ de⁹ p̄ncipaliſ-
 ſim⁹ auctō extitit ſine quo ne-
 ſū ſum⁹ aliqd̄ ſufficiētes fa-
 cē aut velle bonū ſi nec cogita-
 re ut dic̄ ap̄tuſ. Tercia eſt ag-
 noſcere bona noſtra que habe-
 m⁹ a dō eſſe nichil alieni nob̄
 aſcribēdo. Quāta amare pri-
 mū i nullo eū d̄ſcribēdo Quā
 malū ſit ſupbia patz p̄ auto-
 ritatib⁹ Eſt enī quali rex vel
 regina aliorū vicōz. vñd̄ p̄s.
 Emūdator a delicto maximo
 id eſt ſupbia ſm̄ glo. Itē eccl̄
 x. Incium oīs peccati ſupbia
 qui tenuerit eā implebit̄ ma-
 ledictis Itē th̄vie. m̄. ſupbia

nunq̄; in tuo sensu aut in tuo
 uerto dñari pmittas. in ipsa
 enim iniciū sūpsit oīs pdicio
 Secūdo patz exēplis. nā su-
 pbia de supmo angelo fecit
 pessimū dmonē ysa. xij. quō
 cecidisti lucifer de celo q̄ ma-
 ne oriebaris. ecce d̄ āgelo fit
 demon. de nobilissima creatu-
 ra pessima fit. et de celo eiecit i
 infernū. Item eua p̄ supbiaz
 que uoluit effici sciēs ut deus
 facta est insciēs quodammō
 ut p̄c̄? p̄s hō cū i honore esset
 non intellexit oparat? ē ius-
 metis insipiētibz et similibz
 est illis. Item saul postq̄; hūi-
 litate in regnū per deū ducit
 supbiēs deicit et postei sui et
 a demone possidetur. i. re. xv.
 Itē nabuchodonosor dān. v.
 supbiēs depositus est d̄ solio
 regni sui. et gloia ei? ablata
 est et a filiis lwim eiecit? Itē
 phariseus qui se dixit nō esse
 ut ceteros ut se sup ceteros
 extolleret nō ē iustificat? s̄
 humilis publican? luc. xvij.
 Itē petrus qui p̄ ceteris pre-
 sūpsit dicēs. et si oīs fuerint
 scādaliati i te ego nō scāda-
 lizabor math. xxvj. uilius ce-
 teris lapsus ē per ancillam p̄
 iurādo et trinavice. Quo ad
 ij. principale de spēbus super-
 bie notādū p̄ intellectu earū-
 dem fm̄ elv. q. d̄ malo matez

ria de supbia. q. nj. q̄ quedaz
 se habēt antecedit ad supbiā
 ut sūt ex quibz oritur faciliē
 alia sūt in q̄bus essenciatiter
 consistit supbia. alia autē sunt q̄
 consequuntur supbiam et ab ip̄a
 eliciuntur. Et quodlibet istoz
 ē multiplex. nā cū supbia sit
 inordinatus amor proprie ex-
 cellēcie. tot erūt antecēcia et
 cause et origies quot hōa i q̄-
 bus quis excellēciam inordina-
 te appetere p̄t. Sunt autē in
 genere triplicia bona. Primo
 infima q̄ dicuntur fortune ut
 diuicie. delicie. dignitates of-
 ficioz. amici et honores. Secū-
 do bona nature quo ad corp? ut
 pulchritudo. fōtitudō. sani-
 tas et nobilitas. quo ad aiām
 intellectus perspicacitas na-
 tural. sciēcia acq̄sita memorie
 tenacitas. ad virtutes natura-
 lis habilis seu virt? natura-
 lis. virt? acq̄sita. potestas to-
 lerādi exercicia spūalia. et ar-
 tes acq̄sita. Tercō bona gra-
 tie ut fides spes. caritas et alia
 Cū igitur hō inordinate di-
 ligat se qd̄ ē radix oīm p̄cōū
 id ē cū non refert omnia bona
 in deum p̄mo p̄ncipaliter et
 finaliter puti primo p̄cepto
 dictū ē quodlibet p̄fator? bo-
 noz faciliē hō retorquet in se
 et se extollit vlt̄ q̄; debz. Et h
 enciatiter uero supbia fm̄ gre

xxij. mox. consistit in quatuor
 spēs quas declarat sanctus
 tho. vbi sup. nam fm aug. li.
 sententiarū prosperi. supbia
 est inordinatus amor ipse ex
 cellēcie. ut cum homo vult sibi
 aliquod bonum solū idō quia
 hoc habēdo vel isto modo ha
 bēdo excellētor est q̄ nō ha
 bēdo vel non sic habēdo. i. isto
 aut capitulo solū de p̄mis du
 ab spēs dicit. Prima igitur
 species supbie ē Cū bonū
 q̄ sibi iest ab alio a semetip
 so habere se existimat. Excel
 lenciā enī est q̄ aliquod bonū
 iest alicui a se q̄ ab alio. Quā
 do ergo homo p̄pter inordia
 tum amorem p̄prie excellēcie
 mouetur ad el timandū illud
 bonum quod habet ab alio se
 solū habere a se. Et vult etiā
 sic habere a seipso: tūc supbit
 p̄ma specie cō illō. j. cor. iij.
 Quid habes quod nō accepi
 sti sup quo glo. aug. Scien
 dum neminē posse discerni ab
 illa perdicōis massa nisi q̄ hoc
 bonum habet q̄ credat q̄ q̄
 quid boni habet a gracia sal
 uationis accepit. vñ p̄s i p̄
 mo de celo mūdo ab hoc quidē
 ente sc̄z deo depēdet celū a to
 ta eius natura. a ab vno ente
 singulō comunicatū ē esse a vi
 uere. nam quicquid habem⁹
 a dō habem⁹. aut immediate

a sua manu potēti nob̄ pore
 et a ut aiam. intellectū volū
 tatē. memoriā. fidē et v̄tutes
 ifusas. aut mediātib⁹ dei nun
 cijs qui sunt celū. elemēta. ho
 mines. bestie et alia tēp̄ralia
 nob̄ porecta pat̄z illō mat̄s
 vj. vbi dicit q̄ aues nō nent
 nec serūt a tamē pat̄ celestis
 eas pascit. nō iquit ipse se pa
 scūt licet volent a querāt Itē
 pat̄z exp̄icia. nā agricola q̄
 interdum ex vno anno bñ col
 lit vineā min⁹ p̄cipit q̄z prece
 dētī anno q̄n male coluerat vi
 neam Cur q̄z labor human⁹
 non sufficit sed solis a celoꝝ i
 fluēcia aēis tēp̄ries a natura
 in q̄ deus dñatur nō hō S̄z i
 dicit. credo me omnia bona a
 deo h̄re ḡ careo p̄ma specie
 supbie. Rūdet villō. in sūma
 viciorum q̄ etiā idē dicit de
 supbo q̄ ipse credit bona sua
 habere a se quia scilicet facit
 ac si crederet. sicut in simili ali
 quis dicitur nō credere xpm
 filiū dei qui nec illius terretur
 cōmīnācōib⁹ nec attrahitur
 promissionib⁹ nec p̄ceptis ob
 tempat nec cōsilijs acquiescit
 ut dicit bern. Sūt aut̄ tria quā
 tum ad hoc q̄ dicitur supbit
 facere q̄si cōderet bona sua a se
 h̄re a non a deo P̄rio si gloria
 tur i corde suo de bonis suis p̄
 se p̄pter q̄d apl̄us dicit vbi sup

quod habes quod non accepisti. si autem accepisti quare gloriaris quasi non acceperis. Secundo quantum ad hoc quod aliquis de bonis suis se iacet. ut illud iob. xxi. si osculatus sum manum meam. in manu operacionis. in osculo vero intelligitur laudacio. vnde osculum manus est laudacio proprie operacionis. Tercio quod de bonis suis deo gratias non agit. ideo in gratias de vulgariter non agnoscere beneficiū. vnde gregorius non est dignus dādis qui non agit gratias de datis. Secunda species supbie est cum quis bonū quod habet ab alio de gracia cognoscit et fatetur se ab alio habere. sed putat sibi sibi debitu fuisse et pro meritis recepisse. Excellentia enim est aliquid habere ab alio ex meritis suis quod mere de gracia. Cum ergo homo propter amorē proprie excellencie mouetur ad estimandum illud bonū quod ab alio habet de gracia habere se ab eo meritis propriis ut si famulū habes suo labore vix mererere calceos. quod datus sibi tunica et caligis et calcibus putaret hoc se bene meruisse. hoc est supbire contra deū vel homines. Scire autem debes quod quicquid habes a deo habes. i. cor. xii. deus operatur omnia in omnibus primo deus in omni actōe nostra principaliter occurrit. sed dicitur

diuitias et sciētia studio et labore proprio acquisiui. quō ergo a deo habeo. Respondetur quod deus tibi manus contulit pedes et intellectus tui industriā. Et hoc est primū quod habes si a deo. hoc autem omnia velut pēna motua manu scriptoris non rēa nichil fecissent ad tuā sciēciam. aut ad diuitias tuas nisi sūm? artifex esse et intelligere tibi dedisset et aduallset et hoc sūt principalissima et sine nostra industria et immediate a deo. vnde luce xviij. Cū omnia feceritis quod precepta sunt vobis dicitur serui in vtilis sumus quod debuimus facere fecimus. et merito iutiles quod nichil deo proficimus sed nobis ex sua bonitate merito quod facere debuimus et quod si verissime serui sumus? creatōe ratione cuius omnia nostra sibi debemus? plus si possibile esset tenemur ex conuacōne. amplius ex redēpcōe et dicit etiam alexander de haliis in sūma. credere se habere bonum pro meritis in quantum credit se quod esse causam principalem meritorum illoz deū vero secundaria est pēna et supbia. Similiter cum se credit habere bonum a deo pro meritis in quantum se ponit causa; sedaria tamen ex merito indigni illud tribuentem est secunda species. Credere autem se habere aliquod bonū pro meritis

ponēdo deū causam principalem non ē peccatū. vnde sup b? secūda specie appetit excellēciā ppriā ut ppriam inq̄ntū ponit se causam principalem. deū vero secūdariā hęc ille Conf? ista quidā putāt merita sua tam magna ut merito de? p eis debeat eis dare vitā eternā p̄seruare a tribulacōnib? et a silibus. Quod si non facit
 I deus murmurāt supbe. Ad illam spēm et ad primā etiā r̄ducitur ingratiūdis viciū s̄m t̄ho. Quia ingrat? est q̄ si b? attribuit qd̄ ab alio habet Cōf? hęc specie peccā s̄ multipliciter errat. Primo qz liberalissimū largitorē deū putat reditorem dum credit emē meritū a dō qui nō ē estimatōr menti id est opus non est s̄ se meritorū. s̄ a dī misericōdia. Secūdo talis putat solūē qd̄ impossibile ē sibi solūē. qz alias omnia tenem̄ deo ut pretactum est. Tercio quia ea que i oculis nostris iterdū putāt merita sūt de meritavū iob. m̄j. Ecce qui seruiūt ei nō sūt stabiles et i angelis suis rexit p̄uitatē. q̄atō magis hī qui habitāt domos luteas q̄ terrenū habēt fundamētū cōsumentur velut a tinea s̄ psalē l̄m̄j. Facti sum? ut immūdi omnes nos quasi p̄anus men

Struate vniūse iusticie nostre.

Capitulū. xij. s̄ eodē

Via igitur superbia multis rebus se immisceat idō hic tria sūt videntia. Primo de duabus vltimis supbie spēs in capitulo p̄cedēti enumeratis et q̄b? rebus se immisceat. Secūdo q̄n sit peccatum mortale. Tercō que sūt remedia contra eandem Quātū igitur ad p̄mū a notandum qz tertia spēs est Cum iactat se quis de bono quod non habet. Excellenciā enim est habere in se aliquod bonū q̄z nō h̄re illud. Et quanto bonum est mai? tāto est excellēcius et tāto maiore excellenciā habens p̄ hoc cōsequitur Cū igitur quis ex appetitū pprie excellēcie mouet ad attribuēdum sibi aliq̄d bonū quod nō habet. aut mai? bonū q̄z habeat tūc est tertia spēs Exempli gracia. cū homo pp̄e appetitū pprie excellēcie estimat se sapiētē. pulchrum. iustū. fortem et sic de alijs bonis nature aut gr̄cie. aut etiā estimat se magis sapiētē. aut doctū iustum fortem et i p̄nominatis q̄z sit. aut dic̄ se sapiētē doctum fortem iustū et similia aut mag? q̄z sit i talib? dictis

aut etiam si talia alio modo quam per
 verba ostendat ut in praesentia
 te vel tuam amplam familiam vel quod
 cuius exteriori alia habitudine
 b e i tertia specie superbie. Ad
 idem pertinet cum quis negat aliquid
 quod viciū quod in se est per hoc
 enim attribuit sibi virtutem oppositam
 vel attribuit sibi bonum
 innocencie quod non habet. unde
 augustinus in libro de civitate dei dicit quod ex
 cusare se de peccato commissio ad su
 perbiā pertinet. et dixi notant quod
 ex amore proprie excellencie moue
 tur ad se sic iactantiam. si enim ex
 aliqua alia causa moueretur
 ut ex vanitate quodam vel delicia
 ratione sola. quam habet in mente
 deo. vel propter lucrum tunc non
 reduceretur ad superbiā sed ad
 aliquid aliud viciū. Et licet iactan
 tia opponatur veritati. tamen proprie
 ratione cause ex qua frequenter
 procedit ponit hic species super
 bie. unde dicit thomas quod de malo
 ubi super. Et alexander dicit habet in
 summa licet in iactantia sit falsa
 vocis significatio. quia tamen eius in
 tencio principalis non est ut fal
 lat sed ut excellat. dicitur species
 superbie et non mendacii. Iactan
 tia ponit species superbie non
 quantum ad ipsum exteriorē actum
 qui consequenter se habet ad super
 biam. sed quantum ad interiorē
 affectum. Ex quo talis actus
 exterior procedit dum scilicet homo

presumit de seipso ac si habet quod
 non habet. Et in talē excellenciam
 animus eius tendit que sibi non
 appetit nisi habere. quod non habet
 Et in summa dicitur quod iactantia
 procedit ex superbia sic ex causa
 interiori motiva et impellente.
 ex hoc enim quod aliquis interiori per
 arroganciam super seipsum eleua
 tur sequitur plerumque quod exteri
 maiora de se iactet. licet quod
 non ex arrogancia sed ex quodam
 vanitate aliquis ad iactanciam
 procedat et in hoc delectetur
 quia est talis secundum habitum. et ideo
 arrogancia per quam aliquis super
 seipsum extollitur est species super
 bie non tamen ideo iactancie. sed ut
 frequenter eius causa ideo po
 nitur in genere specie tertiā. tendit
 autem iactator plerumque ad hoc
 quod gloriam consequatur per suam ia
 ctanciam. et ideo secundum genus ex in
 ani gloria oritur secundum rationem
 finis. de hac materia vide infra
 precepto. vii. c. ii. Quarta spe
 cies est secundum gregorium. cum quis de
 spectis aliis singulariter vult
 videri. excellencius enim est quod
 quis habeat aliquod bonum quod
 alij non habent. aut perfectius
 illud habeat quam alij. Cum igitur
 inordinatus amor proprie excel
 lencie facit quod quis de spectis ali
 is vult solus videri habere quod
 non habet tunc est quarta species
 verum est quod illud videri plerumque

ptinet ad inanē gloriā cuius
causa est supbia. vnde dicit
tho. vbi supra. q. de malo. pec
catū supbie qñq; magis eui
denti? apparet p aliq̄ pcedē
tia et subsequētia q̄; p illō in
quo essentialit̄ consistit. idō bea
tus greg. spēs supbie affigē
uit fm aliquos act̄? antecede
tes v̄l cōsequētes cū tñ omēs
spēs supbie in quadā p̄sūpti
one animi essentialit̄ cōsistat
v̄lle enī singularit̄ videri cō
sequenter ad supbiam ptinz
Essentialit̄ aut̄ quāta spēs su
perbie i hoc consistit q̄; hō mo p̄
sumit de se ac si omēs singla
riter excelleret. Ad huiusmo
di enī excellētia anim? ei? af
fict̄ hoc ibi. Supbia enim in
ordiate ppriā excellēciam ap
petit s̄ inanē gloria appetit
excellēcie inordiate maifesta
cōz. ad hanc spēm reducit̄ cū
quis aliquos bonū habz in se
quod ali? nō habēt. aut ecia;
excellētia possidz q̄; ali? a sibi
in hoc complacet inordiate in
q̄ntum p hoc supra alios ē et
eis excellētiōz v̄l cū quis nō
habet sed appetit habere ali
q̄; bonū mai? ut p hō sup ali
os sit a eis excellētiōz a p hoc
se estimat alijs simplicit̄ me
liorē et sic vult eis p̄ferri. nec
vult eis i alijs s̄ esse vbi debe
ret tūc ē i illa q̄rta specie su

pbie. Exēpli gr̄a. si q̄s habz
maiorē sciētia alijs et in hō cō
placet. aut appetit hōe mag
nam ppter hoc ut p eam super
alios sit et eis excellētiōz ē q̄r
ta spēs. Si aut̄ coḡsceret se
eam habere d̄ munere dei et o
placet in ip̄a ideo ut meli? no
scat quid bonū a quid malum
sit ad se et alios regēdū ad d̄i
laudem tunc est virtus. Sed
si ppter huiusmōi sciētia; est
mat se n̄ sciētibz meliorē. itez
ē i illa q̄rta specie. q̄; si ip̄e ex
cellit in sciētia et in illa ē supe
rior. in alio deberet putare ali
qua bona que ignoraret racōe
quoz alter ē multo melior. et
sicut dicit̄ ū est de sciētia ita d̄
q̄cumq; alia v̄tute. pmo de di
uic̄ijs a robore corpali a de a
lijs quibuscūq; bonis corpali
b? a spūalibz. Ad hanc spe
ciem pertinet quādo quis pre
sūptuose tendit in aliquid q̄;
est sup se et supra suam digni
tatem ut si quis nō. esset suffi
ciens ad regēdum civitatē q̄;
ex amore pprie excellēcie mo
ueret̄ ad appetēdū fieri mgr̄
civiū aut filē aut insufficiens
ad curā aiaz. attē ad talē sta
tū appetitū tēderz aut se ige
reret. Et hō ppter inordinatū
amorē pprie excellēcie quoz v̄l
let alijs p̄ferri i statu ep̄aliv̄
in huiōi alijs esset q̄rta spēs

Et nūc dicta sint de hīs in q̄
 b? essencealī supbia cōsistit
 et s̄ interiori supbia. ad hāc
 etiam spēm pertinere videt̄
 iudiciū temerarium s̄ malicia
 proximi. vbi notādum q̄ tri
 plex ē iudiciū. vnū pfecto
 rum de quo .i. cor. .ij. spūalis
 omnia iudicat. aliud est iudi
 ciū auctoritatis de quo sap. .i.
 diligite iusticiam q̄ iudicatis
 orbē. Tercū est iudiciū suspi
 cōnis de quo scdm̄ tho. .2. .2. q.
 lx. tria sūt notāda. Primo an
 iudiciū ex suspicōe procedēs
 sit illicitum vbi sciēdum q̄ sic
 dic̄ tuli? Suspicio importat
 opiniōz mali quādo ex leuibz
 iudicijs procedit Et cōtingit
 ex tribus. vno quidem mō ex
 hoc q̄ aliquis in seipō malz
 est et ex hoc ipō quasi scius
 sue malicie facilliter malū de
 alijs opimatur scdm̄ illd̄ eccl̄.
 x. i via stultus ambulans cū
 ip̄e sit insipies omēs stultos
 estimat. alio mō prouenit ex
 hoc q̄ aliq̄s male afficit̄ ad
 alterū. Cum enī aliq̄s cōtem
 nit v̄l odit aliquem. aut irasci
 tur v̄l iudet ei ex leuibz sig
 nis opimatur mala de ipso q̄
 vnusquisq̄ facilliter credit qd̄
 appetit. Tercio mō prouenit
 ex longa expiēcia. vñ p̄hs
 dicit .ij. r̄thouice q̄ senes sūt
 maxie suspicōsi q̄ multociēs

experi sūt alioz defectus. p̄
 me autē due suspicōnis cause
 manifeste ptinent ad peruer
 sitatē affectz. Tercia vō cau
 sa diminuit racōz suspicōis. et
 ideo suspicō viciū quoddā im
 portat. q̄nto magis p̄cedit
 suspicō tāto magis ē vicōsū
 hxc tho. Secundo notādum
 scdm̄ eundem q̄ triplex est ḡ
 dus suspicōnis. Primus ut lō
 ex leuibz iudicijs de loitate
 alicui? dubitare icipiat et h̄
 est v̄iale et leue p̄cm. ptinet
 enī ad tēptacōem hūanā sine
 q̄ ista vita non ducit̄ ut habe
 tur in glo. super illud .i. cor. .
 m. nolite ante tēp? iudicare
 addit hic Cācel. parisiē. Iu
 dicare p̄pria est imacōne aliū
 ex aptis signis exterioribz q̄
 non p̄nt bñ fieri non est ex se
 mōtal̄ licz qñq̄ sit curiositas
 v̄ialis qñdoq̄ mortāl̄ dū lō
 ab alijs melioribz aut debitis
 nimis impedit̄. aut dū p̄ h̄ in
 supbiam erigitur. Secundo?
 gradus dicit tho. est cū aliq̄s
 p̄ certo maliciā alteri? existi
 mat ex leuibz iudicijs a signis
 et h̄ si sit de aliq̄ graui ē pec
 catū mortale inq̄ntum nō est
 sine cōtēptu pximi. Qd̄ enim
 aliq̄s malam opinionē habet
 de aliq̄ sine causa sufficienti
 ex isto indebite cōtemnit ip̄m
 et ideo iniuriatur ei. vñ d̄ glo

ibide dicit Et si g̃ suspicōne
vitare non possu nus q; hoies
sumus iudicia tñ idē diffiniti
uas firmasq; sentēcias otine
re debem? Cācellari? eciaz di
cit iudicare altez leui suspi
cōe fm p̃sūpcoes exteriores
p̃stīm vehētes nō ex se mō
tale ē. sec? si firma assercōe in
teriori vel exteriori illd fieret
i magnū pximi dedec? a ma
lum null? ecia in vita iudicā
dus est tanq; dignus iferno
qm spūs scūs operatur subi
to facta igitur a nob nō per
sona sunt iudicāda. zelotipia
ecia que ē vehētes amor sus
picōsus nō satis fidens de re
amata et alie suspicōes mali
uole ut dū quis semp putat
irrideri et falli ut quida; me
lācolici et qdā ex religiof fa
ciliter cadunt si nō dep̃mant
sed si addatur cōsensūs liber
sūt ut plurimū mortalia deli
cta aut mōtaliū delictoz ve
hētes causa. Terci? g̃d? est
ut dicit thō. Cū aliquis iudex
ex suspicōe p̃cedit ad aliquē
condemmandū et hoc directe
ad iniusticiā ptinet. vnde est
peccatū mōtale. Tercō notā
dum fm eūdem q; dubia sunt
in meliorē partem interpretan
da ut dic̃ glo. sup illo ro. xij
Qui nō manducat māducātē
nō iudicet. cui? racō est. quia

ex hoc ipso q; aliq; habet ma
lam op̃mōz de alio absq; suf
ficiēti causa iniuriatur ei et con
temnit ip̃m. null? autem debz
altez contemnē vel quodcūq;
nocumentū inferre absq; cau
sa cogente. Et ideo vbi nō ap
parēt manifesta iudicia de ma
licia alicui? debem? eū ut bo
num habere i meliorē partem
interpretādo quod dubium est
Sed diceres cū homo debz di
ligere pximū sicut seip̃m. sed
ēca seip̃m homo debz dubia in
terptari in pxiorē partē fm
illd iob. ix. Verebar oia opa
mea. ergo videtur q; ea q̃sūt
dubia ēca pximos sint i pxio
rem partē interpretāda. Rñsio
thō. interpretari aliqd in melio
rem partem vel deteriozem o
tingit dupliciter. vno mō pr
quādam suspicōne. a sic cū de
bem? aliq; malis adhibere
r̃mediū siue ñis siue alieis ex
pedit ad hoc ut securius reme
diū apponatur q; supponat
id quod deterius est. quare
medium quod est efficac̃ et
mai? malū multo magis ē ef
ficax cōtra min? malum. alio
modo interpretamur aliquid in
bonum vel malum diffiniēdo
siue determinando. Et sic in re
rū iudicō debz aliquis niti ad
hoc ut iterptetur vniquodq;
fm q; ē. In iudicō aut p̃sonaz

ut interpretetur in meli? sic dicitur
 e. Etū est hoc tly. Nunc videtur
 dū est d. sequētibz supbia
 interiorē que a vulgo vocat
 supbia. vbi sciēdum qd super
 bia impetat et inuoluit se mul
 tis opibus exterioribz a i g e
 nere quātuplicibz. Primo cor
 poribz sūt supbia criniū. ocu
 loz excellēcia. ceruix erecta
 labia magniloq. gressus pō
 posus a brachia mimācia. Se
 cūdo in ornatu corporis omit
 tit supbia. p̄ciositate. molli
 tie extancitate. multitudi
 ne aplitudie v̄l strictitudie. Et
 hoc oia cōmitti p̄nt in pep̄lis
 capuc̄is tunicis palliis suffo
 daturis camisiis cingul calig
 nis et i calceamētis. Tercō i o
 uiuū p̄ inuitacōem diuitum
 multoz et paup̄z paucoz i
 multitudie ferculoz et i p̄cio
 sitate cibarioz. Et s̄m v̄sū. p̄
 p̄pe. laute. nimis ardent. stu
 diose. Quarto in equis a cur
 ribz p̄ multitudinē equoz p̄
 ornatum eoz aut curuū. p̄ ni
 mis eoz frequētē v̄sum. p̄
 dō enī a p̄ p̄cis dēberem? ali
 quādo peditare x̄pi exēplo a
 v̄gis marie. Quito i voce aut
 p̄ v̄rba ut iactando se. aut i
 cantu in q̄ multi supbiūt fre
 quētādo suauiter vociferādo
 a notas fragēdo. nec solū ex
 teriora veruētiam simpliciter

omnia bona sup̄ enumerata ho
 minis supbia potest destruc
 vñ beat? aug. in regula. alia
 quippe iniquitas in malis opi
 bus exercetur ut fiat. Sup
 bia vero etiā bonis opibz insi
 diatur ut pereant. p̄t enī quis
 de virtutibus p̄mo de humili
 tate vel tium et i s̄sibz se exal
 tare. Notādum autē qd sup
 bia multis nocet. primo quod
 ammodo dō cui? tēpla eciuit
 templū inquit ap̄stol? dei. j.
 coz. nj. sanctū ē qd estis vos
 sed hoc supbia deualtat. Se
 cūdo nocet sanctis qz in festi
 uitatibz eoz plus solent mul
 ti in supbia vel tū criniū a ser
 torum offendere qz in dieb?
 ferialibz. tercio nocet angel
 in custodia nostra deputati
 qui gaudiū haberēt sup vno
 p̄core p̄ humilē penitēciā re
 deūte quo priuātur cū in sup
 bia excedim? vñ etiā. j. coz.
 xi. dicitur mulier debz h̄re ve
 lamē sup caput suū p̄p̄ an
 gelos scz ne offēdat eos. vñ
 de glo. ibi āgelici spūs ad es
 se credēdi sūt maxie cū dimis
 misterijs vel obsequijs māci
 panid est cū ecclesiā igressi
 v̄l lect̄ oibz sacris aure acco
 modam? vel oracōi icūbim?
 vel missarū solemnia celebra
 mus vel psalmodie opam da
 m? Quāto nocet altei coniugū

interdū cū mulieri supbe vir
pphas et nephas expēsas lu
ciat. et ecōūso mulier viro as
sentit Quinto nocet ipi supbie
ti. superbis enim deus resistit
iaco. m. Sexto nocet alijs ho
minibus quibus datur scādaliū
et occasio filia faciēdi Septi
mo aiabus i purgatorio. nā
cū expēse in apparatu supbo
crescūt elemosine paupibus h
et in purgatorio decrescunt
8 Quo ad. ij. principale quā
supbia sit pēn mōtale notat
tho. vbi supra qd supbia fm
sūū gen² est peccatū morta
le. accidit tū qd aliqui motus
supbie ppe sui impfectōnem
sunt solum venialia peccata ut
qui pueniūt rāōnis iudicium
aut sūt pter eius cōsensū. dic
autē de malicia supbie beat²
greg². qd euidentissimū signū
reprobōz ē supbia. Et crisō
super math². Nichil nos ita a
si clemētia alienos facit et ge
hene tradit igni ut supbie tirā
n² Que aut sit differēcia i g²
uitate quatuor spēz supbie
ostenditur fm alexandrū de
hal. i. sūma. Prima est d se g²
uissima. quia ibi maior dō fit
iniuria. Secūda est mīn² g²
uis. quia mīnor fit dō iniuria
aliquid enim a dō se quis rē
pisse fatetur Tercia ē d se mī
nus grauis q³ secūda verū quā

supbia vel aliud quodcūq³ vi
cū sit mortale vel nō meliū
dū esset penes quatuor rēgulas
de hoc dadas in expōitōe secū
da et tertia primi pcepti de di
lectōe di sup oia. vnd p in h
tellectu taliū sit hoc alia rēgu
la filis q³ pme et sit quita in
ordine. alie enim capitulo. v.
sūt posite quando aliquid com
mittitur notabilis of dilectō
nem proximi tunc ē mortale
quando non tunc est veniale.
Quando aut fit aliquid con
tra dilectōnem proximi potest
attendī penes ista pcepta le
gis nature. Quod tibi nō vis
fieri. alteri ne feceris. Et quod
tibi vis rāōnabilis et ex debi
to fieri alteri hoc idē facias. et
potest etiā attendī penes scā
dalum actiuū quod ego in
fero pximo meo malo exēplo
sed in quanto oporteat aliqd
esse cōtra dilectōnem proximi
vel quātum sit illud scādaliū
ad h² qd sit mortale nō ē deter
minatū paise. q³ in modico fa
cere cōtra proximū nō ē mōta
le. aut in paruo eū scādaliū
re vnd attēdat quilib³ penes
seipm quid sibi vellet vel non
vellet fieri et p quod factū
suaret in se et pximū aicicia
vel non fm hoc iudicet aliqd
mortale vel veniale. Est igit
tur superbia peccatū mōtale

p primā regulā sup capitulo
 quito posita dum quis se niti
 tur sbiectōni diuine sbtralx
 re sic q̄ totā vitā suā a act?
 suos ad hūanā laudē a gliaz
 mūdānā ordinat a i hīs finē
 vltimū cōstituit. et h̄ quo ad
 inanē gloriā q̄ ex supbia pce
 dit. vel q̄n hab; nolle obedi
 re di mādati vel deo seu cōte
 nit ut i descriptōe supbie pa
 tuit. Similiter ē supbia p̄m
 mōtale penes quintā regulā
 Cū quis proximos p sua su
 pbia pficiēda grauat. sic fa
 ciūt nobiles p fastu suo pau
 peres excoziātes a viri p ōna
 tu muliez primos dānifican
 tes Est etiā supbia p̄m mō
 tale p quātā regulā cū q̄s per
 supbiam nō curat scādalizāe
 alios sic mulieres quedā alie
 nos viros ad lapsū puocan
 tes a ido se ōnātes a occasio
 nē dātes lapsui mētis. est eti
 a mōtale p terciā r̄gulā Cū
 q̄s ppter supbiam trāsgredi
 tur p̄ceptū ecclesie. sicut fm
 quosdā doctores: milites ex
 ercētes torneamēta p ecclesi
 k am phibita. Sūt autē re
 media plura cō supbiā a inanē
 gloriā. Primū cōsideracō mag
 nitudinis diuinaz perfectio
 num cōtra quem deū vel ei? or
 dinacōem quis supbit. Cōt
 q̄d dicitur Job. xv. q̄d tumet

cōt deū spūs tu? ad huiusmo
 di intuitum et dei locucōnem
 abraham se cinerē gen. xvij
 a moyses impedcōis ligue p
 fitebātur hūilit̄ exo. m̄. Se
 cūdum est cōsideracō hūilita
 tis xp̄i a scōz. vñ phil. ij. cri
 st? fact? est obediēs vsq; ad
 mortem mortem autē crucis
 math. xi. discite a me q; mitis
 sum a humilis corde. Tercū ē
 cōsideracō sui in pfectōib; q̄s
 habemus. nā corpus a eius p
 fectō; aiam et eius pfectō
 nem a solo deo pncipalit̄ ac
 cepimus p quib; tanto plus
 grati esse debemus q̄nto excel
 lēctiora dona r̄cepim? alias am
 pli? puniremur. facilliter etiā
 perdere possum? oia bona nra
 q; p̄sa. xl. omnis caro fenū et
 om̄is gloia eius sic flos agri
 Quartū est cōsideracō ppriaz
 impfectionum cōmunnū omni
 bus. nā corpus d̄vilissima ma
 teria cōceptum est a i vermib;
 finalit̄ putresc; defūctū. me
 dio vero tempe super omnia
 animācia in naribus. auribus
 oculis ore et alibi emittit im
 mūdicias p̄ter ea. q̄ latēt itri
 sec? fm illd michae. vj. hūilia
 cō tua i medio tui ē. aia autē
 ebet intellectu. curua ē affcū
 labilis mēoria. prona ad lap
 sum. et tarda ad r̄surgēdum
 vnde Iere. xvij. prauū est cor

hōis et inscrutabile et q̄s cog-
noscet illud Quintū est oside-
racō impfectionum moraliū
nam nescim? licet sperare pos-
sum? an aliquod op? merito-
riū fecerim? cūctis dieb? vite
nostre. Tū quia sepe vicia vir-
tutis palliū induit. tū q̄ ob-
missio vni? circūstācie debite
totum op? viciat et pauci ibi
diligēciam adhibēt. tū quia
supbia vel inanis gloria sepe
totū op? viciat. vñ p̄sa. lxxij.
Sicut pann? mēstruate vni-
uerse iusticie nostre. Et iob.
ix. verebar omnia opa mea
sciēs q̄ nō parcis delinquētī
Et gre. v. mox. Sepe iusti-
cia n̄ra ad examen diuine iu-
sticie deducta a iniusticia ē. et
sordz i cōspectu districti iu-
dicis q̄d in ocul? fulget opan-
tis Sextū ē cohabitacō hūi-
lium in corpore et opere. sicut
enim ille qui cōmunicat super-
bo induet supbiam ecclī. xxiij.
sic qui cōmunicauerit hūili in-
duet hūilitatē. vñ odo ep̄us
parisiē. in mēsa semp ante se
posuit despectōres paupes
et a latere alios. Req̄sit? autē
quomodo possit hoc tolerare.
R̄ndit q̄ quidā nobil? miles
eum docuerat iob. v. scz visi-
tās sp̄z tuā nō peccab. Sep-
timū ē et forte optimū cōside-
racō p̄pōz p̄cōz que quilibet

meli? scit q̄z alter vel scire de-
b? si enī peccasti semel mōtali-
ter deū et omnē creaturā sibi
fuiētē offendisti. ido s̄m dei
iusticiā panis te suffocare de-
berz. aqua s̄bmergere. ignis
incinerare. aer inficē. bestie de-
uorare et ita d̄ sibi intelligē-
dum est s̄m hugo. Quia s̄m
aug. peccator nō est dignus
pane quo vescit q̄d igit de te
q̄ fōte cecies peccasti mōtali-
ter Cōsiderem? igitur i alijs
bona nō mala. i nob? vero fre-
quentē nostra mala. . .

Capitulū. xxiij.

Decimo prohibetur p̄ a
mo precepto inanis
gloria prout est pec-
catū mōtale q̄ p̄p̄riū dei vic-
regis seculorum et immortal-
honor et gloria. i. th. i. tollit
quodāmodo Et ro. j. Qui cū
cognouissent deum. non sicut
deum glorificauerūt et obscura-
tum est insipiens cor eorum s̄
hoc vidēdum est primo quan-
te p̄uitatis sit hoc viciū et peri-
culi. secundo que et quottu-
plex sit inanis gloria. Tercio
quādo sit peccatū mortale vel
non Quātū ad p̄mū notan-
dū s̄m th. i. q. xxxi. Qd̄ ina-
nis gloria differt a supbia.
nā supbia nō ē inanis gloria

nec appetitō eius sed supbia
 ē causa appetitōis ianis glo-
 rie. vñ supbia facit appetē in
 ordinate p̄pria excellēciam. et
 ex isto faciliē mouetur hō ad
 appetēdum maifestacōz eius-
 dem excellēcie. et illa ē appeti-
 cio ianis glorie. Et currere
 ibi p̄nt quatuor. nā vane glo-
 riosus putat i se esse aliqd ex-
 cellencia certa dignū qualicū-
 tū non est appetit ut aliq̄ hoc
 cognoscāt et manifestū fiat
 vult ut hoc aliq̄ approbent lau-
 dent et honōrēt et in tali laude
 v̄l approbatiōe delectat. **S**e-
 cūdo notādū scdm eūdem q̄
 ianis gloria hō nō sit semp
 p̄m mortale. ē tñ valde peri-
 culosū p̄m triplici de causa.
 primo qz nulli p̄sone p̄cit **J**u-
 uenes impuḡt ut patz i vital
 patrū d̄ pueris. vno i duode-
 cimo āno. alio i. xv. serpētē
 illesē ad mōasteriū portātibz
 quos abbas flagellauit. cur
 n̄ discerēt mites et hūiles esse
 corde. **S**enes excecāt ut pat-
 tet i solitariō p̄dicāte et mis-
 sam cātate cathecūmis cū nul-
 l̄ adesset n̄ pat̄ obfuās. **N**o-
 biles p̄icit ut patz i ezechia
 rege q̄ vnica oracōe obtinuit
 p̄cussionē cētum octuaginta
 quinq̄ miliū hōim. alia oracōe
 xv. ānos adiectos vite. **E**t re-
 gressum sol̄ faciētem. xxxij.

lvias die q̄ tamē tandē eleua-
 tus n̄ penitēciam egisset deo
 valde displicuisset ut dic̄ **C**as-
 de. vñ. p̄ncipalibz vicij. **E**t
 originalit̄ penit̄. **ij. regum**
xx. et psa. xxxvñ. et xxxix.
Rurales iflat ut patz i fratre
 mattā vestibz alligāte ut es-
 sent lōgiores. **C**ui demō ait.
 o monache si maiora valeres
 maiora faceres. **F**eias eciaz
 sanctas ificē nitit̄ ut patet d̄
 sancta melaiā romōa vidua.
 ecc. libras argēti scō bambone
 p̄sentate. cui cū p̄ nichil grā
 de respōderet. mulier ait pat̄
 ecc. libre sunt. **R**ūt. p̄. si deo
 dedisti scit quantū. si m̄ mer-
 cedem p̄didisti in celo. viros
 sanctos decipit ut patz d̄ san-
 cto eleuteio abbate d̄ q̄ rez-
 fert gre. ij. dyalo. q̄ cū puc̄z
 a demōe nocte vxatū ad mo-
 nasteriū suū detulisset et ibi
 puero ex̄nte illeso p̄ diceret.
 ecce fr̄es quō demō moialibz
 illis illusit statim puer obfide-
 tur iterato. et p̄ eleuteriō plo-
 rās imp̄rat ut n̄o cibū gustz
 nisi puer sanet̄. **Q** d̄ cū fletu
 factū ē demō abscellit et pat̄
 deinceps humilior fuit. **S**ecū-
 do qz hoc vicij omibz opibus
 se inflectit malis quidē i hōis
 q̄ gloriātur cū male fecerit et
 exultāt i rebz pessimis. p̄. ij.
Bois ecia ut oracōi p̄dicacōi

lectōi. correctōi. cātui. taci-
turnitati. veltūtis hūilibo re-
ligioso icellui dīnis officijs a
silibo insidiat opibz ut peant
qđ aliavicia n̄ faciūt vñ aug
i regula Supbia etiā bonis
opibz insidiat. ideo scī p̄res ut
cassian? refert: h̄ vicū assila
uerūt cepe vbi vna sblata pel-
licula otinue decōticāda alia
restat Te assilat scopulo ma-
ris ad quē illisa navis referta
oibz bojs statim mergit. Item
fm greg. latroni q̄ tbe sauz i
via recipit oñsū Te fm cris.
arbori iuxta viā plātate cui?
poma raro maturescūt Te v̄
to vrēti q̄ fructū tenez statim
desruit. Exēplū i vitalpatrū
vbi frat̄ ut putabat deuotus
onagros i solitudine vocauit
ut onera portaret. qđ cū atho-
nio fr̄es rtulissent ait Iste iqt
ē velut navis plēa diuicijs pi-
culo exposita maris post pau-
ca aut tpa flēte antio q̄ sitū
ē qđ fler? Rñ lapsū iqt illius
s̄ q̄ m̄ dixistis ite et videte in
matta eū flētē iuert̄ a r̄piert̄
a. v. die defūctus ē. Tercō ē
h̄ vicū d̄testabile q̄ i om̄i lo-
co hoiez r̄pit etiā i solitudine vñ
btūs appoloni? cū. xv. ānoz
ex̄ns heremū itaret a ibi per
xxx. ānos māisset vocatus ē
ab anglo ut exir? et p̄ verba
sua egyptios cūteret plures

ait. aufer ā me q̄so spiritū ma-
nis glorie. cui angel? subter
pedes p̄ice q̄cquid ēca ceruicē
tuā r̄pis q̄ facto dyabolū p̄-
iecit clamātē a sic p̄o liber ef-
fect? ē. Te de alio patre qui
cū obsessos liberaret impug-
tus ab hoc vicō obtinuit obli-
dari a tandem fratrum oracōe
sanatus liberatus est a demōe
et ab mani gloria ymo hoc vi-
cium victū acri? insurgit Et
p̄mū ē i vite sancte inclnacō-
ne et vltimū i victoria. quod
nec xpm dimisit quin eum im-
pugnaret a in pinaculo cum
eo demon ascēdit Sūt aut
quiq; remedia. Primū ut solli-
cite videam? ne in principio
medio aut in fine opis boni
vana gloria se imisceat s̄ oia
in deo dirigam? fm illud ps.
Non nob̄ domine nō nob̄ sed
nomi tuo da gloriam. sic san-
ctus th̄. fecisse dicit crucifi-
xo quādo honorabatur: cū pol-
lice vicz secrete crucē faciēdo
sub scapulari a dicēdo p̄fatū
versiculum Secundo ut vere
amur oia opa nostra cū beato
iob. ix. Ne forte nisi fecerim?
ut debuimus scdm illud luce.
xv̄. Cum om̄ia feceritis que
p̄cepta sūt vobis dicite serui
inutiles sum? quod facere du-
buimus fecimus Tercō ofide-
remus q̄ntum malum faciat

quod omnia opera bona potest destruere
 secundum illud christi. receperunt mer-
 cedem suam quod christus ait de hypocri-
 tis matth. vi. Quato ut opera
 appareant et bona occultem?
 quantum possum? ut nesciat fini-
 ista quod faciat de xtera tua ma-
 thxi. vi. Quato ut orem? contra
 tantum vicium unum super illud thes. ii.
 duo quod probat corda nostra dicit
 glo. ut sibi non hominibus placeam?
 m? quod nisi ipse in nobis operetur
 vitare nequam? Et aug? idem
 dicit. Quas vires nocendi habeat
 humane glorie amor. nemo
 sentit nisi qui ei bellum indixit
 Quo ad ii. principale notan-
 dum quod gloria in proposito signat
 quod bonum alicui? deueniat in no-
 ticia alteri? vel aliorum. et ad ap-
 probacionem eorum. Et sic appetere
 gloriam est aliquem appetere
 re ut bonum suum verum vel appa-
 res veiat in noticiam et ad appro-
 bacionem alteri? vel aliorum. si
 aliquem querere gloriam per exte-
 ra facta. fit per hoc quod aliquis
 opera sua agit coram aliis aut
 loquitur aut quando manifestatur per
 laudem alienam ut quando honoratur
 ab aliis quod tunc videtes eum
 honorari maiora de eo estimant
 Et ista pertinet ad filias ma-
 nis glorie. de quibus postea dis-
 cetur. Secundo notandum quod
 non omnis appetitus glorie est
 malus si appetit humanis glo-

rie semper est malus. nam ut thes.
 ubi prius dicit ad perfectionem
 hominis pertinet quod ipse se cogno-
 scat si quod ipse cognoscatur ab
 aliis non pertinet ad eius perfectionem.
 Et ideo non est per se appetendum.
 potest tamen appeti in quantum
 est utile ad aliquid. Unde tri-
 pliciter est utile et licitum quod ali-
 quis cognoscatur ab aliis bo-
 nus. Primo ad hoc ut deus ab
 hominibus glorificetur. unum matth. v.
 sic luceat lux vestra coram hominibus
 ut videant opera vestra bona et glo-
 rificent patrem vestrum qui in ce-
 lis est. Secundo ad hoc quod homines
 proficiant in bono quod in aliis
 cognoscunt ut in precedenti auctoritate
 et oritate etiam patet. Et sic fe-
 cit apostolus ii. cor. xi. et xii. ut discipuli
 sui per pseudo apostolos non de-
 ceperentur vel eis plene crederent
 ait Ter virgins cesus suum et multa
 alia que ibi enumerat de se
 apostolus bona. Tercio ad hoc quod ipse
 homo ex bonis que in se cog-
 noscit per testimonium laudis
 aliene studeat in eis perseverare
 et ad meliora proficere. Et sic
 licet habere curam de fama et ea
 tueri. Etiam sic fit in treugis que
 fiunt super graduandis in uni-
 versitatibus et similia hoc tria lau-
 dabile est. quod quis habeat curam
 de bono nomine. Et quod provideat
 quis bona coram hominibus. non tamen
 coram deo Ro. xii. non tamen quod in

hominē laudē inaniter delectet
 p̄t igitur laudabilē ad alioꝝ
 r̄ū utilitatē gloriā suā que-
 rere sicut et deus suā gloriā
 querit non p̄ se s̄ p̄pter nos
 ¶ Est ergo notandū q̄ i ge-
 nere est gloriā triplex. vna ve-
 ra. secūda vana. tercia dyabo-
 lica. Prima ē septuplex. vna
 q̄ n̄ q̄s nulliꝝ peccati sibi cōsciꝝ
 est de qua .ij. cor. .i. Gloria n̄ra
 hec est testimoniū cōsciēcie no-
 stre. v̄rior q̄ dulcedo sancti
 sp̄s manifeste sentit q̄ sp̄i-
 t̄ sancti testimoniū dat spi-
 ritui nostro q̄ simi filij di ro-
 vni. Sic hic cauedū ē ne q̄s
 decipiatur in dulcedie sp̄iali
 et sentimētis. q̄ quedā sūt cō-
 munes malis et bonis. alie sp̄ea-
 les t̄m bonis ut beatus bern. tra-
 dit in epla ad fratres d̄ mōte
 dei. v̄rissima ē eterna gloria
 alie tres sūt p̄us r̄itate. Ter-
 cio notandū q̄ gloriā suā p̄t
 quis querere ut p̄missum ē s̄
 illō cōpetit potissime p̄fectis
 viris. v̄nd̄ et math. v. cristus
 discipulis ait et doctoribz. sic
 luceat et. nec t̄m talibz semp
 competit sed quādo ē notabi-
 lis necessitas v̄l utilitas. Infir-
 mis aut̄ et imp̄fcis non ē tam
 cautum p̄pter periculū inanis
 glorie. q̄ sc̄dm greḡ. Bona
 innotescē h̄ibz sine piculo
 vij. fieri p̄t patēt hec vbi p̄us

p̄ ap̄lm qui ait .ij. cor. xij. Insi-
 piēs factus sum id est ad mo-
 dum insipientis quodammō
 feci gloriando. v̄s me coegi-
 stis sc̄; mal̄ faciliē acq̄escēdo
 doctoribus. Secūda glo-
 riā vic̄; vana fit quātupliciter
 s̄m th̄. Primo ex parte matē-
 rie bone glorie paulo sup̄. Cū
 q̄s appetit q̄ alijs appareāt
 aliq̄ bona in se et illa approbēt
 tanq̄; bona et magna q̄ t̄m nō
 sūt i eo. ut cū appetit q̄ alijs eū
 estimēt doctū aut deuotū aut
 multū doctū aut liberalē. aut
 diuitē aut pulch̄; nobilē et
 sic de similibz cum non sit tal̄
 aut cum appetit ut alijs putēt
 eum fecisse tale op̄? quod t̄m
 non fecit. Secūdo gloria est
 vana cū quis querit gloriā
 d̄ re q̄ nō ē gloria digna ut d̄
 caduca re et fragili. Sic ē pul-
 chritudo cōpis. diuicie. crispitudo
 criniū et huiōi. inane enī
 est et vanum q̄ h̄o huiusmo-
 di res caducas fragiles et mo-
 dicas que cōmuniē magis no-
 cent q̄ profint tam magnas
 reputet q̄ etiā gloriā d̄ eis
 querit et vult q̄ alijs i eo talia
 noscāt et tāq̄; bona et magna
 reputēt et approbent. Tercō
 est vana cum quis gloriā q̄-
 rit de rebus inutilibus et noci-
 uis que non sūt apud multos
 graua peccata r̄putata ut de

supfluis sūptibus in cūiuis
 in vestibus. edificijs. familia
 et fit glia sic vana ex pte ma
 tere. Quarto est vana ex pte
 te ei? a quo quis gloria? qrit
 puta cū quis appetit bōa sua
 vna vl' apparēcia fieri maife
 sta hōibz ut ea approvēt quo
 rū tū hōim iudiciū ē fallibile et
 incertū ut hōibz simplicibz mū
 danis et seculaibz q actus ho
 minū frequēt solum extrinse
 cus. cōsiderāt et multoties non
 bona aut modicū bōa estimāt
 magna et excellēcia. pmo fre
 quēter de rebus modicū aut
 nichil iudicare sciūt. ut si qis
 appetet; docet? apparē apud
 ydiotas et rudes. qz de huius
 modi iudicare non sciunt. ta
 les enī noscūt solū sensibilia
 et p̄sencia ut diuicias potēcia
 pulchritudinē et silia modica
 pmo talia sūt bōa mima. non
 media ut virtutes. nec maxia
 ut beatitudinē facientes q tū
 mima bona maxia estimant
 Et illos q talia hnt estimant
 gloriosos et reuerentur tales
 et honorant vna aut bona ha
 bentes et vere bona ut vtutes
 ipi nō noscunt. aut modicum
 reputant. aut parui pendunt.
 aut qd deterius ē cōtemnūt. et
 ideo inane et vanū est testimo
 niū huiusmōi bonoz ab eis q
 rere. Quito modū glōia fit i

anis et vana ex parte ipi? qui
 gloriā querit. ut qui gloriam
 suam nō refert in debitū finē
 puta i dī honorē et proximi sa
 lutem. Omne enī bonū de quo
 quis recte gloriā querit debz
 credere a deo sibi esse datū et
 ita non habet hō hōc a se. s est
 quasi quoddā bonū diuinum
 et deo d isto p̄ncipaliter debe
 tur glia et laus. Et ideo qn hō
 appetit ut bonū suū alijs fiat
 manifestū debz hōc appetere
 ad istū finē ut de? ex hōc lau
 detur. qui tale bonū largitus
 ē. Ideo dicit ap̄lus. ij. cor. x.
 Qui gloriatur in dño glorie
 tur id ē de bono opere nō que
 rat sibi gloriā s deo. Tale enī
 bonū datur hōmi a deo ut ex
 illo alijs p̄sit. et ideo intātū de
 bet appetere gloriā de tali
 inq̄ntū p eā paratur sibi via
 ad hōc ut alijs p̄sit sic ap̄lus
 ut sup̄ patuit. Qn ergo hōmo
 appetit glia? et i illa sistit aut
 in seipm solū refert i sui laudē
 et recōmēdacōz et nō in pro
 fectū proximi aut i dei laudē
 et gloriā finalit tunc est va
 na gloria et ianis et peccatū
 qz quodcūq; vanū appetere
 est p̄m sc̄m illd ps. filij ho
 minū vsq; quo graui corde ut
 qd diligitis vanitatē et queri
 tis mēdacū est. Tercia glo h
 viatic; dyabolica est ecia ex

parte materie quā quis gloriaz
 querit de p̄cis notabilibz a d̄
 rebus magis ignominioſis q̄z
 glorioſis. ut cū quis per potē
 ciā aliquē opprimit aut cū no
 tabili p̄ſona luxuriat? ē. aut
 aliqd̄ iniuſte a tali r̄cepit aut
 haſi uſit in p̄cis. aut p̄ mul
 to luſit a uult ut alijs n̄oſcāt
 et approbēt hoc ē dyabolicū
 peccatum. q̄ demōes ſic corā
 ſuo principe gloriari ſolent d̄
 malis in que alios proicerūt
 Cont̄ quos in p̄s. Quid glori
 aris i malicia q̄ potēs es iniq̄
 tate dilexiſti maliciā ſup be
 nignitatē iniq̄tatē magis q̄z
 loq̄ eq̄tatez p̄pterea deſtruet
 te de? i finē. **¶** Quo ad. iij. p̄n
 cipale. q̄ndo ſc̄z inanis gloria
 ſit p̄m mortale notandū ſm
 th̄. ubi ſup̄. q̄ aliquādo vane
 glorie appetit? ē mortale. ali
 quādo uiale. Omne enī pec
 catū q̄d ſit cōſ caritatē ē mor
 tale a ſolū tale. mō inanis glo
 ria quedā eſt cont̄ caritatem
 quedā nō. Et licet p̄m inanis
 glorie p̄ciſe ſc̄dm ſe cōſideratū
 a put ſibi nō cōiūgitur aliud
 peccatū nō r̄pugnat caritati
 proximi ut q̄. q̄s appetat bo
 na que in ip̄o ſūt. vel apparēt
 maifeſta ſiei alijs a laudai a
 hoc p̄ciſe p̄pter delectatōem q̄m
 habet in alioz laude hoc nō ē
 cōſ caritatē p̄xiimi nec aliquo

mō in nocumētū ei? **¶** Potest k
 tū inanis gloria eſſe cōſ carita
 tē proximi inq̄ntum alijs pec
 catū ei ſc̄z inanis glorie cōiūctū
 eſt. vnde hęc p̄ma regula ē. q̄
 quicumq̄ ordinat inanis glo
 ria in aliud p̄m mortale tāq̄z
 in finem ut cū quis uult uideri
 doct? ut alijs ſibi credāt a ſic
 eos perducatur in p̄fidia vel cū
 quis ſe laudat de fidelitate uel
 facit ſimulata opa ut eū eſti
 mēt p̄bum a fidelem a ſic poſ
 ſit eos d̄anificare in rebus p̄
 furtū uel p̄ aliā fraudē nota
 bilis p̄fertim d̄anofam uel cum
 q̄s uult uideri diues uel nobil
 p̄pter hoc ut mulierē aliquam
 poſſit allicere in ſui amorē a cō
 ſenſum luxurioſū. Tū q̄ illud
 eſſet cōſ caritatem proximi q̄z
 in magnū nocumentum fieri
 p̄m mortale. Et d̄ illo ſona
 bāt eccl̄a r̄gle poſite ſup̄ d̄ ſup
 bia q̄d ſit p̄m mortale. **¶** Se
 cūda regula ē. Quāuis p̄m
 inanis glorie p̄ciſe ſm ſe cōſi
 deratū et ſine cōiūctōe alteri?
 p̄ci nō ſit cōtra caritatē p̄xiimi
 tū ē ut ſic cōtra caritatē di tri
 pliciter ſm th̄. Primo racōne
 materie de qua quis gloriat
 ut cū quis gloriatur de aliq̄
 falſo quod eſt cōtrarium d̄ine
 reuerencie ſic illud. **Ezech. xx
 viij.** Eleuatum eſt cor tuū et
 dixiſti de? ego ſum. **Suo mō**

si gloriaretur de omnipotētia omni
sciētia. vlt̄ q̄ esset deus et sic lau
dari appeteret valde peccaret
contra dei reuerēciā et mortalit̄
Sic fecit alexander magnus
q̄ filius iouis a multis dici de
lectabatur. attē cū telo ḡui
ter in expugnacōe ciuitatis
vulnerat̄ esset ait. oēs me di
filium clamāt. sed h̄ telū me
huc; esse fatetur Item idē cū
se p̄ deo adorari vellet Quidā
miles ei ait. Si dñi corp̄ aio
tuo eq̄ssent. capite celū et ma
nib; vtrosq; fines terre cape
res aut tāgeres. Cū sis igit̄
equalis alijs. alijs te nō p̄fer
ras. sic fecisse voluit octauia
nus. si sibilla maiorem ei non
oñdisset et herodes fecit se ad
orari p̄ deo ut pat; actū. xij.
similit̄ si q̄s gloriāz quererēt
de aliquo bono tāq; a se hito
et non tamq̄m a deo accepto
mere ḡtuito gloriaret̄ s̄ fal
so sc; q̄ aliqd̄ haber; a seipso
et nō a deo esset cōf̄ dei ruerē
ciam peccatū mōtale. sicut fe
esse videtur nabuchodonosor
monarcha qui in pallacio de
ambulās ait. nōne hec est ba
bilon ciuitas magna q̄; ego
edificauī in domū regni i robo
re fortitudinis mee et i gloia
decoris mei daniel. m̄. quo lo
quente statim vox sibi omīna
bat q̄ septem annis ut vos

fenū comedere deber; et p̄uari
sensibus. ad illum primū mo
dum etiā p̄tinet sc̄dm̄ th̄. Cū
quis bonū t̄pale de quo quis
gloriatur p̄ferret deo. q̄ hoc
p̄hibetur iere. ix. Nō glorie
tur sapiēs in sapiēcia sua nec
fortis i fortit̄udine sua nec di
ues in diuitijs suis. sed in hoc
glorietur q̄ gloriatur sc̄ire et
nosse me q̄ ego sum dominus
q̄ facio misericordiā et iudiciū
et iusticiā i terra. hoc enī placēt
michi ait dominus. **Secūdo** m̄
mō appetit̄ inanis glorie cō
trariat̄ dilectōi dei ex p̄te ei;
a quo gloria queritur. ut cum
q̄s testimoniū et approbacōz
h̄im p̄fer t̄ testimonijs et appro
bacōib; dei. sicut cōtra quos
dam de p̄ncipibus sacerdotū
dicit̄ ioh. xij. q̄ dilexerūt pl̄
gloriam h̄im q̄; gloriam dei
nā ut ibi habetur. multi ex p̄n
cipib; et legisperitis et sac̄do
tib; crediderūt in x̄pm s̄ p̄pter
phariseos non cōfitebantur
ne s̄ sinagoga eicerentur q̄
erat ap̄d eos vald̄ ignominiosū
Iti ergo pl̄ refugerūt illā
ignomīniā et plus dilexerūt
gloriā h̄im et plus voluerunt
honorari et tāq; boni reputari
et approbari ab h̄ib; q̄; glo
riā dei id ē q̄; appeterēt a deo
approbari et corā eo iusti exi
stē Et fm̄ nicolaum de lina de

inultoz numero in pte vel i to
to fuerit nicodem? q ad ihm
xit nocte a pncipes et iohs
ut supra et ioseph ab arima-
thia et gamaliel et. **Tercō**
appetit? vane glorie repugit
dilectōi dei et hō ex pte ipi?
gloriatis scz qui intecōz suaz
refert ad gloriā tanqz ad vl
timū finē. ita q gloriā appe-
tit p seipm nullo mō rferen-
do eā in utilitatem pximi aut
dei honorē finalit. Et q opera
vtutū ordinat vitimate i glo-
riam suā tāqz i suū a optimū
sibi ut q ieiunat dat elemosi-
nā a sibi ut alij sciāt a eū glo-
rificēt. Et q tate diligit eā et
appetit q ecia p se ipaz cose-
quēdam non ptermittit facē
deū sic ē pēm mortale. Qū
vero gloria ē vana aliq mo-
doz sup positoz circa secūda
ppositionem attē nō repugit
dilectōni aliquoz modozum
nūc pactorum. tūc appetit?
vane glorie non est peccatū
mōtale s solū viale ut di. thō

Capitulum xv.

A Decimo hic prohibe-
tur ypocrisis. nā ex
pmissis patet. sic fi-
nis supbie ē ppa excellēcia qz
intēdit supbz. sic finis appe-
ticionis inanis glorie ē mani-
festacō ppe excellēcie qz illā
intēdit vane glorus. ad hāc

aūt manifestacōnem fm thō.
2.2. q. cxxxij. ar. v. potest qz
tēdere a directe triplicē. Pri-
mō p verba et sic est iactan-
cia. **Secūdo** p facta falsa a sic
est ypocris. **Tercō** p fca vera
habēcia quādā ammitacōem
et sic ē p̄supcio nouitātū. De
ypocrisi ergo tria sūt dicenda
Primo qd sit a qualē comittit
tur a qz mala sit. **Secūdo** qū
sit pēm mōtale seu s̄ pcepto
p̄hibita. **Tercō** an qz se mio-
rē possit ostēdere qz sit i re qd
vocat p̄omia. **Quātū** ad i. b
notās fm thō. vbi sup qz ypo-
cris duplicē capitur vno mō
omūiter alio mō p̄prie. omūi-
ter seu generaliter ypocris idē
est qz silacō a sic ē mēdacū o-
sistēs i signis exteioz facto-
rū ut cū quis per aliqua exte-
riora signa rez. aut factorz
aliquid de se signat qd i eo n̄
est. aut meli? aut excellēci?
qz in eo veracit existat. a isto
mō magn? apparatus veltiū ē
simulacō seu ypocris ifature si-
ue sapiēcie. Et magn? stat?
et sūptuosus in equis suis et
similibz est simulacō diuiciaz
et potēcie. Et sic omis simula-
cō seu ypocris est mendaciū
et idō peccatū a aliqū morta-
le si est cōtra caritatem. aliqū
do viale sic de mēdacō dicet
infra in pcepto. viij. capitu. j.

e Causa autē quare simulatio est peccatū est illa dicit t̄lx̄ ibidē q̄ ad virtutē veritatis pertinet ut aliquis talē se exhibeat exterius p̄ signa exteriora quibus ē signa autem exteriora nō solum sūt verba s̄ etiā facta. sic ergo veritati opponit̄ q̄ aliquis p̄ verba exteriora significet aliud quā habet apud se quod ad mendaciū pertinet ita etiā veritati opponitur q̄ aliquis p̄ aliqua signa factorū v̄l̄ reū aliqd̄ de se significet cōtrariū eius quod in eo ē quod proprie simulatio dicit̄

d Tū sic dicit̄ auḡ in li. de q̄st̄iōnibz euāgelij. Nō omne quod fingim̄ mendaciū est. s̄ quā illud fingimus quod nichil significat tunc est mendaciū. Cū autē fictio n̄ra refert̄ ad aliqd̄ significacōem non est mendaciū s̄ aliqd̄ figura veritatis. Et s̄b̄ iūgit̄ exēplū de figuratiuis locucōnibz in quibz quidē fingimus res. non ut asseratur ita esse s̄ eas proponimus ut figurā alteri quod asserere volum̄. Sic igitur se finxit dñs lōgicus ire luc. vi. Quia cōposuit motū suū quāsi volētis longius ire ad aliud figuratiue significā dū sc̄z q̄ ip̄e ab eo p̄ fide longe erat ut gre. dic. Est igit̄ ut dicit̄ t̄lx̄ simulatio p̄m simpliciter q̄ non refert̄ v̄t̄z quod verbo vel quocūq̄ facto aliq̄

mēciatur. t̄n̄ v̄l̄ic̄ dicit̄ si quod dat p̄ aliquod opus v̄l̄ p̄ v̄rbū duplex aliquid intelligere quod nō est. non intencōe falsi lēndi. sed intencōe utilitatis consequētis talē simulacōz non esse p̄m. **C**irca quod t̄n̄ notat̄ ē t̄lx̄. q̄ sicut aliquis verbo mētiatur quā significat quod non est nō autē quā tacet quod ē quod quidē aliquādo licet. Ita simulatio ē quā aliquis p̄ exteriora signa factorū v̄l̄ reū significat aliqd̄ quod non est. nō autem si aliquis p̄termittat significare quod ē. vnde aliquis p̄t occultare suū p̄m sine p̄cō. **A**lio modo capit̄ p̄pocriū in sacra scriptura proprie ē simulatio sanctitatis et iusticie quā quod nō habet et sic p̄pocrita est qui p̄ exteriora siḡ factorū sanctitatē a quacūq̄ virtutē quā non habet simulat cū intencōe ut alij credant eū talē esse. Et talis p̄pocrius semp̄ ē peccatū. sicut et omne mendaciū est peccatū ip̄a autē p̄pocrius est mendaciū in facto. vnde p̄pocrius duo dicit̄ sc̄z defc̄m sanctitatis et simulacōz sanctitatis ip̄i. idō auḡ. dicit̄ sup̄ ps. lxxij. simulata equitas nō ē equitas s̄ duplex ē iniqtas. Est eni ibi duplex p̄m sc̄z in p̄pocrita. vic̄z iniqtas occulta et falsitas sanctitatis in ostēsiōne. **H**ec **f**

aut ypocritis in quinque personis
se inflectere solz sepius. Primum
in hereticis s quo math. vii. at
tēdite a falsis pph'is q veniūt
ad vos i vel timētis omniū intrin
sec? aut sūt lupi rapaces. Se
cūdo in fictis clericis a religio
sis s quibus dicitur. dū ore a
habitu non corde deo se suire
ostēdunt p xpm mathei. xv.
ypocrite bñ pph'avit s vob ysa
xxix. popul? hic labijs me ho
norat. cor autē eoz lōge est
a me Et math. xxij. Verob
scribe et pharisei ypocrite qui
clauditis regnū celoz an ho
mies. vos em̄ n intratis scz ma
leviuēdo. neq; introcūtes fini
tis intrare scz p exempla mala
eos ificiēdo. Tercō in fictis iu
dicibz a scabis ac dñis tyali
bz q cū iusticiā deberēt defen
dere a se hoc facere p̄tendāt i
trinsec? sūt pleni dolo a au
ricia. De qb? math. xxij. ve
rob scribe et pharisei ypocrite
qui mūdatis quod deforis ē
calicis a parabsidis. int? aut
pleni estis rapia a immūdia
ne vob scribe et pharisei ypo
cite q similes estis sepulchris
dealbatis q foris apparēt hōi
bus specōsa. int? vero plena
sunt ossibz mortuoz et omni
spurcitia Quarto in fictis vi
duis et vginibz q in delicijs vi
uentes vel nequicijis alijs pre

honorari volunt. vnde iob. xx.
si ascēderit vsq; ad celos sup
bia eius et caput eius nubes
tetigerit quasi sterquiliniū in
fine p̄detur. Quito in paupi
bus fite medicantibus de q
bus luc. xx. ait xps. attēdite
a scribis q volūt ambulare in
stolis et amant salutacōes in
foro a p̄mas cathedras i syna
gogis. a p̄mos accubit? i cō
uiujs qui deuorant domos vi
duarum simulantes longam
oracōnem hñ accipient dāna
cōnem maiorē. ¶ Sed quoz g
mō cognoscitur qs ypocrita
esse. Rūdet augustin? sup il
lo luce. vi. Nō potest arbor bo
na fructus malos facere et.
cy a tribus cognoscūt ypocrite
Primū est tonorum oppressio
vel persequēdo. vel detrahēdo
Omnes em̄ ypocrite detracto
res sunt. Secundum est facil
reprehētio alioz quod faciūt
ut videantur habere zelū. Ter
cium est impaciēcia in adūsis
super omnes enim mouētur
a offēduntur ad cōtumelias
sibi dictas. quia querunt glo
riam ideo dolent ad cōtumeliā
vnde dicit ieronim? Non que
ras gloriam a non dolebis cū
ingloriosus fueris. q laudem
non appetit non sentit cōtume
lias S; diceret sunt ergo h
mali religiosi vel clerici ypocrite

Rūdit t̄ho. h̄itus sanctitatis
 puta religionis vel clericat̄
 significat statum quo q̄s ob
 ligatur ad opa p̄fectōnis et
 ideo cū quis habitū sanctita
 tis assumit intēdēs se ad sta
 tum p̄fectōnis trāfferre. si p̄
 ifirmitatē deficiat. nō ē simu
 lator v̄l ypocrita q̄ nō tenet
 maifestare suum p̄c̄m. sancti
 tatis habitū deponendo. Si
 aut̄ ad hoc habitum sanctita
 tis assumeret. ut se iustū ostē
 deret esset ypocrita et simula
 tō. v̄n̄ gre. dic̄. xxxi. mox. sūt
 non nulli q̄ et sanctitatis h̄itū
 tenēt et p̄fectōis merita ex e
 qui nō valēt. h̄os nequaq̄ cre
 dēdū ē i ypocritarum numero
 currere. q̄ aliō est ifirmitate
 i peccare aliō malicia. Sed
 itē dubitares. v̄t̄ aliq̄s si
 mulās sanctitatē ad honorez
 dei et edificacōz proximi p̄c̄
 cet. Rūdet p̄. de tharēasia i
 quodlibet. duplex ē simulacio
 quedā que fit ab aliq̄ ut ini
 quitas sua pallietur et ip̄e ab
 h̄oibus laudetur et bon̄ repu
 tet. et h̄c ē p̄c̄m. alia fit ad
 dei honore et proximoz edifi
 cacōnem. ut si aliquis religio
 sus maiorē religionē ostēdit
 coram secularib̄ q̄ corā suis
 fratribus ut ip̄i magis edifi
 cētur. iste nō peccat si meret̄
 h̄c ille. Exēplum i b̄tō d̄nico

p̄ quadragēsimā i pane et aq̄
 cū socio ieiunāte ut hereticos
 duerteret. et sic ep̄s oxoniens̄
 didacus olim cōt̄ hereticos al
 bienses habitabat̄ abbates ea
 dem intēcōne ut pedes irēt in
 paup̄tate. Quo ad. ij. p̄nci k
 pale notādū s̄m t̄ho. q̄ p̄po
 crisis secūdo mō sūpta. aliq̄n
 ē p̄c̄m mortale et aliq̄n v̄iale
 Q̄n̄ aut̄ sit mortale v̄l v̄iale
 ē attēdēdū ex fine quē ip̄e fin
 gens intēdit. si nāq̄ talis fi
 nis est cōtra caritatē est p̄c̄m
 mortale. sic cū q̄s simulat san
 ctitatem ut falsam doc̄trinā
 seminet i qua sibi nō tam cito
 crederetur nisi sanct̄ et iust̄
 appareret. quales sunt om̄i
 ter heretici p̄pter q̄s dicit d̄ns
 math̄. vij. attēdite a falsis p̄
 phetis qui veniūt ad vos i v̄
 stimētis ouium intrinsec̄ au
 tē sunt lupi rapaces. v̄l cū q̄s
 simulat sanctitatē ut indign̄
 adipiscatur ecclesiasticā dig
 nitatem vel ut adipiscat̄ alia
 temporalia quecūq̄ cū damno
 alioz. vel simulat sanctitatē
 ut familiarior fiat alicui mul
 eri aliene. ut eā p̄ h̄ decipiat
 et in suū cōsensū alliciat et sic d̄
 alijs huiōi finibus qui sūt cō
 tra caritatem dei vel proximi
 h̄c videt̄ esse mēs sancti do
 ctoris. v̄n̄ et v̄ric̄ li. vj. trac.
 ij. c. xxvij. dic̄. Cum aliquis

simulat sanctitatē quā nō ha-
bet. p̄p̄t̄ h̄ ut detur ei aliqd̄. si-
cut illi de qb̄? math̄. xxij. di-
citur. ve vob̄ p̄p̄ocrite qui co-
m̄ditis domos viduar̄. pec-
catū mortale ē. q̄ rapit qd̄ de-
bet̄ sancto q̄ quod datur ei
datur in nomine iusti. Itē q̄n-
do talē simulacōnem facit ex i-
faciabili auaricia. si aut̄ aliq̄s
p̄ sua necessitate simulet am-
pliorē indigēciā q̄z habeat n̄
est h̄ mortale peccatū. sicut
faciūt illi qui cōmūiter trutā
ni vocantur. S̄ h̄is enim dicit
crisostom̄? q̄ tal̄ simulacō po-
ci? ē culpa diuitū q̄z pauper̄
qui ex sui indigēcia ad hoc o-
pelluntur. Si aut̄ fm̄ th̄o-
finis intēt? nō repugnat cai-
tati tūc manet veniale ut cum
quis fingit solū q̄ delectat̄
i sic fingēdo de quo dic̄ pl̄s.
m̄. ethicoz̄ q̄ magis videt̄
vanus q̄z malus v̄l si finger̄
p̄pter iocū. Eadem enim racō
de fictōne et mēdacio ut dēn
est p̄cedenti capitulo T̄n̄ siue
p̄p̄ocris sit veniale siue morta-
le peccatum est periculosū et
multipliciter nociuū. ut pat̄z
p̄mo ex verbis xp̄i qui p̄p̄ocri-
tas fere p̄ alijs ipuḡuit ma-
th̄i. xxij. septēpl̄r. et math̄.
vj. Extermināt enī facies su-
as ut appareāt h̄m̄ib̄ ieiunā-
tes Et luce. xij. attēdite a fer-

mento phariseoz̄ qd̄ est p̄p̄o-
crisis. Et marci. vij. p̄p̄ocrita
eice p̄mū trabem de oculo tuo
Secūdo quia raro ad melius
cōuertuntur. Tum quia se bo-
nos putant aliorum laude de-
lectati iob. xxxvj. V̄m̄c̄ t̄n̄
clamabunt glo. quia h̄ūane
laudis aviditate superati scōs
se esse miser̄ ecia3 cum i pecca-
tis moventur putant Tum q̄z
spirit̄ sanct̄? eos fugit sine
quo conuerti non possunt sap̄.
j. spiritus sanctus discipline
effugiet fictū. Tum ecia3 q̄z
dyabolus noscitur esse in eis
et dormit iob. xl. s̄b̄ vmbra dō-
mit in secreto thalami. sc̄z in
quo nullus fructus stips va-
cuis et radix i limo laudis est
fūdatus. Tercō quia sūt simi-
les sterq̄limio niue tecto Se-
pulchris pulchris cadaueib̄
plenis. vulpibus quarum pel-
lis est bona et carnes inanes.
simoni q̄ angariatus crucem
d̄ni portauit et vulpi q̄ se mor-
tuam fingit quo adu3q̄ corni-
cem capiat. Cigno q̄ exteri3
est albus caro aut̄ eius nigra
Quo ad terciū principale m̄
queritur vtrum p̄ponia p̄ quā
aliquis minora s̄ se fingit sit
peccatum. Respōsio sc̄dm̄ th̄o-
2.2. questione. Cxij. Quod
aliquis s̄ seipso minora dicat
potest contingere dupliciter

vno mō salua veritate dū scz
 maiora que sūt i seip̄ recitēt
 quedā vero minora detegūt
 et de se p̄ferūt que tñ in se es
 se coḡscūt. Et sic miora de se
 dicere nō ptinet ad yroniam
 nec etiā est p̄cm sc̄dm genus
 suum nisi p̄ alicui? circūstācie
 corrupcō; alio mō aliquis di
 cit minora a veritate declinās
 puta cū asserit aliqd vile d̄ se
 qd̄ in se nō cognoscit aut cum
 negat de se aliqd magnū qd̄
 tñ p̄cipit in seip̄o esse. hoc
 ptinet ad yroniam et ē semp
 p̄cm. vnde aug? li. de verbis
 dñi. Cū hūilitatis causa mēti
 ris. si nō eras p̄cor anteq; mē
 tireris. mēciēdo p̄cor efficeris
 Et si obicis illud greḡ. ad au
 gu. angeloz ep̄m bonaz mē
 cū ē ibi culpas aḡscē vbi cul
 pa non ē Rñ. tlv. Qd̄ ad bo
 nitatem mētis ptin; ut hō ad
 iusticie p̄fectionē tēdat ideo
 in culpam r̄putat non solū si
 deficiat a cōmuni iusticia q̄ ve
 re culpa est. s̄ etiā si deficiat
 a iusticie p̄fectōne. que quq;
 culpa non est. non aut̄ culpa;
 dicit qd̄ p̄ culpa nō recogno
 scit qd̄ ad yronie mēdaciū p̄
 tinet. Nota tñ q̄ yronia p̄ de
 fectū p̄rie oppoīt iactācie
 q̄ ambo cōsistūt i verbis factis
 aut̄ videtur aliqd̄ opponi ypo
 crisi p̄ dimini. in suo modo

sic d̄ proia. Capitulu. xvi

vodecimo phibet p̄
 sūpcō siue sit nouita
 tū siue alia. Vñ ecci a

xxxvij. O p̄sūpcō neq̄ssimavn
 creata es glo. a mala volūta
 te scz deficiēte. vbi notādū q̄
 p̄sūpcō qd̄ā ē bona q̄ scz i q̄bus
 dā id qd̄ in nobis est facim?
 et de r̄siduo in diuinū auxiliū
 speramus et de deo p̄sumim?
 alia mala qua q̄s se inordina
 te et nimis confidit de vtraq;
 dicitur iudith. vi. q̄ non dese
 ris p̄sumētes de te a de se pre
 sumentes humilias. mala pre
 sūpcio est duplex. qd̄ā vocat̄
 tur presumpcō nouitatu que
 ē filia inanis glorie fm gre.
 alia est p̄sumpcō r̄spectu ali
 oz illicite que etiā nō habēt
 nouitatem seu ammiracōnem
 spēalē. Item quedā ē p̄sump
 cō que ē p̄cm in sp̄m sanctum
 alia est p̄ci alleuatiua de qui
 bz duabo habes sup̄ in. j. pre
 cepto vicz de spe. Est igit̄ p̄
 sumpcō quituplex. p̄ma bōa
 de meritis vel de dei bonitate
 cōfidēcia humil. Secunda p̄ci
 excusatiua in pte s̄ bene faciē
 di p̄telatiua. Tercia presūp
 cio generalis. Quarta spēal
 que dicitur nouitatum p̄sūp
 cio. Quinta p̄cm in spiritum
 sanctū De p̄sumpcōe igit̄ b

nouitatū. p̄mo aduertēdū q̄
 nouitatū inuencio est triplex
 Quedam licita et virtuosa ut
 modus acquirēdi perfectōz
 vite spiritualis. sic samuel cu
 neos reperit p̄phetaz. dauid
 cātorum numerū. helias ana
 choretim in veteri testam̄to. i
 nouo iohānes baptista. Itē
 maria et ioseph matrimoniū
 v̄gineū. anthoni? mōachātū
 v̄l p̄ci? x̄ps v̄l iohānes bap
 tista sc̄dm crisostomū. alia ē
 vana sup̄flua vel modicū pec
 catū. ut inutiliter in artibz la
 borādo i alchimia et i alijs ex
 pericētijs v̄l etiā q̄z oportz se oc
 cupādo. Tercia ē nouitatū in
 uencio vicōsa qua nouus peccā
 di mod? repit p̄ quē alijs p̄fi
 cientes in malis imbuuntur
 Secūdo notandū hoc vicū
 multis generibz hōim se infle
 ctit. Primo in hereticos q̄ de
 suo ingenio p̄sumētes noua
 ofingūt. Secūdo in religiosos
 qui cōtra vel sup̄ statuta senio
 rū sicut pharisei singularia q̄
 dā interdū ofingūt visiones
 ut sancti appareāt et similia
 Tercio i artifices mechaicos
 ut sutores sartores fabros et
 ecia hōies se sup̄be vel tientes
 Quarto mercatores cū cōtra
 ctibz raris cābijs rēmpcōibz
 vitalicēis et similibz vanis. nā
 cū p̄ v̄surā maifestā lucrari n̄

audeāt p̄ auaros cōtract? tā
 q̄z varijs vijs ad lucrū tendūt
 Quito iudices scabini aduo
 cati et huiōi nouis modis in
 iusticiam defendentes Sexto
 dñi tēporales nouos modos il
 licitos exactōnādi repiētes
 in tatijs in stauris et similibz
 Septimo clerici et r̄ligiosi no
 uos modos cātādi theatricos
 p̄pter questum vel ob apparē
 tiam repiētes Tercō notā d
 dum quādo sit mortale. nā qn
 do aliquis p̄sumit aliqd̄ inuei
 re de sciētia ut nouos errores
 ut alios i errorē ducat vel no
 uos modos quibz alios nota
 bilis dep̄mat vel exactōz ide
 bite inueiat vel in finē qui tē
 dit i mortale peccatū aliqūē
 inducat. In hōis et alijs quan
 do caritati di vel p̄ximi r̄pug
 nat sicut sup̄ dictū ē: mortā
 le p̄c̄m est Et quia q̄s parti
 ceps efficitur in malis sequē
 tibus que quis p̄mo inueit val
 de latum peccatū ē et piculo
 sum nouitatum inuencō illicita
 ut inuencōres vel tium sup̄
 bie deseruicium nouaz cātū
 lenarum et similia. Quar
 to notandū q̄ q̄muis non sem
 per sit p̄c̄m mortale nouitas
 tum inuencō. tamen piculo
 sum ē ut ostendunt plura Pri
 mo ut dictū ē q̄ alijs tot ma
 lorum hic p̄ p̄ca et i futuro p

penas: particeps efficit quot
malis alijs futuris et p̄senti
b? hōib? occasione p̄ inuēcōz
nouam ammittat. Secundo
qz om̄s inuētores nouitatum
illicitaz om̄s mali fuerūt a fi
lij hōim. Nam p̄mus inuētor
auaricie fuit cayn qui p̄m? ci
uitatē fecit ḡn. m̄j. iniuriā fa
ciēs illuc fugit. mēsuras fecit
a terminos i agris statuit. ab
isto cayn septio gradu descē
dit lamech. qui p̄mus biga
miā repit et sic primus adul
ter fuit hui? filij et filie om̄s
fere curiosas artes repierūt
ut h̄s ḡn. m̄j. quia aī? filius
yabel p̄r fuit habitācium i tē
torijs. Tubalchayn p̄mus
sculpturas mioraliū curiosas
fecit Noema filia p̄mo variā
texturā repit cū a principio a
deo aialij pellibz cooperimē
ta fuerint ordiata Tubal ip̄e
fuit p̄r canēciū in cithara a d̄
gano h̄c om̄ia ḡn. m̄j. a li. ij.
spe. h̄sto. vincenci. h̄j. ecia
cū om̄i sua cognacōe diluuiō
interierūt. Tercō qz om̄es q
postea auerūt vel dilataue
rūt nouitatū inuēcōnes mali
fuerūt a miserabilē mortui. ut
ex martiniana patz historia
vbi legit qz tulij? hōstili? ter
ci? de p̄mis regibz romanoz
scz post romalū sc̄ds q̄ p̄mus
purpura est vsus. tādē cū to

ta domo sua fulmine arsit Ne
ro impator quint? ab octa
uiano q̄ piscabat r̄tib? aureis
que sericis funib? extēdebāt
nullā vestē bis induit. soleas
argēteas mulis fecit. tādē
a romanis de palacō fugat?
exē romā seipm̄ interfecit. et
a lupis dicit̄ om̄est? aureli?
impator roman? p̄mū ap̄d
romanos dyadema capiti in
uepit ḡemis. fulmie corripit.
s̄ nō morit̄. tādē fraude ser
ui sui occisus ē. Dyoclecian?
impator p̄mus ḡemas vesti
bus calciamētisq; immisit Cū
om̄es retro p̄ncipes sola pur
pura vterētur. tādē veneno
perit. tarquimus supb? rex
romanoz a romulo septim?
excogitauit oia torm̄toz ge
nera catenas. torm̄ta. carce
res. op̄edes exiliū a huiōi. h̄
p̄pter tarquimū filiū suū qui
lucreciā nobilē feminā corru
pit a regnō a a roma ē expul
sus i exiliū. h̄c d̄ martiniana
Itē symō mag? vlare vlēs
corruit occisus. Itē ethierus
monach? postea. primo iuue
nis iḡeniosus vlare vlēs ce
cidit nō mortuus. s̄ c̄ fractis
pedib? ut r̄fert vincēci? i spe
culo historiali. Ecce quō om̄s
curiositatū inuētores ḡuit pu
niti sūt.

Capitulū. xvij.

a Redecimo hic probi
bet p̄ciositas vestium
q̄ ex supbia iani glo
ria vel ex p̄sumpcōne p̄cedit
Modestia enī ut ambrosi⁹ li.
i. de offi. dicit Circa exteriorē
rem cultū seu ornatum consistit
cui opponit̄ immodestia. Cir
ca q̄b̄ p̄mo videndū ē illicitis
vestimētis. Secūdo d̄ hīs q̄
dissuadēt taliū supbiam. Ter
cio an utilitas vestii sit lau
dabil̄. Quātū ad p̄mū ē du
bium utrū c̄ca exteriorē orna
tum possit esse virtus et vicū
Rūnd; tlv. 2. 2. q. clxix. In ip̄is
rebus exteriorib; quib; homo
vitur nō est aliquod vicū. s̄
ex p̄ate hōis qui immoderate
vitur eis sed quia quidam di
cūt q̄ cū in corde sit virt⁹ nō
aūt in vestibus. p̄t quis equa
deferre tunicā p̄ciosam a i hi
tu seculari latere cor hūile. si
cut i hūili veste ecōūso et oui
li cor lupinū potest latere. Id
circo tria sūt notāda. Pri
mo q̄ c̄ca exteriorē vestitū v̄
tutes consistūt siue exercēt. q̄
lic; om̄s v̄tutes s̄b̄iectiē sint
in aīa a essentialit̄. tñ c̄ca ac
tus exteriores exercēt q̄ eoz
sūt materia. Exēpli ḡcia mīa
est mentis habitus. sed in di
stribucōne pecuniaz exercēt
sic fides a essione. Sic ecia;
hūilitatem a simplicitatē no

minat andrōnicus. dicit tlv.
habitus moderatiuos vestim
torum. vnde sicut stultum est
dicere. si cor ē misericors nul
lavis de opib; misericordie ex
teriorib;. sic eciam dicit. m̄j.
ethicoz eutropelia pot̄ ha
bit⁹ modificatiu⁹ v̄rbōz vel
factorum solacōsoz. Secū
do nota q̄ p̄ exteriorē vesti
tū v̄tutes mēt̄i adesse a probā
tur. vnde si hūiliter in vestim
to p̄cedis ex corde hoc mana
uit dicente bernharo i appo
logetico. Ex corde thesauro si
ne dubio procedit quicq̄d fo
ris apparet vicioz sc; siue vir
tutum. vñs si p̄ciosum defers
vestitū d̄ corde viciozo proces
sit. nam s̄m p̄hm. ij. ethicoz
habitus semper inclinant ad
act⁹ ex quib; generatur. Ter
cio notādū q̄ p̄ exteriorē ve
stitum v̄tutes acq̄rūt. pat;
q̄ studēdo a legēdo sciēcia ac
q̄ritur. Et eadem racōe hūilia
vestimēta portādo hūilitatis
habitus acquiritur pat; igit̄
q̄; fatue dicāt qui inquit. si
cor bonum est nulla vis erit in
vestimento. Dubitat̄ secū
do vt p̄ vestes p̄ciosas deferre
sit peccatū. Rūndet̄ q̄ sic. vñ
de sup̄ illo luc. xvj. Indueba
tur purpura a bisso dicit glo
gregori⁹. si cultus p̄ciosas
rū vestium a culpa non esset

sermo dei nō tam vigilāter ex
primeret q̄ diues purpura et
billo indutus ap̄d iferos tor
q̄batur. et probatur tacōe. q̄
p̄ciosum dicitur relatiōe. et ita
sonat p̄ciositas in excessum
p̄p̄rii modi p̄mo includit cor
ruptōis modi c̄ca propriū sta
tū. s̄ corruptōe v̄l excessus mo
di ē p̄m dicit auḡ. 2. li. de na
tura boni. p̄ccatū cōsistit i cor
ruptōne boni q̄d cōsistit i mō
d specie et ordie. Dicit t̄n th̄o.
vbi sup̄. si illi qui in dignitati
bus cōstituuntur. vel etiā mini
stri altaris p̄ciosioribz vestibz
q̄ ceteri induuntur. hoc non
est p̄pter sui gloriā s̄ ad sig
nificādā excellēciā sui miste
rii vel cultus diuini et ideo in
eis nō ē vicōsum. Et s̄m p̄. de
palude in. m̄. di. xxm̄. p̄cōsa
vestis ad p̄p̄am mūdi est in
culpa. sed ad honore dei portā
ta ē latria. de hac materia di
cit alexāder d̄ halis i sūma sic
vti p̄ciosis vestibz ē in se ma
lū. eo q̄ vsus vestis debz esse
ad necessitatē nō ad curiosa
tem vel voluptatē. p̄ciositas
autē vestis curiositatē dicit et
ideo i se malū ē. v̄nd̄. j. thi. vj
habētes alimēta et quibus te
gamur h̄is cōtēti simus glo.
q̄ vltra tendit malū inueit. p̄t
aut bene fieri ut cū aliq̄ vti
p̄ciosis vestibz ex officio dig

nitatis ut reges et nobiles et
eis assistentes. q̄ licet paupes
sint vtūt t̄n p̄cios nō ad ostē
tacionem sui vel honorem. sed
ad honore d̄noz suoz. similis
ter et mulieres cū vtuntur pre
cōsis vestibz non ad ostētacō
nē sui vel ad voluptatē carnis
s̄ t̄m ut placeāt viris suis vti
p̄cios nō ē eis p̄m. Et si di
cis q̄ oia facta sunt prop̄
hoiem. Dices licz s̄ v̄z sit t̄n
p̄ciositas vel t̄n nō facta p̄
ter statū oim hoim s̄ prop̄
eos quibus cōuenit ex officio
dignitatis hoc alexāder de hal
Et post pauca dicit. et licz mu
lieres ornari auro et margari
tis in se malū sit propter cōi
ctōis act̄ ad materiā idebi
tā. eo q̄ mulier cū sit f̄ca ad
dei ymaginē nō debz querere
decorem ex artificio. T̄n q̄n de
volūtate maritoz faciūt ut
cōsuet̄ eoz graciā. vel ut more
regionis vel ciuitatis obsuet̄
cū modestia t̄n vel ut gradum
dignitatis obsuet̄ excusant̄
a p̄cō. Sic de h̄ster legitur
h̄st. v. q̄ induta ē regalibz i
duntis habebat etiā coronā
i capite suo quā nō gestabat
causa sup̄bie s̄ ut gradū dig
nitatis obsuaret h̄ster. x̄m̄
hoc ille. Sed q̄d de virgini
bus v̄l de ill̄ q̄ maritos nō ha
bēt. R̄n. idē virgo nō p̄onat

nubere peccat grauiē se p̄cōf
ornādo nisi hoc faciat ut ser
uet gradū dignitatis q̄ i tali
virgie debz esse ornatus sim
plex nō p̄ciosus. sic dicit iero.
que scz nesciat esse pulchra et
q̄ negligat forme bonū et p̄
cedēs ad publicū. non peccat
aut collū denudet. nec pallio
ruelato ceruicē appeiat s̄ q̄ ce
let faciē. v̄go enī dum virgo
ē cogitet q̄ dei sūt ut dicitur i
cori. vii. si autem p̄ponit nube
re non peccat se p̄cios ornā
do ut placeat illi cui p̄poit nu
bere moderate tamen ut nō p̄
uocet ad libidīnē sed in se ha
beat decēciam muliebrem v̄n
i cor. vii. Virgo non peccat
si nubat. ergo nec ornādo ut
nubat hoc ille. Huius cōcorda
re videtur augustinus ad possi
doniū i epla Nolo inq̄t d̄ ōna
mētis auri vel vestis prepro
perā habeas i prohibēdo sen
tenciam nisi i eos qui neqz cō
iugati neqz coniugari cupiē
tes cogitare dñt quomō pla
ceant deo. Illi aut cogitant q̄
sūt mūdi quo placeāt. vel viri
v̄xoribz. vel mulieres maritis
nisi q̄ capillos nudare femi
nas q̄s etiā velare caput apo
stolus iubz nec maitatas decz
f Ex p̄mils patet q̄ p̄ciosi
tas vestīū nouē generibz ho
minū plz et minz cedit. Pri

sacerdotibus in dīno officō c
ceditur et in eis ē cultus iatrie
et quibz c̄petit ex officio dig
nitatis. sicut dñs papa ut di
cit alexander vbi p̄us vti p̄
cios ex officio diḡtatis scz ro
mani imperij qm diḡtatē Cō
stantinus d̄ romane ecclesie
otulisse vnde in signum huius
dñs papa d̄fert signa impia
lia. Secūdo reges et nobiles
et eis afflētēs etiā si sint pau
peres. Tercio quicumqz ali
quādo hoc exigit c̄uetudo re
giōis et mores eoz in quos
aliqui viuūt tūc enim possunt
p̄ciosis vestibus vti scdm tho
et alexāde. vnde di. xli. dicit
sicut in cibis mores eoz cum
quibus viuimz obseruare mo
nemur. sic de indumētis intel
ligēdum est. Et loq̄tur sp̄ali
ter de clericis Clerici etiā q̄
nō habent de patrimonio cru
cifixi sed t̄m viuūt d̄ p̄prio p̄ri
monio possunt vti p̄cios vesti
bus ea intencōe ut seruēt gra
dū sue nobilitatis. Qui autē
viuunt patrimonio crucifixi
vel sunt in sacris ordīnibz cō
stituti peccant vtendo vestibz
p̄ciosis nisi eis c̄petat ex offi
cio diḡtatis ut d̄ papa dictū
fuit. vnde super illo math. iij
iobānes habebat vestimentū
glosa seruū dei non debet ha
bere vestimētum ad decorē v̄l

ad delectationē. sed tū ad te
 gēdū nuditatē Et. xxxi. q. mī
 ois iactācia et iactura corpo
 ralis aliena ē a sacro ordine
 Omnes ergo epōs et clericos
 q̄ se fulgidis et claris vestimē
 tis ornāt emēdari oportz Itē
 di. xli. p̄cimoiaz cū veste hu
 mili nō reprobamz. sic et or
 natū p̄ter corporis diligēciaz
 ifucatu laudamz. dissolutoz
 et fractos vestibz nō recipimz
 nec obstat illd. i. p̄. i. vs es
 tis genz electūrgale sacer
 dotiū. Ex quo videt̄ q̄ cū ha
 beāt dñacōem in populo ratio
 ne dñacōnis p̄nt vti vestibus
 p̄cōsis. Rñ. q̄ licet aliq̄ habe
 ant dñacōz in pplo. qz tñ eis
 data ē in elemosinā nō tenen
 tur causa dñacōis tal vti ve
 stibz p̄cōs. p̄nt tñ clerici ut p̄
 missum ē vestibz p̄cōsis vti ex
 officio dignitatis v̄l fm̄ p̄rie
 consuetudinē moderate tñ et hñs
 exceptis que exp̄sse phibent̄
 exp̄. n̄. d̄ vi et lx. clericorum
 vbi d̄z pannis rubeis aut viri
 dibz clerici nō vtātur. Corri
 gias auri vel argenti ornatū
 hñtes nō ferāt s̄ neq̄ ānulos
 nisi q̄bz op̄tit ex officio dig
 nitatis h̄c oia alexā. Quāto
 coniugate possunt vti vestimen
 tis nobilibz fm̄ suū statū. Quā
 to virgines nupture ut d̄cm
 est Sexto virgines nobiles

eciā non nupture. vñs cecilia
 intus cilicio et extra aureis ve
 stibz tegebatur. Septio vi
 due nupture eadē racōe sicut
 virgines nupture Octauo hu
 mili habitu et decēti vti debēt
 virgines et vidue in castitate
 viuere volētes. nō sup̄bo. No
 no religiosi nūme Dubita g
 tur. n̄. quot modis in vestitu
 q̄s peccare possit Rñ. fm̄ th̄o
 multipliciter tā in immoderā
 cia q̄ in defectu inter q̄ vtus
 medium tenet q̄ modestia d̄z.
 Igitur peccatur. xii. modis i
 immoderācia. Primo mō p̄ cō
 pacōem ad consuetudinē h̄im
 cū quibus aliquis viuūt vnde
 dicit b̄tus auḡ. n̄. ofes. Que
 contra morē h̄im sūt flagicia p̄
 morum diuērsitate vitāda sūt
 ut pactum inter se ciuitatis
 et gētis consuetudinē v̄l lege fir
 matū nulla ciuis aut p̄grini
 libidine violet Turpis enim
 est pars ois vniūso suo nō cō
 gruens. Ex q̄ patz q̄ peccāt
 nouaz incisionū inuētores in
 vestibz et alijs p̄grinis mo
 dis se vestientes qz cōt̄ consuetu
 dinē faciunt. et sub isto cōtine
 tur extraneitas vestium id est
 cū q̄s vult habere vestes alijs
 dissimiles. vñs soph̄. i. visita
 to sup̄ principes et sup̄ filios
 regis et sup̄ omēs qui vestiti
 sunt. et induti veste p̄grina

Secūdo mō p̄t esse immode-
 ratio in vsu talū rez ex inordi-
 nato affectu mētis ex q̄ quā
 doq; cōtingit q̄ homo nimis
 libidinosē vtat talib; siue fm
 consuetudinē eoz cū quibus
 viuit siue etiā p̄ter eorum cō-
 suetudinē. Et fit p̄ sup̄habū
 dāciā tribus modis. vno mō
 p̄ hoc q̄ homo ex sup̄fluo cul-
 tu vestīū gloriā hōim queit
 put sc; vestes et alia huiōi
 ptinet ad quēdā ornatum ut
 patuit in probacōe p̄ gre. in
 secundo dubio. nemo quippe
 vestimēta p̄cipua vel p̄ciosa
 sc; excedencia statum p̄p̄riū n̄
 ad inanem gloriā querit. ne
 mo etiā vult ibi p̄ciosis vesti-
 bus indui vbi a nemine p̄t vi-
 deri. Quarto mō fm q̄ homo
 p̄ sup̄fluū cultum vestīū que-
 rit delicias fm q̄ vestes ordi-
 nat̄ ad corpis fomētum. Et
 ideo mollicies vestium ē vicū
 de quo math. xi. Qui mollib;
 vestiūtur in domib; regū sūt
 vbi greḡ. Nemo est timet in
 fluxu atq; in studio p̄ciosaz
 vestīū p̄c̄m̄ deesse. Quia si h̄
 culpa non esset nullo. mō dñs
 iohāne de vestimēti sui asperi-
 tate laudasset hāc molliciem
 eriso. sup̄ apostolū etiā i muli-
 erib; reprobat eas ostēdens
 non semp̄ naturalit̄ delicatas
 esse. sed ex cōsuetudie mala ut

apparet in rusticis femis du-
 ra sustinētib; et i delicatis v̄gi-
 nib; q̄ cilicio corp̄ domabāt
 Quīto mō fm q̄ nimiam sol-
 licitudinē q̄s appōit ad extēi-
 op̄ vestīū culturā etiā si nō sit
 aliq̄ inordinacio ex p̄te finis
 vnde in vitasp̄trū quidā p̄-
 vidēs onatā meretricē fleuit
 et q̄rētib; causam ait due res
 me flere faciūt istū mulieris
 p̄dicō et q̄ do meo nūq; tāto
 studio meā aiāz ornaui Itē d̄
 scō nōno ep̄o ibid̄ sicut legit̄
 q̄ visa onatissima mēt̄ ce mar-
 gareta noie fleuit ob sc̄dam
 causam dicit̄. has. v. poit̄ t̄x
 Sexto sup̄fluitas i q̄ntitate
 otinua ut sūt q̄ nimis longas
 vestes p̄tāt terā coop̄ietes
 pulueres suscitantes pulices
 colligētes et demōes iterō ve-
 hēt̄es exēplū d̄ p̄vidēte dy-
 abolū ridē a q̄ causaz q̄rēs Rñ
 demō. focū meū i cauda mulie-
 ris eq̄tātē vidi et i tractu lutū
 icidere. Et d̄ alio solitario les-
 ginus q̄ p̄ paup̄tate matta
 vestē plōguit et vocē audiuit
 si āpl̄ p̄sces grādiōra facēs
 Sic q̄dā viri ut lōgiores sint
 faciūt et calopēdia alta idu-
 ūt et quos p̄s. neq; i tibib; vi-
 ri b̄n̄placitū erit ei. et. j. regū
 xvj. Cū pater dauid p̄ntar;
 eliab p̄mogenitum tāq; reg-
 no dignum samuel dixit de?

ad samuel ne respicias vultū
eius et altitudinē stature ei?
qm̄ abiecti eū. nec iuxtauitū
lwim iudico. Septio supflui-
tas in quātitate discreta q̄ vo-
lūt habere diūsa paria vel lū-
a potius a tincis omedi q̄z cri-
stū indui Contra quos iacobi
v. agite nūc diuites a plōate
vlulantes in miseris vel tris
q̄ euient vob diuicie vre pu-
trefacte sūt a vel lūta a tū-
neis omeſta. Berū. elamant
nudi clamāt famelici cōqrūt
vob frigore a fame miserabi-
liē laborātes. Quid ofert tot
mutatoria vel tium extēsa in
pticis vel plicata in mantis
b Octauo materie p̄ciositas
i seico. auro. vl' argento. vbi
nota quō defecit i curiositate
hūana idustria. Pr̄io fuit ve-
stis pell' cū lana q̄ gen. ij. d̄z
Fecit de? ade et v̄proi sue tu-
nicas pelliceas. Secūdo pro-
cessit ad puram lanam q̄ leni-
or est pelle quā artem noema
re pit filia lamech p̄mi adul-
teri. Tercio p̄cessum ē ad cor-
tices herbarū sc̄z ad linū. Quar-
to ad stercoza vermiū sc̄z seri-
cū. Quinto ad aurifigiū et ad
lapides p̄ciosos qui nūq̄z viti
fuerūt. nec pars rei viuentis
Nono colous varietas. nam
clericis p̄hibet color viridis
et rube? a vari?. Raco q̄ de?

naturā velleris i neutro sic co-
lorauit Exēplum. Quedā de-
uotissima v̄go talia ferre no-
luit dicēs ouis que nunq̄z pec-
cauit naturali ofētatur colore
Cur ergo q̄ peccauit ar p̄co-
so Decio vel tem hūdi iniusta
importunitas. volētes enī ve-
ſari supflue. occasiōz dāt q̄
pecunia acq̄ritur arte illicita
vnde iere. ij. In alis tuis inuē-
tus est sanguis aiaz paup̄ū
et innocentum. vndecimo ex
parte defect? habit? fit re-
p̄hensibil' dupliciter dic' tho-
m̄ affectū vno modo ex ne-
gligēcia h̄is q̄ n̄ adhibz stu-
diū vel laborem ad h̄ q̄ exte-
riori ornatu vtat' fm̄ q̄ opor-
tet. vñ p̄hs dic. vij. ethicoz
q̄ ad molliciē ptin; q̄ aliq̄s
trahat vel iūntum p̄ tertiā ut
nō labore eleuādo ip̄m. alio
mō et est duodecim? ex eo q̄
ip̄m defectum exterioris cul-
t? ad gloriā ordiat. vñ dic'
aug? in s̄mone dñi in monte
nō i solo rez corporeaz nito-
re atq̄ p̄pa sed in ip̄is sor-
dibus a lutosis esse iactāciā
et eo piculiosiorē quo sub no-
mie fuitutis d̄i d̄cipit. a p̄hs
dicit. ij. ethicoz. q̄ et super-
habūdācia a immoderat? de-
fectus ad iactanciā ptinet
Ideo d̄ btō aug. d̄z q̄ nec ve-
stes nimis p̄cosas. nec nimis

abiectas h̄re voluit. q̄ i vtro
q̄ h̄ies suam gloriam q̄runt

Capitulū. xviij.

a Vbitatur vtz mulie
res peccēt mortali i
supfluo ōnatu R̄ndz
tho. vbi sup̄. Circa ōnatū mu
lierum sunt eadem attēdēda
que supra cōmūiter dicta sūt
ēca exteriorem cultū vicz qui
q̄ p̄ma et duo vltima et insup
quoddā aliō spēale scz q̄ mu
liebris cultus viros ad lasciu
am puocat sc̄m illō p̄ū. viij.
Ecce mulier occurrit illi orna
tu meretriceo p̄parata ad ca
piēdas aias. p̄t tamē mulier
licite operam dare ad h̄ ut vi
ro suo placeat ne p̄ ei cōtēp
tum in adulteriū labatur. vñ
j. cor. viij. Mulier que nupta
est cogitat que mūdi sūt quō
placeat viro. Et i dō si mulier
diugata ad hoc se ornet ut vi
ro suo placeat p̄t h̄ facē ab
sq̄ p̄co. vnde. j. thi. ij. dic̄ apo
stolus. Mulieres in hitu orna
to cū reuerēcia et sobrietate ō
nātes se non in tortis crinibz
nec auro nec margaritis. aut
veste p̄ciosa p̄ qd̄ datur itel
ligi q̄ sobrius et moderat̄ or
nat̄ nō phibetur mulieribz
sed supfluus et inuerecūd̄ et
impudicus Ille aut̄ mulieres

q̄ viros nō h̄nt nec volūt h̄re
et sūt i statu nō h̄ndi nō p̄nt
absq̄ p̄co appetē placē viroz
aspectibz ad concupiscēdū. q̄
h̄ ē dare eis incētiū peccādi
Et si qd̄a hac intēcoe se ōnēt
ut alios puocēt ad concupiscē
ciam mortaliter peccāt. si au
tem ex quadam leuitate v̄l ex
vanitate p̄pter quāda iactā
ciā nō semp̄ est mōtale pecca
tum sed q̄nc̄ veniale. Et eadē
ratio est q̄ntum ad hoc d̄ viris
Et licet mulieres caput nudā
tes a p̄co possint excusari q̄n
do h̄ non fit ex aliqua vanita
te sed p̄pter terre cōsuetudinē
tū cōsuetudo talis nō est lau
dabilis hoc tho. Sed quōd b
de religiosis. R̄ndit v̄lric̄ li.
vi. tract. ij. c. x. p̄ciositas ves
tū vel ornat̄ tūc ē mortale
p̄m cū est cōtra p̄fessionem
aliqui. sicut cū aliq̄e monia
les professē paup̄tatē et secu
li abrenunciācōz ornant se ad
modū thēatricarū mulierum
vel etiā monachi abiectō hi
tu religiōis sue deferūt habi
tum clericoz seculariū. v̄l cū
hoc peedit ex supbia dāna
biliter vel ordinat̄ ad prouo
cādū alios ad concupiscēcias
illicitas. iexcusabiles aut̄ sūt
mulieres cū a viris prohibite
nichilomin̄ immoderate se ō
nant. patz enim q̄ tūc faciūt

ex supbia vel ex libidine p̄ca
 aut oim habeciu incitantu li
 bidinis ex tali onatu rdudat
 in tale personā p agguaco3
 culpe h̄c v̄ricus Sed quō
 tenebit se vxor ppter maritū
 suum se ornās ne peccet alijs
 occasio ruine existēdo R̄n̄ du
 rād̄. i. n̄. di. xxxvii. n̄ solū pec
 cat qui dat alijs directe occa
 sio3 peccādi sed etiā q̄ sciēter
 et absq̄ iusta necessitate p̄po
 nit alicui materiā vñ sumit oc
 casio3 peccādi maxie qm̄ cre
 dit eū dispositum esse ad tale
 p̄c̄m x̄rbi ḡeta. si mulier cre
 dit aliquē male dispositū ad
 concupiscēdū eā si sciēter et abs
 q̄ necessitate iusta vel debita
 vtilitate p̄sentet se ei peccat
 vnicuiq̄ enī deus mādauit d̄
 proximo suo nō aut displicet
 satis alicui dānacō proximi q̄
 sciēter p̄ponit ei materiā vñ
 de sumit occasionem peccādi
 Sed nūq̄d est mortale pec
 catū viris induere muliebria
 velimenta et ecōūso mulieri
 bz induere vel timētum virile
 R̄n̄ alex̄s vbi sup̄ virū idui
 muliebri vel te et mulierē ve
 ste virili i se malū ē eo q̄ vtri
 q̄ sexui diūsa idumēta dedit
 natura ut d̄i deu. xxij. in glo.
 sup̄ illud non induetur tñ ex
 cusatur a p̄cō cum aliquis hoc
 facit causa necitatis ut si q̄

q̄reretur ad mortē et ut occul
 taretur vel timētū accipet mu
 liebre vel cum mulier ut fuer
 corpis castitatē vel te viri idu
 itur. sicut legitur de beata ma
 rina et beata eugenia Cū aut
 hoc fit ex osuetudine ut possit
 licencius libidinē suā implere
 vir cū mulieribz et mulier cū vi
 ris. sicut aliq̄n factū ē. vel cū
 hoc fit ut alijs is vidētes ad li
 bidinē puocētur mortale pec
 catū est h̄c alex̄. Cōcordat
 th̄. vbi p̄us dic̄. cult? exteri
 or op̄tere debet odicioni per
 sone sc̄dm̄ om̄nē osuetudiez
 et ido d̄ se vicōsum est q̄ mu
 lier vtatur vel te virili vel ecō
 uerso. Sp̄ealiter aut hoc p̄
 hibetur i lege deu. xxij. q̄ gē
 tiles tali mutacōe habit? vte
 bantur ad ydolatrie sup̄ sticō
 nem. p̄t tñ hoc qm̄q̄ fieri sine
 p̄cō p̄pter aliquam necessita
 tem v̄l causa occultādi ab ho
 stibz. vel p̄p̄ defectū alteri?
 vel timēti. v̄l p̄p̄ aliq̄d aliud
 huiusmōi h̄c th̄. Sed q̄d e
 de mulieribz se coloratibz vel
 alia figm̄ta ad apparētē pul
 chritudinē adhibētibus R̄n̄.
 Ciprianus li. de habitu virgi
 nū. nō virgines tm̄ aut viduas
 s̄ etiā nuptas puto etiā om̄s
 feminas om̄ino esse a d̄monē
 das q̄ opus d̄i et facturā ei?
 et plama adulterare nullo mō

debeant adhibito flauo colo
re vel nigro puluere vel robore
aut quolibet lineamēta natia
corrupte medicamē. manus
deo inferūt qñ illis qd ille for
mauit rē formare extendūt Im
pugnacō ista diuini opis ē pre
uaricacō et vitatis. deū vidē
nō poteris cū oculi tibi n̄ sint
quos deus fecit sed quos dya
bolus ifecit. s̄ inimico tuo tēp
ta cū illo piter asura. vbi tho
dicit fucacō de q̄ loquitur. Ci
prianus ē qdā spēs fictōnis
que n̄ potest esse sine peccato
q̄ etiam ut nō dubitat aug. i
eplā ad polihoniū. Ipsis mari
tis nolētibus decipi displicet. n̄
tamen semp tal fucacō ē pec
catū mōtale sed solū quando
fit ppter lasciuiam vel in dei
tēptū de q̄ casibus loquitur Ci
prianus. Sciendū tñ qd aliis ē
fingere pulchritudinē n̄ ha
bitā. et aliud ē occultare tur
pitudinē ex aliqua causa pro
ueniēte puta egritudine vel ali
quo huiusmodi. hoc enim ē li
citu. qz scdm ap̄lm. i. coz. xij
Que putam? ignobiliōa mē
bra esse cōp̄is hīs honorem
habundanciorē circūdamus
Queritur vtz artifices dōna
mētoꝝ supfluoꝝ p̄fatoꝝ fa
ctōes peccēt mōtalit̄ Rndit
tho. ibidem. Si q̄ est ars ad
faciēdum opera aliqua q̄bus

hoies vti nō possunt absq̄ pec
cato p̄ oīs artifices talia fa
ciēdo peccarēt ut puta p̄bētes
directe alijs occasiōz peccā
di puta si q̄s fabricar3 ydola
vel aliq̄ ad cultū ydolatrie p̄
tinēcia Si q̄ vero ars sit cui3
opibus possunt hoies bñ vel
male vti sicut gladij sagitte et
alia huiōi. vsus talium arcum
nō ē peccatū et hec artes sole
sunt dicēde scdm crisos. super
math. si tamen operibus alijs
cui3 artis ut pluries aliq̄ ma
le vterentur quāuis de se non
sint illicite. Sūt tamen ppter
officiū p̄ncipis a ciuitate ex
stirpāde scdm documēta pla
tonis Quia ergo mulieres li
cite se p̄nt ornare vel ut cōser
uent decēciam sui stat? vel ali
quid etiam supaddere ut pla
ceant viris. cōsequēs est qd ar
tifices talium ornamentorum
nō peccāt in vsu talis artis n̄
forte inueniēdo aliqua sup
flua et curiosa. vñd crisos. di
cit sup math. qd ab arte cal
ceoz et textoz multa absq̄
de opōt3. eteni ad luxuriā de
duxerūt necessitatē ei3 corū
p̄tes artē male arti cōmiscen
tes hec th. alexāder vbi sup
dic Qui viris faciūt idumēta
muliebria et mulieib3 virilia ut
se inuicē maḡ excitēt ad luxu
riā. et ut licēci3 possint explere

libidinē tales artifices peccāt
mortalit̄ de talibz loquit̄ cri
sol. cū inq̄t viros in mulierū
formas deducāt ⁊ mollescere
faciāt p̄ calciamēta lasciuie
cū supfluis ⁊ nocuis eas ar
ceri statuim⁹. et loq̄t̄ de arte
textoria q̄ fiūt vel tim̄ta viris
et arte sutoria q̄ fiūt eis calci
amēta muliebria. hxc alexāḡ

8 Sz nunq̄d si artifex req̄ra
tur et petat̄ ut sibi faciat ve
stemvane disposicōis cuiosa;
vel vanā nouiter inuētā et sic
de domibus et nunq̄d pp̄ lu
erū debz facē talia. Rñ. mgr̄
henri. ḡ halsia i lēura sup gen̄
q̄ artifices n̄ debēt esse taliū
vel tiū excogitatores ⁊ a for
ciori nō taliū factores n̄ for
te casus spēalis q̄nq̄ aliḡ ex
p̄scaat. Raco est qz nullus de
bet aliū ad vaiitates puocare
nec ad supfluos sūptus occa
sionare. nec quicq̄z iuuare de
bet ut vani hōies suas adm̄ uē
cōes friuolas et cogitat̄ no
rios expleant in ope. hxc ille
sed nunquid taliūsmōi orna
menta aliq̄n p̄ cōsuetudinem
sine ḡui p̄co p̄nt deferrī. Rñ.
mgr̄ ioh. ḡ tābaco. li. ḡ osol
tlxo. in hñs q̄ sunt solū mala
qz prohibita. multū excusat
i toto vel i tāto cōsuetudo ido
i talibz ex vi racōnabil cōsue
tudis p̄sertim si p̄scripta sit. ē

cōtra ius scriptū multociēs fa
ciēdum. nam et gracionus ille
gracōse dicit qz cōsuetudo vten
cū moribz confirmat̄ q̄muis
ecia; supflua ornamta gesta
re ad cōplacendū multis scōz
auctoritatibz reprobetur tū
hoc fine excluso racōe cōsuetu
dinis gestari p̄nt sine graui
p̄co. Causa aut̄ quare in tali
bz saltem circūscripto scāda
lo excusare valeat cōsuetudo
Quia res que p̄pter sui noui
tatē ⁊ p̄ cōsequēs raritatē yma
ginacōz excitāt ⁊ puocāt ad
libidinē. eo scz qz p̄pter amiri
rarit̄ hōies res huiōi magis cō
siderāt et p̄fūdi? cogitat̄. Il
le quidē res quādo in cōsuetu
dinē veniūt cessant ymagina
cōz excitare et ad libidinē p̄
uocare eo qz tūc cessant q̄daz
rara esse et ammiracōe digna
⁊ cogitare cōsideracōe p̄fūda
hxc ibi. Quo ad. ij. p̄ncipa h
le notandū qz supbia ornat̄
dissuadet p̄mo peccatū multi
plex inde oriēs. Primū ē ma
nis gloria quā rarissime ibi q̄s
deuitat. Exēplū ḡ diuite epu
lone in purputa luc. xvj. vñ
gre. in omelia ibidē nemo ve
l timenta p̄cipua nisi ad inanē
gloria; q̄rit. Secūḡ ē tumor
mentis sup alios. vñ herodes
veste p̄ciosa indut̄ elat̄ in
seipso ab angelo necat̄ actū.

xij. Tercium ē q̄ cōfūdūt pau-
peres talia nō habētes. nā si
cut p̄ aplm̄. i. cor. xi. Corin-
thi arguūt q̄ p̄ escā suā cō-
fūdēbant nō hntes sic p̄ ve-
stimēta fieri p̄t scdm̄ basilii
in r̄gula. Quarto mollē et ef-
femmatū efficiūt. Exēplū de
epulone qui sicut p̄p̄ supbiā
purpura induebatur ad exē-
ita bisso p̄p̄ mollicie ad intra
scdm̄ glo. Quintum ē rapina
v̄l furtū aut illicitus labor q̄
a talibz faciliē exercet ut sup-
flua vel timēta habeāt et spo-
liāt pauperes. vñ petrus da-
miani de cōtemptu mūdi illa
vestis nō in merito rapia esse
nūcupat q̄ duoz vel triū eci-
am vestīū sūma coemit. Ra-
pinā p̄cul dubio p̄petrat qui
vani honozis ardore succēsus
duarum impēsas vestīū i vna
redigit et p̄ximū suū quem si-
cut seipm̄ amare debuerat in
sua nuditate relinqt. Sextū
est scandalū p̄ximi nā qui scā-
dalizauit vnū ex minimis istis
qui i me credūt expedit ei ut
suspēdatur mola asinaia i col-
lo eius et demergat in pfun-
dū maris mat̄. xvij. Septi-
mū ē p̄cipacō omniū crimi-
nū q̄ alijs eius exēplo faciūt
v̄l ad lram scdm̄ p̄s. Peccatū
cōmittetur eū quodāmodo
sicut vestimētū quo coopitur

et sicut zona q̄ semp̄ p̄cingitur
Secūdo dissuadet supbiā
vestīū exēpla sanctoz. Pri-
mo dei q̄ nobilissimū spiritū i
nob̄ vestiuit carne fragili sm̄
illud iob. x. pelle et carne ves-
tisti me. Secūdo de q̄ p̄mis
parētibz fecit tūicas pellice-
as gen. ij. Item iher. xij.
ait. tu scis dñe ifirmitatē meā
et necessitatē meā q̄ abluiner
signū supbie et gloie mee q̄
ē super caput meū in diebus
ostētacōis mee et detestor il-
lud q̄si pannū mēl truate et nō
portē illud in diebz silēci mei
Itē iob. xvij. Saccū olui sup-
cutē meā Itē mat̄. ij. Ipe io-
hānes erat vestit⁹ de pilis ca-
melozum. Item sm̄ maximū
in sm̄one. beatissima v̄govię
tunicam vnam habuit. Item
xp̄us sm̄ crisostomū vestimē-
ta abiecta habebat. Itē d̄ an-
tiquis patribz dicit apls iob
xi. Circuiuert i melotis in pel-
libus capnis. Itē augustin⁹
dixit ut ei⁹ canit legēda f̄a-
teor de p̄iosa veste erubescō
Tercio idem dissuadet mul-
tiplex supborū in vestitu stul-
ticia q̄rū p̄ma est q̄ exteiora
vilia interioz nobilissimis
preponunt scz corp⁹ aie. Sec-
cūdo q̄ dei ordinē p̄uertūt et
nature. quia ancillā scz carnē
preponunt dñe id ē aie et dñe

ppria ancille trahunt. Tercio
 qz plus expendunt ut oculos
 alioz pascāt qz ppriū ventrē
 Quarto putāt qz ex precōsi
 tate selle et freni equū id ē cor
 pū appriet. Quinto qz oia bo
 na sua volūt hēre bona et orna
 ta et solam aiam fm aug. tur
 pem. Quo ad .ij. principa
 le queritur vtz sit virtuosum
 et laudabile deferre vestimēta
 hūilia nō p̄ciosa vel abiecta
 Rñ. fm th. qdlib. x. q. xij.
 Quo ad istud aliter ē loquen
 dū de p̄sona publica i digni
 tate aliqua vel i p̄latuā cōsti
 tuta. aliter de p̄sona p̄uata
 cui nulla cura regim̄is vel pre
 lacōis est cōmissa. in p̄sona
 enī publica duo cōsiderant scz
 statū dignitatis et p̄p̄e p̄sone
 cōdicō. Circa que duo ita se de
 bet hēre ne dignitatis auctoi
 tas veniat in contemptū et ne
 ip̄e in superbiā efferat. vtrū
 qz igitur ei p̄t esse laudabile
 et qz p̄cios vtatur ad reuerē
 ciam auctoritatis inducēda;
 et qz vilibz vtatur racōe pprie
 hūilitatis. sic dūtaxat. ne q̄
 ad auctoritatē cōseruandam
 fiūt in superbiā degenerent.
 et ne dū nimis suat hūilitas
 regēdi frāgatur auctoritas
 sicut dicit aug. lxx. th. Ex q̄
 seq̄tur qz virtuosū et laudabi
 le sit in p̄sona publica si p̄p̄e

ifirmitatis intuitu vel timēta
 deferat hūilia. vñ i laudē bti
 martini ep̄i dicit qz post suscep
 tū ep̄atum eadē in eius vesti
 bus māsit vilitas et abiectō
 Et de demostene ph̄o legit
 qz tā diu vtebat toga philo
 sophica qm diu fuit vulgo i
 cognitus. sed vita et eloquē
 cia cognitus ait. Malo vene
 rari vitā et sapiēciā qz togā;
 vñ tūc cōmunibz vtebatur ve
 stibz. Item gre. j. dyalogoz
 de b̄tō equicio abbate dicit qz
 tam vilis erat in vestibz atqz
 ita despectz. ut si quis illum
 fortallē nescirz salutatz etiā
 resalutare despiceret. vñ vix
 aut nunqz legit de sanctis qz
 auctoritatē suam i regimine
 vestīū p̄ciositate exhibuerāt
 venerādam. sed potius vestīū
 vilitate. mox humilitate et
 vite sanctitate. ut apli d̄ qbz
 legit qz fuerūt p̄anosi id ē vi
 libus pannis induti. Et xpm
 pannis mater iuoluit id ē fm
 bern. et alb. vilibus. S̄d̄ inqt
 bern. fit mencō de pellibz aut
 alijs p̄ciosis suppellectilibus
 ut nob cōmendet paup̄tatem
 habitus et indumēti vilitatē
 De p̄sonis v̄ro p̄uatis quibz
 nulla cura regim̄is v̄l prelacō
 nis ē cōmissa. d̄ d̄. fm th. loco
 p̄allegato Meritorie et v̄tuo
 se agūt si portāt intuitu pprie

hūilitatis et amore contemptū
mūdi et stimēta hūilia et hūi
liora et viliora q̄z statū p̄priū
m requirit. Nec obstat cauilla
cōnes iniquoz qui p̄mo in cō
trarium arguūt. attendēdum
ab hīs qui i vestimētis ouiuū
veniūt intrinsecus aut sūt lu
pi rapaces. r̄nsio fm thomā q̄
hoc est pro vilitate vestiuū q̄
nunq̄ lupi vilia induerēt nisi
xp̄i ouiuū hęc vestimēta essent
ppria. Secundo dicūt talem
habitū deferentes scādaliza
re. R̄ndit iero. i ep̄la ad mar
cellā scandalizat quempiā ve
stis fuscior. scandalizet et io
hānes quo inē natos mulies
rum nullus maior fuit qui an
gelū dicit d̄nm q̄ baptisā
uit qui cameloz vestitū teg
mine zona pellicea cingebat.
Tercō dicūt. cū in corde virtū
lateat nichil officit vestimētū
si cor fuerit bonum. R̄nsio ē
de hoc supra Quarto obiciūt
aug. 2. n̄. de doctrina xp̄iana
et habet di. xh. c. q̄squis. q̄s
quis rebū trāsētibū strictiū
vitū q̄ se habet cōsuetudo eo
rum cū quibz viuūt. aut intem
perās ē aut sup̄tiosus. R̄n.
q̄ gratianū false allegat. q̄
i oibz cōrectis originalibz bti
aug. h̄etur tēperās et nō item
perās. Et sic th. et om̄s famo
si allegāt. Quinto arguūt bea

tū bartolomeū vsū fuisse pur
pura clauata. R̄ndit bonauē
tura li. de p̄fectōe euāgelica
q̄ illū i legēda romana n̄ h̄et.
Et sic verū est quōd dicit. di
co q̄ necessitate ductus h̄ fe
cit. q̄ aliud in regione illa ca
lida vestimētum portabile nō
inuenit. Itē nota q̄ dyabolū
dixit cōsimilia verba p̄ ydolū
Cristi eciam vestimētum tuni
ce in cōsutilis p̄ciosū fuisse no
gat exp̄sse crisost. sup̄ math
in ope imp̄fecto. Quātū
vero sit meritorium talia de
ferre patz p̄ petrū damiani li
bro de contemptu mūdi dicētem
rex ninie purpura induit p̄
ter ciuitatis excidiū cooptū
sacco diuini furoris motū cō
triti cōdis hūilitate placauit
Ezechias quoq̄ cultu r̄gio d̄
coratus terribiles r̄gis affirio
rum minas tremefactū audi
uit. Sed mox ut ip̄e cilio te
git cilio q̄ tectos ad p̄phe
tam mittere nūcios non eru
buit p̄inquum diem victorie
et optate p̄speritatis oracu
lum reportauit. Nā ecce āge
lus d̄ni cētum octuaginta q̄n
q̄ milia affiriorum vna nocte
perculsit Egregius ille p̄phe
tarum ysaias ad diuine iussio
nis imperium vestimēta depo
suit et trium annorum spacio
nudus et discalciatus incesit

Erubescat igitur die pe. da. hu
mana supbia Ex q̄ patet q̄
hūilitas vel hū deū placat ḡ
ciā meret et primū edificat.
vñ th. 2. 2. vbi sup̄ dicit sic. Si
viliouibz vel libz q̄; ceteri q̄s i
duat nō semp peccat. si si hoc
faciat p̄t maceracōz carnis.
vel hūiliacōz spūs. ad vtutē
tpancie ptinet. hoc autē p̄ci
pue ptinet ad hōs q̄ alios v̄bo
et exēplo ad p̄tēciā hōtat
hoc thomas.

Capitulū xix

Ecimoq̄rto phibet
s̄ di tēptacō vñ deū.
vi. nō tēptabis dñm

deū tū. et idē x̄ps of dyabolū
a allegauit math. m̄j. Vbi p̄o
vidēs. q̄d sit deū tēptare Se
cūdo quot ḡna hōim i illō vici
um icidāt Tercō s̄ ḡdibz deū
tēptacū. Quo ad. j. fm th. 2
2. q. lxxxvij. p totū deū tēp
tat q̄ expimētū sumit seu ex
plorat ex intencōe racōe p̄prie
p̄sone p̄ sua v̄ba vel f̄ca de di
potēcia. sapia. pietate. boita
tate vel volūtate speculatiue
sine sp̄ali dei in fine tū. sine
iusta necitate vel p̄iutilita
te et sine alijs debitis circūstā
cijs. vel q̄ etiā p̄ter intencōne
talia exp̄edi aliq̄d loq̄tur pe
tit vel facit q̄d ad nichil aliō

utile ē n̄ ad p̄bādū dei ptātē
sapiēciā. volūtate. vel boitatē
vñ sup̄ illo deū. vi. nō tēptab
dñm deū tuū dicit glo. deū tēp
tat q̄ hñs q̄d faciat sine racōe
omittit se discrimini vel piculo
experiens vtz possit liberari a
deo dicit p̄mo q̄ expimētum
sumit seu explorat. qz tēptare
est experimētum de aliquo su
mere: nullus aut experimētū
sumit nisi de re ignota vel du
bi Ex q̄ patz q̄ omis deū tēp
tans deū ignorat. vel dubitat
de aliqua p̄fectōne dei quod
semp est p̄cm. Ex q̄ patet q̄
deū temptare semp est p̄cm.
dicitur ex intencōe ad h̄ram
tēptacōnis p̄ter intencōnem

Vbi notandū q̄ duplex ē b
di tēptacō. vna itēta. alia nō
intenta Intēta fit dupliciter
vno mō exp̄sse. alio mō iterp
tatiue. Exp̄sse cū aliq̄s dicit o
vel facto intēdit expimētū
de aliquo sumere Interpretati
ue vero q̄n nō itēdit expimē
tu sumere p̄ sua dicta vel f̄ca
tū agit vel dicit q̄d ad nichil
aliud videt ordinabile nisi ad
experimētum sumēdum vñ
q̄si interpretatiue deū temptat
qui et si nō intendat de deo ex
perimētum sumere aliquid tū
petit vel facit ad nichil aliud
vtile nisi ad probādū dei ptā
tem boitatem et filia dicitur

ratione proprie persone. quod si quis
 experimētū sumeret a deo vel
 ad deū pertinētibus nō ut ipse
 experimentū sumēs de hīs seu
 talia explorās talia cogitat
 sed ut ea alijs demonstrēt quā-
 do ē iusta necessitas aut pia uti-
 litas. hoc enim nō esset temptare
 deū: dicitur per suauēba vel fa-
 cta nō cogitata ad differēciā
 infidelitatis. nā infidelis inq̄ntū
 huīdōi in mente dubitat de dei
 perfectōne. puta bonitate po-
 tentia et similibus. sed deū tēp-
 tare cū directe opponat cul-
 tui diuino seu patrie vel religio-
 ni in exterioribus consistit ac tibi
 dicitur etiā per suauēba vel fa-
 cta. quod hō deū tēptat exp̄sse
 dupliciter. Quāq; exp̄sse verbū
 quādo homo in sua peticōe orā-
 do vel similia verba formādo
 ea intēcōne aliqd a deo postu-
 lat ut exploret si sentēciā po-
 tēciā. vel bonitatē. vel volūta-
 tē. factis autē deū exp̄sse tēp-
 tat. quādo per ea que facit intē-
 dit experimētū sumere diuine
 potestatis siue pietatis. aut
 sapiēcie. Dicitur d̄ dei potēcia
 bonitate et speculatiue nō p̄cti-
 ce. nā duplex ē cognicō diuine
 volūtatis vel bonitatis vna q̄
 dē speculatiua. Et quāntum ad
 hāc nō licet dubitare nec p̄ba-
 re vtrū dei volūtas sit bona vel
 vtrū deus sit suauis. alia pia

etica affectiua seu exp̄p̄nta-
 lis. dū quis exp̄p̄itur in seipso
 gustū diuine dulcedinis et cō-
 placēciam diuine volūtatis. Si-
 cut de ierolho dicit d̄yo. d̄ di-
 uinis noib; .c. ij. quod didicit di-
 uina ex passione ad ip̄a. Et
 h̄ mō monemur ut probemus
 dei volūtatē et gustem; ei; su-
 auitatem scdm illud ro. xij.
 Probetis quod sit volūtas dei bo-
 na bñplacēs et p̄fca. et i ps.
 Gustate et videte quā suauis
 ē dñs. Dicit sine sp̄ali dei isti-
 ctu. vñ abrahā nō peccauit
 gen. xv. cū dixit ad dñm. vñ
 scire possum quod possessor; sim
 eā scilicet terrā repromissā a
 do. similiter nec beata agatha
 que noluit medicinā recipere
 quia expta erat erga se diuine
 nā beniuolēciā ut vel infirmita-
 tes nō pateret; p̄ qb; corpali
 medicinā idiger; vel statim senti-
 ret diuine bonitatis effc̄m. Sz
 achas peccauit nō petēs sig-
 num. nō enim si petisset deum
 tēptasset quod de; iussit eū p̄te-
 re et etiā quod pertinebat ad om-
 nē utilitatem. Sed con- uero quod
 iudiciū. vj. signū a deo petisse
 legit; d̄ victoria repromissā ex
 debilitate fidi; in glo. petisse
 videtur ideo peccauit. Sicut
 et zacharias luc. j. quod dixit ad
 angelū. vñ de hoc sciam vñ p̄-
 ter incredulitatē punit; fuit

d Vbi sciendum q̄ dupliciter
 aliqd̄ signū petat̄ a deo. vno
 modo ad explorādū diuinam
 potestātē. aut veritatē dicti
 eius et h̄ d̄ se p̄tin; ad dei tēp
 tacōz. alio modo ad hoc q̄ in
 struat̄ qd̄ sit circa aliqd̄ fa
 ctum placitū deo. et h̄ nullo
 mō p̄tinet ad dei tēptacōem
 Dicit̄ sine iusta necitate. qz
 si iusta necitas foret nō esset
 p̄c̄m. vñ. ij. palip̄. xx. Cum
 ignoram? qd̄ agere debeam?
 hoc solum habemus residui ut
 oculos n̄ros dirigam? ad te
 Dicitur sine pia vtilitate. qz
 ex pia vtilitate sancti a apli
 peccierūt ut in noīe xp̄i fierēt
 miracula actu. m̄j. Similiter
 de quodā. j. dyalogoꝝ r̄fert
 gre. qui suscitauit paruulum
 ad lacrimas m̄ris eius. similiē
 q̄zuis p̄dicatores pro victu
 corporali nō sint solliciti ut ver
 bo dei et doct̄rine vacent. si sic
 soli deo immitāt. nō deū tēp
 tant qz non. sine. necitate. vel
 vtilitate faciunt. s̄ si sine tali
 facerēt deū tēptarēt. vñ au
 ḡ. xxij. cōtra faustum dicit
 qz paul? nō fugit q̄si nō cre
 dendo i deū. sed ne deū temp
 taret si fugere nolisset. cum
 fugē potuisset. Dicit̄ et sine
 alijs debitis circūstancijs. qz
 pie a hūiliē petēdū ē aliquid
 a deo a sic seruiēdum est deo

Dicitur vel qui etiā p̄ter iten
 cōem. p̄pter temptacōem dei i
 terpretatiuā. Quo ad. ij. p̄n e
 cipale notandum qz extra hoc
 mādatum exceditur quīdupli
 citer. Primo veritatē inquirē
 do de alia vita q̄ in fide nutan
 tes ruocāt morituros. Secū
 do iusticiam q̄ volūt p̄ duellū
 ostendi vni? innocēciam et al
 terius malum Tercō sapiēciā
 qui p̄termisso studio hūano
 artes vel sciēcias desup expe
 ctāt p̄ oracōes solū. Quarto
 potēciam qui nō fugiūt necē
 cū possint a debeāt. paul? enī
 p̄ sportā fugit. et xp̄s de tem
 plo deorsum se nō dimisit sed
 descendit. Quarto bonitatē. q̄
 refutāt medicinalia i casu si
 ne necitate a vtilitate. similiē
 qui tempus miserēdi deo cōsti
 tuunt ut dicitur iudith. vñ. j.
 h̄j enī omnes aliquo mō vidē
 tur explorare diuina illicite.
 Quo ad primū q̄nt scūs th̄.
 qd̄li. ij. q. ix. ar. ij. vtz liceat
 ab aliq̄ moriēte req̄rere ut re
 uelet statū suū post mortem.
 R̄d. qz sic supponēdo h̄ tñ di
 uino iudicō a dūmō nō ex du
 bitacōe fidei de futuro statu
 q̄si temptādo inq̄rat. Et pia et
 humil̄ intencō h̄atur vic; ad
 subueniēdū defūcto p̄ suffra
 gia Raco ē qz fm̄ dam. li. ij.
 implecio naturalis desiderij

nō ē peccatū nisi aliqua inor
diacō adiūgatur ut patet de
cibo·naturalit̄ aut̄ scire deside
tam?·j·methaphisice·sed cum
p̄fatis tribz condicōibus de
siderare scire statum alicuius
post mortē nichil inordinate
videt̄ h̄re annexum· vnde·ij·
math·xij·sancta ergo a salu
bris est cogitacō p̄ defūctis
exorare ut a p̄cis soluant̄ hec
t̄b. Quidam ali? doctor ad
dit q̄ qui expeteret r̄ditū ut
certificari vellz s̄ statu illo an
vicz celū sit· vel infernus q̄
omniter p̄dicatur· mortalit̄
peccaret quia infidel̄ foret di
cit etiam q̄ istam peticōz nō
debent facere nisi hoies deuoti
et illi p̄nt sic expeti qui fuer̄t
in statu isto deuoti et de qb?
p̄sumitur q̄ sint saluādi·dya
bolus enim sepe immiscere p̄t
illusiones quādo sic mortui re
uocātur·Cōtingit enim quāq̄
mortuū esse ī purgatorio et
demō ī ei? specie dic̄ eū esse in
inferno ut aia suffragio p̄ue
tur a viu? de deuotavita mor
tui quam recolit̄ imitari de
sistit· Secūdo contingere p̄t
animā esse ī purgatorio quā
demō dicit̄ esse ī celo ut anima
suffragio p̄uetur· sed queris
nunq̄d tenet̄ viuus apparen
ti credere q̄d aperit· R̄n̄·idem
doctor posito q̄ defūct? re-

uerteret̄ nō esset q̄s obligat̄
t? c̄dere ea q̄ reuelar; lic; etiā
essent v̄ra hec ille· Secūdo f
possunt peccare oīa istud du
ellātes· vbi notādū q̄ s̄mni
colaū de lira sup̄ materia duel
li·dauid cū goliā·j·reg·xvij·
Duellum p̄t duplicit̄ accipi
vno mō p̄prie a sic ē singula
ris pugna duoz ut p̄ victori
amvni? appareat tādē ei? iu
sticia p̄dinū iudiciū a alteri?
iniusticia·Et sic sc̄dm om̄s do
ctores duellū ē illicitū tā ex
pte appellātis q̄z etiā r̄cipiē
tis et etiā iudicantis a s̄ulē
ciū sc; ex officio a fauore p̄stā
ciū·sicut̄ sac̄dotes q̄ darēt b̄n
dic̄tōz talibz q̄ ibi maifeste
ē tēptacō dina ḡuit̄ ibi videt̄
peccare appellat? inuite seu
suscipiēs inuite graui? q̄ spō
te s̄ offerēs ḡuillime· similē
videt̄ de iudice et coopantibz
hec videt̄ raymūdi sentēcia·et
h̄ mō s̄m quosdā videt̄ loq̄ b̄
duello iura ip̄m duellū phibē
cia·q̄ v̄ mō archiā·Et ext̄ de
purgacōe vulgari cū suscepi
t̄ h̄n p̄ reuelacōz dinā maifesta
tū fuit q̄ de? vult sic iudicāē
suā iusticiaz·et hoc mō dauid
aggressus ē goliā· q̄ ei dixit
Ego v̄cio d̄ te ī noīe d̄ni viue
tis· nec p̄prie sic dauid fuit du
ellator· sed d̄ne iusticie execu
tor· Alio mō potest accipi s

duellū large put est bellū sin-
gulare vni? cū vno absq; ex-
pectacōne dñi iudiciū. sed ut
p virtutem. artē vel fortunā
vel oibus istis vel aliq; eo-
rum occurrētibus aliqua cōtra-
sua inter eos criminalis v? cui-
lis terminet. an tale duellum
semp sit mortale discordant
tā thxologi q; iuriste. Fit autē
duellū tripliciter. Primo a spi-
ritu scō ut i dauid. i. re. xvij. a
in Rolādo ut hētur i historia
karoli Secūdo scdm multos
pserim ex pte appellatis cū
pco ut in. ij. mō talē tū ē. Ter-
cio semp est graue pcm ut in
primo casu Et notandū q; iu-
diciū ferri cādētis. et aq; fer-
uētis et filia p̄hibita sūt. sic
et d duello dcm ē. Tercō pec-
care pnt cōt. v. v. v. p ar-
tem notoriam vel simile sine
hūano studio sciētiāz ad ipi-
sci. Quāto qui nō fugiūt vbi
tenētur et possunt. dei auxiliū
ad hō sine causa expectantes
cōt. quos xps ait. Cū vos p̄se-
quet in vna ciuitate fugite i
aliam mat. x. Qñ aut fugi-
enda sit mors in xp̄iana p̄se-
cucōe a qñ nō vnc tō et cōsi-
deracō scādali piculū gregis
et huiōi docere possunt. Nam
aliqñ contingit eodē tpe a in
eodem loco: vnū debere fuge-
re altez nō ut de fantulo quē

gladius ferire nō potuit. a de
dyacono recedēte gre. ponit
exēplū i li. dyalogoz. Quid
quidam fugiunt medicinalia
vbi oport; etiā quod lic; aga-
tha fecisse videatur tñ ut tlv
2.2. q. lxxxvj. dicit fecit certa
s dei adiutorio ut sup Quo h
ad. ij. pncipale nota fm tlv.
quadruplex ē grad? deū tēp-
taciū omes tñ non sūt p̄prij
primus eoz q; animū nō p̄pa-
rat ante oracōz. sed distrahū-
tur scienter et negligēt qui
labijs deū honorat solū. Se-
cūdus eoz qui non dimittūt
ante oracōem debitoribus ran-
torem tenētes. De ambob; di-
cit eccl. xvij. ante oracionem
p̄para animā tuam a noli esse
quali homo qui temptat deū
vbi dicit glo. interli. Tēptat
deū qui orat qd docuit. sed nō
facit quod iussit. Sup que di-
cit tlv. 2.2. vbi prius q; iste q;
ante oracōem suam animam
nō p̄parat dimittendo si quid
adūsus quē habz vel aliquis
se ad deuocōem nō disponēdo
non facit quod in se est ut ex-
audiat a deo et iso qñ inter-
pretatiue temptat deum a q;
uis huiōi quasi interpretatiua
tēptacio videat ex p̄suprōe
seu indiscrecōne procedere tñ
hōcipm ad dei irreuerēciā p̄-
tinet ut hō presūptuose a sine

debita diligētia se habeat in
hīs q̄ ad deū ptinēt. dicitur
enim. 1. pe. v. Humiliamī s̄b po
tēti manu dei et. n̄. thi. n̄. solli
cite cura teipm̄ probabilē ex
hibere dō. vñd̄ etiā huiusmōi
temptacō ē spēs irreligiōsi
tatis hec thō. Tercia? eorum q̄
p̄ter intencōem peūt vel fa
ciunt que dicit̄ in diffinicōis
declaracōe interpretatia tēpta
cio. Quart? eoz q̄ ex intēcō
ne talia faciūt ut ibid̄ patuit

Capitulū. xx.

Ecimoquinto phibe
tur hic accidia cuius
pprium est tristari de
obsequio diuino. sicut carita
tis est gaudere in bono dīno.
a Vbi tria p̄ncipalē sūt vidē
da. Primo de quiditate et ma
licia et origie accidie. Secōdo
de spēs. Tercio de remedijs
Quantū ad p̄mū s̄m thōmaz
2. 2. q. xxxv. accidia ē tristitia
de bono diuino q̄s homo debz
facere. dicit̄ p̄mo tristitia sed
nō quelibet. Est enim quedā
tristitia bona ut illa q̄ opati
mur miserie pximi sic mīa fa
cit tristari. et passōis xp̄i me
ditacō. similiē tristitia quam
habem? de peccatis omīssis i
contricōe. Alia ē tristitia ma
la i appetitu vindicte morbi

nato et cōstituit spēm p̄ci ire
vel tristitia de bono pximi et
facit odiū vel inuidiā. sed tri
sticia d̄ bono dīno cōstituit ac
cidia. dicit̄. n̄. d̄ bono dīno id
est de bonis spūalibz istis po
tissime que hōiem p̄ se ordināt
in deū ut sūt fuitutes dō exhi
bēde corde. ore. vel ope. de q̄
bus dictū fuit a p̄mo p̄cepto
particulari vsq̄ ad sextum. et
sic etiā sunt omnia opa virtu
tum. nō inq̄ntū cēta talem ma
teriam s̄ inq̄ntum p̄pter deū
facta et in deum r̄lata. Ex q̄
patz q̄ ē accidia oris cordis
et opis. Quia quis tedium et
tristitiā habere potest medi
tādi fidē. sperādi i deum. deū
diligendi quo ad cor. quo ad
os laudādo. orando loquendo
de dō et filia. Et in ope multi
pliciter fit. Dicitur cōsequē
quod homo debet facere. quia
si quis tristaretur d̄ spūali bo
no ad quod quis non teneret
tur sub pena peccati venialis
aut mortalis. puta de pficiē
do aliquo quod solū cadit s̄b
cōsilio nō esset accidia. Exem
plum de iuvene euāgelico qui
tristis abscessit cū ei xp̄us di
xit. si vis p̄fectus esse uade et
vende omnia que habes et da
paupibus math. xix. S; b
quo t sūt radices et cause tristi
cie. Rūdet̄ q̄ tres. Prima cū

quis nō amat deū nec gaudet
in eo. ideo cōter nō amat opa
spūalia. nec in eis gaudet. sed
tristatur. Secūda q̄ quis nō
noscit vel nō adūtit v̄l nō me
ditatur honestatem et utilita
tem ac suauitatē spūaliū bo
noz ex h̄ p̄ueit q̄ non repu
tat spūalia. sed ea vilia et qua
si nichil valēcia estimat et tri
ste ea facit et ea r̄fugit. Ter
cia q̄ sensus app̄tēdit spūale
bonū ut laboriosū et p̄uatiū
delēcōis sensibilis. et ideo sen
sualitas a spūali bono fugit
ad delēcabilia sensualitatis. et
talē sensualitas interdū ad se
trahit racōz et volūtate q̄ tri
stantur de spūalibus bonis et
diuinis. S; quare accidia
est p̄c̄m. R̄n̄. s̄m̄ tho. triplici
de causa. Primo q̄ in se malū
est tristari de bonis optis q̄
lia sunt diuina. s̄ talibz eni sū
ma op̄lacēcia esset h̄nda. Se
cūdo q̄ immediatus accidie
effectus est q̄ facit tediōsū
et grauē i spūalibus diuinis. ope
randis. Tercio q̄ multa alia
mala ex accidia sequuntur in
sp̄ebz et effectibz ei. Q̄ n̄ v̄o
sit p̄c̄m. nota s̄m̄ tho. vbi pri
us q̄ tristitia de bono spūali
aliquū nullū est p̄c̄m sed forte
defectus nature ut q̄n̄ opus
diuinū est solū cōsiliū et nullo
mō debitū. secundo aliquādo

materia ē meriti. tercio aliquū
est v̄iale. Quarto aliquū mor
tale. p̄ quoz itellectu notāz
dū p̄mo q̄ i nob̄ sūt duo pri
mū ē caro siue sensualitas si
mil̄ bestijs alijs. s̄ dempto q̄
p̄ racōz p̄t frenari h̄c caro ha
bz op̄lacēcia i luxuria in vana
gloria In gula ira et i similibz
et habz tristitia s̄ oibus q̄ sūt
cōtraria carni ut patz i ieiunio
oracōe. hūilitate. paciēcia et
secundum est aia racōnalis a
deo optio immediate creata
q̄ naturalit̄ v̄llz btificari h̄c
desiderare deberet virtutes de
um et btitudinē et spūalia bo
na Et s̄ solo p̄cō p̄ncipaliter
tristari. sicut etiā naturaliter
p̄bi reperierūt et de h̄ scripse
runt et fides amplius instruit
Secūdo notandū q̄ caro s̄
occupiscit adūsus spiritū et spi
ritus adūsus carnem gal. v.
Q̄ s̄ idem sensit ro. vii. dicens
video aliā legē i mēbris meis
repugnātem legi mētis mee
Et idem quilibz expitur. Exē
pli gracia. Racio iubz diuitē
et religiosū ad matutinā sur
gere et p̄m̄ium delectat racōz
s̄ mollicies lecti et calō corp̄z
tenēt q̄ non vult surgere Ex
isto causatur quedā tristitia
in sensualitate. vnde si p̄pter
talē repugnāciam tristitia s̄
bono spūali v̄iat hōi subito

et in delibere et dīno cōf aut
 pter voluntatem tunc est so-
 lū p̄m motus a mere natural
 Et q̄z diu manet solum p̄mus
 et natural motus nullo mō de-
 p̄dens a volūtate. tūc nullū
 est peccatū moris s̄ defectus
 seu peccatū nature. quia n̄ ē
 ī potestate hōis dicēte b̄tō au-
 gustino. Nō ē ī potestate no-
 stra quibz visis tāgam. Et
 si hō statim ut huiusmōi mo-
 tum accidie racōne p̄cipit īci-
 pit resistere racōe a volūtate
 tunc illa resistēcia est sibi me-
 ritoria. sic sepe accidit q̄ hō
 mo sentit aliquod tediū ī ex-
 ercicio spūali racōe sensualita-
 tis qd̄ tū racōni displicet. īdō
 etiam resistit conādo p̄ exerci-
 cia bona delectari ī dīnis p̄
 posse talis tristitia nō ē pecca-
 tū. quia ī sola sensualitate cō-
 sistit sed est materia meriti. qz
 volūtas detestatur eam si ve-
 ro hō huiusmōi primo mo-
 tui accidie nō cōsentit scdm ra-
 cōem plene saltem. nec suffici-
 ent se ei opponit. postq̄z ip̄m
 p̄cipit. sed volūtas aliq̄ mō
 ad sensū inclinata habz se cca
 hoc negligēter īfistēdo. tūc
 illa accidia est p̄m veniale si
 fuerit de opere debito. Et hoc
 est p̄pter negligēciā volunta-
 tis q̄ ei imputabilis ē. Et s̄m
 Cassi. de institutis mōachoz

etiam ī p̄fectos viros cabit. s̄
 si motus ille accidie p̄tingit
 vsq̄ ad racōz. ita q̄ carne to-
 ta liter cōtra spūm p̄ualēte a
 tristitia sic ī racōe īualescē-
 te q̄ ip̄a racō ex hoc cōsentiat
 ī fugā et h̄ororē aut detesta-
 cōz boni spūalis dīni qd̄ hō fa-
 cē tenet tūc ē p̄m mortale.
 ut dic̄ scūs tho. cuius racōz as-
 sigt̄ qz illud ē mōtale ex ḡne
 qd̄ d̄ se et s̄m p̄p̄riā racōz cōf-
 riat caritati. s̄ accidia huius-
 mōi est talis. quia p̄p̄riū effe-
 ctus caritatis ē gaudium de
 deo et d̄ dīnis rebz cui cōtraria-
 tur accidia que est tristitia d̄
 bono spūali īq̄ntū dīnū. exē-
 plū ī m̄ simili de occupacōe
 adulteri. qd̄ de genere suo ē
 p̄m mortale. hec occupacōe
 q̄z diu est naturalis motus ma-
 nens ī sensualitate a nullo
 dependēs a volūtate tūc nō ē
 p̄m. sed si hō ei resistit p̄p̄t̄ deū
 ē ei meritoriu. si vero volūtas
 nō cōsentit ī opus nec ī de-
 lectacōz nō excludit occupacōz
 s̄ p̄mittit eā morari ī aīo tūc
 venialit̄ culpa. s̄vo p̄tigat
 vsq̄ ad racōz ita q̄ racō sup̄a
 ta cōsentiat ī op̄ adulteri fit
 culpa mortalis ita ī p̄posito
 Simile ē de ira. Quo ad h̄
 principale notandum prout
 colligitur ex dictis grego.
 xxxij. moralium. et ex p̄sitoro

de summo bono et cassiani de
vni. principalibus vicis. et ex
vill. in summa viciorum quod vi-
ginti sunt species vel modi peccā-
di accidie. Primum est origo ali-
orum viciorum tepiditas quae vomitū
prouocat. vñ apoc. ij. xps dicit
scio opera tua quia neque frigidus
es neque calidus. sed quia te-
pidus es et nec frigidus nec
calidus incipiam te euomere de
ore meo. Euomitur cum in dexteri-
ora labii permittit. hae fiducia
temptandi dyabolo praestat quia
de multis temptat tepidum vbi
non feruidum. Exemplum est olla
feruēti cui muscae non insidēt
haec etiam hominem quasi attractū
facit. quia secundum bernardum. Forsitan
ideo non possumus quia non multum
volumus. Secundum est mollicies
que est impatiēcia dure rei de
quod psalmus. xviij. Qui molis et disso-
lutus est in opere suo frater est
opera sua dissipatis. et reperit
omniter in delicate nutritis
haec est culcit dyaboli. haec facit
ut homo velut niueus globus adig-
nē tribulacionis liquescat Tertium
somnia de quod psalmus. xix. pi-
gredo immitit sapor est. a nimi-
etate enim somni prohibere debe-
ret auiculae de mane canētes et
galli et ineptia accit dormien-
di quod potest esse nimietas brutali-
tas surgēdi tristitia importu-
g nitas dormiēdi Quartus est

deositas psalmus. xij. Qui operatur
terram suam saturabit panibus quod
autem sectatur oculum stultissimus est
vbi nota quod terra siue solū or-
ris octo fructus profere potest scilicet
dei laudacionem. gratiarum actionem.
oracionem. confessionem vbi quod modi-
ficacionem. abstinentiam. frater-
nam correptionem. et fraternam
erudicionem. stultissimus inquit
est stultus quia in vita negligit
necessaria vite celestis acquirere
stultior quia vitam hostibus expo-
nit stultissimus quia animam interfici-
entes solus pascere. puta cor-
pus et demonem. Quis est di-
lacō psalmus. Tempus faciēdi dñs
dissipauerunt legem tuam. Tar-
dant quidam cū alij confiteri
alij perfici Ad conuersionem h
accedendam mouere deberēt
quique scilicet motus incertitudo luc.
xij. Vos estote parati quia nesci-
tis quod hora dñs uel ter uerturus
sit. Secundo multiplex bonum
inde proueniēs scilicet uite iocūdi-
tas. maior uiuēdi et moriēdi
securitas. pene maioris euasio
et pmi multiplicitas. Tercio
periculū male consuetudinis iere-
xij. si mutare potest ethiops pel-
lem suam et vos poteritis bñfa-
cere cū didiceritis malefacē
Quarto quod iniquus est in deū. in
angelū. in se et in proximum sicut
illud aug. peccator non est dig-
nus pane quo uescit. Quinto

quod difficile est quē vere ad de-
um cūti ambro. Plures inue-
ni baptisimalē inocēciā suas
se q̄z vera p̄itēciā egisse. Sex-
tū ē tarditas. sicut enim acci-
diosus differt cūerti. sic tar-
dus tarde p̄cedit in ope iam
incluato p̄. xi. Sicut acetū
dētibus et fumus oculis sic pi-
ger molestū est hīs qui mise-
runt illum. Quo cōtra terrere
deberēt tēporis breuitas. ma-
loꝝ i mal' strenuitas et bono-
rum viroꝝ et mulieꝝ sollicitia
Septimū ē negligēcia i hoc
distēs q̄ hō non curat qualicū-
op' incluatū faciat utz bene
vel male. sed hoc solum curat
ut ab onere laboris incluatū se
expediat. p̄. xxij. Diligēt
exerce agrum tuū iere. xlvij.
Maledictū ē q̄ facit opus dei
negligēt alia lra habz frau-
dulēt. Tales terrere deberēt
irracōnaliū ut apū et formica-
rū diligēcia ad corp' p̄p̄riū et
dei iuit'. Octauū ē impseue-
rācia q̄m habēt qui op' inclua-
tū ad p̄fectū nō ducūt. Que
saul deiecit. i. r̄gū. xv. ad q̄m
vitādā x̄p̄s d' cruce descēde-
re noluit viuis mat̄s. xxvij.
p̄seuerēcia enī cib' ē dei iob.
iiij. Meus cib' est ut faciam
volūtātē eius qui misit me ut
p̄ficiā opus ei'. huius demō
insidiatur gen. iij. Tu insidia

beris calcaneo eius. Non est
remissio in eo enī est qui quot
tidie de terio efficit. vsus Fer-
uidus in p̄mis. medio tepet al-
get in ymis. p̄. x. Egestatē
opata ē man' remissa. man'
aut' forcū dicias parat. Quo
cōtra p̄. iij. Iustorum semi-
ta quasi lux splēdens p̄cedit
et crescit vsq; ad p̄fectū diem
vbi nota qd sit p̄ficere vicz si-
mul omnia peccata p̄posito di-
mittere et exercicia p̄ vitacōe
vicōrum necessaria. et acq̄sico-
ne virtutum apta iuxta suum
statū arripe. Decimus ē dis-
solucō. dissolutus enī difficul-
tatē inueniēs in suo r̄gimine
se dimittit oino absq; guber-
nacōe fm illud prouer. xiiij.
Eris sic dormiens i medio ma-
ri et quasi sopit' gubernator
amisso clauo. Talis animū su-
um nō recolligit. Est enī tāq;
pulis quem proicit vent' a
facie terre. et quasi dolium nō
ligatū. hanc dissolucōz gre-
videtur vcare importunita-
tem mentis qua mēs p̄p̄ tri-
sticiā in spiritualibz se impor-
tuna se trāsfert ad delēabilia
corpalia tediose sp̄alia im-
plendo. Undecimus est ineu-
ria que suorum debitam curā
non habet. Cui opponitur di-
ligēcia. incuriosus sua n̄ colit
cultā nō colligit et collectā n̄

custodit. vñ vsus. Non minō
 ē vt? q; q̄rere p̄ta tueri h̄ vicō
 laborat q̄ audita n̄ curat mēo
 rie tradē mēte vel scripto vel
 ope. q̄ dilacerate ambulāt et
 immūdiās sine rācōne susci-
 nēt. cōt̄ quos ē q̄ ordiate na-
 tura p̄cedit q̄ ornat? iterdū
 ē vt? a q̄ exteriora notāt ite-
 riorē incuriā. Duodecim? ē
 ignauiā q̄ laborat q̄ eligit po-
 ci? i miseria magna p̄manere
 q̄; aliq̄ntū laboris subire. Et
 videt̄ idē esse cū pusillanimi-
 tate. nā magnimitas ē vt? in-
 clinās ad opa magno hono-
 re digna s̄m p̄b̄m. m̄j. et h̄. p̄
 s̄p̄cō ē excessus s̄ pusillanimi-
 tas defect? ē sp̄ealiē in h̄is
 q̄ sp̄ealiē cadūt sub cōsilio. Et
 s̄m t̄b̄. r. r. q. cxxxij. Pusilla-
 nimis deficit a p̄p̄t̄cōe sue po-
 tēcie dū r̄culat ad id tēdē qd
 ē sue potēcie cōmēsuratū. et idē
 ē q̄ math. xxv. et luc. xij. ser-
 uus q̄ acceptā pecuniā dñi sui
 fodit in terra. nec ē opat? ex-
 cept̄er quēdam pusillanimi-
 tatis timorem punitur a dño
 Tredecim? ē in deuocō sc̄z q̄
 dā ariditas sp̄ual et carēcia
 feruoris mētalis de qua i p̄s.
 aia mea sicut terra sine aqua
 tibi. Et numeri. xi. anima n̄ra
 arida est nichil r̄spiciūt oculi
 n̄ri nisi man. Oritur aut̄ aliq̄n
 ex supbia que est quasi mōs

gelve sup quem nec ros nec
 pluuia deuocōis sc̄dm Bern̄.
 descendit aliq̄n ex defectu ci-
 bi sp̄ual p̄s. aruit cor meū qz
 oblitus sum cōmedere panem
 meū. aliq̄n ex accidia nā alie
 creature ocio impiguāt. sed
 h̄o labore sp̄uali p̄u. xij. vult
 a nō vult piger. aia aut̄ labo-
 rāciū impiguabit. Decim? m̄
 quar? est tristitia in diuino
 sc̄z officō. Et gre. videt̄ voca-
 re torpore qui ē circa p̄cepta
 q̄ p̄tinēt ad cōmunē iusticiam
 nō inq̄t aug? ex tristitia aut
 necessitate qz hilarē datorem
 diligit deus. ij. cor. ix. hoc vi-
 cū est quasi absinthiū positū
 in esca dei. Itē cū oia a deo ac-
 ceperim? iustissimū ē ut ei re-
 stituēdo lete seruiamus. Item
 p̄u. xxv. Sicut tinea vel tim-
 to a xrmis ligno sic tristitia
 viri nocet cordi. Decimus n̄
 quintus tediū vite quod alis
 q̄n orit̄ ex di amore a celestis
 patrie. sic patz in apostolo q̄
 cōcupiuit dissolui a esse cū xp̄o
 aliquando ex malo p̄sertim
 alienoz cōsideracōe qbus mū-
 dus plenus ē. Eccl. ij. Tediū
 me vite mee vidētē mala esse
 vniūsa sub sole a cūcta vani-
 tatē et afflictōz sp̄us. aliq̄n
 ex vltimēcia tribulacōis p̄p̄e
 ij. cor. i. sup̄ modū ḡuati sus-
 m? a sup̄ vtutē ita ut tederet

eciā nos viuē aliquē ex accidia
 et tūc ē p̄m et p̄ueit ex lōga
 tristitia postq̄ nō solū tēdet
 deo fūire s̄ eciā viuē. Decim⁹
 sept⁹ ē despectō q̄m docz apo
 stol⁹ fugē penitētes. ij. cor.
 x. Ne nimia tristitia absorbe
 ant huiōi. Decimusseptim⁹ ē
 rācor et q̄dā mētis amaritudo
 et illos q̄ hōiez volūt ad spūa
 lia exercicia iducē. Exēplū s̄
 monacho accidioso cōt̄ platū
 amaricato. Decimus octau⁹
 ē instabilitas p̄positi cū hō i dei
 fūico diuisa p̄ponit et mala at
 tēptat et frequēt p̄positū mu
 tat nō ex ipotēcia aut ex rācō
 nabili causa s̄ p̄pter tediū q̄d
 habz i eoꝝ executōe spūaliū
 Decimus non⁹ ē inquietudo cor
 poris et instabilitas loci ut ap
 parēt i multis. Vicesim⁹ ē ma
 licia q̄n prop̄ tristitiā q̄m q̄s
 habz i diuis i t̄m mal⁹ efficit
 q̄ eciā spūalia modica aut
 nulla estimat et eciā impuḡt.
 Quo ad. ij. p̄ncipale notā
 dū q̄ p̄la r̄media sūt et acci
 diā. Primū ē cōsiderācō de esta
 bilitatis hui⁹ vicij ut apparz
 p̄ i cōsiderācōe exēploꝝ oim
 rez laborāciū. nā i vita carēti
 b⁹ sol et astra quottidie girū
 mūdi circueūt i hōitib⁹ vitā ve
 getabile herbe et arbores mi
 nimū iniciū hōites i multis ad
 ūsis a magnā q̄ntitatē pueni

ūt Insensibilis dicit. salom on
 pū. vij. vade ad formicā o pi
 ger et cōsidera vias ei⁹ et disce
 sapiāz i malis hōib⁹ quot sūt
 studia mūdo fūiēdi. i hōis hōi
 b⁹ cecilia q̄i apis argumtosa
 do fuit. i angel hōis et mal⁹ o
 tinua sūt exercicia. Scdm est
 q̄ t̄m displiceat do. vñ apoc.
 ij. Quia tepid⁹ es icipiā te
 euomē. Cā fm glo. q̄ q̄nda
 securitatē accipiūt s̄ hōis ali
 qb⁹. Itē luc. xv. Gaudiū ē an
 gel sup vno p̄core scz feruis
 do p̄niaz agēte q̄z sup. xci.
 iustis q̄ n̄ idigēt p̄nia scz te
 pide viuētib⁹ fm gre. Itē luc
 xij. s̄ ficulnea s̄ ifructifera
 succide illā ut q̄d eciā tertiā oc
 cupat. Tercū ē q̄ accidia m̄
 tū placet dyabolo. vñ math.
 xij. Immūd⁹ spūs exiens ab
 hōie iueniēs domū vacatē va
 dit et allūit alios. vñ. nequior
 res se et itiatēs hitāt ibi. Itē
 math. vñ. demōes dixerunt
 x̄po si eicis nos mitte nos in
 gregē porcoꝝ et iob. xl. dor
 mire. s̄. demō i loco calami p̄
 q̄d vacuitas desiḡt. Scdm r̄
 mediū ē rōnabil diuisitas oc
 cupacōnū s̄ ordiata debz esse
 et rōnabil ut docz exēplū i vi
 talpatrum vbi beato antho
 niolaccidia temptato angel⁹
 apparuit quem vidit primo
 funiculum torquentem.

deinde orate. deinde sportas
 texentē. et itez oracoī vacatē
 et sic facē antlōniū iubētē et
 accidiā. Tercū ē ut cū sentit
 tristitiā accidie q̄s interdū q̄
 rat bonā societate cū q̄ verisi-
 militē solū de deo et licitis tra-
 ctet et lete. exēplū i vitaspaz
 vbi sepe illō fecerūt. In cui? fi-
 gura legit̄ expo. xvij. q̄ ioh̄
 pugnatē et amalech. orabat
 moyses leuās manus ad deū
 cui? man? erat gues. s̄bur et
 aaron suscitabāt man? eius
 ex utraq; pte. Quartū ut hō
 se cogat ad exercitiū spūaliū
 que fastidit. Nā habit? dele-
 ctabilis nō nisi p act? inter-
 dū tristes multiplicatos acq̄-
 rit̄ expo. et hicoz. Quintū ut
 cū magno conatu q̄s mēore-
 tur dei tot bñficia et si s̄m p̄s.
 Rēnuit solari aia mea cōdat
 qd̄ seq̄tur. memor fui dei et de-
 lectat? sū. oportz aut hūc co-
 natū magnū esse qz hō in tri-
 sticia constitut? difficult. talibz
 immorat. Sextū ē exclusio p
 posse triū radicū accidie in p̄n-
 cipio capituli positaz. In cui-
 ius figura dicit̄ leuic. vj. Ig-
 nis in altari meo semp arde-
 bit quē nutriet sacerdos subi-
 ciens ligna mane p singulos
 dies. Septimū est cōsideratio
 pene inferni et purgatorij et
 beatitudinis q̄ expectamus

si n̄m meritū v̄l demeritū.
 vñ i vitaspaz. qd̄a p̄ oq̄st?
 ē p̄ri achilli accidiā. R̄ndit al-
 ter iō pateis qz nō dū vidisti
 requiē celi nec penā inferni. Oc-
 tauū et sūmū remediū dī ḡcia
 ē p̄s. viā mādatorz tuoz cu-
 curri cū dilatast cor meū. vñ i
 canti. Trahe me post te curre
 m? i odore ūgētōz tuoz. Cā.
 j. p̄s. Erravi sic ovis q̄ perijt et

Capitulum xxi.

Ecimosexto prohibe-
 tur erubescencia xpm
 sequēdi et eius doctri-
 nā in necessarijs ad salutē. vñ
 luc. ix. ait Qui me erubescit
 et meos s̄mones hūc fili? ho-
 mis erubescet cū venerit i ma-
 iestate sua et p̄ris et scōz an-
 geloz id ē ad modū erubescē-
 tis se hēbit dicēs. nescio vs. si-
 cut ait virgib? fatuis matth.
 xxv. et clausa est ianua. Tria
 sūt hic dicenda et vidēda. Pri-
 mo de verecūdia seu erubescē-
 cia bona. Scōdo de mala de q̄
 bus dicitur eccl. m. Est cōfusio
 adducens p̄m et cōfusio
 gratiam et gloriā adducens
 Tercō de remedijs male eru-
 bescēcie. Quātū ad. j. notā b
 dū s̄m th. v. q. exlmj. q̄ vere-
 cūdia est timor d̄ actu exp̄o-
 brabili facto vel fiendo. dicit̄

pmo timor q̄ ē r̄spectu ardui
 possibilis respectu cui? nō ē
 tristitia. Ex quo patz q̄ pfe-
 cti nō erubescūt faciliē s̄ fu-
 turis mal' p̄petrabilibz qz nō
 app̄hendūt mala opa ut diffi-
 culter ab eis mediāte gr̄a vi-
 tabilia Itē patz q̄ maliciosi
 nō sūt verecūdi quia ex habi-
 tu facilia putant mala. dicit̄
 de actu turpi in q̄ includitur
 cogitacō. v̄bum. v̄l obmissio
 turpis. dicitur turpis seu ex-
 probrabilis. sed que sunt tur-
 pia exprobrabilia seu inhōne-
 sta. R̄nsio q̄ nuditas corpis
 in adulto r̄spectu alteri? Itē
 discoptura membri immūdi
 puta genitaliū posteriorz et
 vberū. Ex q̄ patet q̄z male fa-
 ciant vestes curtas portātes
 q̄ ad viōs a vbera nudātes q̄
 ad mulieres a tunicas leuātes
 sine causa. R̄acō istoz ē. qz a
 natura talia verem̄ ut dic̄ bea-
 tus aug. 2. li. de ciui. dei. cōtra
 dyogenē. Item om̄e peccatū
 ē erubescibile p̄cipue tñ luxu-
 rie furti seu s̄btracōis alieni
 boni et mēdacij de q̄bus inter
 cetera dicit̄ ec̄c. xli. Erubescite
 a patre a matre s̄ fornicacōe
 Et a p̄fidete a potente s̄ men-
 dacō. Et a principe a a duce s̄
 delicto. Q̄s aut̄ turpe sit
 om̄e p̄m patet tripliciter. Pri-
 mo quia peccatū nuditatē fe-

cit erubescibile. Nā gen. ij. s̄z
 Erāt vterq; nudus adam scili-
 cet et vxor eius. et non erube-
 scebāt. r̄acio qz nullum pecca-
 tū fecerant a futurū faciliē vi-
 tare poterāt. Interi enī q̄ mēs
 supiori obediebat c̄atori q̄c̄
 quid infra mentem erat ut mē-
 bra corpis et etiā bestie hōmi
 obediebant. sed eo ipso quo
 homo deo inobediēs fuit. obe-
 diencia multorum hōi ē s̄btra-
 cta. Ideo gen. ij. dicit̄ post
 q̄z ambo de fructu vetito gu-
 stauerūt. apti sūt oculi amboz
 videlicz experieciā habēdo q̄
 malum prius mēte nouerunt
 Cūq; cognouissent se esse nu-
 dos conserūt folia ficus a fe-
 cerūt sibi perizomata. plura ibi
 s̄ verecūdia videlicz qz ad vo-
 cem di fugerunt qñ deus que
 fuit adā vbi es. qz de? ait q̄s
 iudicauit et. Secūdo cum d
 erubescēcia sit fuga rei tur-
 pis et p̄m sit opus dyaboli
 cōtra naturā ymo eo r̄moto oia
 decēcia forēt cōstat p̄m esse
 maxie erubescibile a qd̄ pl? ē
 i ei? opacōe alia erubescibilia
 n̄ sūt teste gre. dicete s̄ maria
 magdalena qz se metip̄a; ḡui-
 ter intus erubescēbat nichil
 esse cōdidit qd̄ verecūdaret fo-
 ris. Tercō erubescēcia ē r̄sp̄cū
 immūdoz sed in opacōe p̄ci
 alia immūda mūda sūt. vnde

matth. xv. Quæ s̄ orō p̄cedūt
de corde exeūt et ea cōmquāt
hōiem. de corde enī exeūt cogi
tacōes male. homicida. adulte
ria. fornicacōes. furta. falsa
testimōia. blasphemie hæc sūt
q̄ cōmquāt hōminē p̄s. Cor
rupti sūt ⁊ abhominabiles. fa
cti sunt sc̄z iniqui. Dicit̄ f̄co
vel fiēdo q̄ plura fecim⁹ q̄ e
rubescē debem⁹ et nescim⁹ an
de facto luere coram deo ha
beam⁹ plura etiā sūt q̄ p̄petra
re possem⁹ turpia. Notādū
ij. fm̄ thō. vbi prius et p̄lm̄
ij. et. mj. ethicoz. q̄ verecun
dia q̄muis nō sit virtus eo q̄
virtus dic̄ p̄fectōz habitus
perfectus aut̄ vir nō tim⁹ ali
quid ut futuz arduū possibi
le vel difficultor vitabile. sed
p̄pter habitū facili⁹ vitabile
turpe. T̄nverecūdia ē bonum
q̄d et laudabilis passio et ha
bit⁹ ⁊ simil̄ ei⁹ acquiri potest
Laudabilis inquā quātuplici
tacōe. primo q̄ frenū ē sensua
litas q̄d dū q̄s habet a mul
tis malis p̄seruatur ac tibi ⁊
spes est de ei⁹ correctōe. vñ
quidā p̄ls dic̄. Erubuit res
salua est. secundo est ornāmē
tū p̄ciosum quo decoratur iu
uētus et muliebris sexus. vñ
ec̄. vij. Gracia verecūdie ei⁹
sc̄z mulieris sensate ⁊ bone su
per aurū. Tercio ē ocul⁹ q̄daz

mētis ostēdens opus de quo
quis verecūdat̄ esse examinā
dū an bonū et tūc erubescēcia
est expellēda. si malum tūc ē
dimittēda fm̄ illud matth. vj
si oculus tuus nequam fuerit
totum corpus tuū tenebrōsū
erit. Quarto ē p̄uilegiū hūa
ne cōdicōis ī hac vita q̄ carēt
oīa aialia irracōnalia. q̄ nul
lū eoz verecūdatur p̄prie. q̄z
turpe nō p̄cipit ut pat⁹ ī eoz
actib⁹. Quinto ḡciā a dō me
retur. vñ de gen. ix. sem vere
cūd⁹ b̄ndicitur ⁊ cham male
dicitur. Et luce. j. Ad ingres
sum angeli maria verecūda ⁊
timida audiuit. ne timeas ma
ria. inueisti graciā apud d̄m
Quo contra quinq̄ mala in
currūt iuerecūdi p̄ oppositū
q̄ facili⁹ cōsiderare potes. vñ b̄
iere. ij. Frons meretricis f̄ca
ē tibi noluiti erubescere Itē
ibidem. vj. cōfusione non sunt
confusi et erubescere nescierūt
Tercio notādū q̄ verecūdia
que etiā non est p̄c̄m repitur
in multis. primo in p̄fectis ⁊
seib⁹ q̄ ad habitum multum
et paz quo ad actū quia nō
app̄hendūt turpia ut possibi
lia sibi ⁊ difficulter euasibilia
sed tamen sūt sic dispositi ut
si ī eis esset aliqd turpe de hōve
recundaretur ut dic̄ p̄ls. mj.
ethicorum. secundo reperitur

plus in mediocriter bonis. quia in
 eis est aliquid de amore boni
 attamen non sunt totaliter im-
 munes a malo. Tercio plura re-
 perendum est de verecundia in
 feminis. Quarto plura in virgi-
 nibus adultis. Quinto maxime
 in iuuenibus utriusque sexus post
 quam venerit ad usum rationis. ve-
 recundia autem caret qui sunt in
 patria. Item usum rationis caren-
 tes in via. ad am et eua caruerunt
 in paradiso. Et maliciosi qui ni-
 chil apprehendunt ut turpe nec
 malum timeant. Est propterea tri-
 plex verecundia. quodam naturalis
 usum rationis preueniens sic alie
 passionibus. alia est materia me-
 reri ut ista que insurgit ratione
 infamie innocentis. Tercia est
 meritoria et satisfactoria ut
 ista quam habemus in confitendo pec-
 cata. unde bernardus. Quantum dis-
 plicet deo impudicitia peccatoris
 tantum placet deo erubescencia
 et penitentis. Quo ad. ij. princi-
 pale notandum quod secundum thomam. ubi
 super Mala verecundia est timor
 inordinatus de actu non vere
 sed apparenter ex probabili seu
 turpi facto vel fiendo. pro cuius
 declaratione advertendum. cum ti-
 mor sit de essentia verecundie
 quantum ad propositum sufficit timor
 vel metus qui secundum thomam in. m. j. dis.
 xxix. est in status vel futuri pe-
 culi causa mentis trepidatio

Et est duplex metus quidam qui
 cadit in constantem virum. alius
 qui non cadit in constantem virum
 Constantis enim proprie est virtuosus
 et inconstans viciosus. metus au-
 tem est cadens in constantem virum est
 quando minus malum sustinen-
 dum cogitur metu maioris ma-
 li sed timor cadi in constantem vi-
 rum. Cuius ratio est quia secundum
 philosophum. ij. ethicorum constantis et vir-
 tuosus est mensura omnium opere-
 rum suorum. Scit enim quid fu-
 gendum et quod faciendum sit. Idcirco
 eligit magis sustinere mi-
 nus malum quam maius malum in-
 cidere ubi vnum fieri oportet. et
 differt constantis ab inconstanti
 dupliciter. Primo electione. quia
 eligit quodcumque malum pene
 pati puta priuacionem bonorum
 exteriorum fame vel vite quam peccare
 de quo dicit anselmus. lib. cur
 deus homo quod pro infinitis mun-
 dis saluandis scilicet corporaliter
 non esset committendum peccatum
 Inconstans autem et viciosus eligit
 potius scire maius malum puta
 peccatum propter delectacionem an-
 nexam quam vitare minus malum
 puta perdere temporalia. nam mini-
 mum peccatum est maius malum quam
 maximum malum pene sit ma-
 lum alia differentia est quantum
 ad estimacionem periculi vel pene
 imminetis quia constantis non cogit
 nisi forti et probabili estimacione

Incōstās autē p̄ leui estimacō
ne a fugit quodāmodo nemie p̄
sequēte Est autē q̄druplex
metus q̄ cadit in cōstātē virū
Prim⁹ est metus mōtis ab eo
q̄ intēdit a p̄t occidere Secū
dus ē ḡuis cruciatus corporis
puta verberacō. torisio. in carce
racō et huiōi. Tercius est me
tus stupri qui bonis viris ma
ior q̄m mortis esse d̄bet. Itē si
q̄s dedit aliquid ne stuprū pa
ciat vir v̄l mulier Quart⁹ ser
uitutis metus. Et dicit th̄. p̄.
a. b. q̄ nō differt vtrū h̄c p̄
dicta quatuor fiant in p̄sona
p̄pria. siue in p̄sona liberorum
siue vxoris Item si q̄s in adul
terio vel furto vel flagicō alio
deplēsus dedit aliqd̄ vel se ob
ligauit ad p̄dicta q̄tuor perti
net q̄ timuit mortē vel pericu
la vel vincula. Item si deplēs
sus dedit quid deplēsori v̄l p̄
misit ne p̄deret. p̄tinz ad qua
tuor p̄fata. quia p̄ditus pre
nominata potuit pati Metus
autē cadens in cōstātē virum
est q̄ fit per minas v̄boz. vt in
si h̄c feceris nō habebis grāz
meā vel nō diligā te et similia
Eciam sc̄dm legistas timor in
famie a vxacōis non caderet
i cōstātē virū et s̄b quatuor p̄
fatis q̄ talib⁹ multis modis
s̄bueire p̄t. Et nota q̄ metus
cadit i vnū qui non diceretur

cadere i aliū Nō ei ē verisimis
le regē timere debuisse militē
p̄uū. et minō metus excusat in
casu feiam q̄m virū Met⁹ igi
tur cadēs i cōstātē virū fac̄ q̄
p̄missa v̄l data tali metu nec
corā deo nec coram eccia tenēt
ut m̄imoniū tali metu contra
ctū a alia data v̄l p̄missa Ra
cō est q̄ cōsensus in talib⁹ nō
ē liber mere s̄ coactus. nichil
ḡ dedit libere. ymo metus ca
dens in cōstātē virū impetrat
restitucōem i itegrū. Sed i
queritur vtz ille qui per metū
cadētē in cōstātē virum cō
pulsus aliquid promittit d̄ tē
poralib⁹ teneat illud post mod⁹
adimplere R̄n. alber. in iij.
Credo q̄ vbi est iudiciū p̄ qd̄
inueniri potest d̄fēctio a iudicā
te etia coactus debet soluere
promissum et cōpetit ei actio
ex lege a ex canone a iudex d̄
bet eū restituere in itegrū Si
autē d̄fēct⁹ sit iudiciū puto q̄
nō debet soluere s̄ aliquā leuē
prop̄ cautelam facere peni
tenciā d̄ promisso. precipue si
fides vel iuramentum non int̄
ueit. si aut iuramētū interueit
dicūt multi et etiā michi satis
p̄babile videtur esse solucō d̄.
si aut nō soluit a iuramētū vio
lauit a postea veit ad penitēci
am videt michi nō esse cogen
d̄ ad solucōem s̄ tm̄ ad fractū

iuramēti emēdacōem. hęc alb.
 k Dubitat an timor in gene
 re de timore loquendo excuset
 a peccato Rñho fm th. r. r. q.
 Cxxij. ar. iij. Timor intātum
 habet racōem peccati iqtū ē
 de ordinē recte rōnis que est
 regula hūanoꝝ actuum. Re
 cta aut racō iudicat qdā ma
 la magis esse alijs fugiēda. et
 ideo qūq; ut refugiat mala q
 scdm racōnē magis sunt fugi
 enda nō refugit mala que sūt
 minus fugienda nō est pecca
 tū. sicut magis est fugienda
 mors corpāl quā amissio rerū
 vnde si quis ppter timorē mor
 tis latronib; promitteret aut
 daret excusaretur a peccō qd i
 curreret si sine causa legitima
 ptermisiss bonis hōibus quib;
 magis esset dādū peccatoib;
 largiretur. si autē aliq; per ti
 morem fugiēs mala que scdm
 racōnem sunt min; fugiēda i
 currat mala que scdm racōem
 sunt magis fugiēda. nō p̄t a
 peccato totalitē excusari. q; ta
 lis timor inordinat; esset. sūt
 aut timēda magis mala anie
 qm corpis et mala cōpis q; ex
 teriorū rerū. Et ideo si quis in
 currat mala anie id ē peccā. fu
 giēs mala corpis puta flagel
 la v; mortē. aut mala exteioꝝ
 puta damnū pecunie. aut si su
 stineat mala corpis vt vitet

damnū pecunie. nō excusatur to
 talitē a peccō. diminitur tū ali
 qd ei; peccatū quia minus vo
 luntariū est qd ex tiorē agit.
 Imponit enim homi quedā ne
 cessitas aliquid faciendi ppter
 imminētē timorē ut faciat vo
 luntariū mixtum secundū plōm
 Sed qñ ē timor peccm mor
 tale. Rñ. ar. iij. Timō ē pecca
 tū fm q; est inordinatus p ut
 sc; refugit q; qd fm rōnez nō
 est fugiēdū. hęc aut inordina
 cō timois qñq; qdē ofisit i solo
 appetitu sensitio n̄ veniēte ex
 ofensu rōnal appetit; et sic nō
 est peccm mōtale s; viale solū
 Qñq; vero huiōi inordinacio
 timoris pertigit vsq; ad appe
 titū rōnalē qui dicitur volun
 tas. q; voluntas ex libero arbi
 trio refugit aliqd nō scdm ra
 cōem Et tal inordinacō tioris
 qñq; est peccm viale. qñq; mō
 tale. si enī q; ppter timorē q
 refugit quis piculū mortis v;
 quodcumq; aliud tēporale ma
 lum sic disposit; est ut faciat
 aliqd p̄hibitum v; p̄termittit
 aliqd qd est p̄ceptum in le
 ge dīna talis timō ē peccm mō
 tale alioquin erit peccatū v;
 niale. vñ. ap̄c. xxi. Timidis
 et incredulis et expectatis pars
 erit in stagno ignis et sulfuris
 qd ē mors scda hęc de th. quic
 quid igitur de timore dictū ē

illud ad verecundiam applicandum
 m est Ad sciendum quare verecun-
 dia sit peccatum veniale vel morta-
 le notandum secundum thomam 2. 2. q. xix.
 ar. iij. a. ij. quod timor mundanus
 est quo quis inordinate timet
 amittere bona exteriora. huius-
 mus qui quis timet propter personam et
 pertinet ad unum timorem in re
 quod quis a deo recedit propter amo-
 rem creature et corporis detri-
 mentum. et timere talium periculo-
 nem interdum est naturale. in-
 dum vicium. Naturale enim est quod
 refugit propter corporis detrimen-
 tum vel etiam damnum temporalium
 rerum. Sed quod homo propter ista re-
 cedit a iusticia est contra rationem
 naturalem unde philosophus in ij. ethico-
 dicit quod quedam sunt peccatorum ope-
 ra ad que nullo timore debet quis
 cogi quod peius est huiusmodi peccata
 committere quam penas quascunque
 pati. Dicitur in diffinitione de
 actu non vere sed apparenter ex-
 n probabili. Vbi nota quod du-
 plices sunt actus. quidam vere
 exprobabiles ut in principio
 capituli patuit. Alii non vere
 exprobabiles sed apud filios
 huius seculi de quibus dicit iob
 xij. Deridet iusti simplicitas
 Super quo gregorius libro x. mo-
 sic dicit. Animus quippe viri
 iusti nonnunquam operi recto
 constanter inimitur et tamen huius-
 modi irrisionibus virgetur. Mira-

da agit et obprobria recipit quod
 ab huius mundi sapientibus et pu-
 ritatis virtute fatuitas creditur
 Quid namque mundo stulti videtur
 quod in mente vestris ostendere nic-
 hil callida machinatione simula-
 re nullas iniurias et uelias red-
 de pro maledictibus orare pau-
 ptate; querere possessa relinquere
 sapienti non resistere. praucienti
 unam maxillam alteram prebere. sed
 quod abominatur egipcius israeli-
 kelite deo offerunt. Subditur
 lapas contempta apud cogitati-
 ones diuitum id est superborum pa-
 rata ad tempus? statutum. Item
 notandum quod mala verecundiam
 multi habent secundum quod multipli-
 citate aliqui peccant ut in septem
 peccatis capitalibus? Primo qui
 dicitur verecundantur humiles esse aut
 in veste contra exemplum iob. bab-
 tiste vestiti zona pellicea mat-
 th. iij. Aut non querendo necessa-
 ria dubia contra christi exemplum quod
 in medio doctorum quasi luc. ij.
 Aut verecundantes qui non sciunt
 respondere ad quedam inutilia
 sicut homerus ut refert policta-
 tus quod propleuma pediculorum sol-
 uere nequens pro tristitia mortui
 us est. Aut sacramento reueren-
 tiam non facientes. Contra exem-
 plum militis qui precose induit?
 equum descendit in luto genua fle-
 ctendo ad eucaristiam secundum suam
 consuetudinem ut. Cesari? refert

in suo dyalogo. Secundo sūt
 alij verecūdātes paupertatem
 que est instrumentū humilitatis
 lima peccōrū et xp̄i ornatus
 Alij celāt genealogiā paup̄
 rū. Quo cōtra dicit de vilhel-
 ep̄o parisiens̄. qui scobā cū q̄
 p̄r̄ suus pistoz fornacem pur-
 gare solebat i camera sua sem-
 per habebat ut videret se de
 paupertate eleuatū Et ysaie.
 xlviii. Ecce excori te s̄ n̄ q̄si ar-
 gentū elegi te i camino paup̄-
 tatis p̄f̄me faciā ut nō blas-
 phemer gloriā meā alteri non
 dabo Tercō alij verent̄ detra-
 ctōnes castitatis. et strabūt
 cōtra exēpla virginū q̄ etiaz
 sanguinē effūdere nō erubue-
 rūt vñ sap̄. iiii. Multigēa aut̄
 impioz multitudo nō erit vti-
 lis et adulterine plātacōes nō
 dabūt radices altas nec stabi-
 le firmamētū collocabunt et si
 in ramis in tpe germinauerit
 infirmē posita a v̄to omoue-
 bunt et a nimietate ventozum
 eradicabūtur Quarto alij pa-
 cienciā recusantes verecūdāt̄
 irā sopire et xp̄i verbū. In pa-
 ciēcia v̄ra possidebitis aias ve-
 stras luc. xxi. Quinto alij ve-
 rēt̄ ignoscere in se peccātibz
 cōtra exēplū xp̄i qui tociens p̄
 ferti die crucifixiōis offēsus
 omnia cōdonauit. Sexto alij
 abstiniēciam verent̄ p̄pter ob-

lequētes cōtra exēplū hōrati p̄
 mo dyalogoꝝ gg. vbi dicit̄
 q̄ i iuuio carnes comedere no-
 lens miraculose piscē obtinuit
 Septio alij ex inertia et pusil-
 lanimitate timēt mortis mō-
 tē anūciare et exēplū ysa. di-
 centis Ezechie dispone domui
 tue q̄ morieris tu et nō viues
 ysa. xxxviii. Alij verecūdant̄
 infirmis obsequi cristū fugiē-
 tes Alij verecūdāt̄ corrige-
 re vicia filioꝝ acillaz et fami-
 lie Quos oēs valde terrere de-
 beret formida h̄ xp̄i sentēcia
 luc. ix. q̄ me erubueit et meos
 fmōes hūc filii h̄is erubescz
 cū uenit in maiestate sua et.
 Quo ad .iii. p̄ncipale notā p
 dū q̄ ad expellēdā verecūdā
 valēt septē p̄rio cōsiderare xp̄i
 maximā dehonoraōem in sua
 morte. nam ad festū pasche d̄
 omni terra quasi aliq̄ iherlm̄ ve-
 nerāt. xp̄s famosissim⁹ in v̄to
 facto. et virtute fuēat. Crux
 turpissima fuit pena. att̄ uo-
 luit in medio latronū educi et
 moi et nud⁹ d̄nino exui q̄ om-
 nia alia et aliam verecūdiāz
 maximā incutere potuerit. At
 tamē ad hebreos. xii. proposi-
 to sibi gaudio sustinuit crucez
 confusione contempta quare
 ut ibidem dicitur Exeam⁹ ex-
 tra castra improperiū ei⁹ por-
 tātes. Secō videam⁹ exēpla

sanctorum qui verecundiam post se
 netes virtutibus insudarunt. nam
 hab. xj. fide moyses gradis fa-
 ctus negavit se esse filium filie
 pharaonis. voluit enim magis
 affligi cum populo dei quam tem-
 poralis peccata habere iocunditate. Sa-
 fanna magis voluit mori tur-
 pitate quam puritate in matrimonialibus
 de dañ. xij. Item actu. v. ibat
 apostoli gaudetes a conspectu consi-
 lii quam digni habiti sunt otume-
 lia pro nomine ihesu pati Tercio
 poteradum est quam malum et stul-
 tum sit dimittere opera bona ex ve-
 recundia. nam tales faciunt sic
 vir qui propter latratum caniculi ca-
 strum non defenderet. sicut equus
 qui truncum umbratum formi-
 daret Et sicut videtes recti et
 sani irrisione cecorum curuorum
 et leprosoy et iudicia eoy fal-
 sa curare non debet pro nichilo
 enim irrisiones curade sunt talium
 Quo de leui. xxvi. Si Terres
 bit eos sonitus folij volantis
 Quato valde considerare erubescere
 cum quam in futuro sustinebunt bo-
 na facere erubescetes luc. ix. q
 me erubuit et meos sermões
 est. Quato sexto et septimo va-
 let considerare tres radices vere-
 cundie male et illas extirpare.
 Prima radix est amor placen-
 di mundo Sen. desines timere
 si sperare desieris Idem nondum
 felix es si non turba deridet te

matth. v. Bti estis cum maledi-
 perint vobis homines. Secunda
 elongatio dei ab anima quia si presens
 esset multum diceret quis illud presens.
 Si ambulauero in medio um-
 bre motis non timebo mala quam
 tu mecum es domine. alias time-
 ret figura huius est in petro qui
 christum sequens a longe ter nega-
 uit ex timore et verecundia Ter-
 tia causa est auaritia honoris
 transitorij qui cum a falso attribui-
 tur faciliter perditur. et apud
 neminem vultus honor habetur
 Si inquit apostolus hominibus place-
 re christi seruus non essem.

Capitulum xxij.

Via igitur superbievi-
 cum causat inobedientiam
 et preceptorum transgres-
 sionem atque contemptum. Idcirco
 decimosextimo tria princi-
 paliter de huiusmodi pro nunc sunt
 videnda. Primo quibus ex a
 precepto sit obediendum Secun-
 do quid sit contemptus et quam mor-
 tale peccatum Tercio de inobedi-
 entia quam sit mortale peccatum Quan-
 tum ad. i. dubitat an subditus te-
 neatur prelati suis in omnibus
 obedire Rnd. th. v. 2. q. Ciiij.
 ar. v. Obediens mouet ad im-
 perium precipietis quada; ne-
 cessitate iusticie potest autem conti-
 nere ex duobus quod subditus non
 teneatur superiori suo in omnibus
 obedire vno modo propter preceptum

maioris ut dicit Ro. xiiij. sup il
 lud qui potestati resistit dei or
 dinaconi resistit. qui resistunt
 ipsi sibi danacoem acquirunt.
 vbi glo. aug. Si quid iusserit
 imperator nuquid faciendum est
 si contra pconsulem iubeat. rur
 sum si qd ipse proconsul iubeat
 et aliud imperator. nuquid du
 bitatur illo contempto isti e ser
 uiedu. ergo si aliud imperator
 aliud de? iubeat. illo contempto
 obtemperandum est do Ray. ad
 dit. si tamen dubitat subdit?
 vtru id quod precipitur sit contra
 deum vl non debet obedire nisi es
 set tale quid i quo nullo modo
 asset excusabil ignoracia. pu
 ta contra articulu fidei. pcep
 ta vl phibicoes vl gnale sta
 tutu ecclesie. Alias bonu sine
 qd pot esse sal? debet dimittē in
 terdu ppter bonum obediencie.
 b Alio modo dicit th. non te
 netur inferior suo superiori. obe
 dire si ei aliqd precipiat in quo
 ei non subditur dicit enim. sene
 ca. iij. li. de beneficijs. Errat si
 quis estimat finitatem in totu
 hoiem descendē pars eius me
 lior excepta e. corpa obnoxia
 sunt et ascripta dnis. mes qde
 est sui iuris. et ideo in hys que
 pertinent ad inteiorē motum
 voluntatis homo non tenetur
 homini obedire sed in hys que
 exteri? per corp? sunt agēda

In quibus? tñ scdm ea que ad na
 turā corpis pertinet hō hōi obe
 dire nō tenet? s? soli deo. qz oēs
 hoies natura sūt pares. puta i
 hys qd p̄tinēt ad corpis sus ten
 tacōez et plis generacone. vñ
 nō tenetur nec fili dnis nec fi
 lii parentib? obedire de matri
 monio cōtralēdo vel virginita
 te seruāda. aut aliquo alio hu
 iusmōi. s? in hys que p̄tinēt ad
 dispēsacōez vl disposicōez ac tu
 um et rex hūanay tenetur s? b
 ditus suo superiori obedire scdm
 racōem superioritatis. sic miles
 duci exercit? in hys qd p̄tinēt
 ad bellū. seru? dño in hys qd p̄
 tinēt ad suilia opa exequēda
 fili? p̄ris i hys qd p̄tinēt ad di
 sciplinā vite et curā domesticā
 et sic de alijs. Vtricus in sūma
 addit layci nō tenentur p̄latis
 ecciasticis obedire nisi in hys
 ad quoz obfuaaciā se i baptis
 mo obligauerūt scz ut teneāt
 verā fidē cū opib? qbz abrenū
 ciauerūt dyabolo et omnib? p̄
 pis eius. Clerici aut tenentur
 eis obedire i hys que p̄tinent
 ad officiu clericale Dubita
 tur. ij. vtz religiosus teneat?
 in omnibus p̄lato suo obedire
 Rñsio scdm th. vbi supra. Et
 petrū d? thar. super. ij. dis. vl.
 qz triplex est obediencia. Pri
 ma sufficiens ad salutem. seu
 necessitatem qua scilicet obedit

quis i hijs ad q obligat. ob-
ligatur aut religiosus et ad il-
la solū obedire tenet q possunt
ad regularē obseruationem per-
tinere vt sūt pmissa et illa si-
ne quibus religionis pfectio
nō seruaretur vt mutua obse-
quia et officia et huiusmodi. Et
i hijs prelato suo obedire est
necessitatis. Secūda ē obedi-
entia pfecta que obedit in oī-
b? licitis. s; illa nō ē necessitatis
ideo bern. li. de dispē. et pcep-
dic. Subdit? nec cit? pmissa
ē ihibēd? nec vltra promissum
cogendus per legem obedire
Tercia obediēcia ē indiscreta
d que in illicitis obediret. Du-
bitatur. iij. vt? religiosus te-
neatur obedire prelato suo in
hijs que sūt cōtra regulā Rn. fm
pe. de thar. in quodli. Eorū q
religioso a plato suo iniūgū-
tur tria sūt genēa. Quedā sūt
fm regulā. ut ea q in regula cō-
tinētur et ea que ad illoz debi-
tam obsequiam expediunt v?l
requirūtur. In hijs nō est du-
biū qui abbati pcepti tenea-
tur mōach? obedire nisi excu-
setur rāconabili impedimento
Alia sūt preter regulā ut que
nec ibi cōtinētur nec ad illa ex-
pediūt v?l ordinant vt leuare
festurā. Et d hijs est verior et
cōmuniō opinio q in leuiori-
bus qm sit regula tenetur obe-

dire. s; nō i gūioribus. que autē
oīno preter regulā sūt in hijs
nō tenet? obedire. q; nō tene-
tur nisi quantum se obligauit
sua pfectione perfecta tū obe-
diēcia etiā in hijs obedit. Alia
sūt cōtra regulam ut quoz op-
posita ibi precipiūt v?l prohibē-
bentur. de hijs distinguēdum
est. q; quedam sūt i quibus p-
latus p? dispensare. quedā in
quibus nō p? eo q regula v?l
cōstitutio prohibet. Aut ergo
certum est religioso q p?latus
in tali casu in quo precipit nō
p? dispensare. et tūc non debet
obedire. Aut certum est q p?latus
et tūc debet obedire. Aut du-
bium est an possit et tūc rācōe
dubij dico simpliciter q tene-
tur obedire hec de pe. In du-
e hijs enī obediēdo alteri p?f-
tim superiori quis multiplici-
ter excusat. Primo secūd? rā-
in sūma. Subditus qui mouet
bellum dño suo sibi mandante
Quādo enī subditus p?babili-
ter dubitat an dñs habeat ius-
stū bellū excusat? ibi subditus
propter bonū obediēcie. h-
cet forte peccet dñs cōtra deū
mala p?cipiēdo. vñ aug? .li. cō-
tra manicheū. Vir iustus si for-
te s; rge sacrilego militet re-
cte p? illo iubente militare v?l
bellare si quod iubet v?l nō esse
cōtra pceptū dei certum est vel

utrum sit certum non est. ita ut
 potuisse reum faciat iniquitas in
 perandi Innocentem autem mi
 litem ostendat ordo fuisse. sed
 intellige secundum vultus. quando du
 bitat miles an assint adiciones
 requisite ad bellum iustum vice per
 sona. res causa. animus. et au
 toritas. Item secundum hostien. in
 tellige probabiliter dubitante
 quando inquisit quantum potuit et
 periculosiores consuluit et semper
 dubius remansit. ne incoscienza
 sit affectator ignorantie. vnde
 in rebus dubiis homo per illius
 natione sui laborare debet ut do
 cet aug. libro. lxxxij. questione
 nra. et habet di. xxxvij. finali di
 ces. Non omnis ignorans immu
 nis est a pena. ille enim ignorans
 potest excusari a pena qui quod di
 sceret non inuenit. Illis autem ig
 nosci hoc non poterit qui haben
 tes a quo disceret opera; non de
 derunt. Secundo excusat dubi
 um aliquo modo in reddendo debi
 tum in matrimonio in casu quo
 mulier crederet primum virum
 defunctum et iam alium duxit. et nunc
 audit primum virum vivere. Nam ut
 th. dicit. q. lrali super. iij. di.
 xxxvij. Si post secundum con
 tractum oriat aliqua dubitatio
 de vita prioris viri ex aliqua cau
 sa que certitudinem facere pos
 sit nec reddere debet nec exige
 re debitum. Si autem causa il

la faciat probabiliter dubitatio;
 debet reddere. sed non exigere
 Si autem sit levis suspicio potest
 utrumque licite facere. quia debet
 illam causam potius abicere quam
 habere conscientiam formare: hoc th.
 Tercio excusatur in dubio etiam
 ubi superioris non arcet manda
 tum ut in scrupulos et timora
 tis dictum est super primo precepto
 de regula tercia peccati mortal.
 Item. iij. precepto de sacramento
 eucharistie et de accedentibus cum re
 mōsu peccati Quarto excusantur in
 dubiis obediendo religiosi eo
 modo quod dictum est nunc. iij. dubio
 Quinto excusatur quis possessor ali
 cuius rei quam credidit bona fide fu
 isse suam eo quod habet continuationem pos
 sessionis bona fide. iusto titulo
 et re prescriptibile ibi esse credidit
 et sic prescriptio habere locum
 credit licet iam incipiat ex aliqua
 motio dubitare an res sit sua
 dicit enim hostien. quod talis adhuc
 dicitur habere bonam fidem et
 utetur fructibus et sic prescri
 bit debet tamen ab aliis inquirere verita
 tem ut sic ad eam perveniat et illa per
 bat per iura canonica et civilia
 Idem dicit bern. in glo. ext. de scriptis.
 super. c. quoniam omne. Idem innoc. in
 glo. ibidem Dubitat. iij. quoniam
 in dubiis quis sibi rectam conscientiam
 debeat formare. secundum iohannem
 de tabaco li. de consolacione theo
 logie. xij. c. vij. in dubiis inquit

honorū viroz vita alijs viuen
 di debet esse regula Est igitur
 respiciēdū ad facta bonorum
 viroz a discretorum Et si plu
 res tales vel ut in pluribus ca
 su tali eis occurrēte sic vel sic
 se habere inueires aut estima
 cōne tua iudicares tūc et tu si
 militer agere nō formides hō
 ille ad idē ē Cancell. parisiē.
 S gerfona tractatu s vita aie
 lectōne sexta sic dices Genēa
 le damus documentū. credere
 sc; faciliē sapientum a bonorū
 iudicō et oīa eoz cōmūes sen
 tencias nō leuiter sibimet for
 mare scrupulos anxios a timi
 dos fallor si nō iub; sapiens.
 Fili ne iitaris prudēcie tue. et
 rursus. noli trasgredi terminos
 quos posuerunt p̄res tui hoc p̄
 cipue necēariū ē apud religio
 sos respectu superiorū suoz hō
 etiā apud ignaros dīmax le
 gū hoc ille. Idē dicit de iunio
 rib; theologis respectu sentē
 cie seīz in quibus vita et do
 ctrina i morib; boīs cōcordat
 Et causaz alligēt Quia virtus
 lōge cerci? arte opat a iuue
 nes passioib; obtenebrāt. p̄
 fatis concordat Iero. sup illō
 p̄ū. in. dices Ne imitaris pru
 dēcie tue. prudēcie sue inq̄t in
 mititur q̄ ea q̄ sibi agenda vel
 dicēda vidētur patrū decretis
 p̄ponit. Quo ad. n. p̄incē

pale de contemptu quid sit et quā
 mortale peccm Rñ. Cancell. s
 vita aie lectōe. v. vbi sic dic.
 Cōsului sūmam dñi Anthio
 dorēf vbi loq̄tur de cōtemptu
 a dicit q̄ contemptus est appē
 ari rem min? iusto. Alio mō ē
 rem negligere a de ea nō cura
 re ut dñi peccās habet cōstā
 cias retrahētes s; eas nō curat
 aduertere. claudit q̄ oculum
 quodā mō et vertit tergum ad
 eas Tercō mō est itasci rei taz
 qm vili a eā aspernari. p̄mū ē
 malū. secūdum p̄ius. tercūm
 pessimū. dicam? ergo q̄ i om̄i
 peccō etiā veniali cōmittat cō
 tēptus dei Primo mō vere vel
 interpretatiue. Secūnd? cōtēp
 tus interuenire p̄t tā in mōta
 li quā solo veniali. Tercius con
 tēptus circa deū precipientez
 a erga p̄latum suum inquātū
 prelatus est. nō videt vnqm̄
 fieri cū dīliberacōe cōpleta abs
 q̄ peccō mortali. et hoc vcat
 p̄prie cōtēptus Nichilominus
 aduertēdū est diligenter. q̄
 r̄fert plurimū dicere aliquid fi
 eri ex contemptu. a alqd esse cū
 cōtēptu Sicut refert aliqd fi
 eri ignorāter. et aliquid ex ig
 notacia. Dicit quippe fieri ex
 contēptu qm̄ cōtēptus est p̄i
 cipalis causa talis actiōis sic
 q̄ illo nō existēte n̄ fier; actō
 ita quis opatur ex ignorācia

quoniam illa non existente nullo modo fieret illud quod fit. prouenit autem actus nonnunquam cum contemptu vere vel interpretatiue non tamen ex contemptu. quia contemptus non est in causa sed vel infirmitas. aut obilitas. aut ignorantia. aut affectio viciosa. aut libidiosa dicitur. sicut peccat aliquis quandoque ignoranter. ita tamen quod non minus operaretur quod operatur si illud cognosceret. propterea palam est ignorantia tunc non esse causam agerem sed circumstantiam. Quae admodum contingit in subditis qui dicunt se scandalisari et factis superiorum quos tamen ab actibus malis non desereret scandalis cessare et platonum vita bona si ita sibi blandiuntur et super alios querunt excusationes in peccatis.

h Ex hijs omnibus non videtur regula generalis posse sumi de distinctione inter mortale et veniale peccata hoc quod est esse vel non esse ex contemptu. Quoniam si capiatur contemptus primo modo non est necesse omnibus actum factum ex contemptu esse mortale. dum scilicet deus aut platus appreciat minus iusto. solum venialiter et ex contemptu tali meretur aliquis. aut ociose iocatur. vel certe resistit primis motibus. Sicut ex secundo contemptu potest euenire quod quis non ita leuiter et frequenter de nichil actus qui prouenit deliberate deliberatione completa ex tercio

contemptu ut michi videtur est semper mortaliter enim fit quoniam peccans attendit ad precipiendum et ad preceptum eius licitum siue deus sit siue prelatus et propter vilipensionem et aspernationem precipientis sui quod precepti assurgit effrenate ad actum tale faciendo vel obmittendum. alioquin non factus? vel non obmissus? hoc proprie est agere ex contemptu tanquam si dicat ut aliqui. Ego in despectum vestri et quia sic precipitis agam oppositum. hoc cancel. parisiensis. de gerso. Ad idem est thomas. ut supra precepto. i. de supbia. satis etiam concordare videtur habere et super li. constitutionum ubi addit quod maioritas et minoritas contemptus insurgit ex multis. Aliquoniam ex magnitudine rei contempte. aliquoniam ex numero contemptorum. aliquoniam ex contemnentis magis debita subiectione. aliquoniam ex actus intentione. aliquando ex frequentia. aliquando ex obstinatione aliquando ex contemnentis modicitate. Est autem differentia inter negligentiam et contemptum secundum beatum bernardum. quia negligentia est languor in caritate. sed contemptus est tumor superbie. Quo ad iij. principale quale sit peccatum inobediencia. Rndet vlticus li. vj. tractatu iij. Inobediencia exhibita plato non est secundum se mortale peccatum nisi sit de preceptum eius

Quia ipse platus ideo manda-
tum tēperat. qz nō vult seditū
p q̄libet leui causa exponē di-
scrimini mōtal peccī. Dixi? au-
tē fm se qz ex aio nō obediens
tis simplici mandato p̄t hoc fi-
eri mortale peccm scz cū hoc fa-
cit ex tali cōceptu auctōritatis
plati qz intendit ei nō obedire
etiā si p̄cipere; id quod mādat

Sequitur secūdu pre-
ceptū. Capitulum p̄mū

Preceptum secūdu
est. Nō assumes no-
mē dei tui inuaniū
Nō enim habebit
deus fontē q̄ assumpserit nomē
a ei? frustra. Circa quod ponē-
tur quinq; capitula. Primum
est de intellectione verborū hui?
p̄cepti i genēali a de iuramēto
licito. Alia vero erūt d̄ modis
hoc p̄ceptum transgrediendi.
Quātum ad p̄mū notād
scdm th. 2. 2. q. Cxij. Et scdm
alexandrū de hal' in suo. iij. di.
xxxvij. qz non est intelligēdu
hoc p̄ceptum solū d̄ hoc nomie
deus: qz illud non sit inuaniū
assumendum. s̄ est intelligēd̄
de omni nomine p̄ qd̄ racōna-
li mētē de? innotescit. sicut sūt
illa nomina. creator. d̄ceptō.
gubnator mūdi a similia. non
enī differt p̄ quodcūq; nomen

dei periuriū cōmittatur. noibz
quippe dei debetur reuerencia
ex parte rei significate que ē
vna non aut ex pte vocum iō
dicit in singulari non assumes
nomen dei tui inuaniū. **Se**
cundo notandū qz ibi non pro-
hibetur omnis assumptō diuini
nominis. quia illa p̄t multis
modis b̄n̄ fieri ut in orōnibus
dei laudibz. et benedictionibus
eccē ac exorizimis a in sermo-
nibus. nec phibetur. hic omnis
iuracō per nomen dei. qz illa p̄t
etiam multis modis benefici
Sed hic p̄rie phibetur va-
na assumptō diuini nois que
fieri p̄t vana scdm th. vbi p̄-
us dupliciter. Vno mō scdm
scip̄am scz qz nō habet firma-
mētū veritatis ut qn̄ q̄s falsū
iurat que iuracō ē hic phibita
et principalit̄ est periuriū a
peccm mortale ut dicitur. Et h̄
volunt glose. j. exodi. xx. sup
hoc p̄cepto. que dicit nō assu-
mes scz iurando p̄ nichilo. Se-
cunda est deutro. v. Non assu-
mes scz iurando p̄ re que non ē
Secundo dicitur assumptō di-
uini nois vana ex parte iuran-
tis. ut qn̄ q̄s iurat verū a tamē
ex leuitate a sine iudicō discre-
cōnis et tunc licet nō sit semp
peccm mōtale. ē tñ semp peccm
a disponit ad lapsum et periū-
riū. Tercō notādū qz dei nomē

no iuratis nō de i?
si p̄p̄t̄ ob ip̄
qz p̄p̄t̄ vna nō
cū q̄ p̄p̄t̄